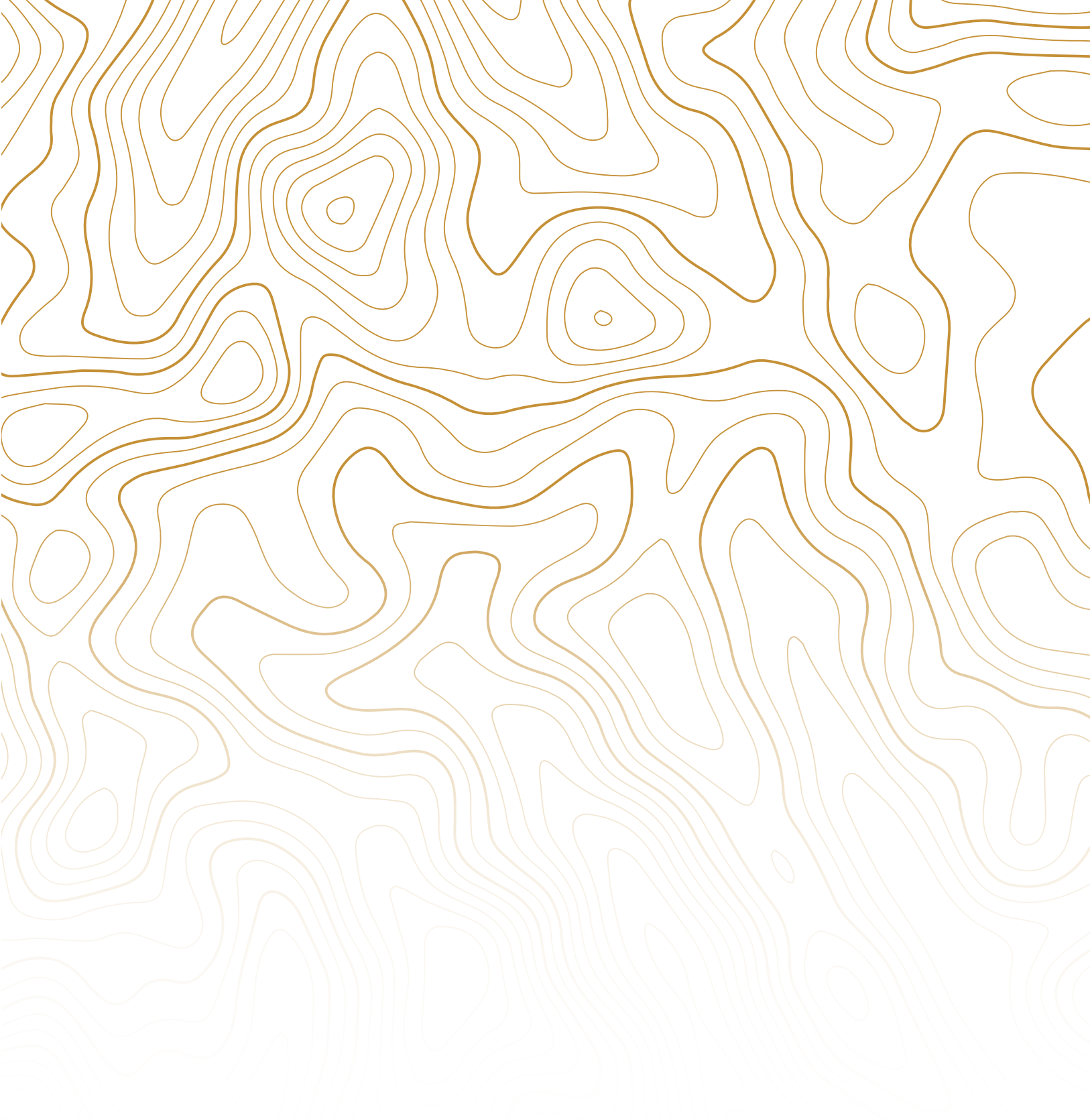

Davamlı İnkişaf üzrə İllik Hesabat

2019

Mündəricat

1.0 Prezidentin müraciəti	4
2.0 Hesabat Haqqında	8
3.0 Şirkət haqqında	11
4.0 SOCAR-ın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə töhfəsi	40
5.0 Korporativ İdarəetmə	48
6.0 İnsan Resursları	64
7.0 Sosial Fəaliyyət və Yerli İnkişaf	72
8.0 Sağlamlıq və Əməyin Təhlükəsizliyi	80
9.0 Ekologiya / SOCAR və Alternativ Enerji Siyasəti	90
10.0 SOCAR-ın fəaliyyət göstəriciləri	124
11.0 GRI Standartlarına uyğunluq cədvəli və Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi	149

PREZİDENTİN MÜRACİƏTİ

SOCAR son illərdə öz uğurlu fəaliyyəti ilə regional və beynəlxalq enerji bazarlarında mövqeyini gücləndirir, ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin möhkəmlənməsinə, xalqımızın maddi rifah halının yaxşılaşmasına dəyərli töhfələr verir. Azərbaycan Respublikası 2015-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfdən müəyyən edilən Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri proqramına qoşulmuş və proqramda göstərilən hədəflərə nail olmaq üçün qüvvələrini səfərbər etmişdir. Ölkə iqtisadiyyatının aparıcı qüvvəsi olan SOCAR fəaliyyət və təşəbbüslərini Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə uyğunlaşdırmağa, davamlı inkişafa nail olmaq üçün yeni-yeni layihələr hazırlayıb həyata keçirməyə çalışır. Qarşıdakı illərdə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri naminə Şirkətin qarşısında duran hədəflərin müəyyənləşdirilməsi prosesinə başlanılmışdır.

Dünya neft və qaz sənayesində gedən sürətli inkişaf və dəyişikliklərə uyğunlaşmaq, global rəqabətlə ayaqlaşmaq zərurətini nəzərə alaraq, 2011-ci ildə hazırlanmış "SOCAR-ın 2025-ci ilə kimi strateji inkişafına dair Kompleks Planı" sənədi əsasında "SOCAR-ın 2035-ci ilə kimi Korporativ Strategiyası"nın hazırlanmasına start verilmişdir.

Hazırlanmasına 2019-cu ilin oktyabr ayından başlanılmış "SOCAR-ın 2035-ci ilə kimi Korporativ Strategiyası"nda Şirkətin cari durumu dəyər zənciri üzrə təhlil edilir, atılacaq addımlar regional və global bənçmarklardan istifadə edilərək müəyyənləşdirilir, səmərələşdirmə və optimallaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi perspektivlərinə baxılır.

Son illər Dördüncü sənaye inqilabından təsirlənən dünya neft sənayesində rəqəmsal rəqabət artmaqdadır. SOCAR-ın bütün fəaliyyət istiqamətlərində rəqəmsallaşma layihələrini əhatə edən vahid yol xəritəsi hazırlanıb. Xəritə hasilatdan tutmuş, emal və satışı qədər bütün dəyər zəncirini özündə ehtiva edir və hazırda Xəzər İnnovasiya Mərkəzi Şirkətimizin dəstəyi ilə həyata keçirilir.

Dördüncü sənaye inqilabı ənənəvi iş yerlərinin azalmasına, rəqəmsal sahədə isə bir çox yeni iş yerlərinin yaranmasına səbəb olur. COVID-19 pandemiyası

bu gün bir çox sahələrdə məsafədən işləməni aktuallaşdırmışdır. Dünyada neftə olan tələbatın kəskin azalması bir çox mədənlərdə hasilatın məhdudlaşmasına zərurət yaradaraq, minlərlə neft sənayesi işçilərinin boşdayanmasına səbəb ola bilər.

Bu çağırışların öhdəsindən gəlmək üçün kadr potensialımızın inkişaf etdirilməsi, əməkdaşlarımızın ixtisasartırma, bir çoxlarının isə ixtisasdəyişmə təlimlərinə cəlb edilməsi labüddür. Bu istiqamətdə Şirkətdə geniş təlim proqramı hazırlanmışdır. İşçilər üçün müxtəlif ixtisaslar üzrə vebinarlar keçirilir.

Bu gün artıq istehsalatın rəqəmsallaşması sahəsində həyata keçirilən tədbirlər öz bəhrisini verməkdədir - biz "Petkim" kimi bir strateji aktivimizi dünyanın 18 ən çox rəqəmsallaşmış şirkətləri sırasına çıxara bilmişik. "SOCAR Polymer" kompleksinin polipropilen və yüksək sıxlıqlı polietilen istehsal edən yüksək texnologiyalı zavodları, Türkiyədə STAR neft emalı zavodu, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı layihəsi çərçivəsində istismara verdiyimiz Karbamid zavodu bu baxımdan Şirkətimizin mühüm nailiyyətləridir. Tarixə Türkiyə, Yaxın Şərq və Avropanın ən uzun və geniş diametrlili beynəlxalq təbii qaz boru kəməri kimi daxil olan TANAP ötən ildən istismar edilir. Mərkəzi-Şərqi Azəri platformasının tikintisinə start verilib, 2023-cü ildə platformadan ilk neft və qaz hasilatına başlanması proqnozlaşdırılır.

“Qarabağ” yatağının işlənməsi üçün hazırlıq tədbirləri qrafikə uyğun olaraq davam etdirilir. “Ümid” yatağından hasilatın artırılması üçün “Ümid-1” platformasından yeni quyular qazılır.

SOCAR korporativ sosial məsuliyyətini dərinlən dərkdən dərkdən bir şirkət olaraq, Azərbaycanın sosial həyatında fəal iştirak edir, respublikamızda həyata keçirilən bütün mühüm sosial-iqtisadi layihələrə öz töhfələrini verir. Eyni zamanda Türkiyədə reallaşdırdığı sosial məsuliyyət və sponsorluq layihələri ilə qardaş ölkənin ətraf mühit, təhsil, mədəniyyət və incəsənət, idman sahələrinə dəstək olur. Gürcüstanda həyata keçirdiyimiz sosial fəaliyyətlər də uğurla davam etdirilir.

SOCAR bu gün sənaye və ekoloji təhlükəsizlik üzrə dünya standartlarına cavab verən beynəlxalq bir şirkətə çevrilmişdir. İdarə və müəssisələrdə ekoloji təhlükəsizliyi və ekoloji sistemlərə mənfi təsirlərə operativ nəzarəti təmin etmək üçün dənizdə və quru ərazilərdə yerləşən istehsal sahələrində davamlı olaraq kompleks ekoloji monitorinqlər aparılır. 2019-cı il ərzində ətraf mühitin mühafizəsi üzrə 70 ekoloji monitorinq işi həyata keçirilmişdir ki, bunlardan 56-sı quruda, 14-ü isə dənizdə yerləşən obyektlərdə gerçəkləşdirilmişdir.

Hazırda SOCAR-ın mədən ərazilərində neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş, lay suları altında qalmış sahələrin təmizlənməsi və landşaft-arkitektura planına uyğun bərpası işləri davam etdirilir. 2019-cu ildə 130 hektar çirklənmiş ərazi rekultivasiya edilmişdir.

2008-ci ildən Dünya Bankının GGFR təşkilatının Rəhbər Komitəsinin üzvü olan SOCAR tərəfindən 20 ildən artıq müddətdə atmosfərə atılan 1 mlrd m³ qaz yığılaraq əhalinin istifadəsinə yönəldilib. Qeyd edək ki, neft hasilatı zamanı səmt qazının emissiyası göstəricilərinin aşağı olmasına görə Avropa İttifaqına neft ixrac edən əsas 10 ölkə arasında Azərbaycan birinci yeri tutur.

SOCAR bir sıra ərazilərində və texnoloji sistemlərində, əsasən alternativ külək və günəş qurğularından istifadəni genişləndirməyə başlamışdır. Bu gün artıq neft və qaz nəql edən boru xətlərində, müvafiq texnoloji proseslərdə quraşdırılmış ölçmə cihazlarının əksəriyyəti günəş enerjisi ilə işləyir. Bir sıra müəssisələrdə inzibati binaların işıqlandırılması məqsədilə külək dəyirmanları və günəş panellərindən istifadə olunur.

Şirkətimizdə kadr hazırlığı işi prioritet sahələrdəndir. SOCAR-ın Bakı Ali Neft Məktəbi qısa zamanda ölkə üzrə aparıcı ali təhsil ocağına çevrilib. Həyata keçirilən tədbirlər, yaradılan təhsil və karyera imkanları nəticəsində gənclər arasında texniki fənnlərə maraq

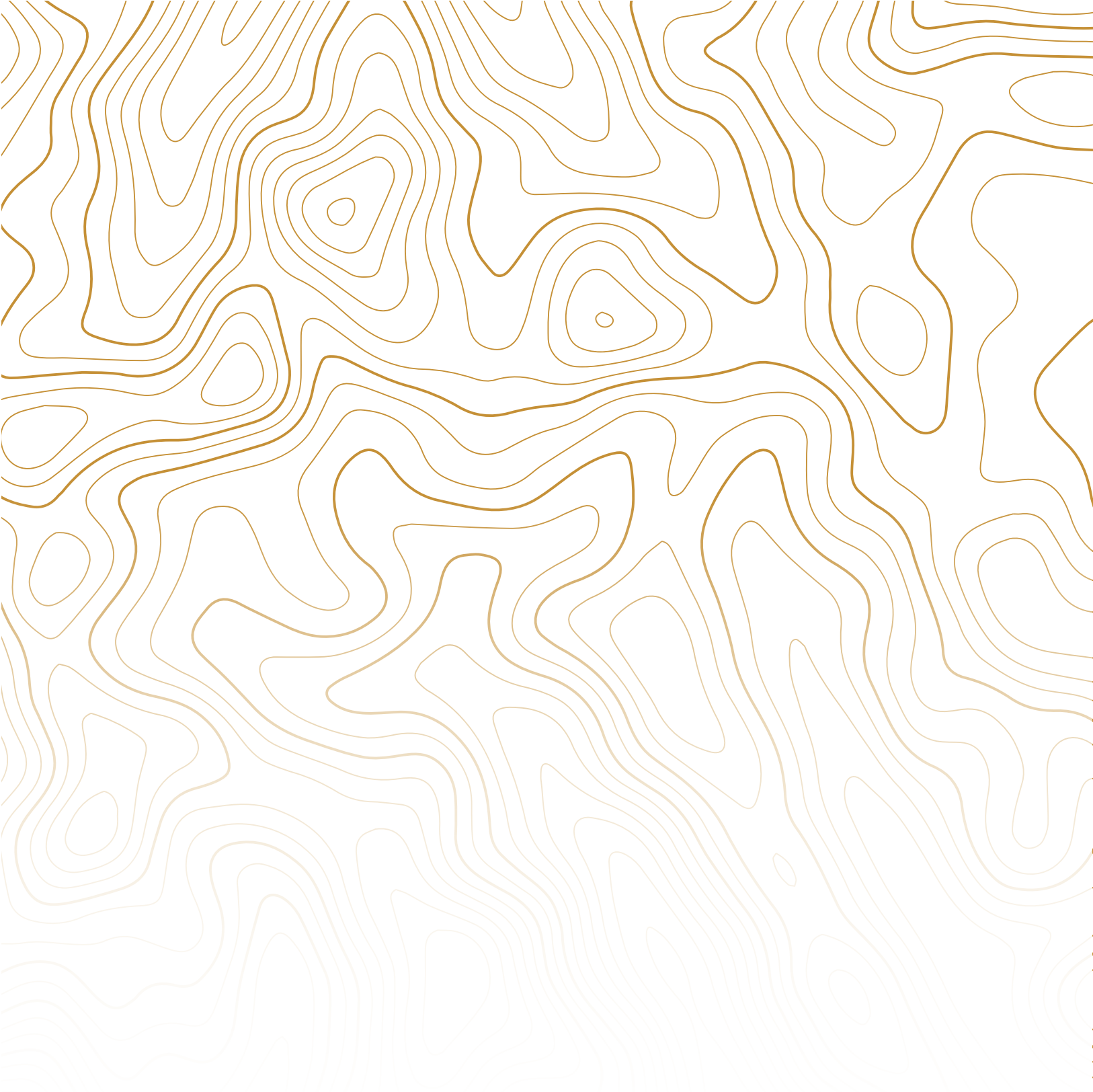
xeyli yüksəlmişdir. Hər il ən yüksək bal toplayan abituriyentlər məhz bu universiteti seçir, ən çox Prezident təqaüdüçüləri olan universitetlər arasında BANM öndədir. Bakı Ali Neft Məktəbinin texniki fənnlər sahəsinə gətirdiyi yeni və daha yüksək standartlar ölkədə təhsil sisteminin inkişafına xidmət edir.

SOCAR hər zaman olduğu kimi bundan sonra da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənablarının “neft kapitalını insan kapitalına çevirək” çağırışına cavab verərək, bu istiqamətdə fəaliyyətlərini davam etdirəcək, ölkəmizin dayanıqlı inkişafı üçün bütün sahələrdə həyata keçirdiyi dəstək proqramlarını daha da genişləndirəcəkdir.

SOCAR-ın prezidenti

Rövnəq Abdullayev

01

Hesabat haqqında

Hesabat haqqında

Hazırkı Davamlı inkişaf üzrə hesabat (bundan sonra “Hesabat”) Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (bundan sonra “SOCAR”) doqquzuncu hesabatıdır. Davamlı inkişaf üzrə hesabatların dərc olunmasında əsas məqsədimiz il ərzində əldə etdiyimiz iqtisadi, sosial və ekoloji fəaliyyət göstəricilərimiz, eləcə də davamlı inkişaf üzrə fəaliyyətin idarə olunmasına yanaşma və prinsiplərimiz haqqında məlumatı bütün maraqlı tərəflərimizə çatdırmaqdır. Cari Hesabat 2019-cu təqvim ili üzrə SOCAR-ın Azərbaycanda struktur bölmələri ilə yanaşı xaricdə fəaliyyət göstərən nümayəndəlikləri və törəmə şirkətlərinin davamlı inkişafı üzrə fəaliyyət nəticələrini əks etdirir.

Tətbiq olunan standartlar

SOCAR-ın 2019-cu il üzrə Hesabatı “Hesabatlılıq üzrə global təşəbbüs”ün (GRI) davamlı inkişaf sahəsində hesabatlar üzrə standartların “Əsas” tətbiqetmə meyarına müvafiq olaraq hazırlanmışdır. Hesabatın məzmunu GRI təlimatlarında qeyd edilmiş əhəmiyyətlik, maraqlı tərəflərin əhatə olunması, davamlı inkişaf və tamlıq prinsiplərinə əsasən tərtib edilmiş və tarazlılıq, müqayisəlilik, dəqiqlik, vaxtlılıq, şəffafılıq və etibarlılıq kimi prinsiplərə uyğundur. GRI göstəricilərinin açıqlanma statusunu əks edən cədvəl səh.149-də verilmişdir.

Hesabatın müstəqil yoxlanılması

Hesabatın müstəqil auditi EY şirkəti tərəfindən keçirilmişdir. Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi (baxın s.159) Hesabatın GRI Standartlarının “Əsas” tətbiqetmə meyarına uyğun hazırlandığını təsdiqləyir. SOCAR-ın əməliyyatlarının genişliyini və çoxşahəli olduğunu nəzərə alaraq, Hesabat boyu açıqlanan mövzulara eyni yanaşma və onların əhatə dairəsini ardıcıl olaraq təmin etmək xüsusi diqqət və yanaşma tələb edir. Əhəmiyyətli göstəricilərin əhatə dairəsi haqqında açıq və aydın məlumat vermək üçün, hər hansı göstərici üzrə əhatə dairəsinin fərqli olduğu halda Hesabatda müvafiq qeydlər təmin edilmişdir.

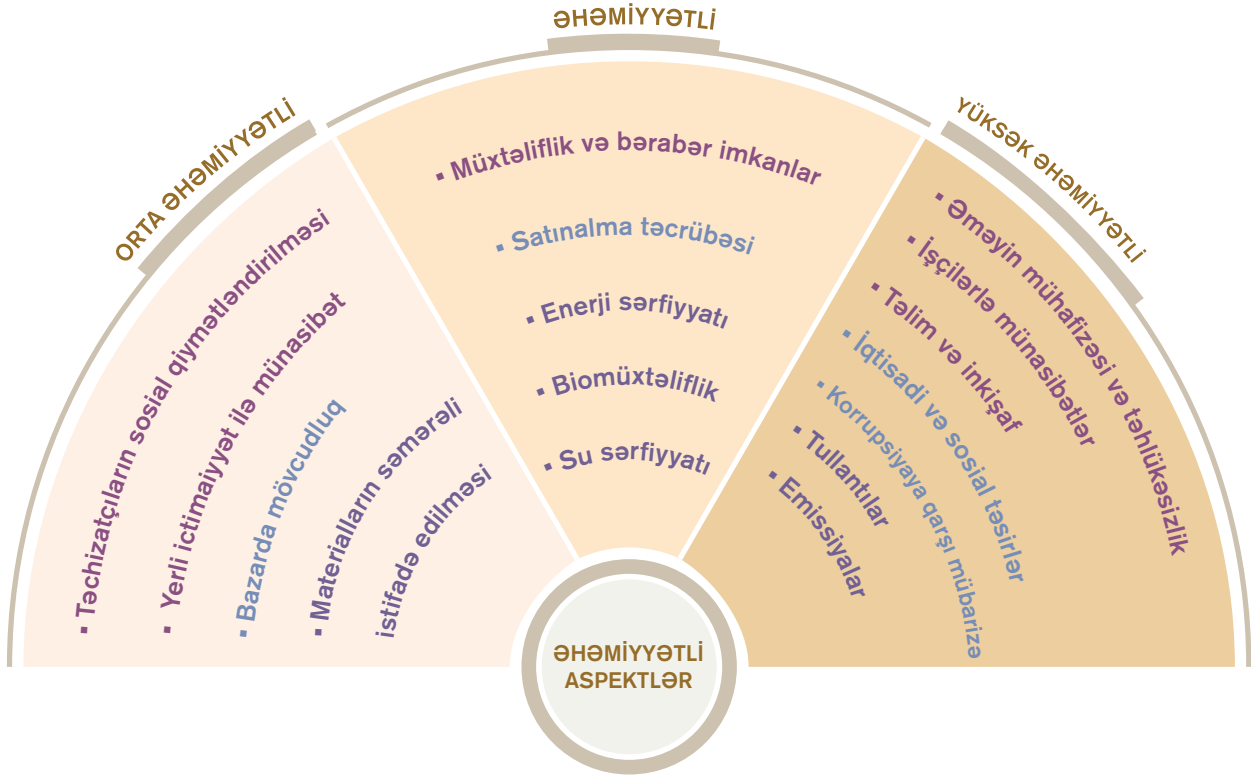
Bu ilki Hesabatın sərhədinə əhəmiyyətli iqtisadi, sosial və ekoloji aspektlər üzrə SOCAR-ın Azərbaycanda yerləşən müəssisələri, eləcə də “SOCAR Enerji Türkiyə”, “SOCAR Enerji Gürcüstan”, “SOCAR Enerji Ukrayna” və “SOCAR Enerji İsveçrə”də olan əməliyyatları daxil edilmişdir.

Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənləşdirilməsi

Şirkətdə maraqlı tərəflərlə müxtəlif mexanizmlərin vasitəsilə mütəmadi görüş və məlumat mübadiləsi həyata keçirilir (daha ətraflı məlumat üçün, baxın Şəkil 24). Fəaliyyətimiz nəticəsində yaranan təsirlər haqqında dolğun və şəffaf məlumat vermək məqsədilə, Hesabatın hazırlanması zamanı həm daxili, həm də xarici maraqlı tərəflərin maraqları və il ərzində yaranan iradları nəzərə alınmışdır. Bundan əlavə, əhəmiyyətli mövzu və aspektləri müəyyən etmək məqsədilə, SOCAR-ın fəaliyyəti haqqında KİV-də göstərilən əsas məqamlar, neft-qaz sənayesində fəaliyyət göstərən beş beynəlxalq şirkətin davamlı inkişaf üzrə hesabatları təhlil edilmiş və davamlı inkişafın müxtəlif sahələrinə görə məsuliyyət daşıyan əməkdaşları ilə müsahibələr aparılmışdır. Aparılan təhlillər nəticəsində SOCAR-ın fəaliyyəti ilə bağlı müəyyənləşdirilmiş və Şəkil 1-də nümayiş olunan əhəmiyyətli məsələlər Hesabatda əks olunmuşdur. Bundan əlavə, təyin edilmiş əhəmiyyətli aspektlərin SOCAR-ın hansı maraqlı tərəfləri üçün daha önəmli olduğu haqqında məlumat Cədvəl 1-də təqdim olunmuşdur.

Davamlı inkişaf hesabatında davamlılığın əsas istiqamətləri sosial, idarəetmə və ətraf mühit olaraq götürülmüşdür.

ŞƏKİL 1. ƏHƏMİYYƏTLİ ASPEKTLƏR

CƏDVƏL 1. ƏHƏMİYYƏTLİ ASPEKTLƏRİN ƏHATƏ DAİRƏSİ

Aspektin əhatə dairəsi

Əhəmiyyətli aspektlərin siyahısı	Şirkət	Şirkətin işçiləri	Yerli əhali	Dövlət	Müştərilər	Rəqiblər	İnvestorlar və perspektiv investorlar
Emissiyalar	✓		✓	✓		✓	✓
Tullantılar	✓		✓	✓			✓
İqtisadi və sosial təsirlər	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
İşçilərlə münasibətlər	✓	✓	✓	✓			
Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik	✓	✓	✓	✓			✓
Təlim və inkişaf	✓	✓			✓		
Korrupsiyaya qarşı mübarizə	✓		✓			✓	✓
Müxtəliflik və bərabər imkanlar	✓	✓					
Satınalma təcrübəsi			✓	✓		✓	
Enerji sərfiyyatı	✓		✓				✓
Su sərfiyyatı	✓		✓				
Biomüxtəliflik	✓			✓			

02

Şirkət haqqında

Şirkət haqqında

Azərbaycan Respublikasının ən böyük şirkəti olan SOCAR, ölkədə neft və qaz yataqlarının axtarışı, kəşfiyyatı və işlənməsi, neft, qaz və qaz kondensatının hasilatı, emalı və nəqli, həmçinin neft, qaz və neft-kimya məhsullarının daxili və xarici bazarlarda satışını həyata keçirməklə və 51 695 (2018-ci ildə 51 125) insanı iş ilə təmin etməklə Azərbaycanın davamlı iqtisadiyyatında olduqca mühüm yer tutur. 2019-cu ildə, SOCAR

Azərbaycanın tərkibində hüquqi şəxs statusuna malik **3 istehsalat birliyi, 5 zavod, 2 trest və 1 institut daxil olmaqla 27 struktur bölməsi fəaliyyət göstərmişdir**. Eyni zamanda Şirkət, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda və quruda yerləşən yataqlarda Hasilatın Pay Bölgüsü sazişləri üzrə tərəfdaşdır.

Missiyamız, məramımız və dəyərlərimiz

SOCAR olaraq, əsas missiyamız Azərbaycan Respublikasının yanacaq-enerji təhlükəsizliyini, habelə neft-qaz və neft-kimya sənayesinin inkişafı üzrə strateji maraqları təmin etməkdir.

Məqsədimiz qabaqcıl və ekoloji təmiz texnologiyalardan istifadə edərək Azərbaycanın elmi-texniki, iqtisadi və intellektual potensialının artırılmasına dəstək olmaqdır. Məramımız əməliyyat effektivliyi, sosial və ekoloji məsuliyyəti qabaqcıl təcrübəyə uyğun, şaquli inteqrasiya olunmuş iri beynəlxalq neft-qaz şirkətinə çevrilməkdir. Biz, fəaliyyətimizi regional və beynəlxalq enerji layihələ-

rində həlledici mövqe tutmaq, karbohidrogen ehtiyatlarının və emal məhsullarının daxili və xarici bazarlarda satışından maksimal mənfəət əldə etmək üzrə qururuq. Aşağıda qeyd olunan dəyərlərimizi rəhbər tutaraq, hər zaman dayanıqlı və davamlı inkişafa nail olmaq, ölkəmiz və vətəndaşlarımız, ümumiyyətlə bütün maraqlı tərəflərimiz üçün fayda yaratmağa səy göstəririk. Şirkətimizin missiyasını, davamlı və uzunmüddətli strateji inkişafını təmin etmək məqsədi ilə 2011-ci ildə işlənib hazırlanmış "SOCAR-ın 2025-ci ilə kimi strateji inkişafına dair Kompleks Plan" ilbəl yenilənir.

ŞƏKİL 2. DAYANIQLI VƏ DAVAMLI İNKİŞAF İSTIQAMƏTİNDƏKİ ƏSAS DƏYƏRLƏR

SOCAR Azərbaycanda

Hasilatın inkişafı

2019-cu ildə SOCAR təsdiq olunmuş proqramlara uyğun olaraq uzunmüddətli proqnoz öhdəliklərini yerinə yetirməklə strateji hədəflərindən biri olan neft-qaz hasilatı sahəsi üzrə fəaliyyətini genişləndirmiş, Respublikanın keyfiyyətli yanacaqda fasiləsiz təmin edilməsi məqsədi ilə neft-qaz seqmentində axtarış-kəşfiyyat, işlənmə və hasilat üzrə irimiqyaslı layihələr həyata keçirmişdir.

CƏDVƏL 2. 2017-2019-CU İLLƏRDƏ SOCAR-IN TƏSTİQ EDİLMİŞ NEFT VƏ QAZ EHTİYATLARI ¹

Ehtiyat kateqoriyaları	Neft, 10 ³ mt		Kondensat, 10 ³ mt		Qaz, 10 ⁶ mt ³	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Təsdiq edilmiş, işlənmiş və istehsala daxil edilən	71 055	67 179	3 595	4 751	42 097	51 275
Təsdiq edilmiş, işlənmiş və istehsala daxil edilməyən	7 158	6 833	25	0	4 878	4 052
Təsdiq edilmiş və işlənmiş	78 213	74 012	3 620	4 751	46 975	55 327
Təsdiq edilmiş və işlənməmiş	47 693	46 192	4 380	5 303	40 480	44 159
Ümumi təsdiq edilmiş	125 906	120 204	8 000	10 054	87 455	99 486

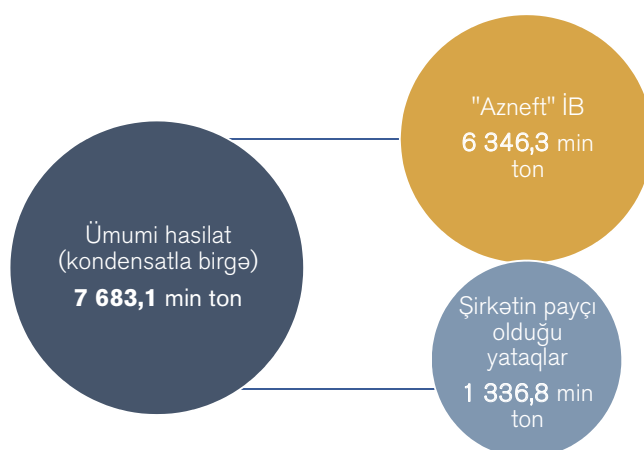
CƏDVƏL 3. 2017-2019-CU İLLƏRDƏ NEFT HASILATI VƏ EMALI

	2017	2018	2019
Neft hasilatı, min ton	7 427,1	7 542,3	7 683,1
Qaz hasilatı, mln. m ³	6 089,1	6 525,6	6 818,6
Neft emalı, min ton	5 815,5	6 090,5	6 194,4
Qaz emalı, mln. m ³	2 918,3	2 952,2	3 215,0

Neftin hasilatı

SOCAR ölkə hüdudlarında və eləcə də Xəzər dənizinin Azərbaycana aid olan hissəsində hesabat ilində proqnozu 99,3 min ton çox və ya 101,3% yerinə yetirilməklə, ümumilikdə 7 683,1 min ton neft (kondensatla birgə) hasil etmişdir ki, bunun 6 346,3 min tonu "Azneft" İB-nin, 1 336,8 min tonu isə Şirkətin payçı olduğu yataqların payına düşür.

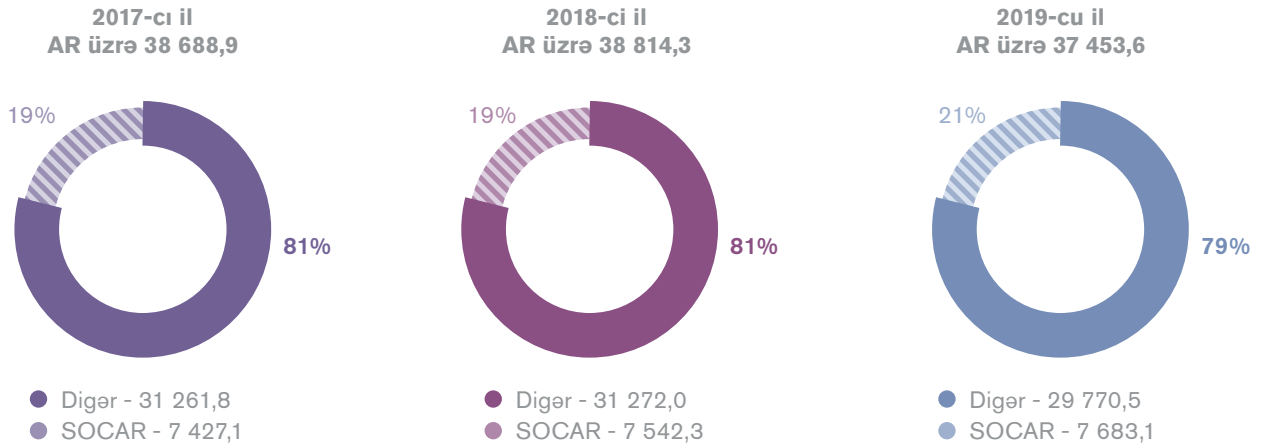
ŞƏKİL 3. ÜMUMI HASILAT ÜZRƏ GÖSTƏRİCİLƏR

¹SOCAR-ın təsdiq edilmiş neft və qaz ehtiyatları "DeGolyer & MacNaughton" şirkətinin 2019-cu ildə apardığı tədqiqat və qiymətləndirmə hesabatına istinadən verilmişdir

Hesabat ili ərzində quru və dəniz sahələrində ümumilikdə 84 yeni hasilat quyusu, fəaliyyətsiz quyularından isə 84 quyular təmir edilərək istismara təhvil verilmişdir.

ŞƏKİL 4. 2017- 2019-CU İLLƏRDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ÜZRƏ NEFT HASILATI, MIN TON

Emal sahəsinin inkişafı

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodu

Hesabat ilində Heydər Əliyev adına neft emalı zavodunda yenidənqurma və modernizasiya layihəsi çərçivəsində işlər davam etdirilmişdir. Bu müddət ərzində 6189,7 min ton neft və 40,8 min ton kənardan daxil olan xammal olmaqla, cəmi 6230,5 min ton xammal emal edilmişdir. Təyin olunan plana qarşı xam neftin emalı 101,4%, ümumi xammalın emalı isə 103,1% yerinə yetirilmişdir.

Neftin emalı

CƏDVƏL 4. 2019-CU İLDƏ HEYDƏR ƏLİYEV ADINA NEZ ÜZRƏ İSTEHSAL OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT, MIN TON

İstehsal olunmuş məhsullar	2019
Avtomobil benzinləri	1 161,38
İlkin emal benzini fraksiyası (Azərikimya İB-yə)	246,79
Reaktiv mühərrik yanacağı	591,13
Dizel yanacağı	2080,20
Yüngül fleqma	351,69
Ağır fleqma	10,42

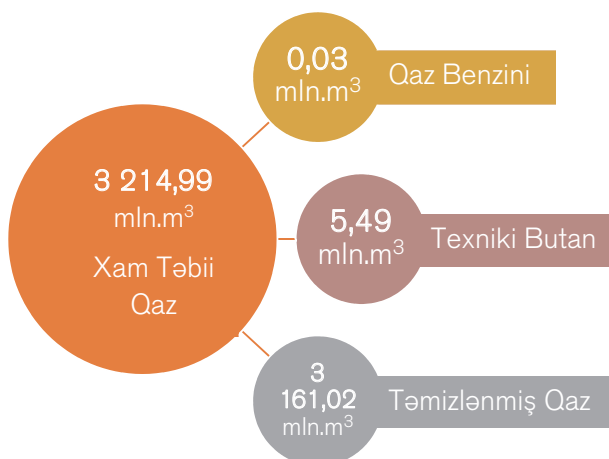
Soba mazutu	126,46
Neft koksu	238,44
Maye qazlar	197,92
Təmizlənmiş quru qaz (Azərikimya İB-yə)	54,27
Atmosfer qazoyl fraksiyası	85,38
Vakuum qazoylu	162,91
Mühərrik yanacağı	32,55
Bitum	260,09
Sürtkü yağları	22,91

Qeyd: 2017 və 2018-ci illərin göstəriciləri 2019-cü il ilə müqayisəli olaraq SOCAR-ın biznes göstəriciləri bölməsində verilmişdir.

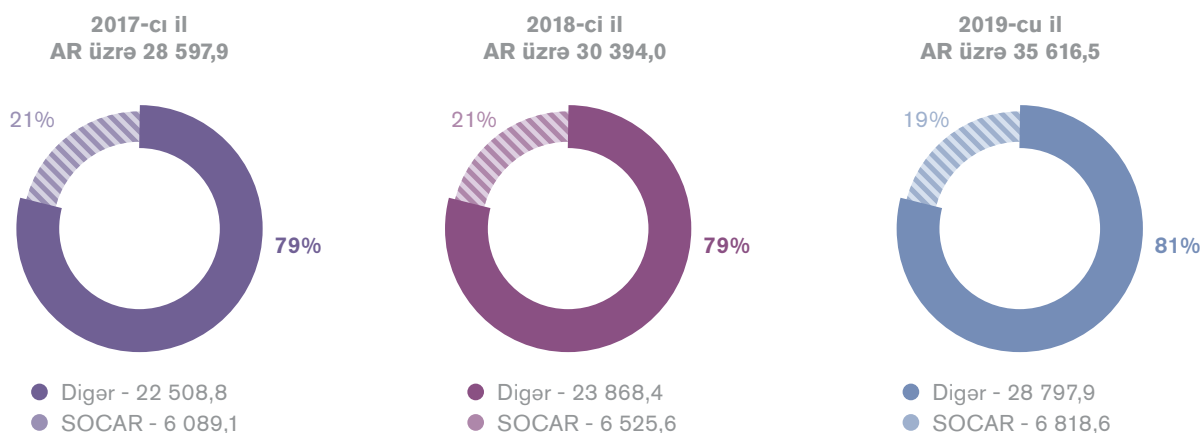
Qazın hasilatı, emalı və satışı

Hesabat ilində Qaz emalı zavodunda emala verilmiş 3 214,99 mln.m³ xam təbii qazdan 3 161,02 mln.m³ təmizlənmiş qaz, 5,49 mln.m³ texniki butan və 0,03 mln.m³ qaz benzini alınmışdır. 2019-cü ildə 92 313 yeni əhali abunəçi,

o cümlədən Bakı şəhərində 37 046, regionlarda isə 55 267 abunəçi qeydiyyatda alınmışdır. 2019-cü ildə regionlarda dövlət sifarişi ilə ümumən 150 yaşayış məntəqəsi qazlaşdırılmışdır. Bu yaşayış məntəqələri Respublikanın 43 inzibati rayonu üzrə müxtəlif bölgələri əhatə etmişdir. Sərhəyanı və cəbhə bölgələrində məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı qəsəbələrin qazlaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirilmişdir.

ŞƏKİL 5. 2017-2019-CU İLLƏRDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ÜZRƏ QAZ HASILATI, MLN. M³

Kimya sənayesi

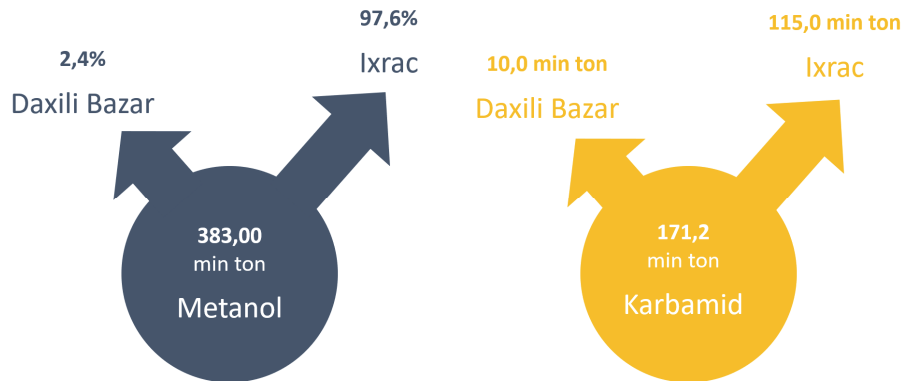
“Azərikimya” İB

Hesabat ilində “Azərikimya” İB-də ümumilikdə 366,41 min ton xammal emal edilmişdir.

CƏDVƏL 5. 2019-CU İLDƏ “AZƏRIKIMYA” İB ÜZRƏ İSTEHSAL OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT, MIN TON	
İstehsal olunmuş məhsullar	2019
Etilen	117,22
Propilen	88,19
Butilen-butadien fraksiyası	38,08
Piroliz qətranı	85,18
Ağır qətran	18,92
Propan	0,50
Yanacaq qazı	101,57
Polietilen	94,40

Hesabat ilində Metanol zavodunda 383,00 min ton metanol istehsal edilmişdir. İstehsal edilmiş metanol məhsulu üzrə həyata keçirilmiş satışın 97,6%-i ixracın, qalan 2,4%-i isə daxili bazarın payına düşmüşdür. Həmçinin hesabat ilində Karbamid zavodunda istehsal edilmiş 171,2 min ton karbamid məhsulunun 125,0 min tonunun satışı həyata keçirilmişdir ki, bunun 115,0 min tonu ixracın, 10,0 min tonu isə daxili bazarın payına düşmüşdür.

ŞƏKİL 6. METANOL VE KARBAMID ZAVODLARINDA İSTEHSAL OLUNMUŞ MƏHSULLAR ÜZRƏ DAXİLİ BAZARIN VƏ İXRACIN PAYI

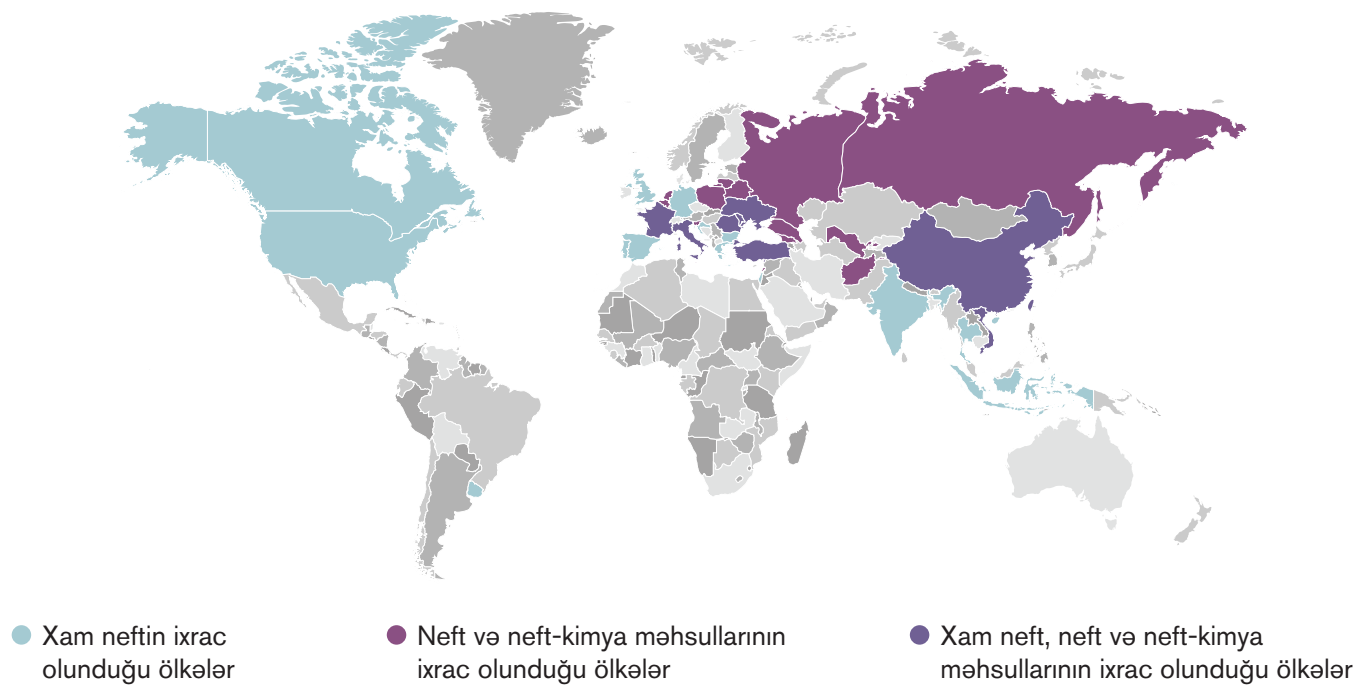

2019-cu il ərzində SOCAR üzrə xaricə ixrac olunan neft və neft-kimya məhsullarının miqdarı 2 142,04 min ton olmuşdur.

CƏDVƏL 6. 2019-CU İLDƏ SOCAR ÜZRƏ İXRAC OLUNMUŞ MƏHSULLAR HAQQINDA MƏLUMAT, TON	
İxrac olunan məhsullar	2019
Reaktiv mühərriklər üçün TS-1 markalı yanacaq	50 551,49
Dizel yanacağı L-62	507 219,30
Vakuüm qazoylu	192 372,57
Soba mazutu	243,11
BNB 50/70 markalı neft bitumu	12 091,27
Depressor AKI	443 425,25

Yüksək təzyiqli polietilen	79 297,50
Butilen-butadien fraksiyası	38 487,95
Propilen	4 412,05
Maye piroliz qətranı	78 019,24
Saf diizopropil efir	250,98
11 markalı silindr yağı	263,09
AK-15 markalı Bakı avtotraktor yağı	711,82
Azkükürlü neft koksu KT-Q	223 357,27
T-1500 marka transformator yağı	4 204,64
Turbin yağı	1 119,15
Metanol	390 628,40
Karbamid	115 388,29
Cəmi:	2 142 043,37

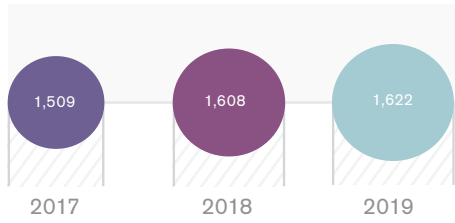
Müxtəlif neft və neft-kimya məhsullarının ixrac olunduğu əsas ölkələrin təsviri aşağıdakı xəritədə təqdim olunub.

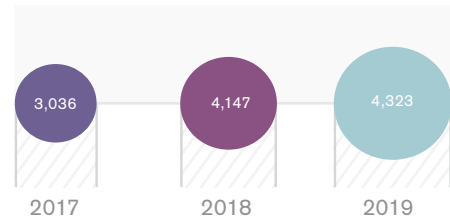
İqtisadi təsirlər və sənaye fəaliyyəti

Ölkə üzrə ən iri vergi ödəyicilərindən biri olaraq SOCAR dövlət büdcəsinin formalaşmasında əhəmiyyətli yer tutur və ölkə iqtisadiyyatının inkişafında təkanverici rol oynayır. Şirkət 2019-cu ildə büdcəyə 1 622 208,2 min manat həcmində ödəmələr (gəlir vergisi istisna olmaqla) etmişdir. **Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə vergi ödəmələri 14 145,1 min manat çox olmuşdur.**

ŞƏKİL 7. 2017-2019-CU İLLƏR ƏRZİNDƏ SOCAR ÜZRƏ BÜDCƏ ÖDƏNİŞLƏRİ, MLRD.MANAT

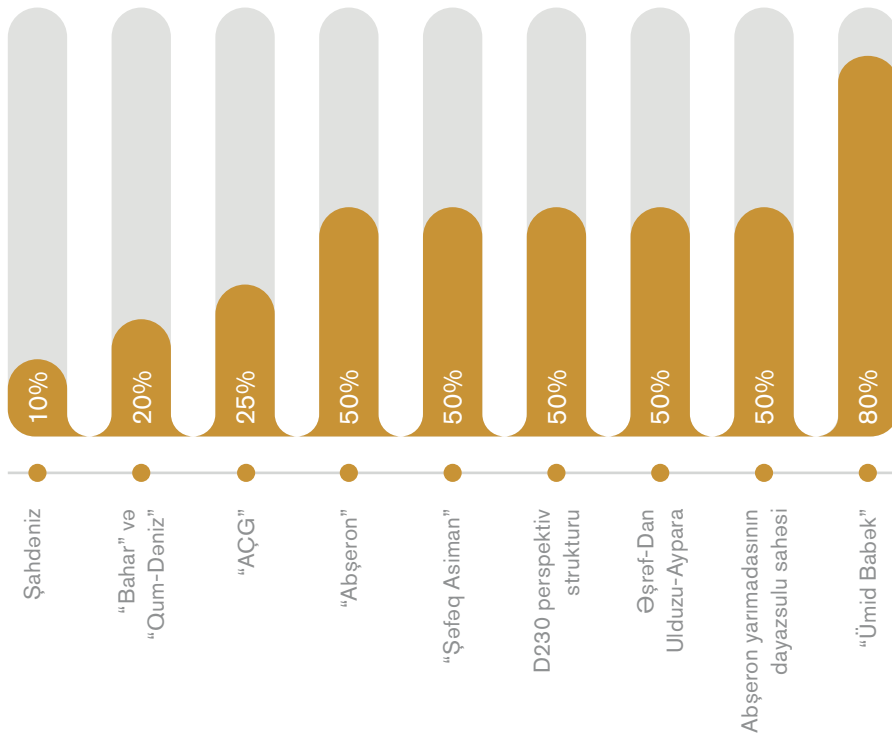
ŞƏKİL 8. 2017-2019-CU İLLƏR ÜZRƏ SOCAR-IN NIZAMNAMƏ KAPİTALI, MLRD.MANAT

ŞƏKİL 9. SOCAR-IN QURUDA YERLƏŞƏN YATAQLARDA PAYI

ŞƏKİL 10. SOCAR-IN XƏZƏR DƏNİZİNİN AZƏRBAYCAN SEKTORUNDA YERLƏŞƏN YATAQLARINDA PAYI

SOCAR İstiqrazları

Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlar bazarının inkişafında müstəsna və aparıcı mövqe tutmaqla SOCAR Qrupuna daxil olan şirkətlərin yerli və global maliyyə bazalarına tam inteqrasiyasının təmin edilməsi, həmçinin beynəlxalq qiymətli kağızlar bazarı ilə davamlı əlaqələrinin qurulması məqsədi ilə 2016-cı ildə SOCAR Capital MMC yaradılıb.

SOCAR İstiqrazları, Azərbaycanın ən böyük beynəlxalq şirkəti olan SOCAR tərəfindən 2016-cı ildə dollarda buraxılmış qiymətli kağızdır. Nominal qiyməti 1 000 (min) ABŞ dolları olan SOCAR İstiqrazları vətəndaşlara maliyyə alətləri bazarında tamamilə yeni alternativ yatırım imkanı yaratmaqla, bazarda indiyədək olmayan sərfəli şərtlərlə – 100 milyon ABŞ dolları həcmində, illik 5% gəlirliliklə, 5 illik müddətə buraxılıb.

SOCAR Capital MMC bundan sonra da daha çox beynəlxalq investorların Azərbaycana cəlb olunması, Şirkətin daxili strukturlaşdırılması və şaxələnməsi proqramının həyata keçirilməsi, SOCAR İstiqrazlarının yerli bazarda aktiv təkrar tədavülünün davam etdirilməsi, beynəlxalq investisiya portfelinin genişləndirilməsi, iqtisadi və maliyyə araşdırmalarının davam etdirilməsini həyata keçirmək niyyətindədir. Şirkət strateji plan olaraq, əsas gücünü SOCAR İstiqrazlarına yönəltməklə yanaşı, xarici investorların da Azərbaycana cəlb olunmasını təmin etməyi qarşısına məqsəd qoymuşdur.

SOCAR İstiqrazı sahibləri hal-hazırda uyğun şərtlərdə REPO əməliyyatı vasitəsilə qısamüddətli kredit götürə, eyni zamanda istiqrazları Milli Depozit Mərkəzində girov qoymaqla, müvafiq bankdan 2 il müddətində illik faiz dərəcəsi 15–16% olan Manat krediti cəlb edə bilərlər. Belə olan halda, istiqraz sahibləri 5%-lik gəlirlərini itirmir və götürdükləri kreditin faktik faiz dərəcəsi 9–10%-dək enmiş olur.

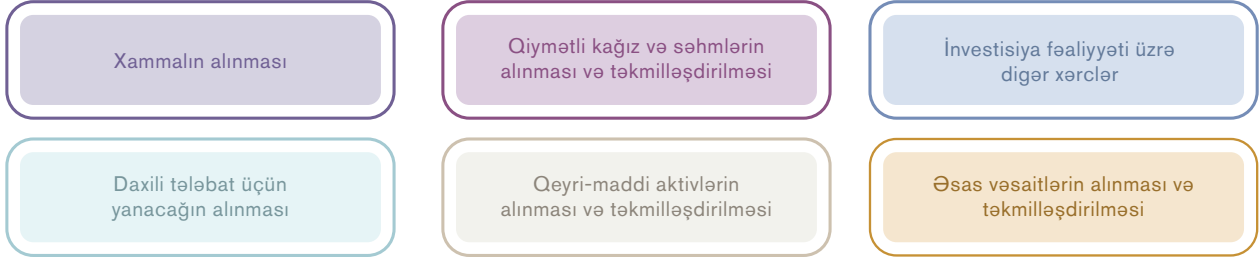
SOCAR İstiqrazlarının marketmeykeri “PSG Kapital” şirkətindən verilən məlumata əsasən, 2019-cu il 5 dekabr tarixində istiqrazların satışı 1 041 ABŞ dollarında gerçəkləşib. Bu, buraxıldığı gündən indiyədək SOCAR İstiqrazları üzrə baş tutmuş ən yüksək satış qiymətidir.

Vətəndaşlarımız və investorlar üçün alternativ investisiya imkanları təklif edən və qiymətli kağızlar bazarında trendə çevrilmiş SOCAR İstiqrazları 17 oktyabr tarixində baş tutan sayca 13-cü, 2019-cü ilin isə 1-ci faiz ödənişi nəticəsində sahiblərinə növbəti dəfə 1 milyon 250 min ABŞ dolları gəlir qazandırıb. Bununla da istiqraz sahiblərinin ümumi qazancı 15 milyon dollara yüksəlib.

Kapital bazarları və investorların mənfəətinə cavab verəcək faiz dərəcəsi, müddət və məbləğ sorğu və araşdırmalar nəticəsində müəyyənləşdirildikdən sonra, yeni istiqrazların 2021-ci ilin əvvəlində buraxılması planlaşdırılır.

Təchizat Zənciri

ŞƏKİL 11. XAMMAL VƏ MATERIALLARIN TƏCHİZATI ÜÇÜN XƏRCLƏRİN NÖVLƏRİ

ŞƏKİL 12. XİDMƏTLƏRİN TƏCHİZATI ÜÇÜN XƏRCLƏRİN NÖVLƏRİ

CƏDVƏL 7. . 2019-CU İLDƏ YERLİ TƏCHİZATÇILARA XƏRCLƏNƏN VƏSAITIN NİSBƏTİ

İl	SOCAR Azərbaycan	SOCAR Enerji Türkiyə	SOCAR Enerji Gürcüstan	SOCAR Enerji Ukrayna	SOCAR Enerji İsveçrə
2018	78	94	65	5	95
2019	89	90	67	45	95

Strukturun optimallaşdırılması

2019-cu il ərzində SOCAR üzrə cəmi hesablanmış əmək haqqı fondu və digər ödənişlər - 81 034,22 min manat, orta aylıq əmək haqqı isə - 112,70 manat artmışdır.

Bu artım əsasən SOCAR-ın 02 avqust 2019-cu il tarixli əmri ilə "SOCAR-ın strukturuna daxil olan qurumlarda fəaliyyət göstərən işçilərin tarif (vəzifə) maaşlarının artırılması haqqında" Əmr-qərarı ilə SOCAR-da çalışan işçilərin tarif (vəzifə) maaşlarının 01.09.2019-cu il tarixdən 20 % artması, habelə SOCAR üzrə işçilərin əməyinin ödənilməsi sistemində aparılmış təkmilləşdirmə ilə əlaqədardır.

SOCAR-ın idarəetmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi, onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin daha da artırılması məqsədilə Şirkətin Baş ofisi və strukturuna daxil olan

bir sıra qurumlarında həyata keçirilən İR transformasiya layihəsi üzrə, həmçinin Əməyin təşkili və normalaşdırılması sahəsində (iş analizləri və biznes proseslər nəzərə alınmaqla) müvafiq istiqamətlər üzrə standart sənədlərin hazırlanması işləri davam etdirilir.

Şirkətin dinamik inkişafının təmin edilməsi istiqamətində aparılan SOCAR-da İnsan resurslarının transformasiya layihəsinin tərkib hissəsi olaraq, işçilərin səriştəliklərinin idarə olunması həyata keçirilir.

Çoxşaxəli təşkilati struktura malik olan SOCAR-da fəaliyyət səmərəliliyinin artırılması və biznes proseslərin optimallaşdırılması ilə əlaqədar mütəmadi olaraq struktur dəyişiklikləri aparılır.

Yeni strategiya

Dünya neft və qaz sənayesində olan sürətli inkişaf və dəyişikliklərə uyğunlaşmaq, qlobal rəqabətdə ən azı bir addım öndə olmaq, çevik qərarlar vermək üçün SOCAR da digər neft və qaz sənayesi şirkətləri kimi özünün strateji planının yenilənməsini zəruri hesab etdi və SOCAR-ın bütün dəyər zənciri boyu fəaliyyət istiqamətləri üzrə gələcəyə yönümlü Korporativ Strategiyasının olması zərurətini nəzərə alaraq, "SOCAR-ın 2025-ci ilə kimi strateji inkişafına dair Kompleks Planı" sənədi əsasında "SOCAR-ın 2035-ci ilə kimi Korporativ Strategiyası"nın hazırlanmasına qərar verdi.

Strategiya sənədinin hazırlanması məqsədilə SOCAR tərəfindən seçmə satınalma müsabiqəsi keçirildi və Satınalma strategiyasına əsasən Satınalma Qrupu tərəfindən Boston Konsaltinq Qrup, "EY", McKinsey and Company (Azerbaijan) və PwC şirkətlərinin Azərbaycan Respublikasındakı Filiallarının iştirakı ilə satınalma müsabiqəsi keçirilmişdir. Satınalma müsabiqəsi nəticəsində beynəlxalq nüfuzlu şirkət olan "McKinsey and Company (Azerbaijan), Inc" Şirkətinin Azərbaycan Respublikasındakı filialı (McKinsey şirkəti) satınalma müsabiqəsinin qalibi olmuşdur.

Strategiya sənədinin hazırlanmasına 2019-cu ilin oktyabr ayında başlanmışdır və "SOCAR-ın 2035-ci ilə kimi Korporativ Strategiyası"-nda SOCAR-ın cari vəziyyəti dəyər zənciri üzrə təhlil edilir, gələcəkdə atılacaq addımlar regional və qlobal bençmarklardan istifadə edilərək müəyyənləşdirilir və eyni zamanda səmərəlilişdirmə və optimallaşdırma üzrə işlərin həyata keçirilməsi perspektivlərinə baxılır.

2020-ci ilin əvvəlində yayılmağa başlayan və mart ayında daha da kəskinləşən qlobal COVID-19 pandemiyası səbəbindən neft və qaz sənayesi üzrə bir çox təxmin və proqnozlar, strateji yanaşmalar bu və ya digər dərəcədə təsirsiz ötürülməmişdir və bu səbəbdən SOCAR-a aid bir çox göstəricilər də proqnozlara da yenidən baxılmağa qərar verilmişdir.

"SOCAR-ın 2035-ci ilə kimi Korporativ Strategiyası" artıq tamamlanma mərhələsindədir və yaxın aylarda təsdiqlənməsi nəzərdə tutulur.

Xarici bazarlarda fəaliyyətin genişləndirilməsi

Trans-Anadolu qaz kəməri (TANAP)

Nəhəng infrastruktur layihəsi olan Cənub Qaz Dəhlizi dörd layihədən ibarətdir. Onlardan üçü - "Şahdəniz", Cənubi Qafqaz Boru Kəməri və TANAP tam istifadəyə verilmişdir. Dördüncü layihə olan TAP-ın icrası artıq 90% həyata keçirilib. Cənub Qaz Dəhlizinin hissələrindən biri olan Trans-Anadolu qaz kəməri (TANAP) ilə bağlı saziş 2012-ci ildə Azərbaycanın prezidenti İlham Əliyevlə o zaman Türkiyənin baş naziri olan Recep Tayyip Erdoğan arasında imzalanmış və 2015-ci ildə Qarsda TANAP-ın inşasına başlanılmışdır. 2019-cu ilin sonunda isə 1850 km uzunluğa malik TANAP-ın tikintisi tam yekunlaşaraq İpsalada keçirilən açılış mərasimi ilə təbii qaz Avropa sərhədinədək çatdırılmışdır. 2020-ci ildə kəmərin buraxılış qabiliyyətinin ildə 16, 2023-cü ildə 23, 2026-cı ildə isə 31 milyard m³ olması gözlənilir. 2020-ci il üçün nəzərdə tutulan qazın 10 milyard m³-i Avropaya, qalanı isə Türkiyəyə satılacaqdır. Layihədə Azərbaycan 58% paya malikdir. Yeni qaz kəməri Azərbaycanı böyük regional təchizatçıya çevirəcəkdir. Bu isə öz növbəsində, xüsusilə 2020-ci ildən sonrakı dövrdə tədricən azalacaq neft gəlirlərini kompensasiya edəcəkdir. Layihəyə görə 2020-ci ilin əvvəlindən TANAP Trans-Adriatik Təbii Qaz Boru Xəttinə (TAP) birləşdirilməli və Azərbaycan qazı Yunanıstan, Albaniya və İtaliya üzərindən Avropaya çatdırılmalıdır. Cənub Qaz Dəhlizinin ümumilikdə dəyəri 40 milyard ABŞ dolları civarındadır.

TANAP layihəsinin iqtisadi mənfəəti ilə yanaşı, tərəflər eyni zamanda sosial siyasət, ətraf mühit və insan və digər amilləri də nəzərə alır.

Əsas nəzərə alınan amillər, layihənin inşası və istismarı zamanı baş verə biləcək mənfəət təsirlərinin qarşısını almaq, mümkün olduqda onu minimuma endirmək və İctimaiyyətlə Əlaqələrin İdarəedilməsi Sistemini tətbiq etməklə məşğulluq kimi müsbət təsirləri artırmaq məqsədi daşıyır.

Bu məqsədlə, bütün işlər yerli qanunlara və beynəlxalq standartların tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirilir. Bu çərçivədə TANAP Layihəsi aşağıdakı maddələrin icrasını öhdəsinə götürür:

- Layihənin birbaşa və ya dolayı yolla təsir göstərdiyi bütün yaşayış məntəqələrində yaşayan əhali ilə açıq dialog və davamlı münasibətlərin qurulması;
- Layihənin sosial təsirinə ölçülməsi və qiymətləndirilməsi, açıq məsləhətləşmələrin aparılması;
- Effektiv və davamlı İctimaiyyətlə Əlaqələrin İdarəedilməsi Sistemi və Şikayətlərin Qeydləri və İdarəedilməsi Sisteminin qurulması və tətbiqi. Bu sistemlər mövcud siyasət və prosedurlara və tətbiq olunan qanun və qaydalara uyğun olaraq qurulur;
- Layihənin Sosial Siyasət kontekstində işçilər və podratçılar üçün məlumatlandırıcı təlimlərin verilməsi;

▪ Layihənin bütün işçiləri həm Sosial Siyasətə uyğun olaraq, həm də fərdi qaydada və kollektiv olaraq bu Siyasətdəki öhdəlik və prinsiplərin effektiv şəkildə həyata keçirilməsinə görə məsuliyyət daşması.

TANAP, ölkənin iqtisadi inkişafına töhfə vermək və təbii sərvətlərin davamlılığını təmin etməklə ətraf mühit və sosial vəzifələr kontekstində təhlükəsiz, yüksək keyfiyyətli təbii qaz ötürücü xəttinin dizaynını, inşasını və istismarını nəzərdə tutur. Bu ümumi məqsədə uyğun olaraq, çirklənmənin qarşısını almaq üçün zəruri ehtiyatlar yaradır və effektiv ətraf mühitin idarəedilməsi sistemini qurur.

İşçi sağlamlığı və təhlükəsizliyi uğurla idarə etmək TANAP strategiyasının ayrılmaz hissəsidir və əsas məqsədlərdən biridir. Bu strateji layihəni həyata keçirərkən bütün işçilərin və layihədə iştirak edən bütün tərəflərin sağlamlığı və təhlükəsizliyi şirkətin prioritetidir.

Boru kəmərinin inşası yaşayış sahələri nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilib və dizayn mərhələsində xəttin çəkilməsi ilə əlaqədar hər hansı bir yaşayış binasına zərər verməmək üçün diqqət göstərilmişdir. Müvafiq tədqiqatların eynilə layihənin növbəti mərhələlərində aparılması nəzərdə tutulmuşdur.

Trans Adriatik Boru Kəməri (TAP)

TAP Türkiyə-Yunanistan sərhədində birbaşa TANAP-la birləşərək və Yunanıstan, Albaniya ərazilərindən, həmçinin Adriatik dənizindən keçərək təbii qazı Cənubi İtaliyaya nəql edəcəkdir. Təbii qazın Azərbaycan Respublikasından Avropa bazarlarına ixracının ən qısa və birbaşa marşrutunu təşkil etdiyi üçün TAP-ın Avropa Birliyinin enerji təhlükəsizliyi və enerji mənbələrinin şaxələndirilməsinə görə strateji məqsədlərində əsas rol oynayacağı gözlənilir. Bundan əlavə, TAP lazım gələrsə təbii qazı Cənub-Şərqi Avropaya yönəltmək üçün texniki imkanlara malik olacaqdır. TAP layihəsi üzrə Albaniya, İtaliya və Yunanıstan respublikaları arasında "Hökumətlərarası Saziş" 2013-cü ilin fevral ayında imzalanmışdır. TAP-ın təməlqoyma mərasimi 17 may 2016-cı il tarixində keçirilmişdir. Boru kəmərinin uzunluğu 878 km təşkil edəcək, fəaliyyətə başlaması 2020-ci ildə gözlənilir və ilkin nəql qabiliyyəti 10 milyard m³ olacaqdır (bu rəqəm 20 milyard m³-ə kimi artırıla bilər).

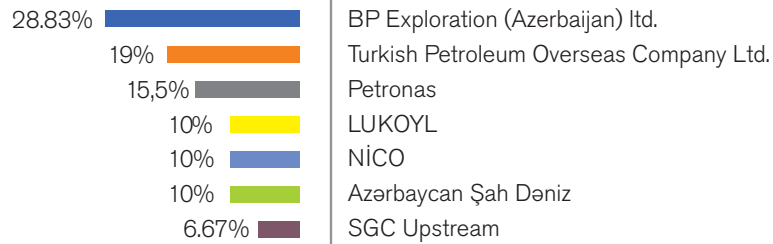

Şahdəniz

Şahdəniz layihəsində iştirak payları belədir: BP Exploration (Azerbaijan) Ltd. 28.83%, Turkish Petroleum Overseas Company Ltd. 19%, Petronas 15,5%, LUKOYL 10%, NİCO 10%, Azərbaycan Şah Dəniz 10%, SGC Upstream 6.67%

yatlara dəstək verməyə davam etmişdir. İl ərzində layihə çərçivəsində sualtı quraşdırma işləri, o cümlədən 2021-ci ildə yatağın şərqi-cənub cinahından hasilatın başlanması üçün dərin sulara avadanlıqların quraşdırılması işləri davam etmişdir. Qaz hasilatını planlaşdırılan sabit

ŞƏKİL 13. ŞAHDƏNİZ LAYİHƏSİNDƏ İŞTİRAKÇILARIN PAYI, %

2019-cu ildə Şahdəniz üzrə fəaliyyətlərə 544 milyon ABŞ dollarına yaxın əməliyyat xərcləri və böyük əksəriyyəti Şahdəniz 2 layihəsinə aid olan 1,1 milyard ABŞ dolları həcmində əsaslı xərclər çəkilmişdir. İl ərzində Şahdəniz yatağından Azərbaycan (SOCAR), Gürcüstan (GOGC), Türkiyə (BOTAS) bazarlarına və çoxsaylı obyektlər üçün BTC şirkətinə qaz çatdırılması davam etmişdir. 2019-cu ildə yataqdan ümumilikdə - Şahdəniz Alfa və Şahdəniz Bravo platformalarından birlikdə 16,8 milyard m³ qaz və təqribən 3,5 milyon ton (28,6 milyon barel) kondensat hasil edilmişdir. Ötən ilin iyul ayının sonunda Şahdəniz Bravo platformasından qazın ilk həcmi əldə edildiyi vaxtdan hasilat tədricən artmaqda davam etmişdir. Mövcud Şahdəniz qurğularının hasilat gücü hazırda gündə 56 milyon m³-dir (ildə 20 milyard m³-dən artıq).

2019-cu ildə Şahdəniz 2 layihəsinin dənizdə və qurudakı obyektlərinin əməliyyatlara tam təhvilə başa çatmışdır. Layihə komandası ilk hasilat ilində Şahdəniz 2 qurğularının yüksək səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə əməliy-

səviyyəyə çatdırmaq üçün qarşıdakı illərdə Xankəndi sualtı tikinti gəmisi və İsrail Hüseynov borudüzmə gəmisi vasitəsilə sualtı qurğuların daşınması və quraşdırılması işləri davam edəcək.

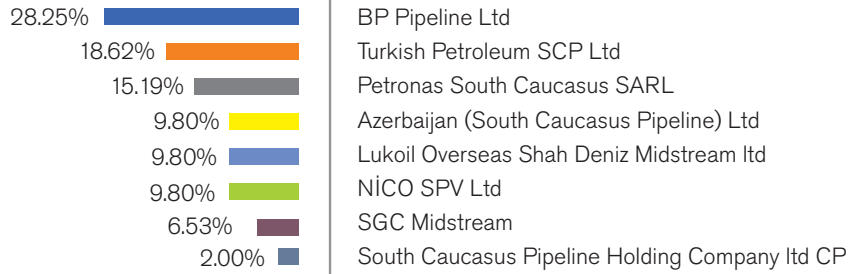
2019-cu ildə Şahdəniz Alfa platformasından quyu qazılmamış, bu müddət ərzində platformanın qazma qurğusunda yalnız profilaktik işlər aparılmışdır.

Şahdəniz 2 layihəsi üzrə isə hasilat və sonrakı tədrici artım üçün artıq ümumilikdə 16-sı tamamlanmaqla 17 quyu qazılmışdır. Qazma işləri hasilatın planlaşdırılan sabit səviyyəsinə nail olmaq üçün tələb olunan bütün quyuların qazılması istiqamətində davam edəcəkdir.

Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK)

Cənubi Qafqaz Boru Kəməri şirkətinin sərmayədarları bunlardır: BP Pipeline Ltd 28.25%, Turkish Petroleum SCP Ltd 18,62%, Petronas South Caucasus SARL 15.19%, Azerbaijan (South Caucasus Pipeline) Ltd 9.80%, Lukoil Overseas Shah Deniz Midstream Ltd 9.80%, NICO SPV Ltd 9.80%, GC Midstream 6.53%, South Caucasus Pipeline Holding Company Ltd CP 2.00%

ŞƏKİL 14. CQBK ÜZRƏ SƏRMAYƏDARLARIN PAY BÖLGÜSÜ, FAİZ

2019-cu ildə CQBK və genişləndirilmiş boru kəməri (CQBKG) ilə bağlı fəaliyyətlərə təqribən 48 milyon ABŞ dolları əməliyyat xərcləri və təqribən 34 milyon ABŞ dolları əsaslı xərclər sərf edilmişdir. 2006-cı ilin sonlarında istismara verilmiş CQBK Gürcüstan və Türkiyəyə Şahdəniz qazını çatdırır, CQBKG (Cənubi Qafqaz Boru Kəməriin Genişləndirilməsi) isə kommersiya qazı həcmlərinin Türkiyəyə təhvil verilməsinə 2018-ci ilin iyun ayın-

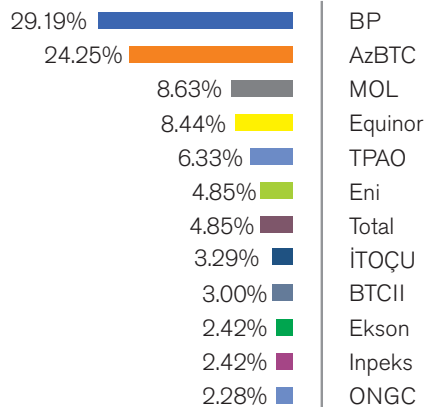
da başlamışdır. 2019-cu il ərzində CQBK-nin gündəlik orta ötürücülük gücü 29 milyon m³ olmuşdur. CQBK-nin iki operatoru var – BP şirkəti CQBK obyektlərinin tikintisi və istismarı üzrə məsul texniki operator, SOCAR Midstream Operations isə boru kəmərinin kommersiya əməliyyatları üzrə məsul kommersiya operatorudur.

2019-cu il ərzində BTC üzrə təqribən 138 milyon ABŞ dolları həcmində əməliyyat xərcləri, təqribən 44 milyon

Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC)

BTC Ko-nun səhmdarları: BP 29.19%, AzBTC 24.25%, MOL 8.63%, Equinor 8.44%, TPAO 6.33%, Eni 4.85%, Total 4.85%, İTOÇU 3.29%, BTCII 3.00%, Ekson 2.42%, Inpeks 2.42%, ONGC 2.28%

ŞƏKİL 15. BTC ÜZRƏ SƏHMDARLARIN PAY BÖLGÜSÜ, FAİZ

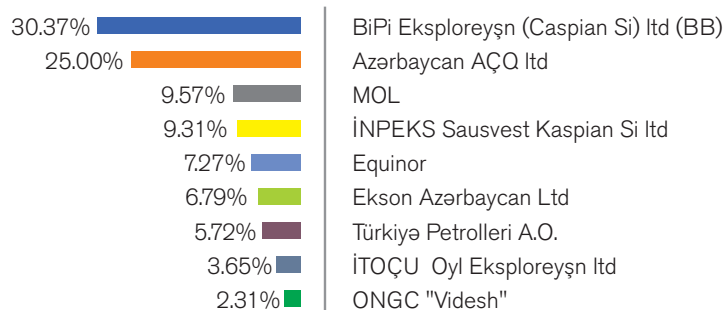
ABŞ dolları həcmində isə əsaslı xərclər sərf edilmişdir. 2006-cı ilin iyun ayında istismara verildəndən 2019-cu ilin sonunadək 1768 km uzunluğunda olan BTC boru kəməri vasitəsilə ümumilikdə 447 milyon tondan artıq (3,35 milyard barel) xam neft nəql edilmiş və dünya bazarlarına göndərilmişdir. İl ərzində BTC boru kəməri vasitəsilə ixrac olunmuş təqribən 31 milyon ton (233 mil-

yon bareldən artıq) həcmində xam neft Ceyhanda 296 tankərə yüklənmişdir. Hazırda BTC boru kəməri əsasən Azərbaycandan AÇG yatağından hasil olunan nefti və Şahdəniz yatağından hasil olunan kondensatı daşıyır. Bundan əlavə, BTC vasitəsilə Türkmənistan, Rusiya və Qazaxıstan nefti daxil olmaqla digər xam neft və kondensat həcmələri də nəql olunur.

Azəri-Çıraq-Günəşli (AÇG)

AÇG layihəsində iştirak payları: BiPi Eksploreyşn (Caspian Si) ltd (BB) 30.37%, Azərbaycan AÇQ ltd 25.00%, MOL 9.57%, İNPEKS Sausvest Kaspian Si ltd 9.31%, Equinor 7.27%, Ekson Azərbaycan Ltd 6.79%, Türkiyə Petrolleri A.O. 5.72%, İTOÇU Oyl Eksploreyşn ltd 3.65%, ONGC "Videsh" 2.31%

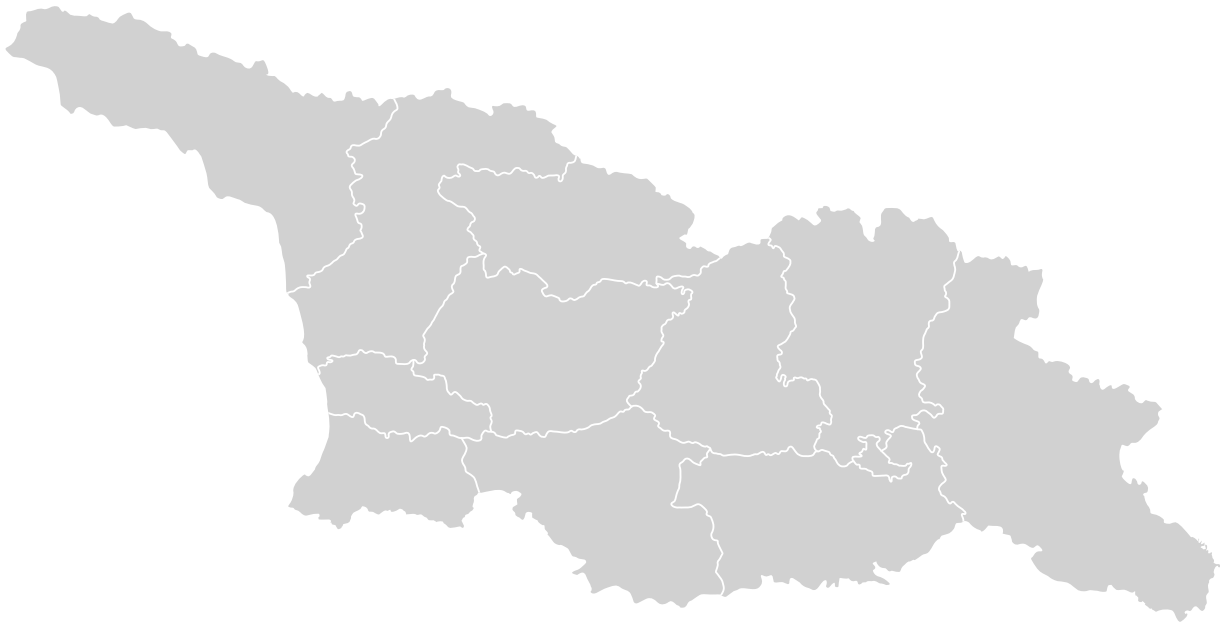
ŞƏKİL 16. AÇG LAYIHƏSİ ÜZRƏ İŞTIRAKÇILARIN PAY BÖLGÜSÜ, FAİZ

Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi üzrə AÇG layihəsində podratçı tərəflər adından "BP Exploration (Caspian Sea) Limited" şirkəti operatorudur. 2019-cu il ərzində AÇG layihəsi üzrə fəaliyyətə təxminən 567 milyon ABŞ dolları həcmində əməliyyat xərcləri və 1 milyard 476 milyon ABŞ dollarına yaxın əsaslı xərclər sərf edilmişdir. 2019-cu ilin aprel ayında AÇG yatağının işlənməsinin növbəti mərhələsi olan Azəri Mərkəzi Şərqi (ACE) layihəsinə start verilmişdir. 6 milyard ABŞ dolları dəyərində olan bu işlənmə layihəsinə dənizin təxminən 140 m dərinliyində, mövcud "Mərkəzi Azəri" və "Şərqi Azəri" platformalarının arasında 48 şaxtalı hasilat, qazma və yaşayış platforması olmaqla yeni dəniz platforması və qurğularının inşası daxildir. Platforma gündəlik 100 000 barelədək neft hasil etmək gücündə layihələndirilmişdir və istismar müddəti ərzində onun 300 milyon barelə qədər əlavə neft hasil edəcəyi gözlənilir. Layihə çərçivəsində ilk hasilatın 2023-cü ildə əldə ediləcəyi planlaşdırılır. 2019-cu ildə bu layihə əsasında tikinti-quraşdırma, dəniz və su-

altı işlər üzrə müqavilələr bağlanmış və iyul ayında tikinti işlərinə başlanılmış, ilin ikinci yarısında isə genişlənmə davam etmişdir. Hazırda platformanın üst modulları, qazma qurğusunun tikintisi və quraşdırılması Bibiheybətdeki tikinti-quraşdırma sahəsində plan üzrə irəliləyir, dayaq bloku və onun payalarının tikintisi Heydər Əliyev adına Bakı dərin özüllər zavodunda qrafiki qabaqlamaqla davam edir. Bu ilin sonlarına yaxın payaların dənizdə quraşdırılacağı planlaşdırılır. İsveçdə yaşayış blokunun tikintisi qrafiki qabaqlamaqla irəliləyir. Sualtı boruların örtüklənməsi işləri üzrə sınaqlara başlanılmışdır.

2019-cu ildə AÇG yatağından stabil hasilat təhlükəsiz və etibarlı şəkildə davam etdirilərək ümumi hasilatın həcmi – Çıraq (41 000), Mərkəzi Azəri (134 000), Qərbi Azəri (121 000), Şərqi Azəri (89 000), Dərinsulu Günəşli (96 000) və Qərbi Çıraq (54 000) platformalarından birlikdə – gündə orta hesabla 535 000 barel və ya ümumilikdə 195 milyon bareldən artıq, yəni 26 milyon ton təşkil etmişdir.

SOCAR Enerji Gürcüstan

2006-cı ildən etibarən, SOCAR Gürcüstan bazarına daxil olaraq, bu ölkənin enerji sektoruna investisiya yarımaqdadır. 2007-2019-cu illər ərzində SOCAR tərəfindən Gürcüstan iqtisadiyyatına 1,1 milyard ABŞ dollarından çox investisiya qoyulub. Hazırda Gürcüstanda "SOCAR Enerji Gürcüstan", "SOCAR Georgia Petroleum", "SOCAR Georgia Gas", "SOCAR Georgia Security" şirkətləri və Kulevi neft terminalı uğurla fəaliyyət göstərir. 12 il ərzində bu qurumlar tərəfindən Gürcüstanın dövlət büdcəsinə 1,5 milyard ABŞ dolları həcmində vergi ödənilmişdir. Bu məbləğ SOCAR-ın Azərbaycan büdcəsinə tək bir il ərzində ödədiyi məbləğə təqribən bərabərdir. SOCAR həmçinin Gürcüstanın da ən böyük vergi ödəyicisidir.

Gürcüstan bazarında Azərbaycanın və üçüncü tərəflərin neft məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğul olan "SOCAR Georgia Petroleum" MMC 111 yanacaq-doldurma məntəqəsinə, 16 xidmət mərkəzinə və 5 neft terminalına malikdir. Hazırda şirkətdə təxminən 1 500 işçi çalışır. "SOCAR Georgia Gas" MMC Gürcüstan regionlarına təbii qazın tədarükü və paylanmasını həyata keçirir və yerli qaz şəbəkəsini idarə edir.

"SOCAR Georgia Petroleum" MMC-nin əsas fəaliyyət istiqamətləri həmçinin Gürcüstan bazarına neft məhsullarının idxalı (benzin, dizel, aviasiya yanacağı, LPG, bitum, mazut, yağlar), SOCAR brendi altında müasir standartlara cavab verən yanacaq-doldurma məntəqələrinin və neft bazalarının tikintisindən ibarətdir.

Bundan başqa, E-Space şirkəti, Tbilisi, Kaxeti, İmereti, Acarıstan, Şida və Kvemo Kartlidəki SOCAR yanacaq-doldurma məntəqələrində elektrikle işləyən nəqliyyat vasitələrini şarj etməyə imkan verir. Elektrik şarj stansiyaları pulsuz istifadə edilə bilər. Üstəlik, Tbilisi, İmereti və Acarıstandakı yanacaq-doldurma məntəqələri elektrik naqilləri ilə təchiz olunmuşdur.

E-Space Level 2 EV şarj cihazları Avstriyanın KEBA şirkəti tərəfindən istehsal olunur. EV şarj cihazı 22 kVt / saata qədər şarj etməyə imkan verir, lakin bütün elektrikli nəqliyyat vasitələri fərqli OBC-lərə (On-board charger) malikdir.

E-Space və SOCAR arasındakı əməkdaşlıq sayəsində ilk sürətli şarj cihazı Goridə quraşdırılacaq, hansı ki elektrik doldurma müddətini 30 dəqiqəyə qədər azaldır.

SOCAR Georgia Gas-in isə əsas fəaliyyət istiqamətləri:

- Təbii qaz təchizatı və paylanması;
- Əhalini təbii qazla təmin etmək;
- Qazpaylayıcı şəbəkələrin tikintisi, bərpası və istismarı.

Bu gün "SOCAR Georgia Gas" MMC ölkə daxilində 715 mindən çox abunəçiyə təbii qaz verir. Cəmi 45 istehlakçı xidməti mərkəzi və 16 114 müasir bir telefon xidməti mərkəzi bütün Gürcüstan ərazisində fəaliyyət göstərir. Şirkət, Gürcüstanda 2200 işçisi olan ən böyük işəgötürənlərdən biridir.

"SOCAR Georgia Security" MMC təsisçi şirkətin törəmə şirkətlərindən biridir. "SOCAR Enerjy Gürcüstan" 2007-ci ilin Avqustunda qurulmuş və müstəqil bir qurum kimi fəaliyyət göstərir. Şirkətdə 610-dan çox işçi çalışır.

"SOCAR Georgia Security" MMC-nin əsas fəaliyyəti neft terminalı, liman, neft bazaları, yanacaq doldurma məntəqələri, şirkətin ayrıca ofis və saytları, həm də fiziki və hüquqi şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etməkdir. Bu günə qədər 130-dan çox məkan şirkət tərəfindən mühafizə olunur.

SOCAR Enerji Türkiyə

2019-cu il "SOCAR Enerji Türkiyə" üçün şirkətin qoyduğu investisiyaların nəticələrini əldə etməyə başladığı il kimi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 2018-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin iştirakı ilə Türkiyədə real sektorun ən böyük investisiya layihəsi olan 6,3 milyard ABŞ dolları dəyərində və ildə 10 milyon ton xam neft emalı gücünə malik olan "Star" neft emalı zavodunun açılış mərasimi keçirilmişdir. Dizel yanacağı, nafta, aviasiya yanacağı və mayeləşdirilmiş neft qazı kimi məhsullar istehsal edən zavod 2019-cu ildə tam gücü ilə işləməyə başlayaraq daxili bazara məhsul satışı həyata keçirmişdir. 2019-cu ilin iyununda "Bursagaz", "Kayseriqaz", "SOCAR Enerji Ticaret", "Enervis" və "Millenicom"un satın alınması ötən ilin daha bir mühüm nəticəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Bununla, "SOCAR Enerji Türkiyə" şirkəti təbii qazın paylanması prosesində də iştirak etməyə başlayaraq "neft emalı-neft-kimya-energetika-logistika-paylama-tədarük" halqasını tamamlayıb.

2008-ci ildə səhmlərinin 51%-ni Özəlləşdirmə İdarəsindən satın aldığımız "Petkim" neft-kimya kompleksi Türkiyədə ilk və yeganə inteqrə olunmuş neft-kimya zavodudur. Türkiyə neft-kimya bazarının ən etibarlı tədarükçüsü olan "Petkim" in 15 əsas və 6 köməkçi müəssisəsində 60-a yaxın neft-kimya məhsulu istehsal edilir. "Petkim" 2019-cu ildə ümumilikdə 3,4 milyon ton həcmində məhsul istehsal etməklə rekorda imza atmış və 2020-ci ildə bu uğurlu dinamikanın davam etdirilməsi planlaşdırılır.

Dünyanın 78 ölkəsinə məhsul ixrac edən neft-kimya kompleksi məhsullarının yüksək keyfiyyəti ilə seçilir. 2020-ci ildə "Petkim"də fəaliyyətin rəqəmsallaşdırılması və zavodların modernləşdirilməsinin davam etdiriləcəyi planlaşdırılır. Ötən il Türkiyədə yerləşən "Petkim" neft-kimya kompleksinə 120 milyon ABŞ dolları investisiya qoyulub. Modernləşmə və istehsalatın səmərəliliyinin artırılması üçün "Petkim"də "Petkim Benim" adlı xüsusi proqram işə salınıb. Bu, zavodun əməkdaşlarının idarəetmədə daha intensiv iştirakını, onlar tərəfindən əməliyyatların səmərəliliyinin artırılması üçün təkliflərin verilməsini nəzərdə tutur. Əməkdaşların təklifləri təhlil edilib və ən perspektivliləri seçilib. Nəticədə 5 milyon ABŞ dolları investisiya qoyulub ki, bu da ümumilikdə 120 milyon ABŞ dolları həcmində investisiyaya yol açıb. Bu investisiyalar kompleksin işində müsbət əks olunub və əlavə gəlir gətirib.

İzmirin Əliağa Xüsusi iqtisadi zonasında BP ilə birgə layihə çərçivəsində 2019-cu il ərzində reallaşdırılması nəzərdə tutulan neft-kimya kompleksinin layihəsi üzrə ilkin mühəndis və layihələndirmə işləri davam etdirilmişdir. 2020-ci il ərzində layihə üzrə yekun investisiya qərarının verilməsi planlaşdırılır. Bu obyektin istifadəyə verilməsi ilə Türkiyəyə xalis tereftal turşusunun idxalının sıfıra enəcəyi gözlənilir. Eyni zamanda, bu kompleksdə ölkəyə hazırda 800 min ton həcmində idxal olunan paraksilol məhsulunun istehsalı mümkün olacaq.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) Türkiyədə dəniz yanacaqları sektorunda fəaliyyət göstərən törəməsi "SOCAR Marine" 2019-cu ildə 600 min ton həcmində dəniz yanacaqları satışı həyata keçirib. Şirkət beynəlxalq dəniz yanacaqları satışı sektorunda lider olub. Satış Türkiyənin boğazlarından tranzit olaraq istifadə edən və Türkiyə limanlarında yük əməliyyatları həyata keçirərək xaricə çıxış və ya giriş edən gəmilərlə həyata keçirilib. 2013-cü ildə yaradılan "SOCAR Marine" şirkətinin bazardakı payı artaraq 25%-dən çox olub.

2019-cu ildə Azərbaycandan Türkiyə bazarına ümumilikdə 9,2 milyard m³, o cümlədən, Cənub Qaz Dəhlizi və TANAP vasitəsi ilə 2,8 milyard m³ təbii qaz çatdırılmışdır. Beləliklə, Azərbaycanın ümumi qaz ixracında Türkiyə bazarının payı 79% təşkil edib.

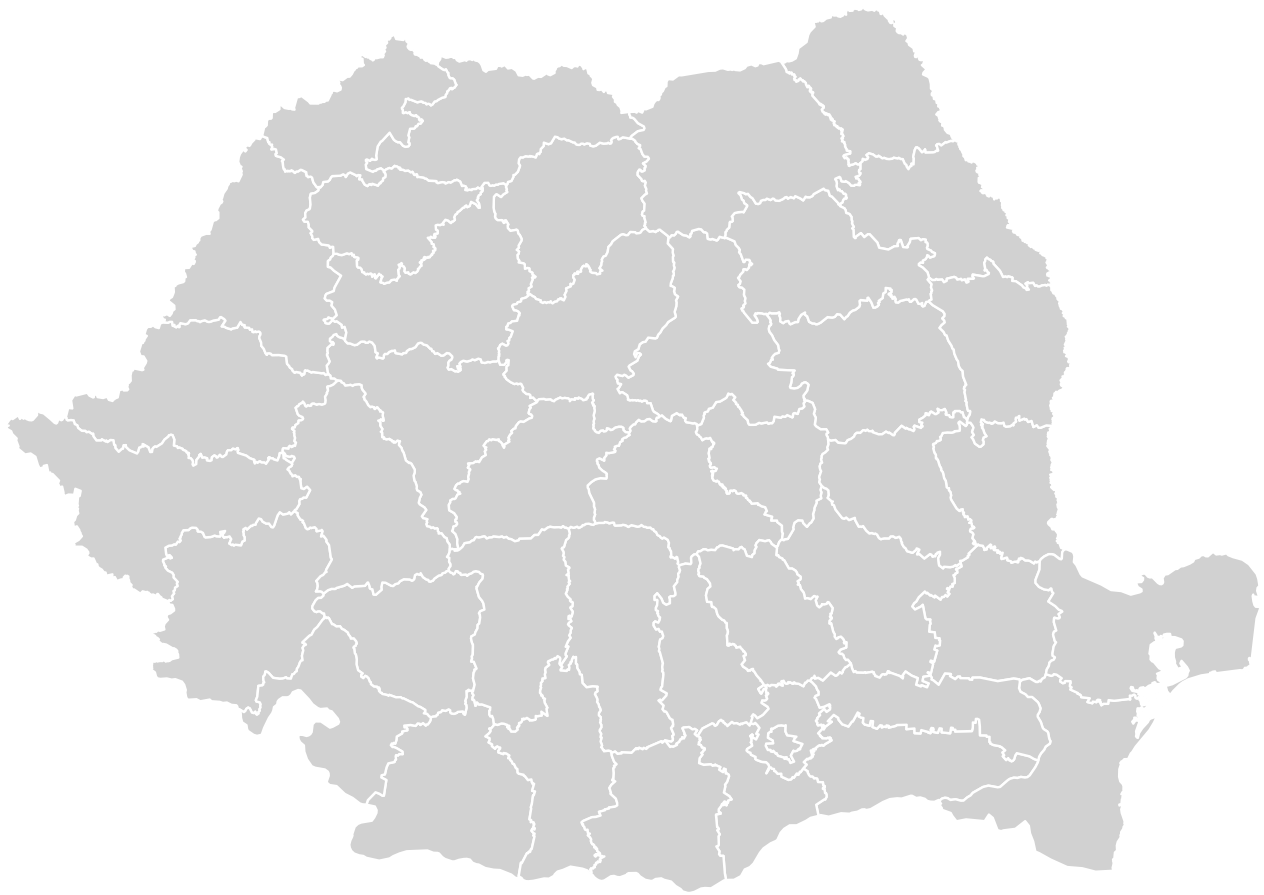
SOCAR Enerji Ukrayna

SOCAR Ukraynadakı fəaliyyətini "SOCAR Enerji Ukrayna" şirkəti vasitəsilə həyata keçirir və şirkət 2009-cu ilin dekabr ayında yaradılıb. Şirkətin əsas fəaliyyəti neft məhsullarının topdan və pərakəndə, təbii qazın və aviasiya yanacağıının topdan satışını həyata keçirməkdən ibarətdir. Şirkətə fəaliyyətə başladığı dövrdən etibarən SOCAR tərəfindən ümumilikdə 300 milyon ABŞ dollarına qədər sərmayə yatırılıb. Ukrayna ərazisində Şirkətə məxsus 60-dan çox YDM və 4 ədəd neft bazası fəaliyyət göstərir.

2019-cu ildə "SOCAR Energy Ukrayna" şirkəti kiçik və orta ölçülü gəmilərin yanacaq təminatı üçün biri Kiyevdə Muromets parkının, digəri isə Odessada Sovinyon yaxt-klubunun ərazisində olmaqla 2 üzən YDM işə salıb. Bu YDM-də digər yanacaq doldurma məntəqələrində təklif olunan yanacaq növləri satılır.

SOCAR 2020-ci ildə Ukraynanın Kiyev, Xarkov və Dnepr şəhərlərində yeni yanacaq doldurma komplekslərinin açılmasını planlaşdırır.

2019-cü ilin sonundan artıq Kiyev və Xarkov şəhərlərində yeni yanacaq doldurma kompleksləri üçün tikinti işlərinə başlanılmış, 2020-ci ilin yanvar ayında isə Dneprdə tikinti işlərinə start veriləcək. Yeni komplekslər xüsusi dizaynla müasir sənaye üslubunda tikiləcək və bütün işlər SOCAR-ın ənənəsinə uyğun olaraq aparılacaq.

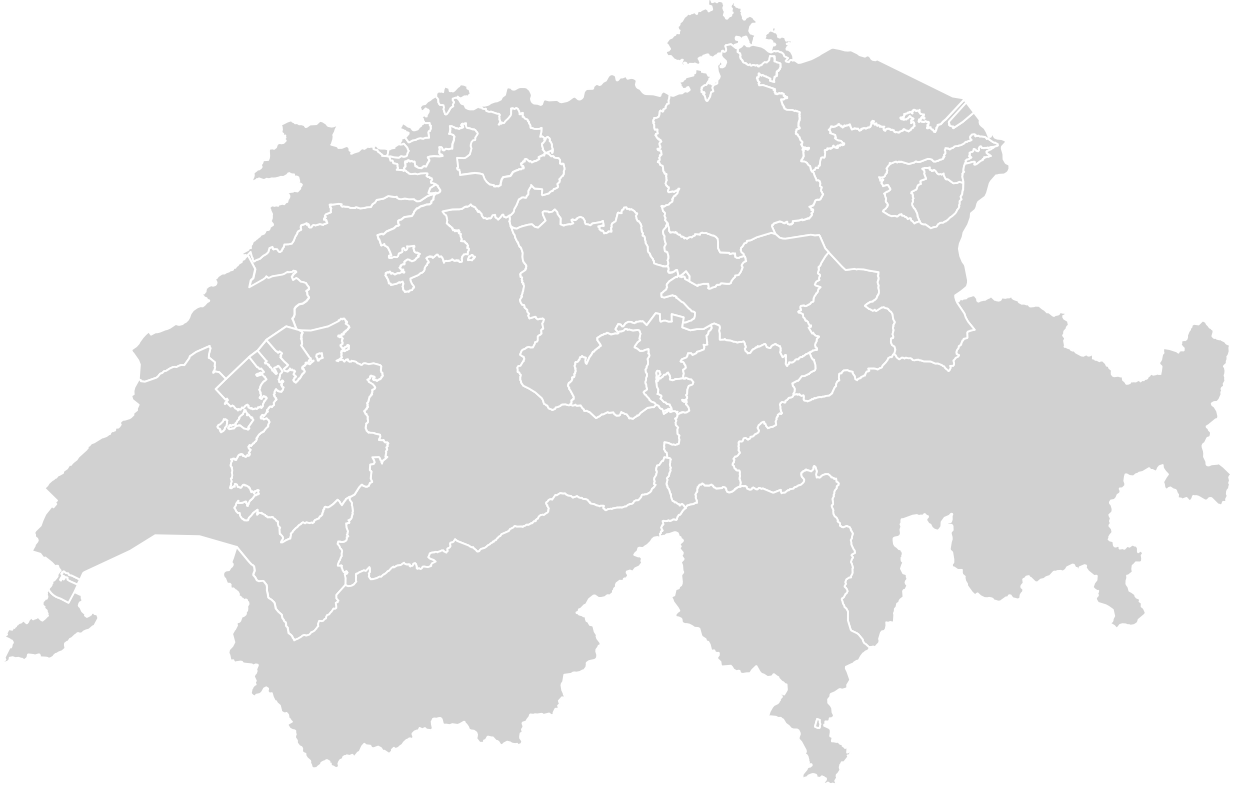

SOCAR Enerji Rumıniya

SOCAR, Rumıniya bazarındaki fəaliyyətini "SOCAR Petroleum S.A" şirkəti vasitəsilə həyata keçirir. Şirkət 2011-ci il yanvarın 30-da "ROMTRANSPETROL" strukturu əsasında Botosani şəhərində təsis edilib və cəmi 12 yanacaqdoldurma məntəqəsi (YDM) ilə fəaliyyətə başlayıb. Şirkət Rumıniya bazarında neft məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğuldur.

SOCAR, Rumıniyanın 18 rayonunda YDM şəbəkəsinə malikdir. 2019-cu il ərzində Rumıniyada SOCAR YDM-in sayı 43-ə (iki yeni məntəqə) çatdırılmış, ən müasir texnologiya və avadanlıqlarla təchiz etdirilmişdir.

"SOCAR Petroleum S.A" "Nano" markalı 4 növ yanacaq satışını həyata keçirir. Rumıniyanın Timișoara şəhərində SOCAR brendi ilə sonuncu tikilən sayca 40-cı YDM-də elektrikle işləyən avtomobillər üçün şarj quraşdırılıb. Müştərilərə YDM ərazilərindəki "Nar" kafedə yerli və Azərbaycan məhsulları, eləcə də pulsuz internet xidməti təqdim olunur.

SOCAR Energy Holdings

2017-ci ilin dekabr ayında SOCAR Energy Holdings SC Avstriyanın pərakəndə yanacaq satışı bazarına daxil olaraq, A1 şirkətinə məxsus YDM və neft yağlarının ticarəti sahəsində fəaliyyət göstərən "Pronto Oil" firmasını alıb. Onları idarə etmək üçün SOCAR tərəfindən "SOCAR Energy Avstriya" MMC yaradılmışdır. Ölkə üzrə Ştiriya əyalətinin yanacaq doldurma bazarında aparıcı rola malik A1 şirkətinə məxsus 82 YDM fəaliyyət göstərir. 2019-cu ilin iyul ayında Avstriyanın Qrats şəhərində SOCAR brendi ilə ilk YDM fəaliyyətə başlayıb. Qrats-Eqgenberqdəki A1 şirkətinə məxsus yanacaq doldurma məntəqələri tamamilə SOCAR brendinə çevrilib. Avstriyada ilk YDM-in açılması SOCAR üçün yeni bir mərhələdir. İyulun sonunda daha bir yanacaq doldurma məntəqəsi də SOCAR brendi ilə fəaliyyət göstərməyə başlayıb.

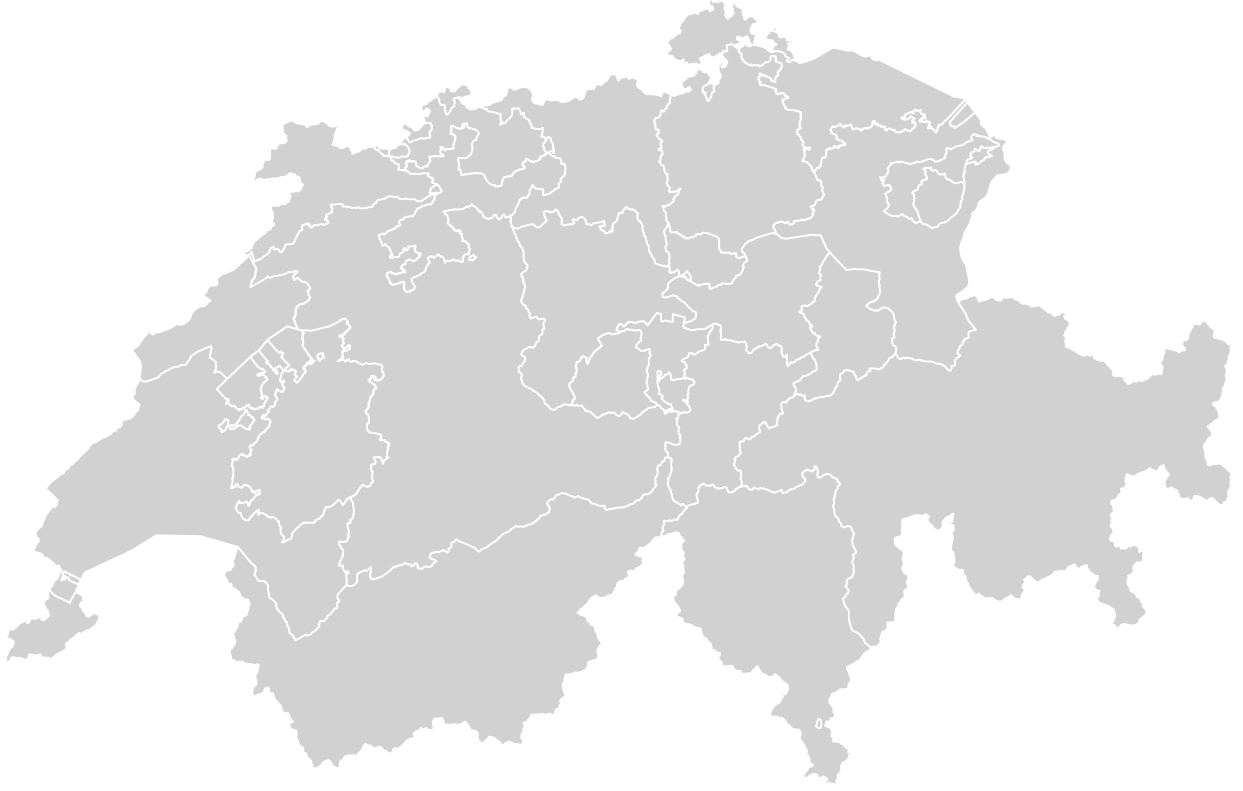
"SOCAR Enerji İsveçrə" İsveçrənin Federal Yollar İdarəsi (FEDRO) tərəfindən hər biri 20 yerdən ibarət olan 5 zərfin tenderində iştirak edərək, bu ölkənin avtomobil yolları üzərindəki istirahət yerlərində 20 ədəd sürətli elektrik enerjisi yükləmə məntəqəsi tikmək hüququ qazanıb. SOCAR bu tenderdə qalib gəlmiş yeganə ənənəvi yanacaq doldurma məntəqəsi operatorudur. Şirkətin özünün 11 xidmət stansiyasından 7-də sürətli yükləmə məntəqəsi artıq fəaliyyət göstərir. Bu, İsveçrənin avtomobil yollarında ən böyük şəbəkədir. Qarşıdakı illərdə avtomobil yolları üzərindəki istirahət yerlərində yeni xidmət məntəqələrinin istifadəyə verilməsi ilə şəbəkənin daha da genişlənməyi gözlənilir. Bununla da SOCAR hərəkət təminatçısı kimi İsveçrədə rolunu artırır və yanacaq doldurma xidmətinə əlavə sərmayə yatırır.

SOCAR Energy Holdings

SOCAR İsveçrədəki fəaliyyətini "SOCAR Trading" və "SOCAR Enerjy İsveçrə" şirkətləri vasitəsilə həyata keçirir. "SOCAR Trading" 2008-ci ildə Cenevrə şəhərində təsis edilmişdir. Şirkət Azərbaycan mənşəli xam neftin və üçüncü tərəflərə məxsus neft və neft məhsullarının satışı ilə məşğuldur. "SOCAR Trading" Azərbaycan mənşəli xam nefti Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri vasitəsi ilə Ceyhan limanına çatdırıldıqdan sonra dünya bazarına birbaşa çıxararaq Azərbaycan neftindən gələn gəlirləri, eyni zamanda, beynəlxalq bazarlarda üçüncü tərəfə məxsus neft və neft məhsullarının ticarəti ilə məşğul olaraq SOCAR-ın mənfəətini və Azərbaycanın dünyada təsir dairəsini artırmaq üçün yaradılmışdır. Əsas ofisləri Cenevrə (baş qərargah), Sinqapur, Dubay, London, Hyüston və Kalqari şəhərlərində yerləşir. "SOCAR Trading" "Azeri Light" neftini emal etməyə qadir olan dünyadakı bütün emal zavodları ilə əlaqələr yaradıb və BƏƏ-də Fuveyra limanında neft terminalının və Maltada LNG terminalı layihələrində iştirak edərək öz beynəlxalq nüfuzunu artırıb.

2019-cu ilin noyabr ayında "Petrovietnam"ın tərkibinə daxil olan "Binh Son Refining and Petrochemical Co" (BSR) ASC Hanoyda "Dung Quat" neft emalı zavoduna neft tədarükünə dair "SOCAR Trading" ilə müqavilə imzalayıb. Müqavilənin şərtlərinə əsasən, "SOCAR Trading" 2020-ci ilin ilk 6 ayı ərzində NEZ-ə Azeri Light markalı neft tədarük edəcək. Tədarükün ümumi həcmi 5 milyon barel təşkil edəcəkdir.

SOCAR Enerji İsveçrə

“SOCAR Enerji İsveçrə” İsveçrə bazarında neft məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğuldur. 2012-ci ildə SOCAR və “ExxonMobil” şirkətləri arasında imzalanan müqavilə əsasında “Esso Switzerland” şirkətinin aktivləri SOCAR-ın nəzarətinə keçib. SOCAR altı il bundan əvvəl İsveçrə neft bazarına yerli müştərilərin ehtiyaclarına cavab verəcək yüksək keyfiyyətli malların pərakəndə satışı və fərdi xidmətləri özündə əks etdirən yeni bir yanaşma üsulu ilə daxil olub. SOCAR-ın İsveç-

rədəki fəaliyyəti nəticəsində bu ölkədə 182 YDM-dən ibarət topdansaşış şəbəkəsi, Vanqen-Oltendə yerləşən qaz doldurma zavodu, Cenevrə və Sürixin hava limanlarında yerləşən təyyarə yanacağı məntəqələri SOCAR brendi altında fəaliyyətini davam etdirməkdədir.

2019-cu ildə 4 YDM fəaliyyətə başlamışdır. “SOCAR Enerji İsveçrə” şirkəti tərəfindən 2019-2023-cü illərdə İsveçrədə 20 ədəd sürətli elektrik enerjisi yükləmə məntəqəsinin tikintisi planlaşdırılır.

ŞƏKİL 17. SOCAR BRENDİ ALTINDA İSVEÇRƏDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRƏN YDM-IN SAYI

	2017	169
	2018	178
	2019	191

CƏDVƏL 8. 2019-CU İL ÜZRƏ SOCAR-İN İQTİSADİ GÖSTƏRİCİLƏRİ, MİN MANAT

SOCAR Azərbaycan	2017	2018	2019
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 816 411	5 898 383	6 416 530
Gəlirlər	5 816 411	5 898 383	6 416 530
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(3 596 185)	(3 500 627)	(3 647 379)
Əməliyyat xərcləri	(1 387 533)	(1 102 105)	(1 111 402)
Əmək haqqı sosial müdafiə və imtiyazlar	(582 625)	(703 866)	(788 388)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(363 899)	(356 869)	(393 562)
Dövlətə ödənişlər	(482 928)	(550 197)	(553 632)
Cəmiyyətə investisiyalar	(779 200)	(787 590)	(800 395)
Xalis iqtisadi dəyər	2 220 226	2 397 756	2 769 151
SOCAR Enerji Türkiyə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 068 992	5 127 458	9 541 087
Gəlirlər	5 068 992	5 127 458	9 541 087
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(4 167 387)	(4 755 107)	(9 051 596)
Əməliyyat xərcləri	(3 674 305)	(3 983 314)	(8 346 648)
Əmək haqqı sosial müdafiə və imtiyazlar	(215 059)	(214 807)	(290 160)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(152 125)	(501 617)	(385 218)
Dövlətə ödənişlər	(125 898)	(55 369)	(29 570)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	901 605	372 351	489 491
SOCAR Enerji Gürcüstan			
Yaranmış iqtisadi dəyər	974 806	1 007 693	1 050 871
Gəlirlər	974 806	1 007 693	1 050 871
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(904 411)	(951 311)	(1 000 326)
Əməliyyat xərcləri	(841 956)	(877 481)	(920 922)
Əmək haqqı sosial müdafiə və imtiyazlar	(40 377)	(46 121)	(42 575)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(22 078)	(27 451)	(36 602)
Dövlətə ödənişlər	0	(258)	(227)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	70 395	56 382	50 545
SOCAR Enerji Ukrayna			
Yaranmış iqtisadi dəyər	594 798	832 058	729 512
Gəlirlər	594 798	832 058	729 512
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(560 816)	(796 465)	(696 169)
Əməliyyat xərcləri	(538 895)	(769 050)	(658 395)
Əmək haqqı sosial müdafiə və imtiyazlar	(18 354)	(22 531)	(33 321)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(375)	(1 524)	(517)
Dövlətə ödənişlər	(3 192)	(3 360)	(3 936)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	33 982	35 593	33 343
SOCAR Enerji İsveçrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	1 990 963	2 603 281	2 670 599
Gəlirlər	1 990 963	2 603 281	2 670 599
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(1 882 161)	(2 484 873)	(2 551 584)
Əməliyyat xərcləri	(1 781 012)	(2 363 227)	(2 422 699)
Əmək haqqı sosial müdafiə və imtiyazlar	(95 166)	(110 502)	(113 270)
Kapital təchizatçılarına ödənişlər	(1 327)	(2 278)	(8 118)
Dövlətə ödənişlər	(4 552)	(8 794)	(7 421)
Cəmiyyətə investisiyalar	(104)	(72)	(76)
Xalis iqtisadi dəyər	108 802	118 408	119 015

Qeyd: 2017 və 2018-ci illərin göstəriciləri 2019-cü il ilə müqayisəli olaraq SOCAR-ın biznes göstəriciləri bölməsində verilmişdir.

03

SOCAR-ın
Dayanıqlı İnkişaf
Məqsədlərinə
töhfəsi

SOCAR-ın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə töhfəsi

Azərbaycan Respublikası 2015-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfdən müəyyən edilən Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərini həmin ildə qəbul edib və məqsədlər üzrə hədəflərə nail olmağı öhdəlik kimi götürmüşdür.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin daha çox dövlətlər və milli strategiyalar üçün nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, biz SOCAR olaraq inanırıq ki, bu hədəflərə çatmaq üzrə məsuliyyət yalnız dövlətlərin deyil, həmçinin özəl sektorun və sivil cəmiyyətin də üzərinə düşür. Bu səbəbdən, biz fəaliyyət və təşəbbüslərimizi daima Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə uyğunlaşdırmağa, bu yolda dövlətimizi dəstəkləməyə və öz töhfəmizi verməyə çalışırıq.

SOCAR hal-hazırda 11 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi prioritetləşdirmiş, bu Məqsədlər üzrə dövlətimizin müəyyən etdiyi öhdəlikləri rəhbər tutularaq bir sıra təşəbbüslər həyata keçirmişdir.

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi	Dövlət tərəfindən prioritetləşdirilmiş hədəflər	Bizim töhfəmiz
	<p>1.2. Milli anlayışlara uyğun olaraq yoxsulluğun hər hansı forması ilə üzləşən bütün yaşlarda kişilərin, qadınların və uşaqların xüsusi payını 2030-cu ilədək ən azı iki dəfə azaltmaq</p>	<p>SOCAR Azərbaycanın ən iri iş təminatçısı olaraq il ərzində gənc mütəxəssisləri, eləcə də məcburi köçkün ailələrinin üzvlərini və digər həssas qrup nümayəndələrini işlə təmin edir.</p> <p>Həmçinin, 2019-2020-ci illərdə yayılan koronavirus (COVID 19) pandemiyası ilə əlaqədar SOCAR az təminatlı ailələrə dəstək göstərir.</p>
	<p>3.7. 2030-cu ilədək, hər bir şəxsin cinsi və reproduktiv səhiyyə xidmətlərinə, o cümlədən ailə planlaşdırılmasına, məlumat və maarifləndirmə ilə bağlı xidmətlərə çıxışının təmin olunması, reproduktiv sağlamlığın milli strategiyalara və proqramlara daxil edilməsi</p>	<p>SOCAR artıq bir neçə ildir ki, əməkdaşlarını tibbi sığorta, həyat sığortası və pulsuz dövrü tibbi müayinə ilə təmin edir. Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə prosedur və təşəbbüslər daim nəzərdən keçirilir və təkmilləşdirilir.</p> <p>Koronavirus (COVID 19) pandemiyasına qarşı mübarizə aparmaq və əməkdaşlarının sağlamlığını qorumaq məqsədi ilə Şirkətdə və qurumlarda dezinfeksiya tədbirləri görülmüşdür.</p>

<p>4</p> <p>KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL</p> 	<p>4.4. 2030-cu ilədək, məşğulluq, layiqli iş imkanları və sahibkarlıq fəaliyyəti üzrə müvafiq bacarıqlara, o cümlədən texniki və peşə verdişlərinə malik olan gənclərin və yetkin insanların sayını əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR öz əməkdaşlarına ilboyu müxtəlif mövzularda texniki və qeyri-texniki təlimlər keçməklə yanaşı, Şirkət tərəfindən təsis olunmuş Bakı Ali Neft Məktəbi də ölkənin ən yüksək reytingli universitetləri sırasında yer alır. Bundan əlavə, Şirkət əməkdaşları üçün təqaüdlü xaricdə təhsil almaq fürsəti yaradır.
<p>5</p> <p>GENDER BƏRABƏRLİYİ</p> 	<p>5.1. Dünyanın hər yerində qadınlara və qızlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarına son qoymaq</p> <p>5.5: Siyasi, iqtisadi və ictimai həyatda qərarların qəbulu prosesinin bütün səviyyələrində qadınların tam və səmərəli iştirakını və bərabər rəhbərlik imkanlarını təmin etmək</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR gender bərabərliyinə böyük əhəmiyyət verdiyinə görə qadınların karyera yüksəlişinə yönəlmiş təşəbbüsləri həyata keçirir. Şirkətdə qadın və kişilərə eyni səviyyədə karyera yüksəlişinə təminat verilir.
<p>6</p> <p>TƏMİZ SU VƏ SANİTARIYA</p> 	<p>6.3. 2030-cu ilədək, çirkənməni azaltmaq, tullantıların yığılıb qalması hallarını aradan qaldırmaq, zərərli kimyəvi maddə və materialların atılmasını minimuma endirmək, təmizlənməmiş çirkab suların xüsusi çəkisini yarıya qədər azaltmaq, həmçinin təkrar emal və təhlükəsiz təkrar istifadəni qlobal səviyyədə əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla suyun keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR istehsalat zamanı, həmçinin ofis binalarında su istehlakını hər zaman nəzarət altında saxlayır, suyun təkrar-ardıcıl və yenidən istifadə olunmasını təşviq edir. Əvvəlki il ilə müqaisədə dövr etdirilən suyun həcmi 1.1% artmışdır, lakin bu göstərici ümumi su istehlakının yüksəlməsi ilə əlaqədardır.
<p>7</p> <p>SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ</p> 	<p>7.1. 2030-cu ilədək, hamı üçün sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji xidmətlərinə çıxışı təmin etmək</p> <p>7.b. 2030-cu ilədək, müvafiq yardım proqramlarına uyğun olaraq, bütün inkişaf etməkdə olan ölkələrdə, xüsusən də ən az inkişaf etmiş ölkələrdə, kiçik adalarda yerləşən inkişaf etməkdə olan dövlətlərdə və dənizə çıxışı olmayan inkişaf etməkdə olan ölkələrdə hamını müasir və dayanıqlı enerji xidmətləri ilə təchiz etmək üçün enerji infrastrukturunu genişləndirmək və texnologiyaları müasirləşdirmək</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR-ın fəaliyyət göstərdiyi sənayenin enerji-intensiv olduğu nəzərə alınaraq, Şirkətdə enerji istehlakı üzrə illik hədəflər qurulur, müvafiq müəssisə və məsul şəxslərin enerjiden qənaətlə istifadə etmələri təşviq edilir.

<p>8 LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM</p> 	<p>8.2. Şaxələndirmə, texnoloji inkişaf, innovasiyalar və digər vasitələrlə yanaşı, yüksək əlavə dəyər yaradan və böyük işçi qüvvəsindən istifadə edən sahələrə xüsusi diqqət yetirməklə iqtisadi məhsuldarlığın daha yüksək səviyyəyə qalxmasına nail olmaq</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR əməkdaşlarının inkişafını, onların məmnunluq və məhsuldarlıq göstəricilərinin artırılmasını daim diqqət mərkəzində saxlayır. SOCAR-ın inkişaf və innovasiyaları təşviq edən İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiya proqramı artıq dördüncü ildir ki, uğurla həyata keçirilir.
<p>9 SƏNAYE, İNNOVASIYA VƏ İNFRASTRUKTUR</p> 	<p>9.1: Hamı üçün sərfəli və bərabər çıxış imkanını nəzərə almaqla, iqtisadi inkişafa və insan rifahına dəstək olmaq məqsədilə, keyfiyyətli, etibarlı, dayanıqlı və möhkəm, o cümlədən regional və transsərhəd infrastrukturu inkişaf etdirmək</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR təmiz texnologiyaların inkişafını dəstəkləyir və bərpa olunan enerjiyə investisiyalar qoyur. Şirkətdə müasir infrastruktur və texnologiyaların modernizasiyası, texnoloji imkanların genişləndirilməsinə böyük əhəmiyyət verilir.
<p>10 BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI</p> 	<p>10.2. 2030-cu ilədək, yaşından, cinsindən, əlilliyindən, irqindən, etnik mənsubiyyətindən, mənsəyindən, dinindən, iqtisadi və ya digər statusundan asılı olmayaraq, hamının sosial, iqtisadi və siyasi həyatda iştirakı üçün səlahiyyətləri artırmaq və bunu təşviq etmək 10.4. Maliyyə, əmək haqqı və sosial müdafiəməsələlərinə xüsusi diqqət ayıran siyasi sənədləri qəbul etmək və tədricən daha böyük bərabərliyə nail olmaq</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR üçün ədalət və bərabərsizlik prinsipləri mühüm əhəmiyyət kəsb edir, bu səbəbdən Şirkətdə gənclərin və həssas qrupların işə cəlb olunması üçün təşəbbüslər davamlı olaraq təşkil olunur. SOCAR-ın fəaliyyət göstərdiyi sənayenin daha çox kişi-yönümlü olduğunu nəzərə alaraq, gender bərabərliyinə xüsusi diqqət ayrılır, iş yerində və dəyər zənciri boyu heç bir halda diskriminasiyaya yol verilməməsi üzrə daimi işlər aparılır.
<p>11 DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR</p> 	<p>11.A. Milli və regional səviyyələrdə inkişaf planlamasını gücləndirmək yolu ilə şəhər, şəhəratrafı və kənd əraziləri arasında müsbət iqtisadi, sosial və ekoloji əlaqəyə dəstək vermək</p>	<p>SOCAR ölkəmizin mədəni və təbii irsinin qorunmasına şəhər mühitində olan fəaliyyətlə əlaqəli riskləri aradan qaldırmaqla töhvə verir.</p>
<p>12 MƏSULİYYƏTLİ İSTEHLAK VƏ İSTEHSAL</p> 	<p>9.1. 12.2. 2030-cu ilədək, təbii resursların dayanıqlı şəkildə idarə olunmasına və onlardan səmərəli istifadəyə nail olmaq 12.4. 2020-ci ilədək, razılaşdırılmış beynəlxalq prinsiplərə uyğun olaraq, dövriyyəsi boyunca kimyəvi maddələrin və bütün tullantıların ekoloji baxımdan düzgün idarə olunmasına nail olmaq və onların insan sağlamlığına və ətraf mühitə mənfi təsirlərini minimuma endirmək məqsədilə havaya, suya və torpağa buraxılışını əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaq</p>	<ul style="list-style-type: none"> · SOCAR təbii resurslardan səmərəli istifadə etməklə yüksək keyfiyyətli məhsulların istehsalını həyata keçirir. Şirkət tullantıların idarə olunması, azaldılması, təkrar emala cəlb olunması və təkrar istifadə edilməsi vasitəsilə onların əmələ gəlməsinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını daim nəzarətdə saxlayır.

13

İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ
QARŞI MÜBARİZƏ

13.1. Bütün ölkələrdə iqlim təhlükələri və təbii fəlakətlərə qarşı davamlılığı və uyğunlaşma potensialını gücləndirmək
13.2. İqlim dəyişikliyi ilə bağlı tədbirləri milli siyasətlərə, strategiyalara və planlara daxil etmək

· SOCAR irimiqyaslı enerji istehlakçısı kimi davamlı olaraq enerji istehlakını və İEYQ emissiyalarını nəzarət altında saxlayır və həcmi azaltmağa çalışır. İstehsal etdiyimiz yanacaq növlərindən istifadə etməklə avtonəqliyyat vasitələrindən atmosfərə atılan emissiyaların azalmasına səbəb olacaq Heydər Əliyev adına neft emalı zavodunun modernizasiyası və yenidənqurulması layihəsini qeyd etmək olar.

4

DƏNİZ
EKOSİSTEMİNİN
MÜHAFİZƏSİ

14.4. 2020-ci ilədək, mümkün olan ən qısa müddətdə balıq ehtiyatlarını bərpa etmək, onları bioloji xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, maksimum dayanıqlı məhsuldarlıq səviyyəsinə çatdırmaq məqsədilə, balıq hasilatını səmərəli şəkildə tənzimləmək və balıqların həddən artıq ovlanmasına, o cümlədən qanunsuz, qeydə alınmayan və tənzimlənməyən balıq ovuna və ziyanlı balıqçılıq ənənələrinə son qoymaq və təsərrüfat fəaliyyətinin elmi cəhətdən əsaslandırılmış idarəetmə planlarını icra etmək

· Xəzər dənizi akvatoriyasının mühafizəsi SOCAR-ın ekoloji siyasətinin prioritet məsələlərindədir. Karbohidrogen məhsullarının hasilatı zamanı yaranan lay sularının ətraf ərazilərə axılmasının qarşısını almaq üçün SOCAR-da artıq bir neçə ildir ki, lay sularının idarə edilməsi sistemi mövcuddur və hasil olunan lay suları qapalı şəkildə utilizə olunur.

15

TORPAQ
EKOSİSTEMİNİN
MÜHAFİZƏSİ

15.1. 2020-ci ilədək, yerüstü şirin su ekosistemlərinin və onların xidmətlərinin, xüsusilə meşələrin, bataqlaşmış ərazilərin, dağların və quraq ərazilərin beynəlxalq sazişlərə əsaslanan öhdəliklərə uyğun olaraq qorunması, bərpası və dayanıqlı istifadəsini təmin etmək

SOCAR neft-qaz əməliyyatlarının aparıldığı ərazilərin bioloji müxtəlifliyini, o cümlədən flora və faunanın və torpağın qorunmasını təmin etmək məqsədilə potensial mənfi təsirlərin qarşısını alan önleyici tədbirləri ciddi nəzarət altında saxlayır. SOCAR-ın həyata keçirdiyi bərpa işləri nəticəsində, neft məhsulları və lay suları ilə çirklənmiş ərazilərin ümumi sahəsində son üç il ərzində 40% azalma müşahidə olunmuşdur.

16

SÜLH, ƏDALƏT VƏ
SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR

16.5. Bütün formalarda korrupsiya və rüşvətخورluq hallarını əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaq
16.6. Bütün səviyyələrdə səmərəli, məsuliyyətli və şəffaf qurumlar yaratmaq
16.7. Bütün səviyyələrdə qərarların məsuliyyətli, inklüziv, birgə və representativ qaydada verilməsini təmin etmək

SOCAR əməyin effektivliyinin, məsuliyyətin və şəffaflığın artırılmasını təmin etmək üçün strukturların dayanıqlı şəkildə idarə edilməsinə daimi olaraq xüsusi nəzarət edir.

17

MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN
TƏRƏFDAŞLIQ

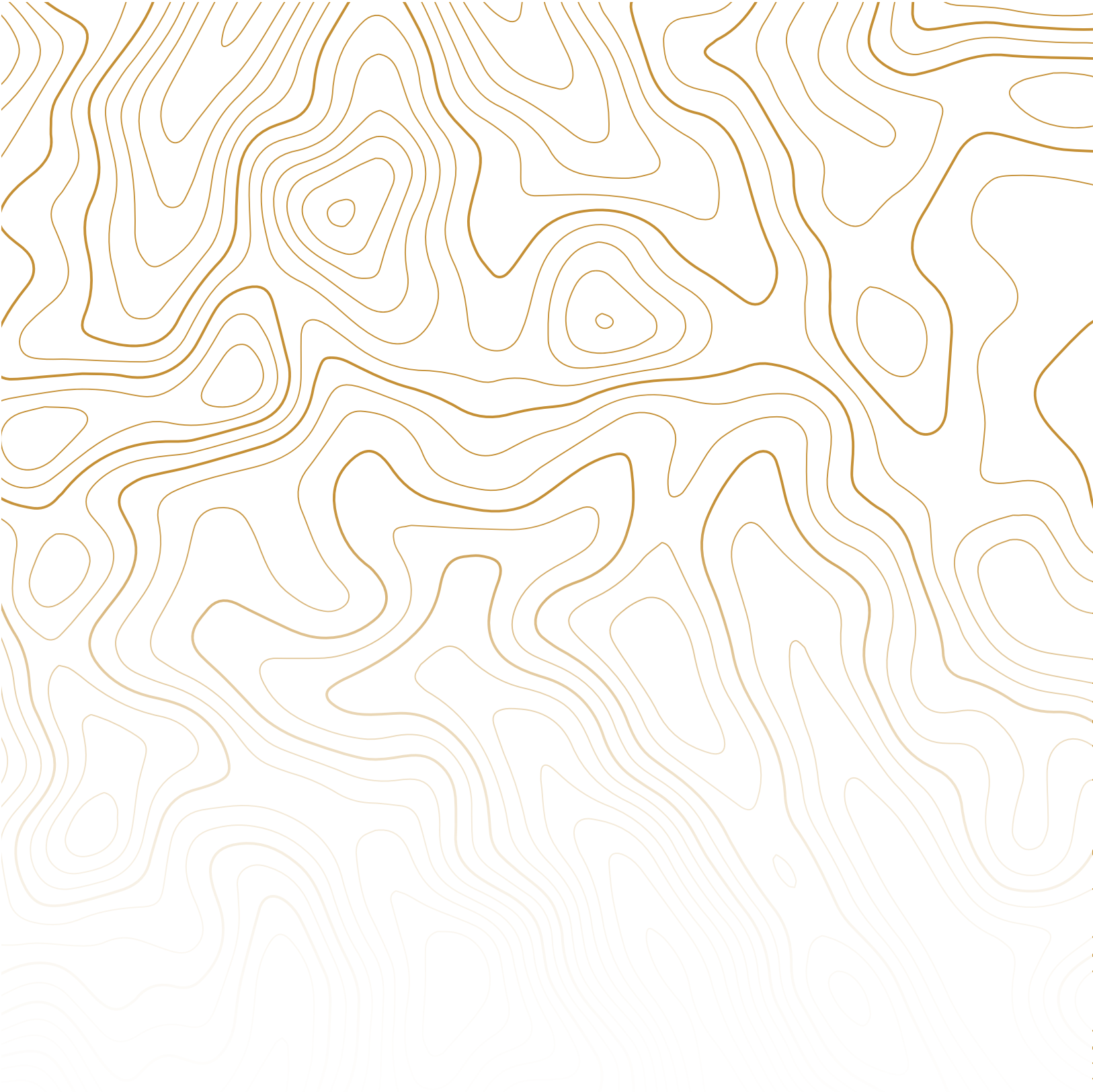
17.9. İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin icrasına yönələn milli planlara dəstək göstərmək üçün effektiv və məqsədyönlü potensialın yaradılması işinin həyata keçirilməsinə Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə beynəlxalq dəstəyi genişləndirmək

Məqsəd və hədəflərimizə nail olmaq üçün müvafiq sahələrdə daha təcrübəli və ekspert təşkilatlarla əməkdaşlıq etmək Şirkət üçün xüsusi önəm kəsb edir. SOCAR Ətraf mühitin mühafizəsi, təhsil və digər sahələrdə strateji əməkdaşlıqlar vasitəsilə möhkəm əlaqələr qurur və davamlı inkişafa töhfə verir.

Qarşıda gələn illər üçün SOCAR-ın fəaliyyət sahəsinə uyğun olan DİM-ə töhfələri artırmaq məqsədilə xüsusi və ölçülə bilən hədəflərin müəyyənləşdirilməsi prosesinə başlanılmışdır. Hədəflərin düzgün müəyyənləşdirilməsi üçün hər bir müəssisə və məsul əməkdaşlar cəlb olunmuş, onların təklif və gözləntiləri müzakirə olunur. Bu prosesin nəticələri haqda məlumat SOCAR-ın növbəti hesabatlarında öz əksini tapacaq.

04

Korporativ İdarəetmə

Korporativ idarəetmə

Korporativ idarəetmə dedikdə Şirkətin ali idarəciliyi, Şura, səhmdarlar (bu halda dövlətlə) və digər maraqlı tərəflər arasında bir sıra münasibətlər nəzərdə tutulur. Sözügedən sistemin hər bir elementinin rolu və vəzifələri sistemin bütövlüyü çərçivəsində müəyyən edilir.

Ümumillikdə, SOCAR-ın Korporativ idarəetmə sistemi Şirkətin bütün maraqlı tərəflərlə əlaqəsinin həmin tərəflərin maraqları nəzərə almaqla, eyni zamanda, şirkətin əməliyyat və strateji fəaliyyətinə, eləcə də inkişafın davamlılığına müsbət təsir edəcək şəkildə formalaşdırılmasını ehtiva edir. Korporativ idarəetmə şirkətin bütün strateji qərarlar və fəaliyyətini istiqamətləndirən vizyona, misiyasını təyin edən əsas məqsəd və vəzifəyə, fəaliyyət göstərmək üçün bəyan etdiyi konsepsiyaları ehtiva edən prinsiplər və dəyərlərə, fəaliyyətini həyata keçirən yol və metodları əks etdirən siyasətə, hədəflərinə çatmaq üçün atdığı addımlarda və verdiyi qərarlarda keyfiyyətə, canlılığa və davamlılığa sahib olmaqdır.

SOCAR-ın strateji inkişaf istiqamətləri

İdarəetmə strukturu

SOCAR-ın idarəetmə strukturu rəhbərlik, Şirkətin Şurası, Audit Komitəsi, Risklərin İdarəedilməsi Komitəsi, Satınalmalar Komitəsi, Kadrların İdarə Edilməsi Komitəsi və İnformasiya Təhlükəsizliyi Komitəsindən ibarətdir. Rəhbərlik dedikdə, Şirkətin prezidenti və müxtəlif sahələr üzrə 12 vitse prezidenti nəzərdə tutulur. Şirkətin prezidenti və vitse-prezidentləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin olunur.

Ali idarəetmə

Korporativ idarəçilik çərçivəsində, SOCAR-ın ali rəhbərliyi Şirkətin strateji məqsədlərinə çatmaq üçün ən optimal yolun müəyyən edilməsi, bu yöndə fəaliyyətin təşkili və ona nəzarət, həmçinin, balanslaşdırılmış şəkildə maraqlı tərəflərin mənafeələrinin qorunması, mümkün yollarla görülən işlər barəsində onların məlumatlandırılması istiqamətində əzmlə çalışmaqdadırlar.

ŞƏKİL 18. 2019-CU İL ÜZRƏ SOCAR-IN ALI İDARƏETMƏ STRUKTURU

2019-CU İL ÜZRƏ SOCAR-IN ALI İDARƏETMƏ ORQANI - ŞURA TƏRKİBİ

Ali rəhbərlik məvacibi yalnız Əmək Məcələsinə müvafiq olaraq Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin kollegiyası və Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış "Bütün sahələr üçün ümumi olan qulluqçu vəzifələrinin

Tarif-İxtisas Sorğu Kitabçası(VTİSK)"na və ARDNŞ-də İşçilərin Əmyinin Ödənilməsi haqqında Əsasnaməyə əsasən almaqdadır.

Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri

Müasir iqtisadi münasibətlər şəraitində istehsal proseslərinin daha da genişləndirilməsi, bu sahələrə nəzarətin artırılması, baş vermiş hər hansı bir çatışmazlığın aradan qaldırılmasına köməklik göstərilməsi, maliyyə sabitliyinin qorunub saxlanması, idarəçiliyin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, müəssisə və təşkilatın fəaliyyətində risklərin aradan qaldırılması, azaldılması və idarə olunması üzrə

qərarların qəbul edilməsi üçün Şirkət rəhbərliyinin vaxtında məlumatlandırılması və işgüzar tərəfdaşların etibarının qazanılması SOCAR üçün böyük əhəmiyyət kəsb etməkdədir. Qeyd olunanları nəzərə alaraq Şirkətdə Audit Komitəsi, Risklər üzrə Komitə, Satınalmalar Komitəsi, İnformasiya Təhlükəsizliyi Komitəsi, Kadrların İdarə Edilməsi Komitəsi formalaşdırılmışdır.

CƏDVƏL 9. KOMİTƏLƏR VƏ KOMİTƏLƏRİN FUNKSİYALARI

Komitənin adı	Vəzifə/ fəaliyyət
Audit komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Daxili audit siyasətini və strategiyasını müəyyən edir ✓ Daxili audit planlarını təsdiq edir ✓ Daxili audit fəaliyyətinə nəzarət edir ✓ Nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair tövsiyələr verir ✓ Risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair müvafiq idarəetmə orqanlarına təkliflər verir ✓ SOCAR-da və struktur bölmələrdə maliyyə və digər risklərin yüksək olduğu sahələri müəyyənləşdirir
Risklərin İdarə Edilməsi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Risklərin idarə edilməsi sistemini təşkil edir ✓ İşə nəzarət, habelə Şirkətə məxsus olan riskləri operativ şəkildə idarə edir ✓ Daxili nəzarət sistemini formalaşdırmaq və onun effektivliyinin artırılmasını təmin edir
Satınalmalar komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Satınalma prosedurlarının normativ sənədlərin tələblərinə uyğun keçirilməsinə nəzarət edir ✓ Struktur vahidləri arasında satınalma prosesini əlaqələndirir ✓ Satınalma strategiyalarını təsdiq edir ✓ Satınalma əməliyyatlarının səmərəli aparılması, eləcə də ehtimal olunan dəyərin müəyyən edilməsi məqsədilə kənar məsləhətçi və ekspertlər cəlb edir
İnformasiya təhlükəsizliyi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İnformasiya təhlükəsizliyinin idarə edilməsi üzrə məsələlərə dair qərarların qəbul edilməsini və Şirkətin aktivlərinin müdafiəsinin zəruri səviyyəsinin əldə olunması üçün informasiya təhlükəsizliyi funksiyasının inkişaf prioritetlərinin müəyyən edilməsini təmin edir
Kadrların İdarə Edilməsi komitəsi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kadr siyasətini müəyyən edir ✓ Kadrların idarə edilməsi üzrə işi və onun fəaliyyətinə nəzarəti təmin edir ✓ SOCAR-ın prezidenti tərəfindən müəyyən edilmiş işçilərə münasibətdə SOCAR-ın adından işəgötürən funksiyalarını, yerli və xarici təhsil müəssisələrində təhsil alan tələbələrə tətbiq olunan Təqaüd Proqramını həyata keçirir

CƏDVƏL 10. KOMİTƏLƏRİN TƏRKİBİ

Komitənin adı	Komitənin tərkibi
Satınalmalar komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Yataqların işlənməsi üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Sədr müavini: SOCAR-ın Emal üzrə vitse-prezident</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Təchizat İdarəsi 2. Hüquq İdarəsi 3. Kapital Qoyuluşları İdarəsi 4. İqtisadiyyat və Uçot İdarəsi 5. Mexanika və Energetika şöbəsi 6. İstehsalat proseslərinin avtomatlaşdırılması və metrologiya şöbəsi 7. Neftin, qazın nəqli və qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidentin müşaviri 8. İnformasiya Texnologiyaları Departamenti 9. Daşımalara Nəzarət Departamenti
İnformasiya Təhlükəsizliyi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Kadr, rejim və informasiya texnologiyaları üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 3. Hüquq idarəsi 4. SOCAR Baş ofis İnformasiya Texnologiyaları Departamenti 5. SOCAR Baş ofis Məxfi rejim və hərbi səfərbərlik şöbəsi 6. SOCAR Baş ofis Geologiya və geofizika şöbəsi 7. SOCAR Baş ofis İstehsalat proseslərinin avtomatlaşdırılması və metrologiyası şöbəsi 8. İnformasiya Texnologiyaları və Rabitə İdarəsi 9. Təhlükəsizlik idarəsi
Kadrların İdarə Edilməsi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Kadr, rejim və informasiya texnologiyaları üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Sosial məsələlər üzrə vitse-prezidenti 3. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 4. SOCAR-ın Vitse-prezidenti
Risklərin İdarə Edilməsi komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın İqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın Neft, qaz təsərrüfatı məsələləri üzrə vitse-prezidenti 2. SOCAR-ın Emal üzrə vitse-prezidenti 3. Hüquq idarəsi
Audit komitəsi	<p>Sədr: SOCAR-ın Vitse-prezidenti</p> <p>Üzvlər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOCAR-ın iqtisadi məsələlər üzrə vitse-prezidenti 2. Hüquq idarəsi

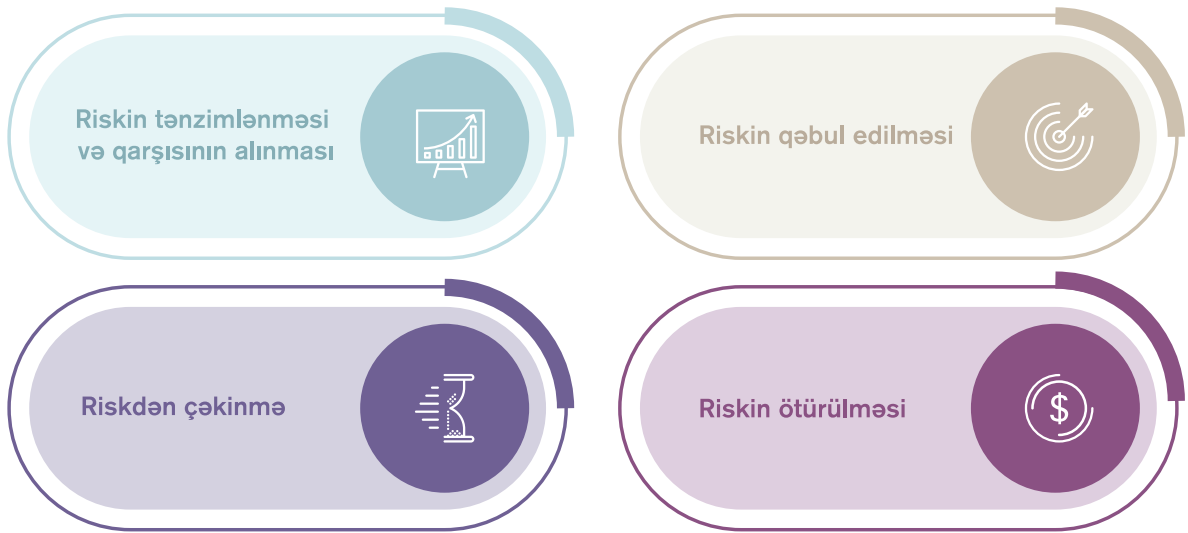
Risqlərin idarə olunması

Risqlərin idarə olunması üzrə hazırda hakim olan sistem COSO Enterprise Risk Management konsepsiyasına uyğun olaraq 2008-ci ildən təşkil olunmuşdur. Şirkətin prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş və tətbiq olunan Risqlərin idarə olunması üzrə normativ sənədlərə uyğun olaraq hər il şirkət üçün vacib olan əməliyyat, strateji, hesabatlılığın tərtibi və tələblərin yerinə yetirilməsi risk kateqoriyalarına aid risklər aşkarlanıb qiymətləndirilir və aidiyyəti struktur bölmələrinə həmin risklərin nəzarətdə saxlanması və onların idarə olunması üçün lazımi tapşırıqlar verilir.

Şirkətin risklərin idarə edilməsi sistemi 4 əsas istiqamətdə qərarların verilməsi ilə risklərin aradan qaldırılmasına yaxud minimallaşdırılmasına tövə verir.

Risqlərin idarə olunması sistemi çərçivəsindən icra edici orqan olaraq Baş ofis Risqlərin idarə olunması şöbəsi və həm struktur vahidinə funksional olaraq bağlı olan, SOCAR müssəsilərinin risk menecerləri və Risqlərin idarə olunması şöbələri çıxış edir. Hər il icraedici orqanlar SOCAR korporativ və müəssisələr səviyyəsində növbəti il üçün risk siyahıları hazırlayır, Risqlərin idarə edilməsi Komitəsinə təqdim edir və müvafiq olaraq həmin sənəd SOCAR prezidenti tərəfindən Korporativ Risklər xəritəsi adı altında təsdiqlənir.

ŞƏKİL 19. Risqlərin idarə edilməsi sistemi

ŞƏKİL 20. KORPORATİV RİSKLƏR XƏRİTƏSİNİN TƏSDİQİ PROSESİ

CƏDVƏL 11. MÜƏYYƏN OLUNMUŞ RİSKLƏRİN NÖVLƏRİ

Risk qrupu	Riskin adı
Likvidlik	İstehlak edilmiş təbii qazın məbləğinin tam ödənilməməsi nəticəsində Birliyin dövriyyə vəsaitinin çatışmazlığı
Logistika	Nəqlətmə zamanı yükün zədələnməsi və itirilməsi
Emal	Qəzalara görə istehsal fəaliyyətində fasilə (plandankənar dayandırmalar)
Emal	Qəzaya görə əsas avadanlıqların zədələnməsi, sıradan çıxması
Emal	Xammalın təchizatında fasilələr (Qaz təchizatı)
Enerji	Elektrik enerjisinin təchizatında fasilələr
Valyuta	Valyuta məzənnəsinin dəyişməsi (AZN/Euro/USD)
Faiz	Cəlb edilmiş kreditlərə dair faiz dərəcəsinin artması
Mal-material avadanlıq təhçizat	Mal-materialların (avadanlıqların) təchizatının qeyri-dəqiq planlaşdırılması və həyata keçirilməsi
Mal-material avadanlıq təhçizat	Təchizatın qeyri-dəqiq planlaşdırılması riski
Emal	Emal qurğularında qəzalar
Enerji	Elektrik enerjisinin təchizatında fasilələr
Emal	Qəzaya görə əsas avadanlıqların zədələnməsi və sıradan çıxması

Şirkət bütün risk qrupları üzrə kritik və orta hesab olunan risklərlə yanaşı risk səviyyələrindən aslı olmayaraq iqtisadi risklərin, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı ekoloji risklərin və sosial rifahın yüksəldilməsi ilə bağlı işlərdə

yaranan risklərin idarə edilməsini prioritet hesab edir. Risklərin idarə edilməsi ilə əlaqədar yerinə yetirilən tədbirlər SOCAR-ın rüblük monitoring hesabatlarında öz əksini tapır.

Daxili Nəzarət Sistemi

Daxili Nəzarət Sisteminin yaradılmasında əsas məqsəd daxili nəzarətə vahid yanaşmanın təmin edilməsi, Şirkətin strukturlarında aşkar edilmiş nöqsanların baş vermə şəraitinin və səbəblərinin müəyyənləşdirilməsi, onların aradan qaldırılması və qabaqcıl təcrübənin tətbiq olunmasını təmin etmək üçün təkliflərin verilməsi, əməli və metodiki köməliyin göstərilməsi, nöqsanlar barədə daxil olan məlumatların düzgünlüyünün yoxlanılması və nəticələri üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsidir. Daxili Nəzarət Sisteminin təkmilləşdirilməsi işi ilə bağlı məlumatlılığı artırmaq məqsədi ilə 2018-ci ildə Baş ofisin məsul əməkdaşları üçün müvafiq təlimlər keçirilmişdir. Həmçinin, 2018-ci il ərzində Şirkətin struktur vahidlərində Daxili Nəzarət Sisteminə dair monitoring yoxlamalar həyata keçirilmişdir. Monitoringlərin nəticələri haqqında hesabatlar Risklərin idarə edilməsi komitəsinə təqdim olunmuşdur.

2019-cu il ərzində Daxili nəzarət sistemi üzrə 11 sayda Ümumi korporativ Əsas biznes proses üzrə 51 alt biznes proses müəyyən olunmuş və SOCAR-ın bütün struktur vahidlərində qrafik təsvirləri ilə risk nəzarət cədvəlləri işlənilib hazırlanmışdır.

Ümumi korporativ Əsas biznes proseslər:

- Maliyyə vəsaitlərinin idarə olunması
- İnsan resurslarının idarə olunması
- Hüquqi təminat
- Satınalmalar və maddi-əmtəə ehtiyatlarının idarə olunması
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası
- Aktivlərin idarə olunması
- Ekologiya
- Sosial təminat
- Risklərin idarə olunması
- İcraya nəzarət və kargüzarlıq
- İnformasiya texnologiyaların idarə olunması

SOCAR-ın 19 struktur vahidində Ümumi korporativ Əsas biznes proseslərlə yanaşı Struktur vahidlərinin müvafiq fəaliyyətinə xas olan Əsas biznes proseslər və onların alt biznes prosesləri müəyyənləşdirilərək qrafik təsvirləri ilə risk nəzarət cədvəlləri işlənilib hazırlanmışdır.

Hazırlanmış biznes proseslərin qrafik təsvirlərinə, risk nəzarət cədvəllərinə və sınaq planlarına əsasən 2020-ci ildə SOCAR-ın struktur vahidlərində Testinqlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Biznes etikası

SOCAR köklü şirkət olaraq fəaliyyətini korporativ dəyərlər üzərində qurmuşdur. Korporativ mədəniyyətin tərkib və ayrılmaz hissəsi olan Şəffaflıq SOCAR-ın korporativ idarəetmə sisteminin mütəşəkkil və dəqiq işini təmin edir. Öz fəaliyyətində Şirkət kollektivdə, işgüzar partnyorlar, dövlət orqanları, ictimaiyyət və rəqiblərlə qarşılıqlı əlaqələr zamanı milli və beynəlxalq qanunvericiliyinin tələblərini rəhbər tutur və etik davranış standartlarına

riayət etməyə çalışır. Fəaliyyətini daim vicdanlı və sosial yönümlü şəkildə həyata keçirməklə Şirkət maraqlı tərəflərin etibarını qazanıb saxlamaq yolu ilə nail olur.

Yuxarıda qeyd olunanlarla bağlı vahid sənəd halında birləşdirilməsi və sistemləşdirilməsi Şirkət tərəfindən 10 avqust 2012-ci ildə ilk dəfə qəbul olunmuş Biznes Etikası Məcəlləsi vasitəsi ilə həyata keçirilmişdir.

ŞƏKİL 21. ALİ RƏHBƏRLİYİN ROLU

SOCAR-ın prezidenti və rəhbər işçiləri aşağıdakı etika normaları və dəyərlərin yerinə yetirilməsi üzrə əlavə vəzifələri üzərlərinə götürürlər.

Etik prinsiplər

Qanunilik

Şirkət tətbiq edilən qanunvericiliyin tələblərinə riayət edir, habelə fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin mədəni ənənələrini və işgüzar tədavülünü nəzərə alır

Effektivlik

Fəaliyyətin effektivliyini artıraraq Şirkət sosial layihələri yerinə yetirmək, işçilərin və cəmiyyətin rifahını artırmaq imkanını əldə edir

Düzlük və açıqlıq

Şirkət öz fəaliyyətini düzgün aparır, bütün vəzifələrini yerinə yetirir və etibarlı tərəfdaş adını saxlamağa çalışır, habelə apardığı əməliyyatların və sövdələşmələrin şəffaflığını təmin edir

Peşəkarlıq və səriştəlilik

Şirkət yüksək ixtisaslı kadrları cəlb etməyə, ixtisasın artırılmasına və işçilərin təlimləndirilməsinə vəsait ayırmağa çalışır

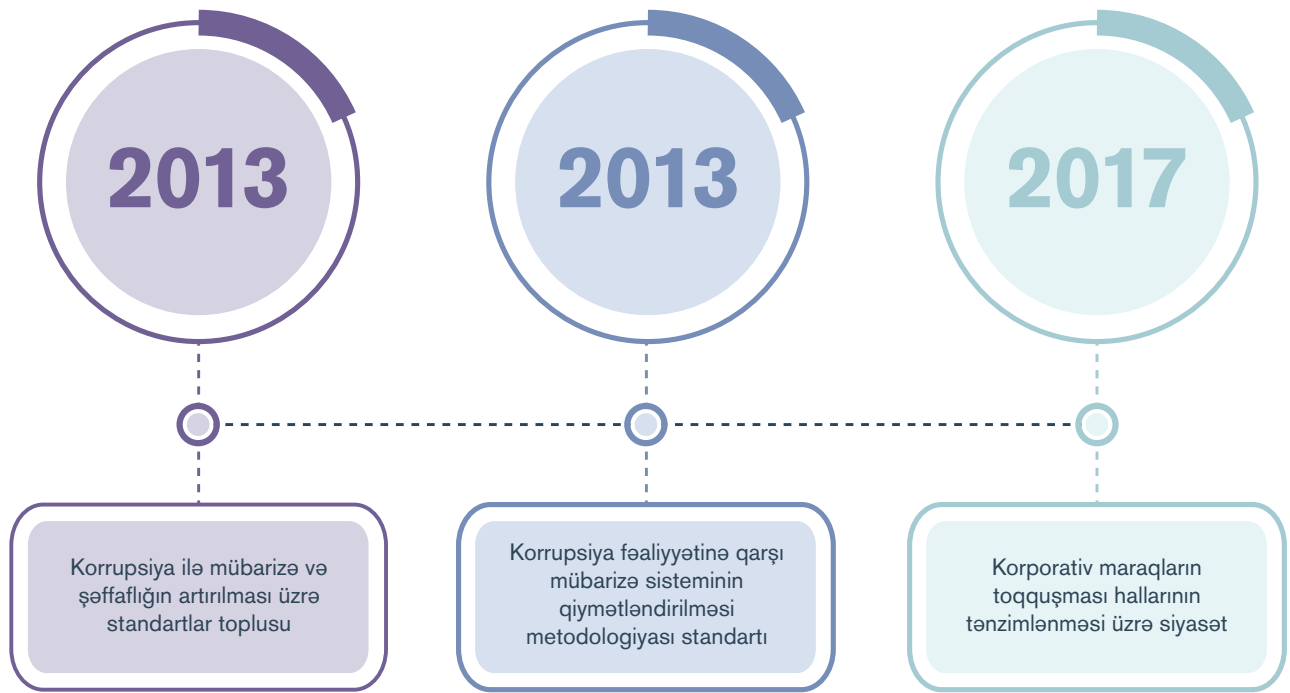

Anti-korrupsiya sistemi

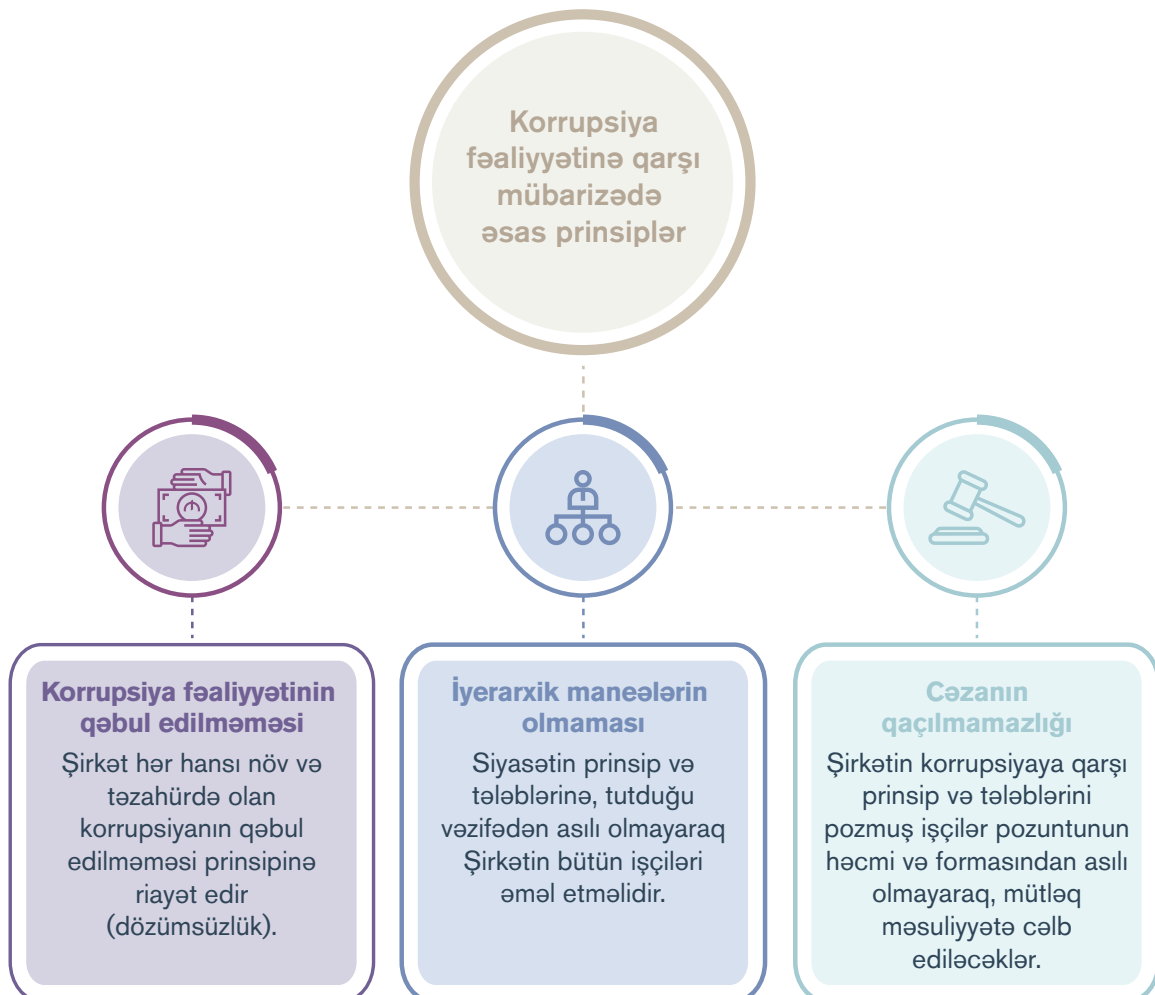
Şirkət hamılıqla qəbul edilmiş yüksək işgüzar nüfuzuna təsir edəcək, onun bazardakı mövqeyini zəiflədəcək halların önünə keçmək məramı ilə korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması yönündə səylərini artırmışdır. Bu prosesin normativ əsası kimi 10 avqust 2012-ci il tarixdə təstiqlənmiş Korrupsiya ilə mübarizə və Şəffaflığın artırılması üzrə 9 standartdan ibarət toplu çıxış etməkdədir. Toplu 1 yanvar 2013-cü ildən etibarən qüvvəyə minmişdir və Şirkətin bütün fəaliyyətində əsaslanılacaq sənəd

rolunu öz üzərinə götürmüşdür. Hər biri standartda korrupsiya ilə mübarizə şəffaflığın artırılması anlayışını əsas götürməklə müxtəlif meqamları tənzimləyən qaydalar əks olunmuşdur.

Standartlar toplusuna daxil olan ilk üç standart və ən son qəbul olunan "Korporativ maraqların toqquşması hallarının tənzimlənməsi üzrə siyasət" SOCAR-ın korporativ saytında yerləşdirilmişdir.

ŞƏKİL 23. KORRUPSIYA FƏALİYYƏTİ İLƏ MÜBARİZƏDƏ ƏSAS PRİNSİPLƏR

SOCAR bütün biznes prosesləri korrupsiya riski nöqteyi-nəzərindən üç istiqamətə ayırır

Korrupsiya Riskinə Həssas

Korrupsiya Riskini İdarə Edən

Korrupsiya Riskinə Neytral
Biznes Proseslər

Anti korrupsiya sistemi çərçivəsində korrupsiya ilə mübarizədə dörd istiqamət əsas götürülür.

İstiqamət

Alət

Korrupsiya halına qarşı korporativ mədəniyyətin formalaşdırılması və məlumatlılığın artırılması

Korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması istiqamətində təlimatlərin keçirilməsi

Korrupsiya halının baş verməsi üçün öncədən riskin qiymətləndirilməsi və qarşısının alınması üçün tədbirlər planının hazırlanması

Korrupsiya riskinin idarə edilməsi

Baş vermiş halların aşkarlanması və eyni zamanda məlumat axınının təmin olunması
Korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması sisteminin kifayətliyinin təmin olunması

Qaynar xətt - SOCARetika normaları və korrupsiyaya qarşı tələblərinin pozulması halları haqqında məlumatlandırma sistemi
Uyğunluq yoxlamalarının keçirilməsi

Şirkətin hər bir əməkdaşı, xüsusi ilə rəhbər vəzifədə olan şəxslər Biznes etikası məcəlesi qəbul edildiyi tarixdən yeni standartla bağlı təlimatlandırılmışdır. Təlimatlandırma bununla bitməmiş dövrü olaraq rəhbər şəxslər üçün distans və/və ya əyani şəkildə təlimlər həyata keçirilir, əməkdaşlara anti-korrupsiya siyasəti, prosedurlar və bundan irəli gələn öhdəliklər təfəssilatı ilə izah olunur. Həmin təlimlərin yekununda effektivlik və kifayətlilik qiymətləndirilərək sistemləşdirilir və növbəti təlimlərdə tətbiq olunması üçün rəhbərliyə təqdim edilir.

Qaynar xətt

SOCAR-ın pozuntular haqqında məlumatlandırma sistemi və ya "Qaynar xətt"i SOCAR-ın işçiləri və digər maraqlı şəxslər tərəfindən SOCAR-ın vəzifəli şəxslərinin və digər şəxslərin hərəkətlərinin qanuna və/və ya etika qaydalarına uyğun olub-olmamasına dair şübhələr, SOCAR-ın Biznes etikası məcəlləsinin və Korrupsiya-ya qarşı siyasətin normalarına riayət edilməməsinə dair əsaslandırılmış şübhələr, eləcə də SOCAR-a və/və ya onun işçilərinə maddi zərər və ya onların işgüzar nüfuzuna ziyan vura biləcək digər pozuntular haqqında xüsusi məlumatlandırma kanallarının məcmusudur.

SOCAR "Qaynar xətt"in maksimum effektiv funksionallığını və alınan məlumatların tətbiq olunan qanunvericiliyin normaları və bu Standartın tələbləri çərçivəsində işlənməsini təmin etməyə çalışır.

"Qaynar xətt"in və SOCAR-da mümkün pozuntuların üzə çıxarılmasının məqsədli tətbiqi sahələri aşağıdakı kimi sıralanır:

- Biznesin şəffaflığı və etika qaydalarına uyğunluğu, sabit inkişaf üzrə tədbirlər;
- Dələduzluğa və korrupsiyaya müqavimət;

Uyğunluq yoxlamaları

SOCAR-ın Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin tamlığını və effektivliyini artırmaq məqsədi ilə sistemin özünün də qiymətləndirilməsi zəruri hesab edilmişdir. Buna müvafiq olaraq SOCAR-ın 29 yanvar 2013-cü il tarixli əmrinin tələblərinə və həmin əmrə təsdiq edilmiş "Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin qiymətləndirilməsi metodologiyası" standart sənədinə

Şirkətin anti korrupsiya 2019-cu ildə risklərin idarə olunması sahəsində çalışan şəxslərlə yanaşı, SOCAR-ın birgə müəssisəsində rəhbər vəzifədə olan işçilər üçün Şirkətin Korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması sistemi üzrə təlim təşkil olunmuşdur.

Ümumillikdə qeyd olunan standartların tətbiqindən etibarən Şirkətin korrupsiya ilə mübarizə və şəffaflığın artırılması sistemi üzrə 600 nəfərə yaxın işçinin birbaşa təlimatlandırılması aparılmışdır ki, bu təlimlər 16 struktur bölmə üzrə həyata keçirilmişdir.

- Ekoloji və sənaye təhlükəsizliyinin həyata keçirilməsi;
- Xeyriyyə, sosial və sponsor yardımının göstərilməsi;
- Mühasibat, vergi uçotunun aparılması və müvafiq hesabatların, o cümlədən maliyyə, idarəedici və s. hesabatların hazırlanması;
- Satınalma fəaliyyətinin həyata keçirilməsi;
- Maliyyə, kredit və investisiya əməliyyatlarının, şirkətlərin birləşmələri və satınalmalarına dair sövdələşmələrin həyata keçirilməsi;
- Aktivlərin idarə edilməsi, əmlakın istifadə edilməsi və ya sərəncam verilməsi;
- Müqavilə münasibətləri, qarşı-tərəflərlə və digər üçüncü şəxslərlə hesablaşmalar, SOCAR-ın biznesi və əməliyyat fəaliyyəti üçün əhəmiyyətli olan digər proseslər;
- Məlumatın məxfiliyinin qorunması;
- SOCAR-ın iqtisadi və/və ya sosial əhəmiyyətli məqsədlərin əldə edilməsinə yönələn digər fəaliyyət sahələri.

əsasən, Korrupsiya fəaliyyətinə qarşı mübarizə sisteminin yoxlanılması proqramı hazırlanmışdır. Yoxlama prosedurlarının nəticələri, aşkarlanmış pozuntular və müqavimət sisteminin qiymətləndirilməsi nəticəsində ortaya çıxan təkliflərin əsasında hazırlanmış hesabat Risklərin idarə edilməsi komitəsinə təqdim olunur.

Korrupsiya Riski

Korrupsiya hərəkətlərin qarşısını öncədən alınması üçün haqqında danışılan standartlarda xüsusi mexanizmlər nəzərə çatdırılmışdır ki, bunlardan ən effektiv korrupsiya riskinin idarə olunmasıdır. Şirkətin üzvlərə biləcəyi korrupsiya riskinin minimum endirmək məqsədi ilə riskin müəyyən edilməsi, ölçülməsi və effektiv idarə edilməsi həyata keçirilir. Belə ki, korrupsiya riskinin yarana biləcəyi potensial biznes proseslər müəyyən olunaraq, eləcə də hər bir prosesin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla riskin baş verə biləcəyi müxtəlif ssenarilər hazırlanır. 2019-cu il ərzində Şirkətin əsas və köməkçi bütün biznes proseslərində korrupsiya riskinin mövcüdiyyəti nöqtəyi nəzərdən monitorinq aparılmışdır. Korrupsiya riskinin monitorinqi

və qiymətləndirilməsi maraqlı tərəflərin rəylərinin öyrənilməsi, hesabatların (şirkət daxili, xarici təşkilat) təhlil olunması, xərclərlə bağlı monitorinqlərin gözdən keçirilməsi, kommersiya fəaliyyəti qurulan tərəflərin yoxlanılması haqqında sənədlərin incələnməsi, KİV-də yayılan məlumatların gözdən keçirilməsi və ekspert rəyləri əsasında aparılır. Monitorinqin nəticəsi əsasında isə hər bir biznes prosesinin və struktur vahidinin spesifikliyi nəzərə alınaraq riskin aradan qaldırılması üçün tədbirlər planı hazırlanmışdır. Qeyd olunmalıdır ki, Şirkət korrupsiya riskinin idarə olunması üçün yalnız və yalnız riskin azaldılması və bu və ya digər fəaliyyətin həyata keçirilməsindən imtina yollarını seçmişdir.

Maraqların Toqquşması Hallarının Tənzimlənməsi

Əməli olaraq, şəxsi və kommersiya maraqları halları haqqında məlumat toplamaq məqsədi ilə 2014-cü ildən şəxsi maraqların toqquşması, kommersiya maraqlarının toqquşması və digər maraqların toqquşması halları haqqında xəbərdarlıq vərəqələri formalaşdırılmışdır. Şirkət əməkdaşının şəxsi və kommersiya maraqlarının Şirkət maraqları ilə toqquşması Məlumatların toplanması prosesində məxfiliyə xüsusi diqqət ayrılır və toplanılan məlumatların qapalı şəkildə saxlanması, şəxsi və Şirkət maraqları arasında yarana biləcək maraqların toqquşması halı ilə bağlı xidməti məktubun məxfi daxil olması üçün

kanal təmin edilir (istisna hallar nəzərə alınmaqla). Aşkarlanan halların, eləcə də, potensial maraqların toqquşması halının faktiki maraqların toqquşması və korrupsiya halına çevrilməsi riski analiz olunur. Toplanan məlumatlara dair geniş hesabat Risklərin idarə edilməsi komitəsinə təqdim olunur. Qeyd olunmalıdır ki, korrupsiya fəaliyyəti, maraqların toqquşması və digər etik davranış haqqında məlumatlandırma kanalı olan Qaynar xətt vasitəsi ilə daxil olan doğru və məqbul məqsədli, anonim məlumat verənin şəxsiyyətinin məxfi saxlanması ucun müvafiq baza formalaşdırılmışdır.

Maraqlı tərəflər

SOCAR ölkənin və regionun ən güclü və məsuliyyət dərəcəsi yüksək neft və qaz şirkətindən biri olaraq maraqlı tərəflərlə münasibətləri qorumaq, möhkəmləndir-

mək və inkişaf etdirməyə xüsusi diqqət ayırır. Şirkət bu cərcivədə açıq dialoq siyasəti, şəffaflyq və biznes sirri anlayışları arasında balansın qorunmasına çalışır.

ŞƏKİL 24. SOCAR-IN ƏSAS MARAQLI TƏRƏFLƏRİ

Kütləvi informasiya vasitələri

Cəmiyyət

Şirkətin işçiləri

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti və qurumları

Biznes tərəfdaşları

Xarici və beynəlxalq
təşkilatlar

Rəqiblər

Təchizatçı və podratçı
şirkətlər

CƏDVƏL 12. MARAQLI TƏRƏFLƏR İLƏ KOMMUNİKASIYA MEXANİZMLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Maraqlı tərəflər	Kommunikasiya kanalı	Kommunikasiya tezliyi
Azərbaycan Respublikasının hökuməti və qurumlar	Hesabatlar İctimai görüşlər Müəssisələrə səfər Yoxlama və monitorinqlər	Rüblük, illik və sorğuya müvafiq
Cəmiyyət	KİV Sosial layihələr Yerli görüşlər Qaynar xətt Sosial şəbəkələr Vitse-prezidentlərin qəbul günlərinə əsasən görüşlər	İl boyu vitse-prezidentlərin qəbul günlərinə müvafiq olaraq (http://socar.az/socar/az/home/contact-us/visiting-days)
Təchizatçı və podratçı şirkətlər	Satınalma prosesi Təchizatçıların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi	İl boyu
KİV	Xüsusi tədbirlər Press-relizlər	İl boyu
Biznes tərəfdaşlar	Birgə sənaye layihələri Konfrans və tədbirlər	İl boyu
Şirkət işçiləri	Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi Təlim və inkişaf proqramları Fərdi görüşlər Anonim sorğular Daxili kommunikasiya mexanizmləri	İl boyu
Rəqiblər	Konfrans Layihələr Sənaye birlikləri	İl boyu

CƏDVƏL 13. 2019-CU İLDƏ SOSIAL ŞƏBƏKƏLƏRDƏ SOCAR-IN PLATFORMALARI ÜZRƏ İZLƏYİCİ

	Facebook	Instagram	Youtube	Twitter	Linkedin	Cəmi
SOCAR	97 000+	25 000+	2 000+	7 400+	37 000+	168 400+

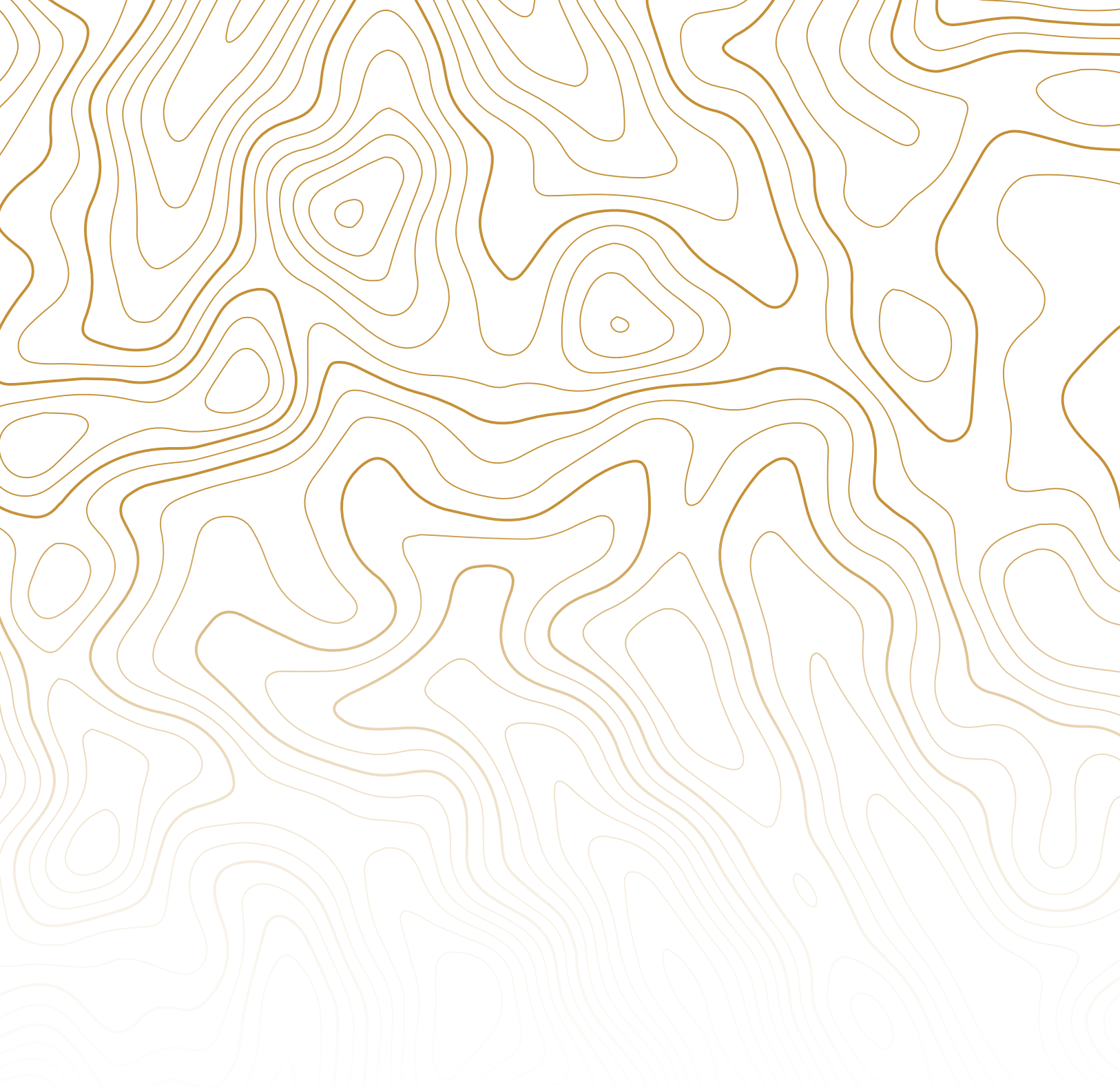
İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə

Şirkət insan resurslarını sahib olduğu ən dəyərli kapital hesab edir. Bu kapitalın inkişaf üçün əsas prinsiplər Biznes etikası məcəlləsində ayrıca qeyd olunmuşdur. Bura-

da ayrı-seçkililiyin qadağan edilməsi, din, irq və cinsindən aslı olmayaraq bütün əməkdaşlara bərabər imkanların yaradılması bəndləri xüsusi ilə qeyd olunmalı

- ✓ Şirkət hər bir işçiyə peşəkarlıq və qabiliyyət səviyyəsini artırmaq üçün eyni imkanlar yaradan sağlam iş mühitini təmin etməyə çalışır
- ✓ Şirkət işçilərin ayrı-seçkililiyinə yol vermir eləcə də ayrı-ayrı ölkələrdə mədəni xüsusiyyətlərə və ənənələrə görə normal hesab olunan, lakin Şirkətin etika normalarına və dəyərlərinə zidd olan davranışları qadağan edir
- ✓ İşçilərlə münasibətlər, o cümlədən onların işə götürülməsi və işdən azad edilməsi, attestasiyası və qiymətləndirilməsi, təlimləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi, kompensasiya və mükafatların ödənilməsi və s. məsələləri tətbiq edilən qanunvericiliyə uyğun, şəffaf və obyektiv şəkildə həyata keçirilməlidir
- ✓ Şirkətin işçisinin səriştə və məziyyət səviyyəsi, cinsi, irqi, milli və dini mənsubiyyəti, fiziki məhdudiyətləri, siyasi baxışları və s. nəzərə alınmadan, yalnız onun peşəkarlığı, ixtisası, iş nəticələri və digər istehsal nəticələri ilə müəyyən edilir.

05

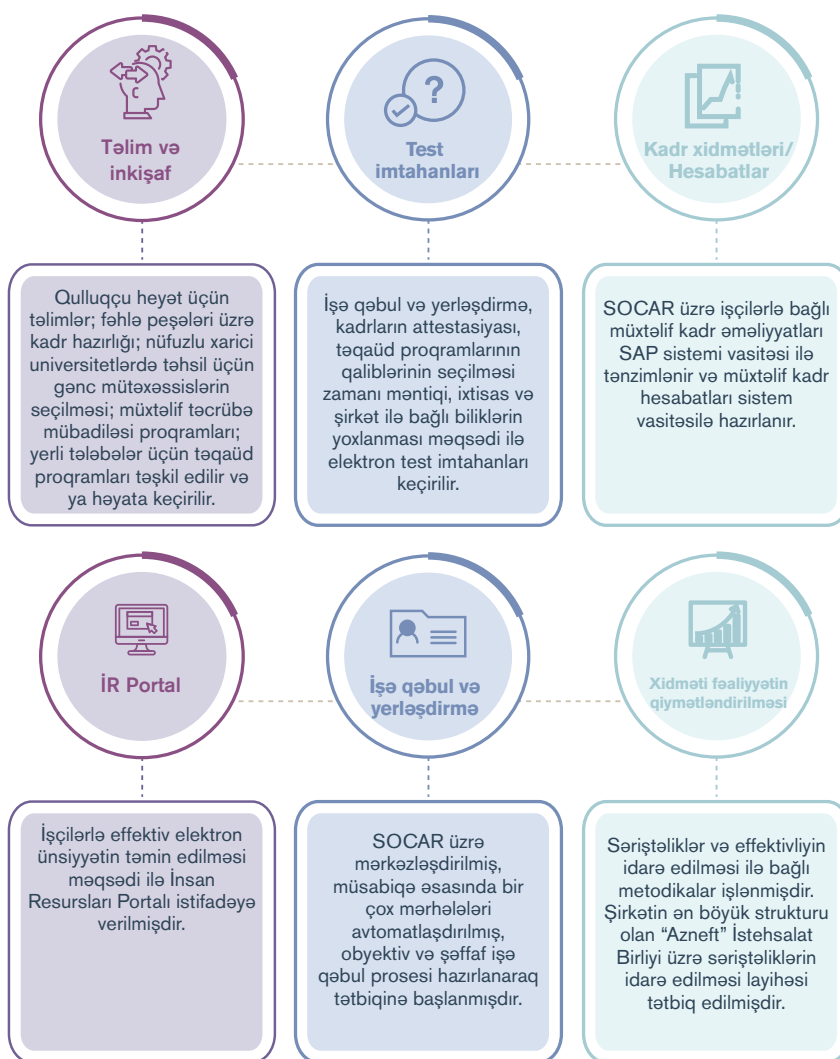
İnsan Resursları

İnsan resursları

Bütün müəssisələrimiz və xarici nümayəndəliklərimizdə geniş və perspektivli iş imkanlarını təqdim etmək, müasir tələblərə cavab verən peşəkarları yetişdirmək, işçi məmnuniyyətini məqsəd edən, hər kəs üçün bərabər imkanlar yaradan iş mühitini təbliğ etmək SOCAR-ın əsas məqsədlərindən biridir.

SOCAR-da həyata keçirilən kadr siyasəti Şirkətin mövcud kadrlarının saxlanılmasına, onların inkişaf etdirilməsinə, insan resursları imkanlarından daha səmərəli istifadə edilməsinə, eyni zamanda beynəlxalq standartlara və dəyişən tələbatlara cavab verən və SOCAR-ın inkişaf strategiyasına uyğun personalın idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsinə yönəlmişdir.

ŞƏKİL 25. İNSAN RESURSLARININ İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ SOCAR-DA TƏTBİQ OLUNAN FUNKSİYALAR

SOCAR-ın İnsan Resurslarının idarə olunması siyasəti Şirkət Prezidentinin Kadr Siyasəti barədə qəbul etdiyi 22 aprel 2013-cü il tarixli, 57 nömrəli əmrinə müvafiq

qaydada tənzimlənir. İnsan Resurslarının strateji hədəfi SOCAR-da beynəlxalq standartlara cavab verən insan resurslarının idarə edilməsi sisteminin qurulmasıdır.

İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiyası Proqramı

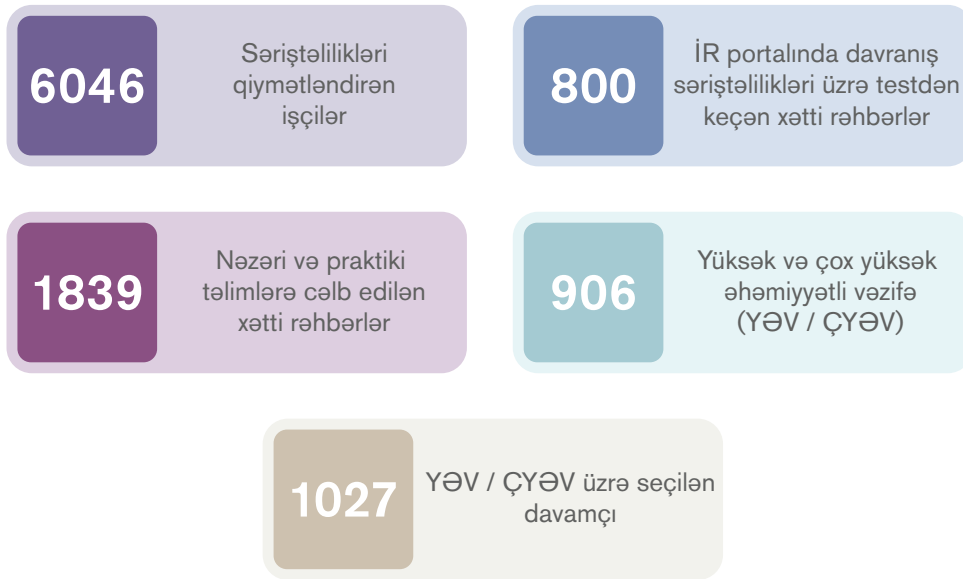
SOCAR və beynəlxalq məsləhətçi "SAP MDB" şirkəti arasında 2015-ci ildə bağlanmış müqaviləyə əsasən avtomatlaşdırılmış şəkildə icra olunan İnsan Resursları Funksiyalarının Transformasiya (İRFT) proqramı Şəkil 27-də göstərilən alt-layihələrdən ibarətdir.

2018-ci ildə İRFT proqramı çərçivəsində proseslər nəzərdə tutulmuş plan qrafikə əsasən davam etdirilmişdir. 2018-ci il ərzində "İnsan resurslarının idarə edilməsi proseslərinin transformasiyası" proqramının tərkib hissəsi olan "Səriştəliliklərinin idarə edilməsi" layihəsi istiqaməti üzrə SOCAR-ın "Azneft" İstehsalat Birliyinin bütün təşkilatlarında tətbiq edilməsinə başlanmışdır.

ŞƏKİL 26. SOCAR-IN İR TRANSFORMASIYA PROQRAMI

ŞƏKİL 27. 2019-CU İL "AZNEFT" İB SƏRİŞTƏLİLİKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ GÖSTƏRİCİLƏR

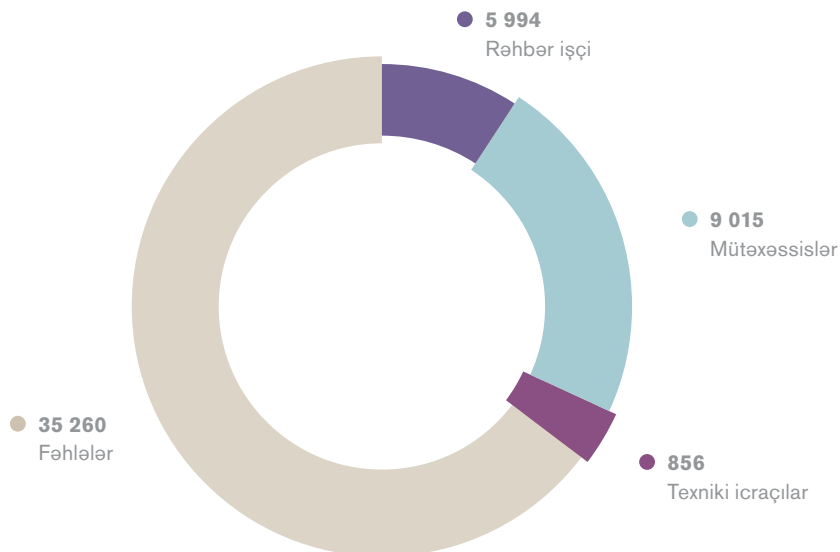
Kadrların cəlb olunması və işə götürülməsi

SOCAR-da işə qəbul Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyinin tələbləri nəzərə alınmaqla, Şirkətin müvafiq standartlarına və digər normativ sənədlərinə uyğun olaraq müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

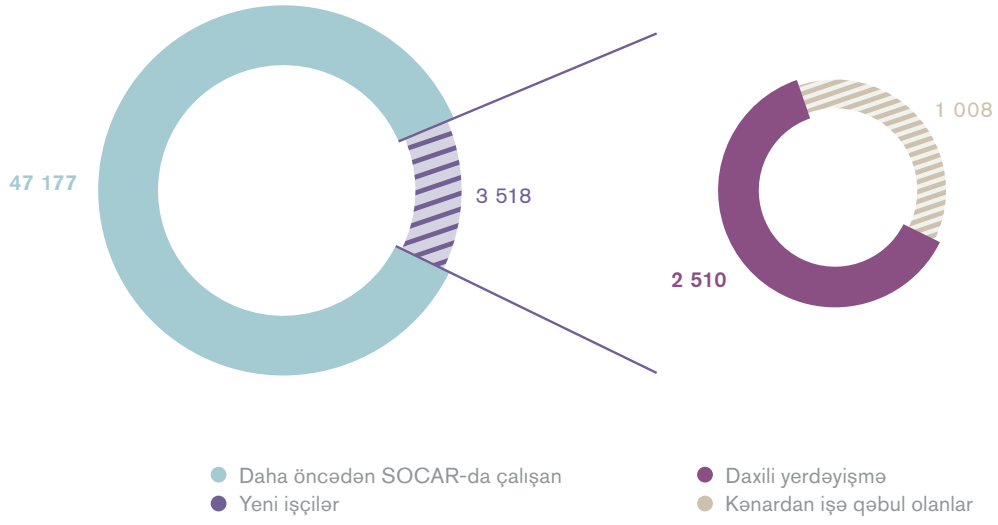
SOCAR üzrə müəssisə və təşkilatlar daxil olmaqla, 1 yanvar 2020-ci il tarixinə işçilərin faktiki sayı 51695 nəfər təşkil edir. 2019-cu il ərzində müxtəlif səbəblərə görə 2948 nəfər işdən azad olunanlardan yalnız 1440 nəfəri kənara getmiş yeni Şirkəti tərk etmişdir. 2948 nəfərdən 591 nəfəri Şirkətin digər müəssisələrində işə qəbul olunmuşdu.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, 2019-cu ildə təqaüdcülərin sayı 4638 nəfər olmuş, bu da ümumi işçilərin sayının 9.01%-ni təşkil edir. Onlardan 2983 nəfəri güzəştli şərtlərlə, 114 nəfəri yaşa görə və 1541 nəfər əlilliyə görə təqaüdə çıxanlardır. Kollektiv müqavilədə qeyd olunan müddəalara əsasən, işçi təqaüd yaşına çatdıqda bir ay ərzində işdən azad olunarsa, həmin işçiyə əmək haqqının beş misli ödənilir. Ümumiyyətlə, Şirkətin strukturunda baş verəcək dəyişiklik, yeni müəssisənin ixtisarı və ya ştatın ixtisarı haqqında xəbərdarlıq ən azı iki ay öncədən müvafiq işçilərə məktub şəklində göndərilir.

ŞƏKİL 28. İŞÇİLƏRİN DİNAMİKASI

ŞƏKİL 29. 2019-CU İL ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN VƏ YENİ İŞÇİLƏRİN SAYI

Gənc fəhlələrin hazırlanması

2019-cu il ərzində ixtisaslı fəhlə kadrlarının hazırlanması məqsədi ilə SOCAR-ın Təlim Mərkəzlərinə şagird qəbulu həyata keçirilmişdir. TTSİ-nin Sumqayıt Təlim, Tədris Mərkəzi (STTM), Qobustan Regional Təlim Mərkəzi (QRTM) və Kadr hazırlığının təşkili Mərkəzinə 20 peşə ixtisası üzrə ümumilikdə 347 yer uğrunda şagird qəbulu həyata keçirilmişdir.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün 2138 nəfər elektron ərizə ilə müraciət etmiş, onlardan 1 745 nəfəri "SOCAR-ın təlim mərkəzlərinə şagird qəbulu Qaydaları"nda göstərilən şərtlərə cavab verdiyi üçün müsabiqənin ikinci mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanmışdır. İkinci mərhələdə iştirak etmək hüququ qazanmış namizədlərin 294 nəfəri orta ixtisas, 1 451 nəfəri isə tam orta təhsilli (11 illik) kimi qeydə alınmışdır.

Müsabiqənin ikinci- "Müsahibə" mərhələsində ümumilikdə 1 064 nəfər iştirak etmiş, onlardan 996 nəfəri növbəti mərhələdə iştirak etmək hüququ əldə etmişdir.

Xarici Təqaüd Proqramı

2019-cu ildə SOCAR-ın Xarici Təqaüd Proqramına 9 nəfər qoşulmuşdur. Onlar dünyanın qabaqcıl universitetlərindən olan Aberdin Universiteti, Fransa Neft İnstitutu (IFP), Melborn Universiteti, Mines Paristech Universiteti, Toronto Universiteti, Nyukasl Universiteti, London İmpe-

Müsabiqənin üçüncü mərhələsi - test imtahanında 918 nəfər iştirak etmişdir ki, onlardan keçid balını toplamış 307 namizəd Təlim mərkəzlərində təhsil almaq hüququ qazanmışdır. Lakin bəzi ixtisaslar üzrə testdə iştirak edənlərin və minimum keçid balını (11 bal) yığanların sayı az olduğundan 40 boş (vakant) yer qalmışdır. Boş qalan yerlər uğrunda təkrar müsabiqə elan edilmiş və müraciəti daxil olmuş 335 nəfərdən yalnız 160-ı ilk dəfə müraciət etdiyi üçün müsahibə, digər 175 nəfər isə ilkin müsabiqə zamanı artıq müsahibədə iştirak etdiyi üçün birbaşa test imtahanı mərhələsinə dəvət olunmuşdur. Ümumilikdə testə buraxılan 208 nəfərdən yalnız 182-si testdə iştirak etmişdir. Təkrar müsabiqə üzrə test imtahanının nəticələrinə əsasən keçid balını toplayan 34 nəfər seçdiyi ixtisas üzrə təkrar müsabiqənin qalibi olmuşdur.

Ümumilikdə isə 2019-2020-ci tədris ili üzrə sözügedən müsabiqədə 341 nəfər qalib elan edilərək SOCAR-ın Təlim Mərkəzlərində təhsil almaq hüququ əldə etmişdir.

Daxili Təqaüd Proqramı

06 mart 2019-cu il tarixindən 01 aprel 2019-cu il tarixinədək 2018-2019-cü tədris ili üzrə Daxili Təqaüd Proqramına (DTP) www.socar.az/tehsil veb-səhifəsindən elektron şəkildə sənəd qəbulu həyata keçirilmişdir. Proqrama qoşulmaq üçün 26 ali təhsil müəssisəsindən 2 305 tələbə müraciət etmiş, 1 558 tələbə proqramının tələb və şərtlərinə uyğun gəldiyi üçün məntiqi təkəkkü-

rial Kollecinde və George Washington Universitetində təhsil almaq imkanı əldə etmişdir. Eyni zamanda 2019-cu ildə 3 nəfər XTP məzunu isə uğurla təhsilini başa vuraraq SOCAR-da ixtisasları üzrə işlə təmin edilmişdir.

rün yoxlanılması üzrə test imtahanına buraxılmışdır. DTP Komissiyasının müəyyən etdiyi müvafiq keçid balını toplayan 260 tələbə növbəti mərhələyə, yeni müsahibələrə dəvət almışlar. 27, 29, 31 may və 3, 7, 10 iyun 2019-cu il tarixlərində keçirilən müsahibələrin nəticələrinə əsasən 94 tələbə SOCAR-ın təqaüdüçüsü statusunu qazanmışdır.

Ödənişsiz Təcrübə Proqramı

SOCAR illərdir ödənişsiz əsaslarla təcrübə proqramları həyata keçirir. Hər il SOCAR Azərbaycan Respublikasının və xarici ölkələrin müxtəlif ali məktəblərində NÖC və avtomatika, ekologiya, energetika, geoloji-kəşfiyyat, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, iqtisadiyyat, kimya-texnologiya, mexanika, qaz neft mədən, tikinti ixti-

sas qrupları üzrə təhsil alan, Azərbaycan vətəndaşı olan tələbələrə istehsalat təcrübəsi keçmək üçün real şərait yaradır. 2019-cu ildə ölkə daxilində və xaricdə təhsil alan 2 059 tələbə "Ödənişsiz İstehsalat Təcrübəsi" Proqramı vasitəsilə SOCAR-ın müəssisələrində təcrübə keçmək imkanı əldə etmişdir.

ASAN könüllülərinin SOCAR-da təcrübə proqramı

SOCAR və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi arasında 21.10.2016-cı il tarixində Master 2 layihəsi çərçivəsində ASAN könüllülərin SOCAR-ın bütün struktur və bölmələrində ixtisaslarına uyğun olaraq təcrübə keçmələri barədə əməkdaşlıq sazişi imzalan-

mışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində SOCAR-ın müfəviq struktur bölmələrində təcrübə keçmək üçün 2019-cu ildə 245 nəfər ASAN könüllüsünün namizədliyi irəli sürülmüşdür. Müvafiq müsabiqə mərhələlərini uğurla keçən 67 nəfər ASAN könüllüsü 2019-cu ildə SOCAR-da təcrübə keçmə hüququ əldə etmişdir.

İşçilərin və istedadların inkişaf etdirilməsi

CƏDVƏL 14. 2019-CU İLDƏ TƏLİMLƏRİN NÖVÜ VƏ SAYI

Təlim (Tədris) Mərkəzinin adı	Keçirilən təlim sayı	İştirakçı sayı
Kadr Hazırlığının Təşkili Mərkəzi	576	4 717
Dənizdə İnsan Həyatının Mühafizəsi üzrə Təlim Mərkəzi	199	1 405
Sumqayıt Təlim, Tədris Mərkəzi	41	368
Qala Təlim, Tədris Mərkəzi	68	503
Qobustan Regional Təlim Mərkəzi	27	344
Kənar təlim mərkəzləri	206	2338

CƏDVƏL 15. 2019-CU İL ƏRZİNDƏ HƏR İŞÇİYƏ DÜŞƏN ORTA TƏLİM SAATI, CİNSƏ VƏ İŞÇİLƏRİN KATEQORİYALARINA GÖRƏ

SOCAR Azərbaycan		SOCAR Enerji Türkiyə	
Rəhbər işçilər	30	Rəhbər işçilər	108
Mütəxəssislər	40	Mütəxəssislər	859
Texniki icraçılar	33	Texniki icraçılar	638
Fəhlələr	64	Fəhlələr	2 577
Qadın	35	Qadın	461
Kişi	53	Kişi	3 721
SOCAR Enerji Gürcüstan		SOCAR Enerji Ukrayna	
Rəhbər işçilər	184	Rəhbər işçilər	176
Mütəxəssislər	802	Mütəxəssislər	648
Texniki icraçılar	2 080	Texniki icraçılar	30
Fəhlələr	1 449	Fəhlələr	1 181
Qadın	893	Qadın	1 025
Kişi	3 622	Kişi	1 010
SOCAR Enerji İsveçrə			
Rəhbər işçilər	58		
Mütəxəssislər	118		
Texniki icraçılar və fəhlələr	643		
Qadın	539		
Kişi	280		

06

Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək

Sosial fəaliyyət və yerli inkişafa dəstək

SOCAR ictimai məsuliyyətini dərinlən dərk edən bir şirkət olaraq, ölkənin sosial həyatında fəal iştirak edir, respublikamızda həyata keçirilən bütün muhum sosial-iqtisadi layihələrə öz tohfələrini verir. Şirkətfəaliyyəti

nəticəsində yaranan ictimai təsirləri vaxtında müəyyən etmək və idarə etmək, eləcə də bütün maraqlı tərəfləri ilə açıq dialoqun qorunması ucun addımlar ataraq, müsbət sosial dəyişikliklərin yaranması üzrə çalışır.

Xeyriyyəçilik və sponsorluq

SOCAR İctimai əhəmiyyəti olan sosial nəticələri əldə etmək məqsədilə müxtəlif tədbirlər həyata keçirir.

2019-cu ildə "Xeyriyyə, sosial və sponsor yardım haqqında" standartı uyğun ödəmələr Cədvəl 16-də göstərilədiyi kimi olmuşdur.

CƏDVƏL 16. 2019-CU IL ÜZRƏ XEYRIYYƏ, SOSIAL VƏ SPONSOR YARDIMI HAQQINDA (SOCAR - 009.2012) STANDARTA UYGUN ÖDƏMƏLƏR:

Maddi yardım	Xeyriyyə yardımı	Sosial yardım	Sponsor yardımı	Cəmi manatla
34 150,00	244 637,40	5 083 953,93	2 908 097,08	8 270 838,41

O cümlədən:

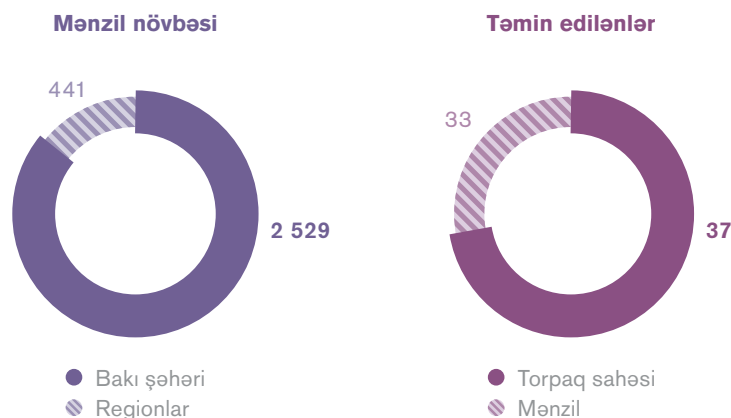
Yardımanın əhatə dairəsi	2019-cu il üzrə ödənilmişdir (manatla)
İdman	1 380 360,00
Maliyyə assosiasiyaları və həmkarlar ittifaqları	4 865 010,01
Təhsil	771 000,00
Fərdlərə göstərilən maddi yardımlar	1 240 581,00
Əmək qabiliyyətini itirmiş veteranlar və şəxslər	13 887,40
Cəmi:	8 270 838,41

İşçilərin rifahı

Çoxminli neftçilər ordusunun sosial problemlərinin həllini hər zaman diqqət mərkəzində saxlayan SOCAR bu istiqamətdə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirir. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti və Azərbaycan Neft və Qaz Sənayesi İşçiləri Həmkarlar İtti-

faqı Respublika Komitəsinin birgə müvafiq əmr-qərarı ilə təsdiq edilmiş 352 bənddən ibarət "SOCAR-ın qurumlarında çalışan işçilərin sosial rifahının yaxşılaşdırılması məqsədilə 2016-2020-ci illər üçün Sosial-İnkişaf Proqramı"na uyğun olaraq işlərin icrasına davam edilmişdir.

ŞƏKİL 30. İŞÇİLƏRİN MƏNZİL ŞƏRAİTLƏRİNİN YAXŞILAŞDIRILMASI

CƏDVƏL 17. 2019-CU İL ÜZRƏ MADDİ YARDIM MIQDARI VƏ YARDIM ALANLARIN SAYI

Maddənin №-si	Yardımanın növü	Ödəniş əmsali	2019-cu il üzrə	
			Yardım alanların sayı	Yardımanın miqdarı, AZN
4.1.1.	İşçi vəfat etdikdə işçinin ailə üzvlərindən birinə	20	161	620 650,00
4.1.2.	Ailə üzvü vəfat etdikdə	5	1 318	1 233 500,00
4.1.3.	Qarabağ müharibəsi və 20 yanvar hadisələrində həlak olmuş işçinin 18 (əyani ali təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək uşaqların hər birinə ayda	5	1	11 700,00
4.1.4.	İşçi vəfat etdikdə onun azyaşlı uşaqları 18 (əyani ali təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək hər birinə ayda	2.5	915	5 009 244,00
4.2.	Xeyriyyə, sosial və sponsor yardımı haqqında (SOCAR - 009.2012) standartta uyğun ödəmələr		54	8 270 838,41
	Cəmi:		2 449	15 145 973

Telesəhiyyə xidməti

2018-ci ildən başlayaraq SOCAR-ın işçilərinə göstərilən tibbi xidmətin səviyyəsini artırmaq məqsədi ilə Kö-nüllü tibbi sığorta proqramına "Telesəhiyyə və xarici mütəxəssislərin alternativ məsləhət xidməti" əlavə edilmişdir.

Bəzən işçilər iş şəraiti, vaxt məhdudiyəti və tibb məntəqələrinə uzaqda olması ilə bağlı, səhhətində yaranmış problemlərlə bağlı klinikalara müraciət edə bilmir. Bu xidmət vasitəsi ilə işçilər günün istənilən vaxtı

(24/7) istər iş yerində, istərsə də evdə olduğu zaman bu xidmətə müraciət edərək həkimlə telefonla danışa bilər, tibbi məsləhət ala bilər, video-həkim xidməti vasitəsilə həkimlə görüntülü danışa bilər, həmçinin ona qoyulmuş diaqnozla bağlı ikinci tibbi rəy də ala bilər.

Bununla bağlı 2019-cu ildə SOCAR-ın bəzi struktur bölmələrində xidmətlə bağlı maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Cəmiyyətlə müsbət əlaqələrin qurulması

Yerli əhali ilə qarşılıqlı müsbət əlaqələrin qurulması daim SOCAR-ın diqqət mərkəzində olan mövzulardan biridir. Şirkət fəaliyyəti ilə bağlı sosial təsirləri daim nəzarətində saxlayır, yerli əhaliyə ekoloji və ya sosial mənfi təsirlərin ola biləcəyi təqdirdə bu təsirləri aradan qaldırmağa çalışır. Bundan əlavə, maraqlı tərəflər qarşılıqlı dialoq qurulması məqsədilə hər zaman ünsiyyətə cəlb olunur, təklif və şikayətləri nəzərə alınır.

İdman, təhsil və mədəniyyət üzrə sosial layihələr

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) korporativ sosial məsuliyyətini dərinlən dərk edən bir şirkət olaraq ölkənin sosial həyatında fəal iştirak edir, respublikamızda həyata keçirilən bütün mühüm sosial-iqtisadi layihələrə öz töhfələrini verir.

SOCAR-ın vəsaiti hesabına regionların sosial-iqtisadi inkişafı məqsədi ilə qəbul edilmiş Dövlət Proqramları çərçivəsində Respublikamızın müxtəlif regionlarında və şəhərlərində əsaslı tikinti və təmir işləri aparılmışdır.

Belə ki, SOCAR-ın müvafiq sərəncamlarına əsasən Bakı şəhəri Səbail rayonu Bibiheybət qəsəbəsi ərazisində Bakı İstedadlar Təhsil kompleksi və Şamaxı rayonu Dəmirçi arxeologiya muzeyində əsaslı tikinti işləri aparılmışdır.

Bakı şəhəri, Bakı Olimpiya Stadionunun ətrafında abadlıq işləri, Nizami rayonu, A.Manafov küçəsi, D.Aslan küçəsi, T.Abbasov və Özbəkistan küçələrinin kəsişməsində məhəllə daxili yollar, Binəqədi rayonu, Goradil qəsəbəsi, Buzovna qəsəbəsi, Səbail rayonu, Səlyan yolu ətrafı, Xəzər rayonu, Zirə və Şağan qəsəbələrində, Novxanı qəsəbəsində və eləcə də Suraxanı rayonu Hövsan qəsəbəsində yolların asfalt-beton örtüyünün vurulması başa çatdırılmışdır.

SOCAR-ın xaricdə fəaliyyəti

SOCAR Türkiyə

Sosial Məsuliyyət və Sponsorluq Layihələri

SOCAR Türkiyə, reallaşdırdığı sosial məsuliyyət və sponsorluq layihələri ilə Türkiyənin ətraf mühit, təhsil, mədəniyyət və incəsənət, idman sahələrinə dəstək olur.

Ətraf Mühit

“Heydər Əliyev Dostluğu və Xatirə Meşəsi” layihəsi ilə Petkim, meşələrin qırılmasının qarşısını almaq və 2009-cu ildə Yeni Foça'da baş verən yanğında ziyan gören 200 hektardan çox meşənin talan edilməsinin qarşısını almaq üçün 75 hektar ərazidə 11 min ağac əkib. Bu meşə, Petkim, Türk-Azərbaycan qardaşlığının simvollarından biridir.

STAR NEZ-in qazıntı işlərindən 31 min 380 kubmetr torpaq 1 155 yük maşını ilə aparılaraq “Aliağa Ceza və İnfaz Kurumları” yaşıllaşdırma layihəsi çərçivəsində həbsxana şəhərciyindəki terraslarda, yaşıl ərazilərdə istifadə olunub.

SOCAR, Ətraf Mühit və Şəhərsalma nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən Bazarın Hazırlığı üçün Tərəfdaşlıq Layihəsində (BHT) pilot sektor kimi iştirak etmiş, müvafiq qaydaların layihəsinin hazırlanmasında və layihənin həyata keçirilməsində fəal iştirak etmişdir. Karbon Ticarət Sistemində dəstək olmaq üçün STAR NEZ bütün əlaqəli məlumat və sənədlərlə BHT Layihəsi ilə bölüşmüşdür.

Əliağa Şəhər Şurasının rəhbərliyi ilə 2011-ci ildə başlanan “Gülümseyen Kapaklar, Gülümseyen Yüzlər” Layihəsi vasitəsilə yüzlərlə əlil vətəndaş peşə sahib olub. Əldə edilən gəlir əlilliyi olan vətəndaşların peşə təhsili almalarını təmin edib. Təlimləri müvəffəqiyyətlə başa vuranlar eyni zamanda bu kooperativlərdə daimi iş imkanı əldə ediblər.

Petkim 12 enerji səmərəliliyi layihəsinə təxminən yarım milyon dollar sərmayə qoyub, bunlardan ikisi EİP (Effektivliyin Artırılması Layihəsi) layihəsidir. ARDNŞ Türkiyə, PAGDER ilə reallaşdırdığı layihə ilə qaynaqların lüzumsuz istifadə edilməsini qarşısını almaq və tullantıların yenidən istifadəsi ilə əlaqədar nailiyyətlər əldə edib. Layihə çərçivəsində, 100% təkrar plastikdən küçə itləri üçün yuvalar hazırlanıb.

Təhsil

SOCAR Türkiyənin korporativ sosial məsuliyyət fəaliyyətlərinin ən əhəmiyyətlisi 2012-2017 illəri arasında İzmir, Adana, Qars, Ankara və Kocaeli'de qurulan 5 200 şagird tutumlu Heydər Əliyev Məktəbləridir.

SOCAR Türkiyə, ölkə daxilindəki bütün şagirdlər üçün bərabər təhsil imkanları təmin etməyi məqsəd qoyan Anadolu Bursiyələri təqaüd proqramına bağlı olaraq Koç Universiteti ilə əməkdaşlıq edərək 3 şagirdə təhsilləri boyunca qarşılıqsız təqaüd təmin etməkdədir.

SOCAR Türkiyə və Tohum Otizm Vəqfi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən və Bakıda autistik uşaqlara xidmət vermək məqsədiylə qurulan Birgə Sağlam İctimai Birliyinin təyin etdiyi təlimçilərə Tohum Otizm Vəqfi tərəfindən 3 il müddətinə təhsil verilməsini təmin edib.

Müəllimlər Akademiyası Fondu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Müəllimlərin izi Layihəsinin məqsədi Ankara, Bayburt, Bilecik, Bursa, Erzincan, Ərzurum, Eskişehir, Giresun, Qars, Sivas və Yozgat vilayətlərində TANAP marşrutu boyunca 12 illik məktəblərin müəllim və məktəb direktorlarının fərdi və peşəkar inkişafına kömək etməkdir. Layihə çərçivəsində 1 886 müəllim və məktəb direktorlarına 81 təlim keçirilmişdir. Bundan əlavə, 2018-ci ilin dekabr ayından bu məqsəddə xidmət edən E-Kampus məsafəli təhsil portalı işləyir.

Bu günə qədər İzmir şəhərində və Kocaeli vilayətində yeddi məktəb inşa edən “Petkim”, 2018-ci ildə Türkiyənin Milli Təhsil Nazirliyi ilə səkkizinci məktəbin tikintisi haqqında protokol imzaladı. Bundan əlavə, “SOCAR Enerji Türkiyə” bütün tələbələrə bərabər təhsil imkanları təmin etmək məqsədi ilə Anadolu təqaüd proqramı çərçivəsində Koç Universiteti ilə əməkdaşlıq edir. Proqram çərçivəsində üç tələbənin təhsili üçün qrant ayrılmışdır.

İncəsənət və Mədəniyyət

2016-cı ilin Milli Suverenlik və Uşaq Bayramı çərçivəsində, SOCAR Türkiyə işçilərinin uşaqları, İstanbul Modern İncəsənət Muzeyində təşkil edilən “Gələcəyin enerjisi” mövzulu seminara qatılmışdır.

SOCAR Türkiyə, jurnalistika mədəniyyətini dəstəkləmək məqsədiylə Türkiyə Jurnalistlər Cəmiyyəti ilə işlər həyata keçirmişdir.

SOCAR Gürcüstan

Şirkət sosial fəaliyyətini aşağıdakı beş istiqamət üzrə davam etdirir:

- Ətraf mühitin qorunması
- Gənclərə dəstək
- Təhlükəsizlik
- Qadınlara dəstək
- Əlillərin hüquqlarının müdafiəsi (ƏD)

Ətraf mühitin qorunması

Şirkət Tbilisidə və bölgələrdə bir sıra parklar, o cümlədən Tbilisi və Rustavidə istirahət zonaları inşa etmişdir. Tullantıların idarə edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir və bütün qaydalara uyğun olaraq tullantıların təkrar emalı həyata keçirilir.

SOCAR Georgia Petroleum öz akkreditə olunmuş laboratoriyası vasitəsi ilə yanacaq keyfiyyətinə nəzarət etməklə ətraf mühiti qoruyur və anbarları sistematik təmizləyir. Şirkət qısa müddətdə beynəlxalq yanacaq keyfiyyət sertifikatını almağı hədəfləyir. SOCAR stansiyalarının böyük əksəriyyəti (Kaxetidən Batumiyə və Tbilisidəki magistral yol boyu) pulsuz elektrikli nəqliyyat vasitələrinin doldurma məntəqələri ilə təchiz edilmişdir.

Gənclərə dəstək

SOCAR bu illər ərzində peşə təhsili və Pro Bono xidmətlərini dəstəkləyərək peşə təhsili ilə məşğul olur.

“SOCAR Georgia Gas” MMC - SOCAR komandasının üzvü - vətəndaşlarımızın dil maneələrini dəf etmələri və dəyərli məlumatlar əldə etmələri üçün ingilis dilində video dərslərin gürcü dilinə tərcüməsini nəzərdə tutan təhsil layihəsi həyata keçirir. SOCAR Gürcüstanda əsasən futbol və reqbi idman növlərinin gənclər idmanının inkişafına töhfə verir.

Qadınlara dəstək

Ötən illər ərzində SOCAR qadınların səlahiyyətlərini artırmaq üçün məlumatlandırma kampaniyaları başlatmışdır. Stereotiplərlə mübarizə üçün #ქალთვითმუშავესთან etiketi vasitəsi ilə maarifləndirmə aparılır. Eyni kampaniya çərçivəsində SOCAR-ın Facebook səhifəsində, gürcü və xarici qadınların hekayələri, elmi nailiyyətləri və cə-

sarətləri barədə həftəlik yazılar. 2018-ci ildə ARDNŞ, iş yerlərində qadınların hüquqlarının qorunmasını təmin edən, qadınları rəhbər vəzifələrə irəli çəkən və qadınları “qeyri-ənənəvi” vəzifələrə işə götürən BMT-nin Qadın Hüquqlarının artırılması prinsiplərinə qoşulmuşdur. Layihə cinsi ayrıseçkiliyin və cinsi təcavüzün aradan qaldırılması və qarşısının alınması məqsədi daşıyır.

Təhlükəsizlik

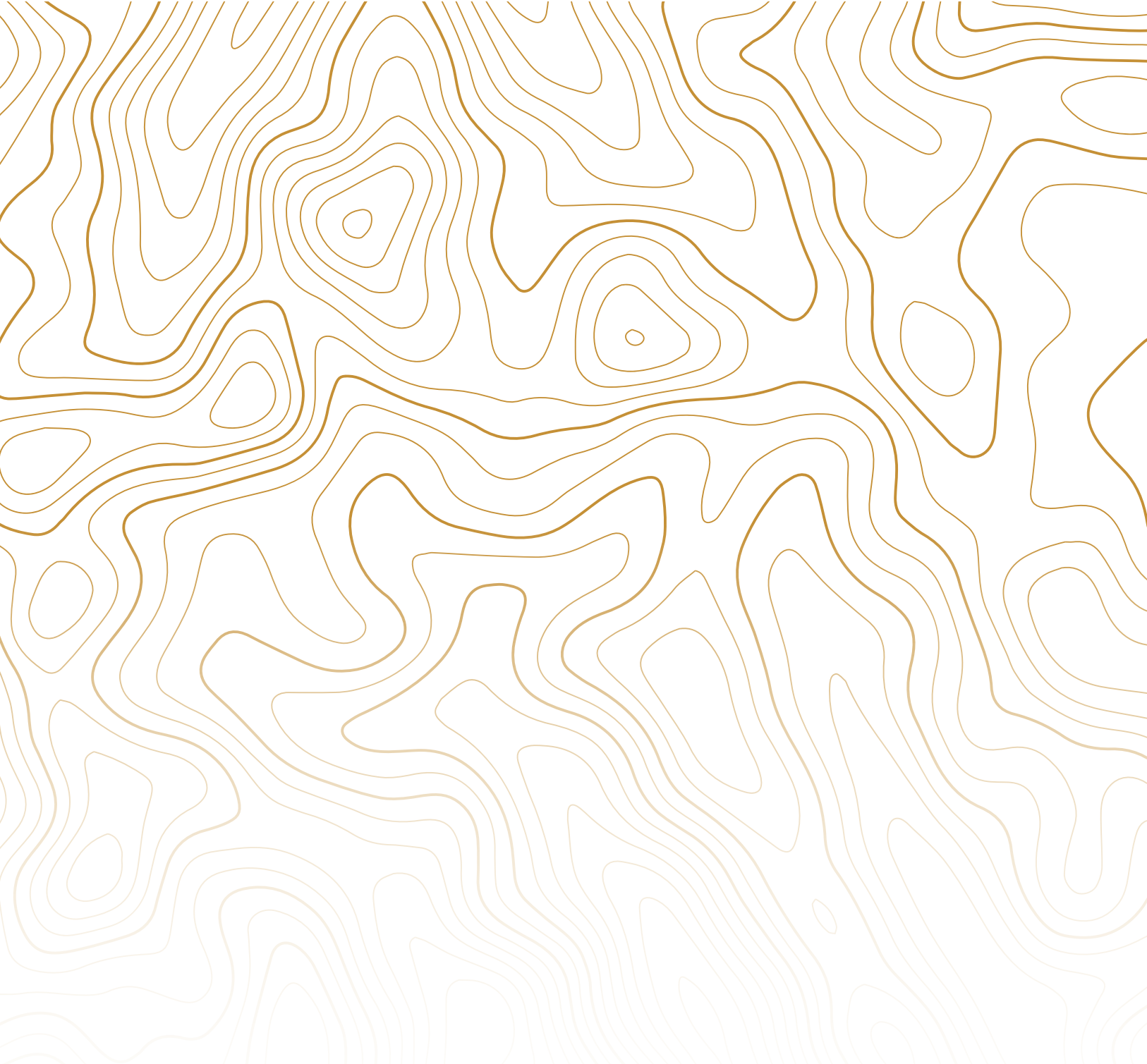
Şirkət yol hərəkəti təhlükəsizliyi və iş təhlükəsizliyi və sağlamlıq məsələlərinə böyük əhəmiyyət verir. SOCAR, personalın qorunmasını təmin etmək üçün təhlükəsiz və sağlam iş mühitini təmin etmək üçün H&S sistemlərini tətbiq və daimi olaraq təkmilləşdirir. Şirkət bütün işçilərə tibbi sığorta təklif edir. “SOCAR Georgia Petroleum” MMC, sosial şəbəkələr və media vasitəsi ilə məlumatlandırma yolu ilə müxtəlif kampaniyalar vasitəsilə yol hərəkəti təhlükəsizliyi qaydaları və standartlarını təbliğ edir. Bundan əlavə, SOCAR piyadalar və nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri üçün kampaniya başlatmaqla yol hərəkətinin təhlükəsizliyi barədə ictimaiyyətin məlumatlılığını artırmağa çalışır.

Əlilliyi olan şəxslərin və yaşlı insanların hüquqlarının təmin edilməsi

Şirkət bir neçə idman tədbiri vasitəsilə “Aktiv həyat tərzi” kampaniyasına start vermişdir. Aksiyaya qoşulmaq üçün müxtəlif bölgələrdən qazilər, məşhurlar və əlillər dəvət olunur.

07

Sağlamlıq
və əməyin
təhlükəsizliyi

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi

Biz işçilərin həyat və sağlamlığını istehsalat fəaliyyətindən üstün tutaraq əməliyyatların təhlükəsiz, etibarlı və tələblərə uyğun qaydada davam etdirilməsini diqqət mərkəzində saxlayırıq. Bizim məqsədimiz – istehsalat-

da bütün işləri və əməliyyatları qəza hallarına, bədbəxt hadisələrə, peşə xəstəliklərinə yol vermədən və istehsal prosesində ətraf mühitə zərər vurmadaan həyata keçirməkdir.

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə işlərin təşkili

Beynəlxalq idarəetmə sistemlərinin tətbiqi

Müəssisələrdə sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə OHSAS 18001 beynəlxalq idarəetmə sistemi standartının tətbiqinə, işlərin bu standartın tələblərinə uyğun aparılmasına nəzarət edilmişdir. SOCAR-ın müəssisələrinin çox böyük hissəsi işlərini beynəlxalq idarəetmə sisteminin tələbləri əsasında qurmuşlar. Müəssisə və təşkilatlarda sertifikatlaşma auditləri keçirilmiş, standartların yeni versiyalarına keçidlə əlaqədar mövcud sertifikatlar yenilənmişdir. Sertifikat almayan müəssisələrin də işlərini bu standartın tələblərinə uyğun qurmaları sahəsində də işlər davam etdirilmişdir. Hazırda müəssisələrin OHSAS 18001 standartının yeni struktura və formaya malik və beynəlxalq statusa malik olan İSO 45001 Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi idarəetmə sistemi standartı ilə əvəzlənməsinə hazırlıq işləri gedir. Belə ki, görülmüş tədbirlər nəticəsində 2019-cu ildə “Qaz İxrac” İdarəsində və “Marketinq və iqtisadi əməliyyatlar” İdarəsində İSO 45001 beynəlxalq standartlarının tələblərinə uyğun sertifikatlaşdırılması təmin edilmiş və SOCAR-ın digər idarələrində bu sertifikatların alınması üzrə işlər davam etdirilir.

Koronavirus (COVID 19) Pandemiyası

2019-2020-ci illərdə yayılan koronavirus (COVID 19) pandemiyası ilə əlaqədar SOCAR-da bir neçə tədbirlər görünmüşdür. İşçilərin sağlamlığını qorumaq məqsədi ilə iş rejimi dəyişib, Şirkətin obyektlərində dizinfeksiya işləri aparılmışdır. Həmçinin Şirkətin istehsalat sahələrində və inzibati binaların giriş hissələrində daxil olan şəxslərin hərəti ölçülür, ilkin həkim müayinəsi üçün şərait yaradılmışdır.

İşçilərin gigiyenik davranış qaydalarına əməl etmələri üçün maarifləndirici materiallar hazırlanmış və işçilər arasında yayılmışdır. Bütün iş sahələrində əməkçilərlə maarifləndirici söhbətlər aparılmışdır və bu istiqamətdə tədbirlər mütəmadi olaraq davam etdirilməyi planlaşdırılır.

SOCAR-ın dəstəyi:

▪ *Türkiyədəki Azərbaycan vətəndaşlarına dəstək:* SOCAR Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyi ilə birlikdə koronavirus pandemiyasına görə öz ölkəsinə dönə bilməyən 10 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı və tələbəsinin sığınacaq və yaşayış ehtiyaclarını ödəmək məqsədi ilə dəstək fondu yaratdı.

Azərbaycan Respublikasının Birinci Vətəndaş Prezidentinin göstərişinə uyğun olaraq SOCAR, ölkəmizin Ankaradakı səfirliyi və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə birgə həyata keçirdiyi dəstək layihəsi çərçivəsində Türkiyədə 10 mindən çox Azərbaycan vətəndaşının sığınacaq, əsas qida vasitələri, nəqliyyat kimi ehtiyaclarını öz həllini tapır.

▪ SOCAR-ın paytaxtın müxtəlif rayonlarında ahiillərə və aztəminatlı ailələrə ərzaq yardımı davam edir.

İşçilərin maarifləndirilməsi

Hesabat dövrü ərzində sahə SOCAR-ın idarə və müəssisələrində əməyin mühafizəsi sahəsində görülən işlərin günün tələbləri səviyyəsində qurulması üçün bir sıra kompleks tədbirlərin görülməsi təmin edilmişdir.

2019-cu ildə şirkətin dəniz obyektlərində işləyən işçilərinin təhlükəsiz iş üsullarına öyrədilməsi məqsədilə SOCAR-ın Təlim, Tədris və Sertifikatlaşdırma İdarəsinin Dənizdə insan həyatının mühafizəsi üzrə təlim mərkəzində təşkil olunmuş "Stasionar dəniz platformalarının

və üzən qazma qurğularının heyətləri üçün təhlükəsizlik üzrə tanışlıq, ilkin hazırlıq və təlimat" və digər kurslarda dəniz şəraitində işləyən işçilərə fəvqəladə hallarda dənizdə sağ qalma üzrə mübarizə üsulları, o cümlədən platformadakı fərdi və kollektiv xilasetmə vasitələrindən sərbəst və düzgün istifadə etmə qaydalarının öyrədilməsi təşkil edilmiş, təlim kursunu müvəffəqiyyətlə bitirənlərə sertifikatlar təqdim edilmişdir.

CƏDVƏL 18. 2019-CU İLDƏ DƏNİZDƏ İNSAN HƏYATININ MÜHAFİZƏSİ ÜZRƏ KEÇİRİLMİŞ KURSLAR HAQQINDA MƏLUMAT

Təlim kursunun mövzusu	Dinləyici sayı (nəfər)	Təlimlərin keçirilmə müddəti (saat) ²¹
Stasionar dəniz platformalarının və üzən qazma qurğularının heyətləri üçün təhlükəsizlik üzrə tanışlıq, ilkin hazırlıq və təlimat	1 125	6 300
Dənizdə işləyən neftçilər və gəmi heyət üzvləri üçün sağqalma metodikası, fərdi xilasetmə vasitələrindən istifadə və üzgüçülüynün əsasları	73	5 840
Dənizdə qəza halları və təhlükəsizliyin əsasları ilə tanışlıq	63	1 008
"Stasionar dəniz platformaları və üzən qazma qurğularında yanğına mübarizə, yanğın qruplarının təşkili və rəhbərlik" (Rəhbər heyət üzvləri üçün)	10	320
Bütün dənizçilər üçün təhlükəsizlik üzrə tanışlıq, ilkin hazırlıq və təlimat	8	448
Digər kurslar	142	2 940
Cəmi	1421	16 856

Təhlükəsizlik tədbirləri

2019-cu il ərzində SOCAR-ın müəssisələrində sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin yaradılması, istehsalat sahələrinin, binaların, iş yerlərinin müasir standartların tələblərinə uyğun səviyyədə yenidən qurulması, istehsalat xəsarətmələrinin, qəzaların, peşə xəstəliklərinin qarşısının alınması üzrə qabaqçılıq tədbirlərin yerinə yetirilməsi sahəsində əsaslı işlər görülmüşdür və hazırda davam etdirilməkdədir. Mürəkkəb texnoloji proseslər icra edilən qurğuların, avadanlıqların və mexanizmlərin

təhlükəsiz istismarını təmin etmək və istismara yararlığını müəyyən etmək məqsədilə bu qurğu və avadanlıqların böyük əksəriyyəti texniki ekspertizadan keçirilmiş, onların dövrü sınaq işləri aparılmışdır. Texnoloji proseslərdə insan əməyinin yüngülləşdirilməsi və təhlükəsiz iş üsullarının tətbiq edilməsi məqsədilə bir çox istehsalat sahələrində müasir tələblərə cavab verən avtomatik nəzarət ölçü sistemləri quraşdırılaraq istismara verilmişdir.

İş yerində təhlükəli amillərin qiymətləndirilməsi

SOCAR-ın istehsalat sahələrində iş yerlərinin təhlükəsizliyini qiymətləndirilmək məqsədilə mütəmadi olaraq attestasiya işləri aparılır. Hesabat dövründə SOCAR-ın tabeli təşkilatlarında 3 194 iş yerinin attestasiyası planlaşdırıldığı halda 3 233 iş yerində (101%) attestasiya aparılmışdır. Əlavə olaraq Şirkətin 5 müəssisəsində fəaliyyət göstərən sənaye-sanitariya laboratoriya tərəfindən 6 240 iş yerində ölçmə işləri yerinə yetirilmişdir. Eyni zamanda hesabat dövrü ərzində istehsalat risklərini

minimuma endirmək, əmək şəraiti vəziyyətini yoxlamaq məqsədilə SOCAR-ın və onun müəssisələrinin əməyin təhlükəsizliyi üzrə daimi fəaliyyət göstərən komissiyaları tərəfindən istehsalat obyektlərində ümumilikdə 538 yoxlama aparılmış və əməyin təhlükəsizliyi üzrə aşkar olunmuş qayda pozuntularının əksəriyyətinin aradan qaldırılmasına nail olunmuşdur, qalan nöqsanların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görülür

CƏDVƏL 19. SOCAR TƏRƏFİNDƏN MÜƏYYƏN OLUNMUŞ VƏ NƏZARƏT ALTINDA SAXLANILAN TƏHLÜKƏSİZLİK RİSKLƏRİ

Risk	Mənbə	Qabaqlayıcı tədbir
Personalın təhlükəsizliyi riski	İşçilər tərəfindən əməyin təhlükəsizlik qaydalarının pozulması; İşçilərin Fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin olunmaması; İş yerlərinin sanitar və tikinti normalarında əks olunmuş əməyin mühafizəsi üzrə tələblərə uyğun təşkil olunmaması; Texnogen qəzalar və təbii fəlakətlər;	İşlərin yerinə yetirilməsindən əvvəl personalın maarifləndirilməsi və təlimatlandırılması işlərinin aparılmasına nəzarət edilməsi təlimatlandırmanın keçirilməsi; İş yerlərində, sexlərdə, köməkçi otaqlarda işıqlandırmanın normativ sənədlərin tələblərinə uyğunlaşdırılması; İş prosesində tez alışan, kimyəvi zəhərli maddələrin istifadəsi və daşınması zamanı təhlükəsiz davranış qaydalarına əməl olunması; Maşın və mexanizmlərin istismarı zamanı təhlükəsizlik qaydalarına riayət olunmasına nəzarət edilməsi; İşçi personalın sağlamlığına təhlükə yarandığı halda ilk tibbi yardımın göstərilməsi üçün personalın təlimatlandırılması və bu istiqamətdə müvafiq tədbirlərin görülməsi; İşçi heyətin tibbi xidmətlə keyfiyyətli və vaxtli-vaxtında təmin edilməsi məqsədilə könüllü tibbi sığorta ilə təmin edilməsi; İşçi personalın sağlamlığına təhlükə yarandığı halda ilk tibbi yardımın göstərilməsi üçün personalın təlimatlandırılması və bu istiqamətdə müvafiq tədbirlərin görülməsi; Partlayıcı və radioaktiv maddələrin daşınması, saxlanması və istifadəsi zamanı vahid təhlükəsizlik qaydalarının tələblərinə əməl olunmasına nəzarət etmək; Personalın aparılan işlərə uyğun xüsusi geyim və fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilməsi; İstehsalat binalarının, qurğularının, iş yerlərinin sanitar və tikinti normalarında əks olunmuş əməyin mühafizəsi üzrə tələblərə uyğun olaraq təşkili; Peşə xəstəliklərinin və zəhərlənmə hallarının qarşısının alınması üçün sexlərdə ventilyasiya sistemlərinin, aspirator və toz-qazyıqan qurğuların quraşdırılması; Buxar, su, qaz, turşu və digər istehsalat qurğu və kommunikasiyalarının təhlükəsiz istismarını təmin edən mühafizəedici və qoruyucu tərtibatların tətbiqinə nəzarət edilməsi.
Qazma prosesində qəzalar	Geoloji -texnoloji, texniki amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Quyuların qazılması zamanı layihə tələblərinə, "QLTP"-yə, "Neft və qaz quyulatinin tikintisinin Vahid Texniki Qaydaları"na, "Neftqazçıxarma sənayesində təhlükəsizlik qaydaları" və digər normativ sənədlərini tələblərinə əməl edilməsi.
Hidrotexniki qurğularda qəzalar	Geoloji -texnoloji, texniki amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Mövcud hidrotexniki və mədən qurğularının cari vəziyyətini müəyyən etmək məqsədi ilə mütəmadi olaraq geniş diaqnostik əməliyyatların, müayinə və ölçmə tədqiqat işlərinin aparılması; Metal-konstruksiyalarda bütün növ izolyasiya qatları müvafiq normalar çərçivəsində həyata keçirilməli və daim nəzarətdə saxlanılmalıdır;

Risk	Mənbə	Qabaqlayıcı tədbir
Hasilat zamanı QKS-də, qazlift və nəql xəttlərində qəzalar	Geoloji -texnoloji, texniki amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Neft və qaz xətlərinin istismarında normativ qaydalara əməl olunması; Nəql xətlərinin profilaktikası və təmir olunması.
Qazın anbarlara nəqli, saxlanması və ötürülməsi prosesində qəzalar	Geoloji -texnoloji, texniki amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Qazın həcmi, havanın temperaturu və rejimlərə uyğun olaraq hidrat əmələgəlməyə qarşı metanoldan istifadə etməli; Kompresor stansiyalarında qazvurma zamanı texnoloji pejimə mütəmadi nəzarət, qabaqlayıcı tədbirlərin planlı şəkildə vaxtında həyata keçirmək Quyularda texnoloji pejimə mütəmadi nəzarət, nəticələrin analizi və qabaqlayıcı tədbirlərin planlı şəkildə vaxtında həyata keçirməli;
Emal qurğularında qəzalar	Texniki-texnoloji amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Aparat və avadanlığa norma və qaydalara uyğun texniki qulluq təmin edilməli; Texnoloji rəqləmədə verilmiş texnoloji rejim normalarına əməl edilməli. Texnoloji qurğularda əsaslı və cari təmir işlərinin aparılması. Baş verə biləcək qəzaların aradan qaldırılmasının operativliyinin təmin edilməsi üçün «Qəzaların ləğvi planı»nına uyğun davranış qaydalarını bilməli. Müasir tipli nəzarət ölçü cihazlarından istifadə etməli.
Qəza və yanğınlara görə avadanlıqların zədələnməsi, itirilməsi	Texniki-texnoloji amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Aparat və avadanlığa norma və qaydalara uyğun texniki qulluq təmin edilməli; Texnoloji rəqləmədə verilmiş texnoloji rejim normalarına əməl edilməli. Texnoloji qurğularda əsaslı və cari təmir işlərinin aparılması. Baş verə biləcək qəzaların aradan qaldırılmasının operativliyinin təmin edilməsi üçün «Qəzaların ləğvi planı»nına uyğun davranış qaydalarını bilməli. Müasir tipli nəzarət ölçü cihazlarından istifadə etməli.
Neft/qaz nəql etmə sistemində baş verə biləcək qəzalar	Geoloji -texnoloji, texniki amillər; ətraf mühitin təsiri; kənar təsirlər; təbii fəlakət; insan amili.	Rəqləməyə uyğun diaqnostika işlərinin vaxtında aparılması; Tərtib olunmuş cədvəl əsasında ölçü və sınaq avadanlıqlara texniki və metroloji xidmət işlərinin aparılması; Texnoloji qurğularda (boru kəmərlərdə, çənlərdə və s.) korroziyaya qarşı mühafizə işlərinin aparılması; İstismara yararsız texnoloji avadanlığın təmiri və bərpa olunması ilə bağlı lazımı tədbirlərin görülməsi; Boru kəmərlərində mümkün qəzaların ləğvinə dair tədbir planlarının işlənməsi və mütəmadi olaraq təlimlərin keçirilməsi.

Üçüncü tərəf şirkətlərə nəzarət

Üçüncü tərəf (podratçı) şirkətlərin fəaliyyətinin SOCAR-ın prinsip və dəyərlərinə uyğun qurulduğu daim diqqət mərkəzində saxlanılır. SOCAR-ın üçüncü tərəf şirkətlərinə olan əsas tələbləri sağlamlıq, təhlükəsizlik və sahələrdə risklərin idarəedilməsini əhatə edir. Podratçı şirkətlərlə işləri başlamazdan öncə, onların fəaliyyəti və əsas riskləri SOCAR tərəfindən nəzərdən keçirilir və qiymətləndirilir. SOCAR-ın birgə və müştərək

müəssisələrinin, həmçinin Şirkətin müəssisələrində müqavilə əsasında işləyən podratçı təşkilatların əməyin təhlükəsizliyi sahəsində fəaliyyətinə SOCAR-ın təyin etdiyi cavabdeh şəxslər tərəfindən mütəmadi nəzarət edilir. Birgə müəssisələr və əməliyyat şirkətləri hər ay istehsalat zədələnmələri ilə əlaqədar Şirkətə hesabatlar təqdim edir və bu hesabatlar əsasında istehsalat zədələnmələrinin vəziyyəti təhlil olunaraq qiymətləndirilir.

Bədbəxt hadisə və zədələnmələr

Görülmüş tədbirlərə baxmayaraq 2019-cu il ərzində ümumilikdə 10 bədbəxt hadisə baş vermişdir. Baş vermiş bütün hadisələr barədə aidiyyəti orqanlar müvafiq qaydada məlumatlandırılmış, qüvvədə olan qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq hadisələrin təhqiqatı aparılmışdır. Hadisələrin baş vermə səbəbləri təhqiqat nəticəsində müəyyən edilərək qabaqçılıq tədbirlərin görülməsi məqsədilə əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması və maarifləndirmə tədbirlərinin artırılması ilə bağlı müəssisələrdə müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

CƏDVƏL 20. 2019-CU IL ÜZRƏ SOCAR AZƏRBAYCANDA FƏALİYYƏT SAHƏLƏRİNƏ GÖRƏ HADISƏLƏRİN SAYI

Fəaliyyət sahələri	2019
Neftqazçıxarma	4
Neft və qaz emalı	1
Qaz təchizatı və nəqli	1
Tikinti	2
Geofizika və geologiya	1
İnformasiya texnologiyaları və rabitə	1

CƏDVƏL 21. 2019-CU IL ÜZRƏ SOCAR-IN ƏMƏYİN MÜHAFİZƏSİ XƏRCLƏRİ, MANAT

Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi xərcləri, min manat	2019
Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyinə, o cümlədən	
Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə nomenklatur tədbirlərə	18 164 527
Xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi mühafizə vasitələrinə	4 244 167
Süd təchizatına	958 017
Digər xərclər	164 512

CƏDVƏL 22. 2019-CU IL ÜZRƏ SOCAR-IN ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ SAHƏSİNDƏ MƏHSULDARLIQ GÖSTƏRİCİLƏRİ²²

SOCAR üzrə Əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri	2019
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	10
O cümlədən, ölümə nəticələnən	3
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	12
O cümlədən cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	3
İtkin düşmüş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklərinin sayı	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	1 564
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	330 471
İşçilərin orta siyahı sayı	51 189
Cəmi işlənmiş saat	80 393 496
Cəmi işlənmiş gün	10 049 187
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,03
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	3,89
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş günə)	6 577,07
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1 000 nəfər işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,195
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	223,43

CƏDVƏL 23. 2019-CU İLDƏ BİRGƏ MÜƏSSİSƏLƏRİN VƏ ƏMƏLİYYAT ŞİRKƏTLƏRİNİN ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLİYİ SAHƏSİNDƏ MƏHSULDARLIQ GÖSTƏRİCİLƏRİ

Birgə müəssisələr və əməliyyat şirkətləri üzrə Əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri	2019
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	12
O cümlədən, ölümə nəticələnən	2
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	13
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	346
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	31,5
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1000 nəfər işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,5

Xarici Müəssisələr

CƏDVƏL 24. 2019-CU IL ÜZRƏ SOCAR-IN XARICDƏKI MÜƏSSISƏLƏRİNDƏ ƏMƏYİN TƏHLÜKƏSİZLIYI SAHƏSİNDƏ MƏHSULDARLIQ GÖSTƏRICİLƏRİ

“SOCAR Enerji Türkiyə”	2019
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	33
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	243
Cəmi işlənmiş saat	4 501 265
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	146,625,448
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	7,363,636,364
“SOCAR Enerji Türkiyə”-nin təchizatçıları və podratçıları	2019
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	16
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Cəmi işlənmiş saat *	9 304 590
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,852424408
“SOCAR Enerji Ukrayna”-nın öz işçiləri	2019
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	0
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	0
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	10 165
İşçilərin sayı	0
Cəmi işlənmiş saat	3 796 533
Cəmi işlənmiş gün	417 392
Cəmi işlənməli saat	4 158 793
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200000 işlənmiş saata)	0
“SOCAR Enerji İsvaçrə”-nin öz işçiləri	2019
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	22
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0

* 2019-cu ildə “Cəmi işlənmiş saat” sayında müəssisədə çalışan kəskin azalma, “Star Refinery”-də tikinti mərhələsinin tamamlanması ilə əlaqədardır.

“SOCAR Enerji İsveçrə”-nin öz işçiləri	2019
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	238
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	5 830
İşçilərin sayı	688
Cəmi işlənmiş saat	1 267 616
Cəmi işlənmiş gün	150 907
Cəmi işlənməli saat	1 267 616
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	3,48
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	37,56
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	919,92
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	10,82

08

**Ekologiya
SOCAR və
Alternativ Enerji
Siyasəti**

Ekologiya / SOCAR və Alternativ Enerji Siyasəti

SOCAR qarşısına qoyduğu prioritet istiqamətlər üzrə məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində sənaye və ekoloji təhlükəsizlik üzrə dünya standartlarına cavab verən beynəlxalq bir şirkətə çevrilmişdir. Ekoloji fəaliyyətin əsas istiqamətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, ölkəmizin tərəfdaş çıxdığı beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə və SOCAR Prezidentinin 12 may 2008-ci il tarixli, 77 sayılı əmri ilə təsdiq edilmiş “Ekoloji Siyasət” sənədinin tələblərinə uyğun olaraq bütün fə-

aliyyət seqmentləri üzrə aparılan əməliyyatlar zamanı ətraf mühitin qorunması, ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması, təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə və yaranan ekoloji fəsadların aradan qaldırılmasıdır. Sənəddə yeni fəaliyyət sahələrində ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və ona neqativ təsirlərin minimuma endirilməsini təmin etmək məqsədi ilə “sıfır tullantı” prinsipinə əməl edilməsi əks etdirilir.

CƏDVƏL 25. 2017-2019-CU İLLƏR ƏRZİNDƏ ŞİRKƏT TƏRƏFİNDƏN EKOLOJİ VƏZİYYƏTİN YAXŞILAŞDIRILMASI İSTIQAMƏTİNDƏ XƏRCLƏNMİŞ VƏSAIT

	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan, min manat	19 745	24 180	19 000
SOCAR Enerji Türkiyə, min dollar	2 254,779	6 766,75	6 218,92
SOCAR Enerji Ukrayna, min dollar	31,21	225,97	255
SOCAR Enerji Gürcüstan, min dollar	0	233,985	158,789

Ətraf mühitin monitorinqi

SOCAR-ın tabeliyində olan bütün idarə və müəssisələrdə ekoloji təhlükəsizliyi və ekoloji sistemlərə mənfi təsirlərə operativ nəzarəti təmin etmək üçün dənizdə və quru ərazilərdə yerləşən istehsal sahələrində davamlı olaraq kompleks ekoloji monitorinqlər aparılır.

2019-cı il ərzində Ətraf mühitin mühafizə üzrə 70 ekoloji monitorinq işi həyata keçirilmişdir.

Bunlardan

- Quruda yerləşən sahələr üzrə - 56
- Dəniz obyektlərində - 14

Dəniz monitorinqləri aşağıda qeyd olunan yataqlar üzrə aparılmışdır:

N.Nərimanov adına NQÇİ:

- “8 mart”,
- “Ələt-dəniz”,
- “Səngəçal-Düvənni-Xərə-Zirə”,
- “Bulla-dəniz” yataqları

Neft Daşları NQÇİ:

- “Neft Daşları”,
- “Palçıq Pilpilesi” yataqları

28 May NQÇİ:

- “Günəşli” yatağı

Abşeronneft NQÇİ:

- “Qərbi Abşeron”,
- “Gürqan-Dəniz”,
- “Abşeron bankası” yataqlarında ekoloji monitorinq işləri aparılmışdır.

Layihə ilə əlaqədar hazırlanmış texniki tapşırığın şərtlərinə əsasən qeyd olunan yataqların ərazilərində seçilmiş stansiyalardan ətraf mühitin hazırkı vəziyyətinin, dəniz ekosisteminin neft və neft məhsulları ilə çirklənməsinin, dib çöküntülərinin təbii durumunun pozulmasının, su qatının stratifikasiyası dövrlərində planktonun populyasiya sıxlığının, dəniz faunasının o cümlədən, balıqlar, makrozoobentos, zooplankton, fitoplankton, mikroorqanizmlərin yem zəncirinin müsbət, və ya mənfi istiqamətdə dəyişməsinin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi məqsədilə ekoloji monitorinq həyata keçirilmişdir.

Əməliyyatların monitorinqi

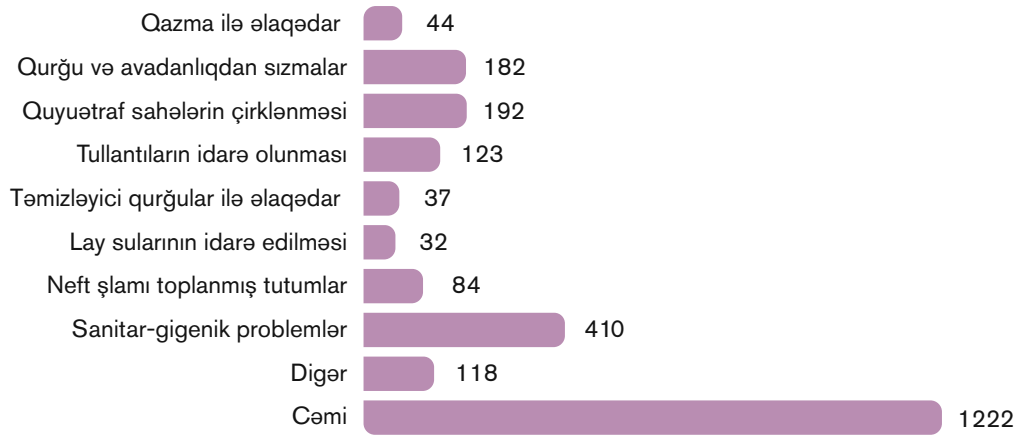
İl ərzində, Şirkətin tabeli müəssisələrinə göndərilmiş mütəxəssislər tərəfindən yerlərdə istehsalat fəaliyyətinin ətraf mühitə təsirinin öyrənilməsi məqsədi ilə ekoloji monitorinqlər həyata keçirilmiş, mütəmadi müşahidələr aparılmış, çatışmazlıqların qeydə alınması və aradan qaldırılması, o cümlədən ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində qarşıya qoyulmuş məsələlərin icrası istiqamətində fəaliyyət həyata keçirmişlər.

Monitorinqlər zamanı əsasən lay sularının tələblərə uyğun idarə olunmaması, qazma zamanı dəniz ekosisteminin çirklənməsi, quru ərazilərdə neft şlamlarının və

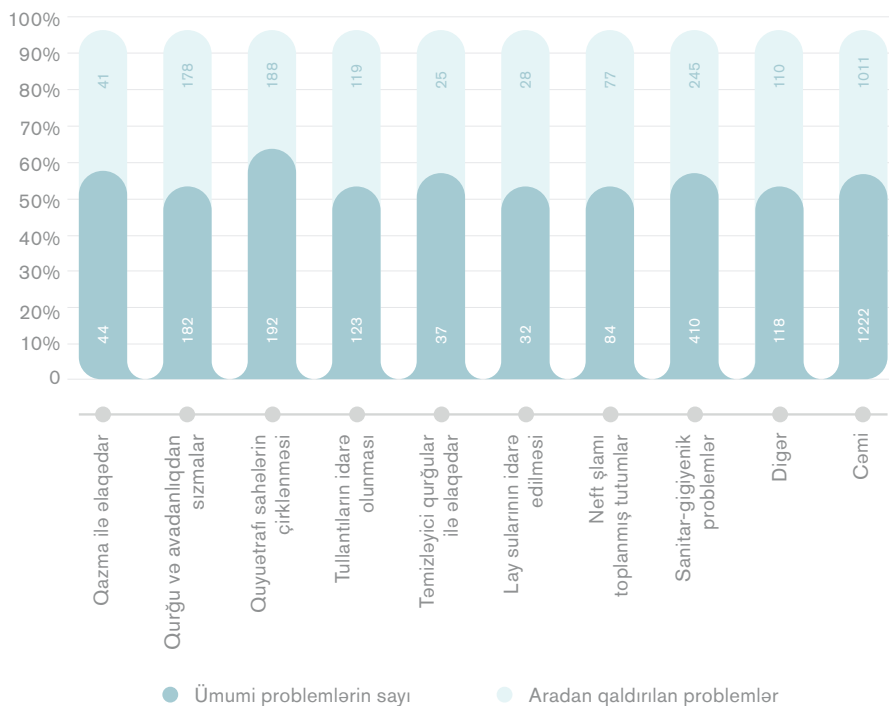
istehsalat-çirkab sularının toplanması üçün torpaq tutumlardan istifadə olunması, quyuağzı avadanlıqlardan sızmalar, tullantıların SOCAR-ın TİOP sənədinin tələblərinə uyğun idarə edilməməsi, bir sıra obyektlərdə təmizləyici qurğuların quraşdırılmasına baxmayaraq müxtəlif səbəblərdən istifadə edilməməsi, tullantıların və lay sularının dəqiq hesabatının aparılmaması və s. bu kimi ekoloji çatışmazlıqlar müşahidə edilmişdir.

Monitorinqlər zamanı müşahidə olunmuş ekoloji pozuntular diqqətdə saxlanılmış və onların aradan qaldırılmasına nəzarət təmin edilmişdir.

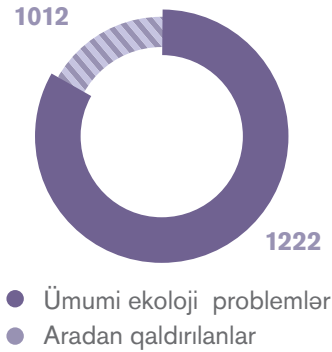
ŞƏKİL 31. ƏMƏLIYYATLARIN MONITORINQININ İLLƏR ÜZRƏ DINAMİKASI. İL ƏRZİNDƏ RAST GƏLİNƏN EKOLOJİ PROBLEMLƏRİN NÖVLƏR ÜZRƏ RAST GƏLİNMƏ SAYI

ŞƏKİL 32. MÜŞAHİDƏ OLUNAN EKOLOJİ VƏ SANİTAR-GİGIYENİK POZUNTULARIN NÖVLƏR ÜZRƏ SAYI

ŞƏKİL 33. POZUNTULARIN NÖVLƏR ÜZRƏ ARADAN QALDIRILMA GÖSTƏRICISI, ƏDƏD

Laboratoriya xidmətləri

Kompleks Tədqiqatlar Laboratoriyasında (KTL) 2019-cu ildə ümumilikdə 4733 nümunə daxil olmuş və bu nümunələrdə müxtəlif parametrlər üzrə 37169 analiz aparılmışdır. Bunlardan 1878 nümunə dəniz akva-

toriyasından (13547 analiz), 2855 quru sahələrindən (23622 analiz) götürülmüş nümunələrdə analizlər aparılmışdır.

ŞƏKİL 34. ANALITİK TƏDQIQATLARIN İLLƏR ÜZRƏ DINAMİKASI, ƏDƏD

Diaqramdan görüldüyü kimi ətraf mühitin keyfiyyət göstəricilərinin təyini məqsədlə analitik tədqiqatların sayının artmasının səbəbi KTL-in fəaliyyət sferasının genişləndirilməsi, analizlərin beynəlxalq tələblərə uyğunluğu, o cümlədən effektiv monitoring-qiyətləndirmə prosesinin həyata keçirilməsidir.

Ekologiya idarəsi ilə SOCAR-ın struktur bölmələri arasında imzalanmış müqavilələrə əsasən KTL tərəfindən

- ✓ Azneft İB;
- ✓ Azəriqaz İB;
- ✓ Azərikimya İB;
- ✓ Geofizika və Geologiya idarəsi;
- ✓ Neft Kəmərləri İdarəsi;
- ✓ Heydər Əliyev adına NEZ;
- ✓ NQTT;
- ✓ Qaz Emalı zavodu;
- ✓ KQİT;
- ✓ Dəlğic və Qəza-xilasətmə İşləri idarəsi;
- ✓ Neftqazəlmətdəqiqatlayihə İnstitutu;
- ✓ Nəqliyyat İdarəsi;
- ✓ Təlim Tədris və Sertifikatlaşdırma idarəsi
- ✓ Karbamid zavodundan

daxil olmuş nümunələr analiz olunmuşdur.

Bundan əlavə aşağıda qeyd olunan kənar müəssisə və təşkilatlardan daxil olmuş sifarişlər əsasında nümunələr analiz olunmuşdur:

- ✓ BP Azərbaycan;
- ✓ Qobustan Əməliyyat şirkəti;
- ✓ SGS Azeri MMC;
- ✓ BOS SELF MMC;
- ✓ İntertek Azəri LTD;
- ✓ SOCAR Fugro MMC;
- ✓ Ekol mühəndislik xidmətləri OSC;
- ✓ Günəş şirkəti;
- ✓ Çinar Servis MMC;
- ✓ Azecolab MMC;
- ✓ Azlab MMC;
- ✓ EI-VE-EM MMC;
- ✓ Çukurova su istilikquraşdırma MMC;
- ✓ Coca-Cola Bottlers Ltd. MMC.

2019-cu ildə Kompleks Tədqiqatlar Laboratoriyasında Texniki bazanın inkişaf etdirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilmiş yeni reaktivlər cihazlar digər avadanlıqlardan istifadənin tətbiqinə başlamışdır.

Görülən bütün işlərlə paralel olaraq analizlərin keyfiyyətli olması üçün tələb olunan bütün tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu kimi tədbirlərin tərkib hissəsi kimi KTL yerli və beynəlxalq şirkətlərin təşkil etdiyi laboratoriyalararası qarşılaşdırma sınaq testlərində iştirak etmişdir. Belə şirkətlərdən WEPAL, FAPAS və LGC kimi beynəlxalq şirkətlərin adını çəkmək olar. 2019-cu ildə KTL metalların, biogen maddələrin təyini, xromatoqrafik analizlər, qranulometrik analiz, üzvi və qeyri-üzvi hissənin təyini, anion-kation analizləri, mikrobioloji analizlər və s. parametrlər üzrə beynəlxalq sınaq testində iştirak etmiş və 95-100% uyğunluq əldə etmişdir.

Həmçinin, KTL tərəfindən Xəzər dənizinin ekosisteminin əvvəlki illərlə müqayisə edilməsi istiqamətində analitik təhlillər aparılmış və bu barədə dövrü mətbuatda elmi məqalələr dərc olunmuşdur.

Məlumatların rəqəmsallaşdırılması - CİS

Abşeron yarımadasında neft-qazçıxarma idarələrinin fəaliyyət zonalarında aparılan monitoring işləri çərçivəsində əldə edilən məlumatların əsasında 23 oktyabr 2009-cu il tarixində Coğrafi İnformasiya Sisteminin (CİS) idarə olunması qrupu yaradılmışdır.

Abşeron yarımadasında mövcud olan neft-qaz əməliyyatları aparılan sahələrdə aparılmış ekoloji monitoringlərin nəticələrinə əsasən Elektron İdarə olunan CİS-də çirklənmiş torpaqların xəritəsinin hazırlanması üzrə işlər 2019-cu ildə də davam etdirilmişdir.

SOCAR-ın quruda yerləşən istehsalat ərazilərində aparılan monitoring tədqiqatları zamanı müəssisələr üzrə

çirklənmiş sahələrin coğrafi koordinatları, çirklənmə dərəcəsi, çirklənmənin hopma dərinliyi və həcmi, növü, radiasiya fonu və s. bu kimi məlumatlar CİS-də idarə olunan Elektron Məlumat bazasına daxil edilmişdir. Alınan nəticələrə əsasən Ekoloji Atlas sənədi hazırlanmışdır.

CİS komandası tərəfindən SOCAR-ın neft-qaz əməliyyatları aparılan sahələrində ekoloji monitoringin nəticələrinin elektron bazaya daxil edilməsi və mövcud məlumatların arxivləşdirilməsi təmin edilmişdir.

Ümumilikdə, 2019-cu il ərzində CİS-də sifarişlər əsasında 32 müxtəlif məzmunlu sxem və xəritələr hazırlanmışdır.

İstehsalat sahələrində mövcud təmizləyici və əks osmos qurğularının fəaliyyəti

2019-cü ildə Ekologiya idarəsi tərəfindən SOCAR-ın dənizdə yerləşən fəaliyyət sahələrində bioloji təmizləyici qurğular və əks osmos qurğularının fəaliyyəti monitoring edilmişdir.

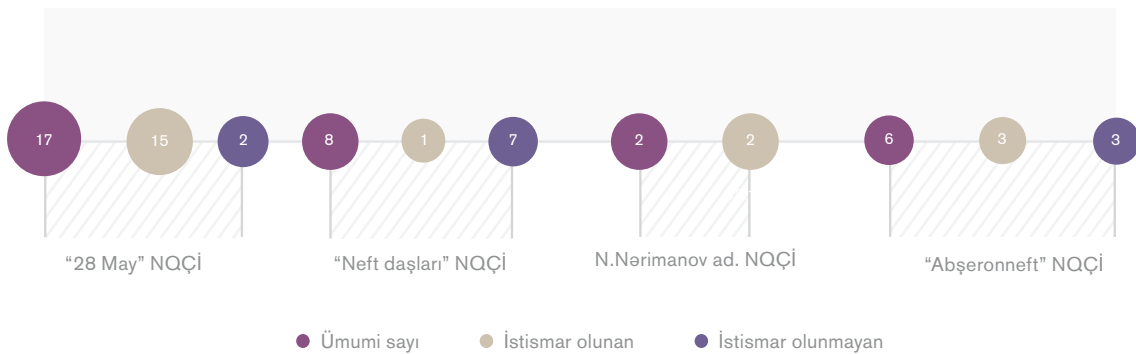
Monitoringlər zamanı qurğuların giriş və çıxışlarından götürülmüş nümunələr KTL-də analiz olunaraq qurğuların iş effektivliyi barədə təhlillər aparılmışdır.

Bioloji təmizləyici qurğular və onların fəaliyyəti

2019-cu il ərzində SOCAR-ın dənizdə və quruda yerləşən fəaliyyət sahələrində quraşdırılmış BTQ vəziyyəti ilə əlaqədar monitoringlər aparılmış və onların fəaliyyətinə nəzarət təmin edilmişdir.

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində 33 ədəd müxtəlif məhsuldarlığa malik BTQ-lər quraşdırılmışdır ki, bunlardan 21 ədədi işlək, 12 ədədi isə işlək olmamışdır.

ŞƏKİL 35. BTQ-LƏRİN 2019-CU İL ÜZRƏ VƏZİYYƏTİNİN TƏHLİL DİAQRAMI, ƏDƏD

Əks osmos qurğuları və onların fəaliyyəti

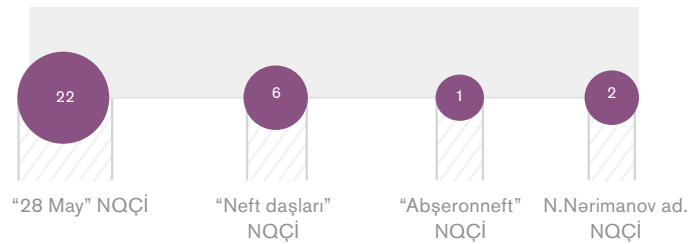
Hesabat ili ərzində Ekologiya idarəsi tərəfindən SOCAR-ın dənizdə yerləşən fəaliyyət sahələrində həyata monitorinqlər zamanı platforma və özüllərdə quraşdırılmış dəniz suyunu duzsuzlaşdırıcı əks osmos qurğularının fəaliyyəti araşdırılmışdır.

SOCAR-ın dənizdə yerləşən fəaliyyət sahələrində quraşdırılmış 33 ədəd əks osmos qurğusuna baxış keçirilmiş,

onların vəziyyəti nəzarətdə saxlanmış və bu qurğulardan götürülən su nümunələri KTL-də analiz olunmuşdur.

Aparılmış monitorinqlər zamanı özül və platformalarda quraşdırılmış 31 ədəd əks osmos qurğusunun istismar olduğu müşahidə edilmişdir.

ŞƏKİL 36. ƏKS OSMOS QURĞULARININ NQÇİ-LƏR ÜZRƏ SAYI

Su təsərrüfatının idarə olunması

Əməliyyatlarda suyun istehlakı

CƏDVƏL 26. SOCAR ÜZRƏ İSTİFADƏ EDİLMİŞ SUYUN HƏCMI HAQQINDA MƏLUMAT, MLN. M³

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan	54,02	46,76	51,65
SOCAR Enerji Türkiyə	18,79	18,73	22,38
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,13	0,15	0,16
SOCAR Enerji Ukrayna	0,11	0,13	0,12

CƏDVƏL 27. 2017-2019-CU İLLƏR ÜZRƏ SU İNTENSİVLİYİNİN NİSBƏTİ (İŞÇİ SAYINA GÖRƏ MİN M³ SUDAN İSTİFADƏ)³

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan	1,071	0,915	0,999
SOCAR Enerji Türkiyə	5,368	4,555	4,482
SOCAR Enerji Gürcüstan	0,030	0,033	0,035
SOCAR Enerji Ukrayna	0,059	0,070	0,059

CƏDVƏL 28. SOCAR AZƏRBAYCANDA DƏNİZ SUYUNDAN İSTİFADƏ, MLN. M³

Duzsuzlaşdırılmış suyun həcmi	2017	2018	2019	Sudan istifadə olunma təyinatı
"Azneft" İB	35,02	26,95	27,74	Əks-osmos qurğularında duzsuzlaşdırılan texniki su
Qaz Emalı Zavodu	0,56	0,03	0,03	İstehsalatda soyutma sistemləri və əks-osmos qurğusunda duzsuzlaşdırılan texniki su
Kompleks Qazma İşləri Tresti	0,09	0,07	0,07	İstehsalatda soyutma sistemləri və Əks-Osmos qurğusunda duzsuzlaşdırılan texniki su
Neft Kəmərləri İdarəsi	0,08	0,02	0,021	Texnoloji proseslərdə (yanğınsöndürmə çənlərinə vurulur) istifadə olunan su
Neft Emalı Zavodu	0	0	0	İstehsalatda soyutma və yanğınsöndürmə üçün istifadə (2017-ci ildən dəniz suyu götürülmür)
SOCAR üzrə cəmi:	35,75	27,07	27,91	

CƏDVƏL 29. SOCAR AZƏRBAYCANDA İSTEH Salat PROSESİNDƏ QAPALI SİSTEMDƏ İSTİFADƏ OLUNAN SULAR, MLN. M³

Göstəricilər	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə			
Dövr etdirilən su	266,15	272,94	276,01
Təkrar-ardıcıl istifadə olunan su	2,26	1,44	2,04

Lay sularının idarə olunması

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində həyata keçirilən neft-qaz əməliyyatları zamanı formalaşan lay sularının mövcud ekoloji tələblərə uyğun idarə olunması vəziyyətini nəzarətdə saxlamaq məqsədilə 2019-cu il ərzində davamlı ekoloji monitorinqlər aparılmışdır.

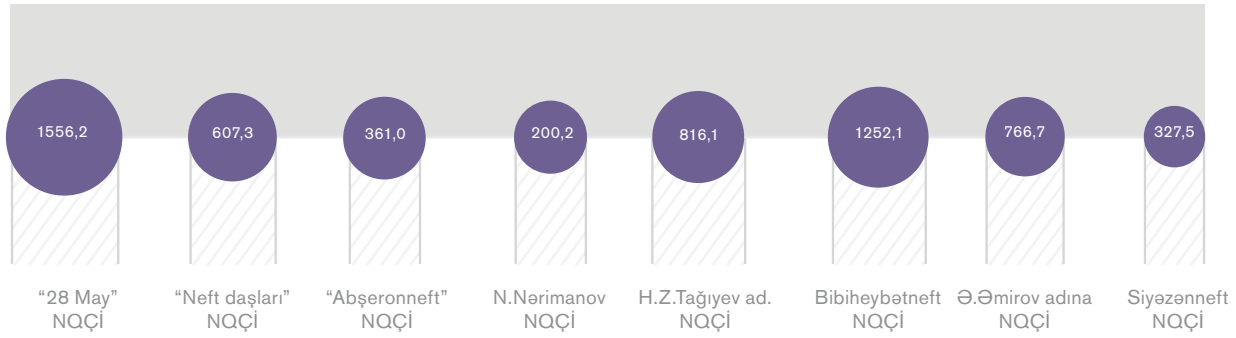
Müəssisələr tərəfindən lay sularının idarə olunması ilə əlaqədar hesabatlar Ekologiya idarəsində illər üzrə ümumiləşdirilmiş, təhlil edilmiş və bazalaşdırılmışdır.

SOCAR müəssisələrində lay suyu 2017-ci ildən başlayaraq tam qapalı sistemə keçirilmiş və ətraf mühitə axıdılmasının birdəfəlik qarşısı alınmışdır.

Xəzər dənizi akvatoriyasının mühafizəsi SOCAR-ın Ekoloji Siyasətinin prioritet məsələlərindədir. Bununla əlaqədar olaraq, Neft Daşları NQÇİ-nin 2A sayılı İrəliləndirilmiş Neft Yığılı Məntəqəsində (İNYM) Böyük Britaniyanın FLS şirkətinin istehsalı olan lay sularının neft və qumdan təmizlənməsi üçün maksimal gücü 4 400 m³/gün olan qurğu istismar olunur.

Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsi olaraq 28 May NQÇİ-nin Günəşli yatağında yerləşən DDÖ-lərdə formalaşan lay sularının qapalı utilizasiyası və təkrar laylara vurulması məqsədilə gücü 3 550 m³/gün olan müasir avadanlıq istismar edilməkdədir.

ŞƏKİL 37. AZNEFT İB ÜZRƏ 2018-Cİ İL ƏRZİNDƏ FORMALAŞAN LAY SULARININ MİQDARI, MİN M³

CƏDVƏL 30. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ƏMƏLƏ GƏLMİŞ LAY SULARI HAQQINDA MƏLUMAT, MLN. M³

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	24,66	24,29	24,47
"Azneft" İB	5,43	5,61	5,88
BM və ƏŞ	19,23	18,68	18,59

Məişət-fekal suların idarə edilməsi

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində formalaşan məişət-fekal sularının idarə olunması istiqamətində də genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilməkdədir.

Belə ki, kanalizasiya sistemindən uzaqda yerləşən sahələrdə məişət-fekal sularının təmizlənməsi istiqamətində yaşayış sahələrində, qəsəbə, meydança və özüllərdə bioloji təmizləyici qurğular istismar olunur.

Rekultivasiya tədbirləri

Neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş, lay suları altında qalmış torpaqların təmizlənməsi məqsədilə davamlı olaraq, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, ən müasir rekultivasiya texnologiyalarının araşdırılması, seçilməsi və tətbiqi ilə əlaqədar SOCAR tərəfindən məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilməkdədir.

2006-cı ildən başlayaraq SOCAR tərəfindən neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş mədən ərazilərinin bərpası işlərinə başlanılmışdır.

Çirklənmiş torpaqların bərpası istiqamətində ilkin mərhələ olaraq bu ərazilərdə Baş ofis və Ekologiya İdarəsi tərəfindən kompleks ekoloji monitorinqlər keçirilmiş, çirkləndirici maddələr, çirklənmənin xüsusiyyəti, yayılma arealı, hopma dərinliyi, çirklənmə mənbəyi, çirklənmiş ərazinin coğrafi koordinatları və s. məlumatlar daxil edil-

məklə CİS sistemində inventarlaşdırılmışdır.

Monitorinqlər zamanı götürülmüş torpaq, su və qrunt nümunələrinin laboratoriyaya şəraitində analiz nəticələrinə əsasən torpaq-qrunt xəritələri tərtib olunmuş və çirklənmiş ərazilər üçün müvafiq bərpa üsulları seçilir. Bundan əlavə bərpa üsullarının seçilməsində torpaqların çirklənmə dərəcəsi, çirkləndiricilərin tərkibi və ərazinin gələcək istifadə təyinatı da mühüm rol oynayır.

Çirklənmiş torpaqların bərpası zamanı əsasən aşağıdakı üsullardan istifadə olunur:

- ✓ Mexaniki rekultivasiya;
- ✓ Bioloji rekultivasiya;
- ✓ Fitoremediasiya;

SOCAR-ın neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərində çirklənmənin hopma dərinliyindən, çirkləndiricilərin xüsusiyyətindən, torpaqların fiziki-kimyəvi xassələrindən və bərpa ediləcək ərazilərin gələcək təyinatından asılı olaraq razılaşıdırılmış texnologiyalar tətbiq olunur.

Hazırda SOCAR-ın mədən ərazilərində neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş, lay suları altında qalmış sahələrin razılaşıdırılmış texnologiyalar vasitəsilə təmizlənməsi və landşaft-arxitektura planına uyğun bərpası işləri davam etdirilir.

2019-cu ildə SOCAR üzrə 130 ha neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazi rekultivasiya edilmişdir.

2006-cı ildən 01.01.2020-ci il tarixinə qədər SOCAR-ın neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş 2 145 ha torpaq sahəsi rekultivasiya olunaraq bərpa edilmişdir. Rekultivasiya işləri əsasən SOCAR-ın neft-mədən əraziləri yerləşən Bakının Səbayıl, Suraxanı, Sabunçu, Xəzər və Qaradağ rayonları ərazisində aparılmışdır.

Çirkləndiricilərin bərpa prosesindən sonra çirkləndirici maddələrin torpaqdakı miqdarını nəzarətdə saxlamaq məqsədilə hazırlanmış monitoring planına əsasən bərpa edilmiş ərazilərdə mütəmadi olaraq ekoloji monitoringlər aparılır.

Rekultivasiya edilmiş ərazilərin torpaq-bitki örtüyünün bərpası, torpaq strukturunun formalaşması məqsədilə bu ərazilərdə genişmiqyaslı yaşıllıq zolaqları salınmış və əkilmiş bitkilərə müvafiq aqrotexniki qulluq işləri həyata keçirilir.

SOCAR fəaliyyət sahələrində ətraf mühitin mühafizəsi və ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması, o cümlədən davamlı inkişaf məqsədlərinə çatmaq üçün mütəmadi olaraq çirklənmiş torpaqların bərpası, yaşıllaşdırma işlərinin aparılması və meşə massivlərinin salınması layihələrini bu gün də icra etməkdədir.

SOCAR üzrə çirklənmiş torpaqların təmizlənməsi çirklənmə mənbələrinin ləğv edilməsi və təkrar çirklənmə risklərinin idarə edilməsi ilə aparılır.

CƏDVƏL 31. SOCAR-İN "AZNEFT" İB, BM VƏ ƏŞ-DƏ NEFT MƏHSULLARI İLƏ ÇİRKƏNMIŞ VƏ LAY SULARI ALTINDA QALMIŞ TORPAQLAR HAQQINDA MƏLUMAT

Torpaqların çirklənmə səbəbi	İllər üzrə torpaqların sahəsi, ha					
	2017		2018		2019	
	"Azneft" İB	BM və ƏŞ	"Azneft" İB	BM və ƏŞ	"Azneft" İB	BM və ƏŞ
Neft məhsulları ilə çirklənmiş və lay suları altında qalmış torpaqların ümumi sahəsi,	2 115,7		1 326,9		1 241,13	
o cümlədən:	949,7	1 166,0	574,57	752,355	532,17	708,96
Neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqların sahəsi	676,28	701,88	448,73	449,165	409,23	433,21
Lay suları altında qalmış torpaqların sahəsi	273,42	464,12	125,84	303,19	122,94	275,75

CƏDVƏL 32. SOCAR-İN NEFT, NEFTLİ SU VƏ DİGƏR İSTEHSALAT TULLANTILARI İLƏ ÇİRKƏNMIŞ TORPAQ SAHƏLƏRİNİN BƏRPASI VƏ ABADLAŞDIRILMASI HAQQINDA MƏLUMAT, HA

Müəssisələrin adı	Bərpa olunmuş çirklənmiş torpaq sahələri, ha		
	2017	2018	2019
	SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	69,61	144,247
"Azneft" İB	16,28	57,9	42,4
BM və ƏŞ	53,33	86,347	44,63

Tullantıların idarə olunması

SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında formalaşan tullantıların effektiv, yerli, o cümlədən beynəlxalq ekoloji qanunvericiliyin tələblərinə uyğun idarə olunması SOCAR-ın TİOP Planının tələblərinə uyğun həyata keçirilir.

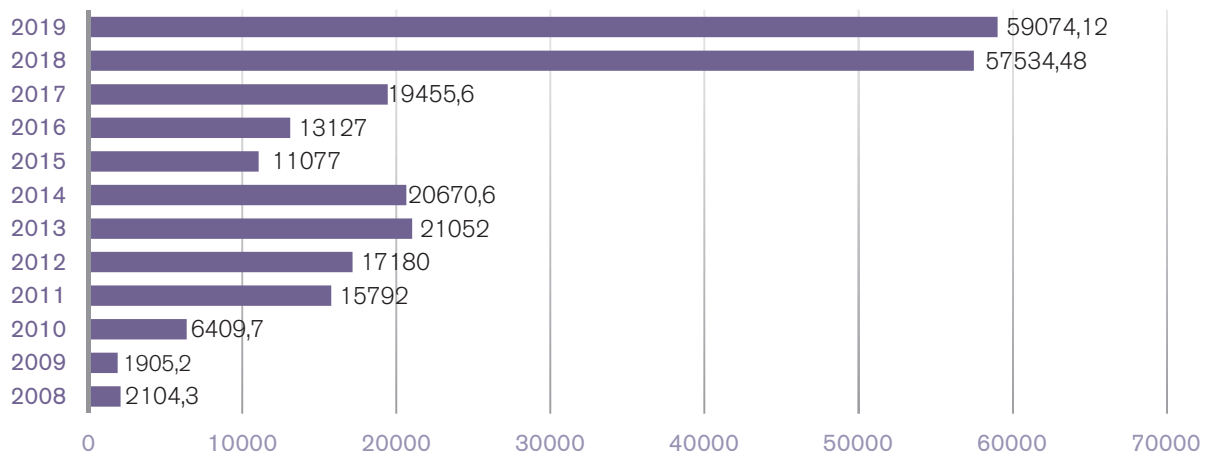
Tullantıların idarə olunmasının rəqəmsallaşdırılması, formalaşan tullantıların növlər üzrə bazalaşdırılması, tullantıların qəbulu, işlənməsi, utilizasiyası və təhvilü üzrə biznes proseslərin sistemdə uçotunu aparmaq məqsədilə, SAP ERP sisteminin "SAP EHS-Waste Management (Tullantıların idarə edilməsi)" modulu tətbiq edilir.

SOCAR-da tullantıların idarə edilməsi üzrə əsas mərkəz Tullantıların İdarə Edilməsi Mərkəzidir (TİEM).

TİEM-in əsas fəaliyyəti dənizdə və quruda neft-qaz əməliyyatları zamanı formalaşan istehsalat tullantılarının qəbulu, yerləşdirilməsi və zərərsizləşdirilməsini təmin etməkdir.

2019-cu il ərzində TİEM-ə 59 652,36 ton qazma tullantısı, 3 314,17 ton istehsalat şlamı və 1 746,65 ton istehsalat tullantısı qəbul edilmişdir.

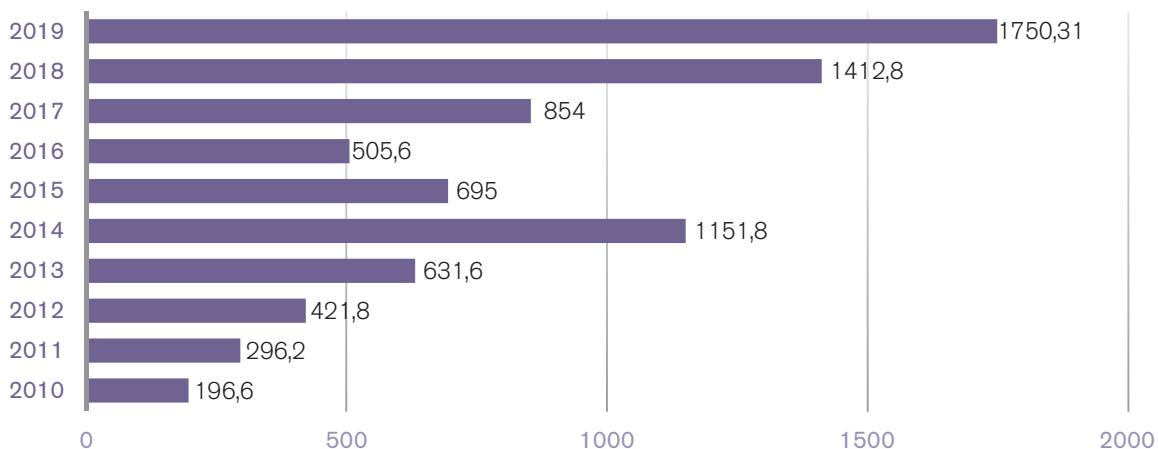
ŞƏKİL 38. TİEM-Ə QƏBUL EDİLƏN QAZMA TULLANTILARININ İLLƏR ÜZRƏ DİNAMİKASI

Dinamikadan görüldüyü kimi ekoloji tələblərə nəzarətin artırılması, istehsal proseslərinin ekoloji tələblərə uyğunlaşdırılması nəticəsində qazma əməliyyatları zamanı for-

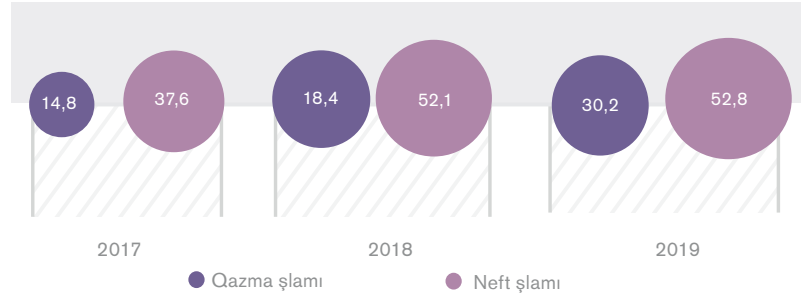
malaşan bütün növ qazma tullantılarının tam həcmdə TİEM-ə təhvil verilməsində artım müşahidə olunur.

ŞƏKİL 39. TİEM-Ə QƏBUL OLUNAN İSTEHSALAT TULLANTILARININ İLLƏR ÜZRƏ DİNAMİKASI

Müəssisə və təşkilatlarda istehsalat tullantılarının effektiv idarə olunması nəticəsi olaraq TİEM-ə qəbul edilən istehsalat tullantılarının həcmində də artım müşahidə edilir.

ŞƏKİL 40. 2017–2019–CU İLLƏRDƏ SOCAR (AZƏRBAYCAN) ÜZRƏ ƏMƏLƏ GƏLƏN QAZMA VƏ NEFT ŞLAMLARI, MIN TON

CƏDVƏL 33. SOCAR-DA TULLANTILARIN IDARƏ EDİLMƏSİ, MIN TON

Tullantının növü	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə			
əmələ gəlmiş tullantılar	89,88	165,1	175,9
Təhlükəli	80,32	156,02	163,6
Təhlükəsiz	9,56	9,1	12,3
istifadə olunmuş tullantılar	1,96	2,95	2,54
Təhlükəli	1,79	2,78	2,24
Təhlükəsiz	0,17	0,17	0,30
kənar təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	65,98	135,7	128,2
Təhlükəli	62,63	32,2	116,2
Təhlükəsiz	3,36	18,2	12,0
Tullantı Mərkəzinə ötürülmüş tullantılar	20,97	19,8	32,2
Təhlükəli	14,68	19,66	32,14
Təhlükəsiz	6,29	0,14	0,06
“SOCAR Enerji Türkiyə” üzrə			
əmələ gəlmiş tullantılar	55,58	38,63	59,25
Təhlükəli	20,15	12,72	20,82
Təhlükəsiz	35,43	25,91	38,43

“SOCAR Enerji Türkiyə” üzrə			
emal olunmuş tullantılar	7,05	5,42	8,70
Təhlükəli	7,05	5,42	8,70
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	48,48	33,25	50,08
Təhlükəli	13,10	7,34	11,64
Təhlükəsiz	35,38	25,91	38,44
“SOCAR Enerji Ukrayna” üzrə			
əmələ gəlmiş tullantılar	2,16	2,35	3,874
Təhlükəli	0,01	0,01	0,007
Təhlükəsiz	2,15	2,34	3,867
istifadə olunmuş tullantılar	0,00	0,00	0,00
Təhlükəli	0,00	0,00	0,00
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	2,16	2,35	0,00
Təhlükəli	0,01	0,01	0,00
Təhlükəsiz	2,15	2,34	0,00

CƏDVƏL 34. SOCAR-DA ÇIRKAB SULARIN IDARƏ EDİLMƏSİ, M³

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə			
Əmələ gələn çirkab suların həcmi	6 983 429	8 133 119	8 913 382
Təmizlənmədən axıdılan çirkab suların həcmi, o cümlədən:			
Torpağa	57	30 074	12 334
Suya	84 949	148 070	171 525
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab suların həcmi	5 983 265	6 831 955	7 408 965

"SOCAR Enerji Türkiyə"			
Əmələ gələn çirkab suların həcmi	8 051 324	7 709 531	8 185 529
Təmizlənmədən axıdılan çirkab suların həcmi	0	0	0
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab suların həcmi	8 051 324	7 709 531	8 185 529

TİEM-də tullantıların zərərsizləşdirilməsi

Qazma tullantısının zərərsizləşdirilməsi TİEM-də quraşdırılmış I, II və III xətt zərərsizləşdirmə qurğularında həyata keçirilir.

2019-cu ildə TİEM-də SOCAR-ın müəssisələrindən:

- ✓ Qəbul olunub - 30 499,74 ton,
- ✓ Zərərsizləşdirilib - 5 042,55 ton.

Digər müəssisələrdən:

- ✓ Qəbul olunub - 29 361,52 ton,
- ✓ Zərərsizləşdirilib - 21 443,71 ton.

Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması

Bildiyiniz kimi, ölkəmiz iqlim dəyişmələri sahəsində qəbul edilmiş "Paris razılaşması"nı dəstəkləmişdir. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının 2015-ci il tarixində Paris şəhərində keçirilmiş 21-ci Tərəflər Konfransında iqlim dəyişmələri üzrə yeni beynəlxalq-hüquqi sənəd olan Paris Sazişi qəbul edilmiş və Azərbaycan Respublikası da daxil olmaqla 173 ölkə tərəfindən bu Saziş ratifikasiya edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası qlobal iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması təşəbbüslərinə özünün töhfəsi olaraq "1990-cı baza ili ilə müqayisədə 2030-cu ilə istilik effekti yaradan qazların emissiyalarının səviyyəsində 35% azalmanı hədəf kimi götürmüşdür və SOCAR bu sahədə ölkəmizin tərəfdaş çıxdığı BMT-nin "İqlim Dəyişmələri Haqqında Çərçivə Konvensiyasının Paris İqlim Sazişi çərçivəsində ölkəmizə aid müvafiq öhdəlikləri yerinə yetirməkdədir.

Ölkə tərəfindən müəyyən olunmuş hədəflərin nail olunmasına töhfə verəcək SOCAR-ın "2020-ci ilə qədər İqlim Dəyişmələrinə Təsirin Azaldılması Üzrə Strategiyası" da mövcuddur. Strategiyanın məqsədi Şirkətdə İEYQ-nin azaldılması siyasətinin geniş və sistemli şəkildə inkişaf etdirməkdir. Strategiya çərçivəsində hazırlanan Fəaliyyət Planı əsasən aşağıda qeyd olunan istiqamətlər üzrə layihə və tədbirlərin görülməsini nəzərdə tutur:

- ✓ İEYQ tullantılarının müntəzəm ölçmə, hesabat və monitoring sisteminin tətbiqi
- ✓ Səmt qazlarının atmosfərə atılmasının azaldılması
- ✓ Sızma mənbələrinin aşkar edilməsi və aradan qaldırılması

- ✓ Texnoloji proseslərdə enerji səmərəliliyinin yüksəldilməsi
- ✓ Alternativ enerji mənbələrindən istifadə
- ✓ Yaşıllaşdırma

Hazırda SOCAR-ın 2021-2030-cu illəri əhatə edən "İqlim Dəyişmələrinə Təsirin Azaldılması Üzrə Strategiyası" sənədinin hazırlanmasına başlanılmışdır. SOCAR-ın 2021-2030-cu illər "İqlim dəyişmələri üzrə Strategiyası" İEYQ inventarlaşdırılması, səmt qazlarının atmosfərə atılmasının azaldılması planı, enerji səmərəliliyinin artırılması, ekoloji və innovativ texnologiyaların tətbiqi, davamlı inkişafın iqlim dəyişmələri ilə mübarizə məqsədi, əsas səmərəlilik göstəricilərində İEYQ hədəfi, yaşıllaşdırma, ekoloji maarifləndirmə istiqamətlərini özündə ehtiva edəcək, iqlim dəyişmələri üzrə koordinasiya edilmiş mitinqasiya, adaptasiya, maarifləndirmə və tədqiqat fəaliyyətlərini dəstəkləyəcəkdir.

Ötən ilin noyabr ayında SOCAR-ın təşkilatçılığı ilə "İqlim dəyişmələri və ətraf mühitdə Paris razılaşmasının rolu" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Konfransın keçirilməsində məqsədimiz qlobal iqlim dəyişmələrinin yaratdığı problemlərə diqqətin cəlb edilməsi, bu istiqamətdə neft-qaz şirkətlərinin həyata keçirdiyi layihələri, adaptasiya və yumşaltma tədbirlərini, beynəlxalq təcrübənin bölüşdürülməsini, davamlı olaraq ətraf mühit sahəsində elmi-praktiki təcrübələrin bölüşdürülməsini, regional və qlobal səviyyədə gələcək əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və yeni əlaqələrin qurulmasını təşviq etmək olmuşdur.

Konfrans "İqlim dəyişməsi və Paris razılaşması", "Yaşıl texnologiyalar və innovasiyalar", "Ətraf mühit və davamlı inkişaf", "İqlim dəyişmələri və neft-qaz sənayesində beynəlxalq əməkdaşlıq" sessiyalarını əhatə etmiş sessiyalarda mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İEYQ tullantılarının müntəzəm ölçmə, hesabat və yoxlanılma (MRV) sisteminin tətbiqi

Neft-qaz və kimya sahələrini, həmçinin onların saxlanması, nəqli və paylanması proseslərini özündə birləşdirən SOCAR neft və qaz hasilatını artırmaq, kimya sənayesini inkişaf etdirmək, ölkənin bütün əhalisini qazla təmin etmək istiqamətində fəaliyyətini genişləndirir. Bu sahələrin inkişafı isə bilavasitə istilik effekti yaradan qaz (İEYQ) emissiyalarının artmasına səbəb olur. Bildiyimiz kimi İEYQ-nin artması qlobal iqlim dəyişmələrinə təsir edən əsas amillərdən biridir.

İEYQ-nin artmasının qarşısını almaq məqsədilə SOCAR-ın 2008-ci il tarixli "İqlim dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasının icrası ilə bağlı tədbirlər barədə" əmrinə əsasən hər il SOCAR-ın struktur bölmələri, ƏŞ və BM-lərdə istilik effekti yaradan qazların inventarlaşdırılması aparılır və nəticələri müvafiq hesabatlarda əksini tapır.

İnventarlaşdırma məlumatı SOCAR-da "2010-2020-ci illər: İqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması Strategiyası"nın, "2017-2022-ci illər: SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə səmt qazı atılmalarının azaldılması planı, SOCAR-ın qoşulduğu Dünya Bankının "2030-cu ilə qədər normal hasilat prosesində yandırılmaların sifra endirilməsi" qlobal təşəbbüsü üzrə effektivliyinin qiymətləndirilməsi üçün əsasdır

Atmosfərə atılan tullantıların effektiv idarə olunması birbaşa olaraq emissiyaların uçotu və nəzarətindən asılıdır. Atmosfer emissiyalarının hesablanması üçün IPCC metodologiyasından və EMEP/CORINAIR təlimatlarından istifadə edilir. SOCAR-da atmosfərə atılan İEYQ və çirkəndiricilərin miqdarının hesablanması hesabat ili üzrə aidiyyəti qurumlar tərəfindən təsdiq edilmiş sənəd əsasında aparılır.

CƏDVƏL 35. SOCAR-DA İEYQ-NIN EMISSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT

İEYQ-emissiyaları	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə	6 567,7	6 654,3	7 904,3
birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	5 893,1	5 979,6	6 441,8
dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv.	674,6	674,7	686,3 ³
SOCAR Türkiyə üzrə	2,393,2	1 634,9	T/O⁴
birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	2 176,5	1 409,2	T/O
dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv. ⁵	216,7	225,7	484,2
“SOCAR Enerji Gürcüstan” üzrə	3,8	4,0	3,1
birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	0,7	0,7	0,6
dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv. ⁵	3,1	3,3	2,0
“SOCAR Enerji İsveçrə” üzrə	0,4	0,4	0
birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	0	0	0
dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv.	0,4	0,4	0

CƏDVƏL 36. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İEYQ-NIN BİRBAŞA EMISSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT, MIN TON CO₂-EKV.TON CO₂-EKV.

İEYQ-emissiyaları	2017	2018	2019
SOCAR üzrə cəmi, min ton CO ₂ -ekv.,	5 893,1	5 979,6	6 441,8
o cümlədən:			
stasionar mənbələrdən cəmi,	5 782,2	5 871,9	6 352,8
o cümlədən:			
Struktur bölmələr			
BM və ƏŞ	243,1	231,4	250,2
mobil mənbələrdən cəmi,	110,8	107,7	89,0
o cümlədən:			
SOCAR-ın Nəqliyyat idarəsi	84,3	87,3	57,0
BM və ƏŞ	26,5	20,4	32,0

³ Dolayı emissiyalarda müşahidə olunan artım SOCAR-ın birbaşa fəaliyyətinə daxil olmayan, lakin SOCAR-a xidmət göstərən digər fəaliyyət sahələri, o cümlədən SOCAR AQS, SOCAR Uniper, Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC, Silk Vay Helicopter Services MMC müəssisələrinin fəaliyyətindən atmosfərə atılan İEYQ emissiyalarının cari ilin hesabatına daxil edilməsi ilə əlaqədardır.

⁴ SOCAR Türkiyə üzrə birbaşa emissiyalar haqqında məlumat 2020-ci ilin oktyabr ayında ictimaiyyətə açıqlanacaq.

⁵ 2019-cu ildə SOCAR Enerji Türkiyə üzrə dolayı emissiyaların artımı istehsalat proseslərinin başlanılması ilə əlaqədardır.

Dolayı yolla hesablanan emissiyalar

CƏDVƏL 37. SOCAR-IN FƏALİYYƏTİ NƏTİCƏSİNDƏ DOLAYI MƏNBƏLƏRDƏN ATILAN İEYQ-NIN HAQQINDA MƏLUMAT, MIN TON CO₂-EKV.

İEYQ emissiyaları (dolayı yolla)	2019
Cəmi	1 462,5
Elektrik enerji istehlakından:	686,3
SOCAR-ın strukturuna daxil olmayan xidmət sahələrindən, o cümlədən:	776,3
SOCAR AQŞ	258,9
SOCAR Uniper	413,3
Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi	96,5
Silk Way Helicopter Services	7,6

CƏDVƏL 38. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ELEKTRİK ENERJISİNİN İSTEHLAKINDAN (DOLAYI YOLLA) HESABLANAN İEYQ-NIN EMISSİYALARI HAQQINDA MƏLUMAT, MIN TON CO₂-EKV.

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	674,6	674,7	686,2
Struktur bölmələr	447,3	449,5	466,1
BM və ƏŞ	227,3	225,2	220,2

CƏDVƏL 39. 2017-2019-CU İLLƏRDƏ SOCAR ÜZRƏ BİRBAŞA EMISSİYALARIN İNTENSİVLİK NİSBƏTİ (İŞÇİ SAYINA GÖRƏ MIN TON CO₂ EKV. EMISSİYALARIN ƏMƏLƏ GƏLMƏSİ)

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan	0,117	0,140	0,125
“SOCAR Enerji Türkiyə”	0,622	0,343	T/O ⁶

⁶ SOCAR Türkiyə üzrə birbaşa emissiyaların intensivlik nisbəti haqqında məlumat 2020-ci ilin oktyabr ayında ictimaiyyətə açıqlanacaq.

CƏDVƏL 40. APSTRİM EMISSİYA, SU İSTEHLAKI VƏ ENERJİDƏN İSTİFADƏ NİSBƏTLƏRİ

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
Hasilat (AZNEFT + ƏŞ) (t neft)	7 427 100	7 542 300	7 683 100
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/t neft)	0,42	0,43	0,44
Dolayı (t CH ₄ e/t neft)	0,09	0,09	0,09
Sudan istifadə nisbəti (m ³ /t neft)	7,27	6,20	6,72
Elektrik enerjisi nisbəti (kVt/t neft)	45,76	141,64	44,63

CƏDVƏL 41. MIDSTRİM EMISSİYA, SU İSTEHLAKI VƏ ENERJİDƏN İSTİFADƏ NİSBƏTLƏRİ

Nisbətlər	2017	2018	2019
Neft emalı (Azərikimya + NEZ + Karbamid zavodu)	5 815 500	6 090 500	6 194 400
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/t neft)	0,34	0,27	0,31
Dolayı (t CH ₄ e/t neft)	0,06	0,05	0,06
Sudan istifadə nisbəti (m ³ /t neft)	9,29	7,68	8,34
Elektrik enerjisi nisbəti (kVt/t neft)	107,99	101,79	121,35
Qaz emalı (QEZ) (m ³)	2 918 300 000	2 952 200 000	3 215 000 000
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/t neft)	0,00009	0,00008	0,00007
Dolayı (t CH ₄ e/t neft)	0,000005	0,000005	0,000004
Sudan istifadə nisbəti (su/m ³ qaz)	0,019	0,016	0,016
Elektrik enerjisi nisbəti (kVts/m ³ qaz emalı)	0,009	0,009	0,008

SOCAR Azərbaycan üzrə atmosfərə atılan İEYQ emissiyalarının həcmində müşahidə olunan artım əsasən SOCAR-ın strukturuna daxil olan Metanol zavodu və yeni istifadəyə verilmiş Karbamid zavodlarının fəaliyyəti nəticəsində olmuşdur. SOCAR-ın strukturuna daxil olan yeni istehsalat sahələrinin fəaliyyətindən hesablanan İEYQ-nin emissiyaları istisna olmaqla, SOCAR üzrə 2018-ci illə müqayisədə İEYQ-in həcmində 72,2 min ton CO₂ ekv. artırılma müşahidə olunmuşdur.

Bu kimi fəaliyyətlərin SOCAR tərəfindən növbəti illərdə də davam etdirilməsi planlaşdırılır. Bu sahədə görülməsi planlaşdırılan tədbirlərdən biri də istilik effekti yaradan təbii qazın havaya atılmasının qarşısını almaqla, həmin təbii qazın şəbəkəyə qəbul olunmasını təmin etməkdir.

CƏDVƏL 42. SOCAR AZƏRBAYCANIN FƏALİYYƏTİ NƏTİCƏSİNDƏ ATMOSFERƏ ATILAN QAZLARIN MIQDARI, MIN TON

İEYQ–nın göstəriciləri	2017	2018	2019
Metan (CH ₄)	126,7	130,9	138,7
Karbon qazı (CO ₂)	3 231,2	3 220,3	3 506,4

Atmosferə atılan səmt qazlarının azaldılması

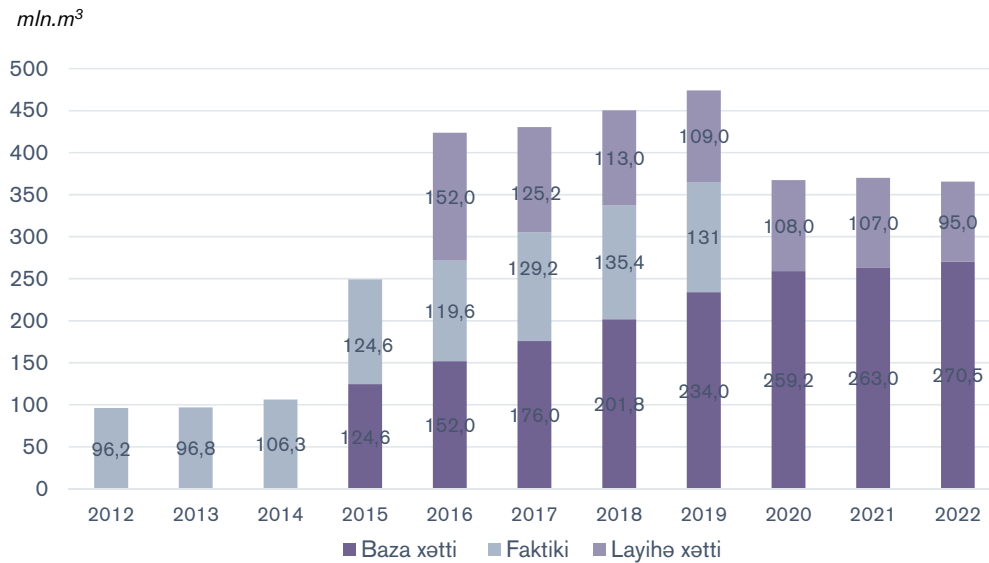
SOCAR tərəfindən Dünya bankının “Qlobal Qaz Yandırılmalarının Azaldılması üzrə Tərəfdaşlıq” (GGFR) təşkilatı ilə birgə 2010-2015 və 2017-2022-ci illəri əhatə edən “SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə atmosfərə atılan səmt qazının azaldılması Plan”ı qəbul edilmişdir.

Sənədin icrası ilə bağlı SOCAR müəssisələrində həyata keçirilən tədbirlər haqqında məlumatlar toplanmış, nəticələr qiymətləndirilmiş və qəbul edilmiş hədəflərə çatmaq üçün üçün layihə təklifləri hazırlanmışdır.

Hazırkı plan SOCAR-ın struktur bölmələrindən, həmçinin ƏŞ və BM-lərdən əldə edilmiş məlumatlar, aparılmış görüşlər, müzakirələr, apardığı monitoring, inventarlaşdırma və laborator təhlillərindən istifadə olunmaqla hazırlanmışdır.

SOCAR üzrə səmt qazı emissiyalarının proqnoz məlumatları və bu istiqamətdə görülməli tədbirlər nəticəsində 2022-ci ilə qədər səmt qazı atılmalarının 95 mln. m³ həcminə çatdırılması hədəflənmişdir.

ŞƏKİL 41. SƏMT QAZI ATILMALARININ AZALDILMASI PLANININ HƏDƏFLƏR GÖSTƏRİCİSİ

Diaqramda göstərilmiş 2018-ci ilə qədər faktiki atılma həcmi yalnız Azneft İB-ni əhatə edir. 2019-cu ildə faktiki atılma həcmi Azneft İB və ƏŞ və BM-ləri əhatə edir.

- 2019-cu ildə Azneft İB üzrə atılma həcmi 128.9 mln.m³ (2018-ci illə müqayisədə 6.4 mln.m³ azalma əldə edilib) olmuşdur.

- 2019-cu ildə ƏŞ və BM-lər üzrə atılma həcmi 2.0 mln.m³ olmuşdur.

- 2019-cu ildə Azneft İB və ƏŞ və BM-lər üzrə ümumi atılmalarda (131 mln.m³) baza həcmindən 103 mln m³ (44 %) azalma əldə edilmişdir. Proqnozlaşdırılan layihə həcminə 83 % nail olunmuşdur.

- 2016-2019-cu dövrdə SOCAR üzrə ümumilikdə 248.6 mln m³ azalma əldə edilmişdir.

Qeyd edilən məsələlərin həlli üçün bütün neft-qaz yataqlarından atmosfərə atılan səmt qazlarının həcmi və tərkibini bilmək vacib məsələdir. Buna görə də qarşıya qoyulmuş öhdəliklər instrumental ölçmə işlərinin aparılmasını zəruri edir.

SOCAR tərəfindən qəbul olunmuş 2017-2022-ci illər "SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə atmosfərə atılan səmt qazının azaldılması üzrə plan"ın və Dünya Bankının "2030-cu ilə qədər səmt qazının normal hasilat prosesində yandırılmasının sifirə endirilməsi" təşəbbüsünün icrası ilə əlaqədar 2019-cu il üzrə illik iş planı əsasında təsdiq olunmuş plan-qrafikə uyğun olaraq Azneft İB, Əməliyyat Şirkətləri və Birgə Müəssisələrin istehsalat sahələrində səmt qazı atılmalarının, yandırılmalarının mövcud vəziyyətinin müəyyənəşdirilməsi üçün instrumental ölçmə işləri aparılmış və hesabatı hazırlanmışdır.

Instrumental ölçmə və monitoring işləri KİP - 034 "Atmosfərə atılan səmt qazlarının instrumental ölçmə işləri proseduru" qaydalarına uyğun olaraq aparılmışdır. Monitoring dövründə Azneft İB-nin və ƏŞ və BM-lərin istehsalat sahələrində səmt qazı atılmalarının azaldılması planının icrasına dair fəaliyyət tədbirlərində 2018-2019-cu illər üzrə planlaşdırılan layihələrin icra vəziyyəti yoxlanılmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, 2019-cü ildə aparılmış instrumental ölçmələr nəticəsində Azneft İB-nin dənizdə yerləşən ən məhsuldar yataqları olan "Neft daşları" və "28 May" NQÇİ-lərdə qaz yığım sistemində birləşmiş quyuların sayı ümumi işlək neft quyusu fondundan müvafiq olaraq 95% və 85% təşkil edir.

Ötən ilin sentyabr ayında Siyəzəndə SOCAR-ın əməliyyatçı olduğu Zağlı-Zeyvə yatağı ərazisində səmt qazının yığılması məqsədi ilə quraşdırılmış yeni kompressor stansiyası istifadəyə verilmişdir. Kompressor stansiyası SOCAR və BMT İP-nin Azərbaycan Nümayəndəliyi tərəfindən birgə həyata keçirilən "Azərbaycanın yanacaq istehlakı sektorunda karbon emissiyalarının azaldılmasını təmin edən Milli Fəaliyyət Planları" (NAMA) layihəsi çərçivəsində inşa edilmişdir.

Əsas vəzifəsi SOCAR-ın İqlim Dəyişikliyinə Təsirlərinin Azaldılması Strategiyasını dəstəkləməkdən ibarət olan NAMA layihəsinin 3-cü komponenti çərçivəsində SOCAR-ın "Siyəzəneft" NQÇİ-nin Zağlı-Zeyvə yatağı pilot ərazi olaraq seçilmiş və burada səmt qazının yığılması məqsədilə birgə işlər görülmüşdür. Ərazidəki 3 qaz yığım məntəqəsində yeni kompressor və separator avadanlıqları, soyuducu sistemlər və onlayn nəzarət sistemi quraşdırılmış, ümumi uzunluğu 32 km olan əsas qaz boru xətti çəkilmişdir. 2 il ərzində davam etmiş layihənin icrası nəticəsində ildə 6,8 milyon m³ səmt qazının yığılması planlaşdırılır. Layihənin başlıca özəlliyi yığılacaq səmt qazının emal olunduqdan sonra əhalinin istehlakına yönəldilməsidir. Beləliklə, 15 ətraf kənd üzrə 1250 abonentin təbii qazla təchizatı təmin olunacaqdır.

Qeyd edək ki, SOCAR və BMT İP tərəfindən "Azərbaycanın yanacaq istehlakı sektorunda karbon emissiyalarının azaldılmasını təmin edən Milli Fəaliyyət Planları (NAMA)" birgə layihəsi 2015-ci ildən həyata keçirilir. Layihə ölkədə enerjiyə qənaət edən və karbon emissiyası aşağı olan texnologiyaları dəstəkləyir.

CƏDVƏL 43. 2017-2019-CU İLLƏRDƏ "AZNEFT" İB-DƏ SƏMT QAZLARININ İDARƏ OLUNMASI, MIN M³

Göstəricilər	2017	2018	2019
"Azneft" İB-də hasil olunan cəmi səmt qazının miqdarı, min m ³	1 460 012	1 439 783	1 506 200
Daxili ehtiyaqlara sərf olunan səmt qazı	183 444	189 626	159 207
Təhvil verilən və sistemə qaytarılan səmt qazı	1 544 413	1 493 179	1 557 937
Şamda yandırılan səmt qazı	840	840	840

Sızma mənbələrinin və sızma həcminin müəyyən edilməsi

Neft-qaz əməliyyatları zamanı atmosfərə atılan metan və digər uçucu emissiya mənbələrinin müəyyən edilməsi, sızmaların aradan qaldırılması istiqamətində təmir-bərpa işlərinin və atmosfərə atılan uçucu emissiyaların qarşısı alınması prioritet məsələlərdəndir.

SOCAR-da neft-qaz əməliyyatları zamanı sızma baş verə biləcək mənbələri aşkar etmək üçün müasir ölçmə avadanlıqları tətbiq edilir. Toxunmasız və uzaq məsafədən qaz sızıntılarını aşkar edən infraqırmızı dalğa texnologiyasına əsaslanan müasir avadanlıq vasitəsilə neft-qaz əməliyyatları zamanı boruların kəmərlər başlıqları, fontan armaturları, flanslar, siyirtmələr, ölçü qovşaqları və digər birləşdirici hissələrindən baş verən sızma mənbələri müəyyən edilərək onların aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir.

İnfrayırmızı dalğa oblastı gözlə görülə bilməyən oblast olduğundan, müasir ölçmə kamerasından istifadə nəticəsində gözlə görünməyən və eyni zamanda iyi hiss olunmayan qaz sızıntılarını asanlıqla təhlükəsiz məsafədə aşkara çıxartmaq mümkündür.

Bu istiqamətdə SOCAR-ın həyata keçirdiyi layihələrdən biri də Norveçin Carbon Limits şirkəti ilə davam etdirilir. Layihənin həyata keçirilməsi üçün Ekologiya idarəsi (EI) və Norveçin Carbon Limits (CL) şirkəti arasında "Emis-

siya azalmaları müqaviləsi" imzalanmışdır. Layihənin əsas məqsədi SOCAR-ın apstrim əməliyyatlarında quyu – emal müəssisəsi zəncirində boruların kəmərlər başlıqları, fontan armaturları, flanslar, siyirtmələr, ölçü qovşaqları və digər birləşdirici hissələrdə sızmaların müəyyən edilərək aradan qaldırılmasından ibarətdir.

Layihənin icrası ilə əlaqədar CL şirkətinin və Eİ-nin mütəxəssisləri tərəfindən Azneft İB-nin quruda yerləşən "Abşeronneft", "H.Z.Tağıyev" adına, "Ə.Əmirov" adına, "N. Nərimanov" adına və "Bibiheybətneft" NQÇİ-lərində instrumental ölçmə işləri aparılmışdır. Instrumental ölçmə işlərinin nəticəsində müəyyən olmuşdur ki, sözügedən NQÇİ-lərdə aşkar edilmiş mənbələrdən illik sızmaların həcmi orta hesabla 1,8 mln m³, CO₂ ekvivalentində isə 30 min ton/il təşkil edir. Azneft İB tərəfindən aşkar edilmiş sızmaların aradan qaldırılması üçün təmir işləri yerinə yetirilmiş və sızmalar aradan qaldırılmışdır.

Qeyd edək ki, sızma mənbələrinin və sızma həcmələrinin müəyyən edilərək aradan qaldırılması istiqamətində layihələrin həyata keçirilməsi atmosfərə atılan istilik effekti yaradan qazların azaldılmasına, metan emissiyalarının azaldılması layihələrinin konseptual inkişafı və onların həyata keçirilməsində instrumental ölçmələrin aparılmasına şərait yaradır.

CƏDVƏL 44. SOCAR ÜZRƏ STASİONAR MƏNBƏLƏRDƏN ATMOSFERƏ ATILAN ÇİRKƏNDİRİCİ MADDƏLƏRİN MİQDARI, MİN TON

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	124,33	127,51	131
bərk cisimlər	0,23	0,24	0,23
qaz və maye halında olan maddələr, o cümlədən:	124,1	127,27	130,6
Kükürd dioksidi	0,17	0,12	0,29
Azot oksidi	1,69	1,33	1,66
Karbon oksidi	4,14	3,48	3,41
Karbohidrogenlər (uçucu orqanik birləşm. olmadan)	107,83	112,32	113,5
Uçucu üzvi birləşmələr	9,42	9,33	10,8
Digər qaz halında olan maddələr	0,86	0,77	0,88

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə cəmi o cümlədən:	9,50	0	0
Kükürd dioksidi	2,95	0	0
Azot oksidi	5,96	0	0
Karbon oksidi	0,56	0	0
Uçucu üzvi birləşmələr	0,03	0	0
SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə cəmi o cümlədən:	0,65	0,71	0,65
Kükürd dioksidi	0,35	0,42	0,43
Azot oksidi	0,03	0,02	0,02
Karbon oksidi	0,27	0,27	0,20

Alternativ enerji mənbələrindən istifadə

SOCAR bir sıra ərazilərində və texnoloji sistemlərində, əsasən alternativ külək və günəş qurğularından istifadəni genişləndirməyə başlamışdır. Belə ki, neft-qazın nəql boru xətlərində, müvafiq texnoloji proseslərində quraşdırılmış ölçmə cihazlarının əksəriyyəti günəş enerjisi ilə işləyir. Bundan əlavə inzibati binaların işıqlandırılması məqsədilə bir sıra müəssisələrdə külək qurğuları və günəş panellərindən istifadə olunmuşdur.

Ekologiya idarəsinin Tullantıların İdarə Edilməsi Mərkəzinin 3,6 kVt/saat gücündə külək turbinləri, 15,4 kVt/saat gücündə olan günəş panelləri quraşdırılmışdır. 2019-cu ildə külək turbinlərindən 636 kVt/saat enerji istehsal olunmuşdur ki, bu da ərazinin işıqlanmasında istifadə edilir.

Ekologiya İdarəsinin Tullantıların İdarə Edilməsi Mərkəzinin inzibati və məişət binalarının üz qatı, həmçinin tavanı daş yun materialla izolyasiya edilib, binaların üz qatına istiləşdirici panellər yapışdırılıb. Bundan əlavə binalarda istilik itkisinin qarşısını almaq və enerji səmərəliliyini daha da artırmaq məqsədilə pəncərələr kipləşdirilmişdir. Tədbirlər nəticəsində 40%-ə qədər enerjiyə qənaət olunması planlaşdırılır.

“Azərikimya” İB-də 2016-cı ilin sonlarından başlayaraq, inzibati binanın yeni layihəsinə uyğun təmirinə başlanılıb.

Polietilen istehsalatının məişət binasında enerji effektivliyini artırmaq məqsədilə fasad, isitmə-soyutma, ventilyasiya-havalandırma sistemləri, suya və enerjiyə qənaət etməyə imkan verən texnologiyalar, alternativ enerji mənbələrindən istifadə və enerji səmərəliliyini artıracaq digər layihələr icra olunmuşdur. Binanın fasadında enerji resuslarına qənaət etməyə imkan verən xüsusi izolyasiya materiallarından istifadə olunmuş, daxili və xarici işıqlanmanın təmin olunması üçün gücü 10 kVts olan günəş panelləri quraşdırılmışdır.

Bundan başqa NAMA layihəsi çərçivəsində “Kimyaçı” mədəniyyət sarayında alternativ enerji mənbələrindən istifadə və enerji səmərəliliyinin artırılması məqsədilə, 23 kVt olan günəş panellərinin quraşdırılması həyata keçirilmiş, binanın tavanında 1 200 m²-lik sahəyə istilik-izolyasiya materialı çəkilmişdir.

“Polietilen” istehsalatında və “Kimyaçı” mədəniyyət sarayında alternativ enerji mənbəyindən istifadə etmək məqsədilə günəş panelləri quraşdırılmış və il ərzində 22 400 kVt.s elektrik enerjisinə qənaət olunmuşdur.

Qaz ixrac idarəsinin fəaliyyət sahələrində quraşdırılmış günəş batareyaları hesabına əldə olunmuş 17 502 kVt. saat elektrik enerjisi Boru kəmərlərinin korroziyadan mühafizə qurğularında və işıqlanmada istifadə olunmuşdur.

CƏDVƏL 45. SOCAR-DA ELEKTRİK ENERJISI SƏRFİYYATI HAQQINDA MƏLUMAT, MIN KVT/SAAT

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR üzrə cəmi, o cümlədən:	2 364 175	2 172 717	2 462 739
SOCAR Azərbaycan	1 093 796	1 059 426	1 220 221
SOCAR Enerji Türkiyə	1 220 040	1 073 550	1 193 436
SOCAR Enerji Gürcüstan	26 108	27 739	24 426
SOCAR Enerji Ukrayna	10 831	12 018	12 056
SOCAR Enerji İsveçrə	13 400	13 000	12 600

CƏDVƏL 46. 2017-2019-CU İLLƏR ÜZRƏ ENERJİ İNTENSİVLİYİNİN NİSBƏTİ, İŞÇİ SAYINA GÖRƏ

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan	21,7	20,7	23,6
SOCAR Enerji Türkiyə	348,6	257,9	265,7
SOCAR Enerji Gürcüstan	6,0	6,2	5,4
SOCAR Enerji Ukrayna	6,0	6,5	5,9
SOCAR Enerji İsveçrə	16,9	16,5	15,4

CƏDVƏL 47. SOCAR-DA İSTİFADƏ OLUNMUŞ YANACAQ HAQQINDA MƏLUMAT

Müəssisələrin adı	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan			
Benzin, ton	5 786,7	6 050,6	6 403,5
Dizel, ton	35 875,7	38 155,9	40 848
Təbii qaz, min m ³	866 054,5	721 706,7	711 336,1
SOCAR Enerji Türkiyə			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	646,5	3 712,9	1 227,2
Təbii qaz, min m ³	470 859,3	429 440,30	447 309,89
SOCAR Enerji Gürcüstan			
Benzin, ton	578,0	635,0	572,0
Dizel, ton	521,0	475,0	367,0
Təbii qaz, min m ³	110,1	83,4	0,99

Yaşıllaşdırma tədbirləri

SOCAR-ın struktur bölmələri, ƏŞ və BM 2019-cu il ərzində öz fəaliyyət sahələrində bir sıra ekoloji tədbirlər görmüşlər. Bu tədbirlər nəticəsində elektrik enerjisinə, yanacaq növlərinə qənaət edilmiş, beləliklə də İEYO-nin azalmasına nail olunmuşdur. Bundan əlavə ağacların ekilməsi və digər yaşıllıqların salınması nəticəsində CO₂ qazının udulmasına və onun atmosferdə azalmasına nail olunmuşdur.

Müəssisələrdə həyata keçirilən yaşıllaşdırma tədbirləri nəticəsində SOCAR-ın struktur bölmələri üzrə 105 076 ədəd müxtəlif ağac növü ekilmişdir ki, bu da İPCC-nin metodologiyasına uyğun olaraq aparılmış qiymətləndirmənin nəticəsində 1 071 ton CO₂-nin udulmasına hesablanmışdır.

Avtonəqliyyat vasitələrinin ekoloji müayinəsi

SOCAR-ın Nəqliyyat İdarəsinin balansında olan nəqliyyat vasitələrindən atmosfərə atılan işlənmiş qazların Respublikamızda mövcud standartların tələblərinə uyğun daima nəzarətdə saxlanmasını təmin etmək məqsədi ilə Ekoloji ölçmə mərkəzinin tərkibində iki səyyar və bir stasionar ekoloji ölçmə məntəqəsi fəaliyyət göstərir.

Ekoloji Ölçmə Mərkəzində (EÖM) işlənmiş qazların azaldılması üçün mütərəqqi üsulların tətbiq olunması istiqamətində təkliflər verilir, ekoloji müayinənin nəticələrinə dair hesabatlar, sızma mənbələrinin müəyyən edilməsi, səmt qazının həcmi təyini üçün instrumental ölçmə işlərinin aparılması və nəticələrinə dair hesabatlar hazırlanaraq rəhbərliyə və aidiyyəti müəssisəyə təqdim olunur.

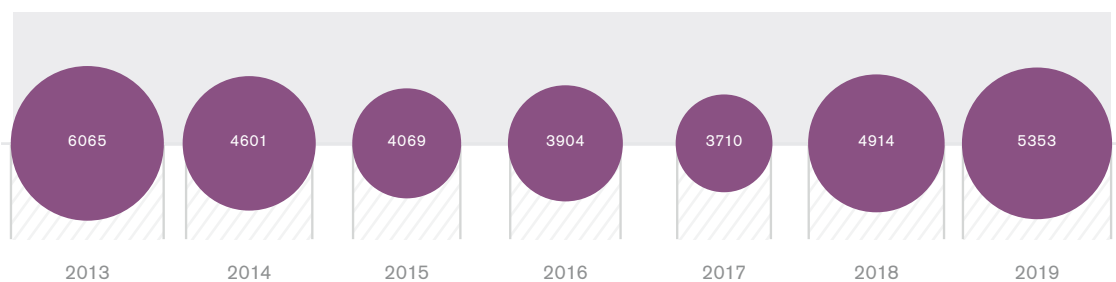
2019-cu il ərzində EÖM-də ilkin və təkrar olaraq 5 312 dəfə nəqliyyat vasitələrinin ekoloji müayinəsi aparılmışdır. Nəqliyyat vasitələrindən 3 911 ədədi ilkin olaraq ekoloji müayinədən keçirilmişdir, onlardan 2163 ədədi mövcud normalara uyğun, 1 748 ədədi isə mövcud normalara uyğun olmamışdır.

SOCAR-ın 22 aprel 2010-cu il tarixli "Ekoloji nişanın və nəqliyyat vasitələrinin ekoloji müayinədən keçirilməsi qaydalarının təsdiq edilməsi barədə" 53 nömrəli əmri ilə "nəqliyyat vasitələrinin ekoloji müayinədən keçirilməsi qaydaları təsdiq olunmuşdur. Bu qaydalara əsasən SOCAR-ın Nəqliyyat idarəsinin və birgə müəssisələrin balansında olan nəqliyyat vasitələrinin ekoloji müayinədən keçirilməsi ildə bir dəfə (təkrar ekoloji müayinələr istisna olmaqla) həyata keçirilir.

Atılmaların miqdarına görə normaya uyğun gələn nəqliyyat vasitələrinə arayış tərtib olunur və nəqliyyat vasitələrinin fərqləndirilməsi məqsədi ilə, həmin il qüvvədə olan və hər il yenilənən səthi yapışqanlı xüsusi ekoloji emblemlər (minik avtomobilləri üçün diametri 50 mm və iri qabaritli nəqliyyat vasitələri üçün diametri 70 mm) avtomobilin ön şüşəsinə yapışdırılması üçün sürücüyə təqdim olunur.

İl ərzində ekoloji müayinələr zamanı mövcud normalara uyğun olan 2 880 ədəd nəqliyyat vasitəsinə ekoloji emblemlər təqdim olunmuşdur. Ekoloji müayinələrin nəticələri aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır:

ŞƏKİL 42. AVTONƏQƏLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN EKOLOJİ MÜAYİNƏSİNİN İLLƏR ÜZRƏ DINAMİKASI

CƏDVƏL 48. SOCAR ÜZRƏ MOBİL MƏNBƏLƏRDƏN ATMOSFERƏ ATILAN ÇIRKƏNDİRİCİ MADDƏLƏRİN MIQDARI, TON

Göstəricilər	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, ton o cümlədən:			
bərk hissəciklər	0	0	0
qaz və maye halında olan maddələr, o cümlədən:	127	151	119
Kükürd oksidi	0	0	0
Azot oksidi	22	26	20
Karbon oksidi	97	116	92
Karbohidrogenlər (uçucu üzvi birləşmələr olmadan)	8	9	7
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0	0
Digər qaz halında olan maddələr	0	0	0

CƏDVƏL 49. SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ NƏQLİYYAT VASITƏLƏRİNDƏ EKOLOJİ MÜAYİNƏLƏRƏ CƏLB EDİLƏN NƏQLİYYAT VASITƏLƏRİ HAQQINDA MƏLUMAT, ƏDƏD

Nəqliyyat vasitələrinin növü	2017	2018	2019
Balansda olan xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələri	4 571	4 495	4 570
İlkin və təkrar ekoloji müayinələrdən keçirilənlər	3 710	4 914	5 312
Mövcud normalara uyğun olmayanlar	200	741	681
İstismardan çıxarılanlar	3	16	16
Əsaslı təmirə dayandırılanlar	36	56	41
Digər səbəblərdən ekoloji müayinələrdən keçməyənlər	822	899	860

ƏMTQ və Ekoloji Normativ sənədlərin hazırlanması

2019-cu il ərzində müəssisə və təşkilatların sifarişlərinə əsasən Ətraf mühitə təsirlərin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) və Ekoloji normativ sənədlərin hazırlanması, müvafiq dövlət qurumları ilə razılaşdırılma işləri həyata keçirilmişdir.

ƏMTQ sənədlərinin hazırlanması

Ekologiya idarəsi tərəfindən SOCAR-ın müəssisə və təşkilatları, o cümlədən kənar təşkilatların sifarişlərinə əsasən Ətraf mühitə təsirlərin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) sənədləri hazırlanır.

ƏMTQ sənədlərinin hazırlanması prosesində layihələr üzrə fəaliyyət aspektləri nəzərə alınmaqla ətraf mühitin ilkin vəziyyəti öyrənilir, potensial təsirlər müəyyənləşdirilərək qiymətləndirilir, hər bir təsir aspekti üzrə azaldılma və yumşaltma tədbirlər seçilir, layihə alternativləri qiymətləndirilir, ətraf mühitin idarə olunması və monitoring planları hazırlanır. Hazırlanmış ƏMTQ sənədləri Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Dövlət Ekspertiza idarəsində razılaşdırılaraq, ekspertiza rəyi alınır və sifarişçilərə təqdim edilir.

“Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1175-VQ nömrəli Qanunu qəbul edildikdən sonra ƏMTQ prosesi tətbiq ediləcək fəaliyyət növlərinin siyahısının dəqiqləşdirilməsi və bu prosesə ciddi nəzarətin həyata keçirilməsi Ekologiya idarəsində sifarişlərin artması ilə nəticələnmişdir.

2019-cu il ərzində Ekologiya idarəsi tərəfindən sifarişlər üzrə 12 ƏMTQ sənədi hazırlanmış, ETSN Ekspertiza idarəsində razılaşdırılaraq sifarişçilərə təqdim edilmişdir.

Ekoloji normativ sənədlərin hazırlanması

Hesabat dövrü ərzində Ekologiya idarəsində fəaliyyət göstərən ixtisaslaşmış qrup tərəfindən SOCAR-ın müəssisələri və kənar təşkilatların sifarişi əsasında 75 ədəd ekoloji normativ sənəd hazırlanmış və Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin aidiyyəti müəssisələri ilə razılaşdırılaraq sifarişçilərə təqdim edilmişdir.

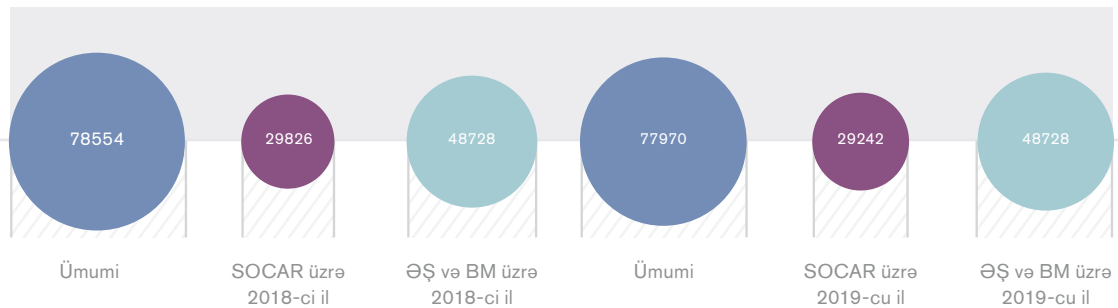
Hesabat ili ərzində hazırlanan sənədlərin sayı aşağıda verilmişdir:

▪ Ekoloji pasport	- 23 ədəd
▪ Atıla Bilən Tullantı həddi normaları	- 7 ədəd
▪ Buraxıla Bilən Axıntı hədd normaları	- 5 ədəd
▪ Təhlükəli tullantıların pasportu	- 19 ədəd
▪ Ekoloji inventarlaşdırılma	- 21 ədəd

Tərkibində PXB yağları olan elektrik avadanlıqlarının inventarlaşdırılması

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Stokholm Konvensiyasını 2003-cü ildə ratifikasiya etdikdən sonra davamlı üzvi çirkləndiricilərin (DÜÇ) idarə olunması ilə bağlı dövlət öz üzərinə müəyyən öhdəliklər götürmüş oldu. Ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən hər bir müəssisə, təşkilatı ərazisində DÜÇ maddələrin olmasını təyin etmək üçün konvensiyanın metodikasına uyğun olaraq inventarlaşdırmanı həyata keçirməli idi. SOCAR da həmin öhdəliyin icrası ilə əlaqədar 2009-cu ildən başlayaraq hər il inventarlaşdırma işlərini aparır. Bu onunla əlaqədardır ki, şirkətdə zaman-zaman struktur dəyişiklikləri baş verir, köhnə avadanlıqlar yenilərilə əvəz edilir və təkmilləşdirmə işləri aparılır. 2019-cu ildə də, SOCAR-ın mütəxəssisləri UNIDO ekspertləri ilə birgə şirkətin struktur bölmələrində, ƏŞ və BM ərazilərində inventarlaşdırma işləri aparmış, mövcud elektrik avadanlıqları: transformator, kondensator və elektrik açarları, həmçinin tullantı kimi müvafiq yerlərdə saxlanılan yağları tədqiq edərək məlumat bazası yaratmışdılar. Əvvəlki il ilə müqayisədə SOCAR-ın aidiyyəti struktur bölmələrinin, ƏŞ və BM-lərinin balansında PXB-li kondensatorların sayında heç bir dəyişiklik olmayıb, PXB yağının miqdarı 335 kq-a qədər azaldılmış və 2 739 kq olmuşdur. SOCAR-da transformator və yağ açarlarından götürülmüş yağ nümunələri analiz olunmuş, nəticədə yağın tərkibində xlorun miqdarı 50 ppm və daha çox olan avadanlıqlar haqqında 2018-ci illərdə verilmiş hesabatla müvafiq dəyişikliklər edilmişdir. Son nəticədə, transformator və yağ açarlarının tərkibində xlorun miqdarı 50 ppm və daha çox olan yağların miqdarı 78 554 kq-dan 584 kq azaldılaraq 77 970 kq təşkil etmişdir.

ŞƏKİL 43. TƏRKİBİNDƏ XLORUN MIQDARI 50 PPM VƏ DAHA ÇOX OLAN PXB YAĞLARININ 2018-2019-CU İLLƏR ÜZRƏ DİNAMİKASI (KQ)

Biomüxtəlifliyin mühafizəsi

SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində istehsal proseslərinin təbiət komplekslərinə, təsirlərinin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi, o cümlədən flora və fauna nümayəndələrinin davamlılığının tədqiqi məqsədilə Ekologiya idarəsi tərəfindən davamlı olaraq monitoring və qiymətləndirmələr həyata keçirilir. Tədqiqatların əsas məqsədi SOCAR-ın fəaliyyət sahələrində bioloji müxtəlifliyin, ekoloji sistemlərin və bütövlükdə təbiət komplekslərinin qorunması, o cümlədən nadir və nəsli kəsilmək təhlükəsi olan flora və fauna növlərinin mühafizəsi, biomüxtəlifliyin mühafizəsi ilə əlaqədar idarəetmə və monitoring sisteminin təkmilləşdirilməsindən ibarətdir. 2019-cu il ərzində Azneft İB, Karbamid Zavodu, Tul-

lantıların İdarə Edilməsi Mərkəzi, Neftqaztikinti tresti və Neft Kəmərləri İdarəsinin fəaliyyət sahələrində biomüxtəliflik üzrə monitorinqlər aparılmış, flora və faunanın mövcud vəziyyəti ilə əlaqədar əraziyə baxış keçirilmiş və əldə olunan nəticələr əsasında hesabatlar hazırlanmışdır. Bundan əlavə, il ərzində Xəzər dənizi akvatoriyası boyu "Sanqaçal-Duvannı-Xərə-Zirə", "Bulla Dəniz", "8 mart", "Ələt Dəniz", "Neft Daşları", "Palçıq Pilpilesi", "Qərbi Abşeron", "Abşeron Bankası", "Gürgən Dəniz" və eləcə də "Günəşli" neft-qaz yataqlarında biomüxtəlifliyin mövcud vəziyyətini qiymətləndirmək məqsədilə monitorinqlər aparılmışdır.

CƏDVƏL 50. 2017-2019-CI İLLƏRDƏ SOCAR-İN MÜƏSSİLƏRİNDƏ QULLUQ OLUNAN YAŞILLIQLAR VƏ BITKİLƏR BARƏDƏ MƏLUMAT

Şirkətin adı	2017		2018		2019	
	Yaşillıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşillıq ərazisində bitki sayı (ədəd)	Yaşillıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşillıq ərazisində bitki sayı (ədəd)	Yaşillıq ərazisinin sahəsi (ha)	Yaşillıq ərazisində bitki sayı (ədəd)
SOCAR Azərbaycan ⁷	471,68	756 700	485,24	805 372	524,35	1 049 605

Bundan əlavə "Ümid Babək" neft-qaz yatağı, "Daşgil" terminalı və Mozdok-Qazıməmməd sahələrində ƏMTQ prosesi çərçivəsində layihə ərazisində biomüxtəlifliyin qiymətləndirilməsi məqsədilə monitorinqlər aparılmışdır.

Ümumilikdə 2019-cu il ərzində davamlı olaraq SOCAR-ın neft-qaz əməliyyatları aparılan sahələrində biomüxtəlifliyin mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 32 monitorinq tədqiqatları həyata keçirilmişdir.

2019-cu il ərzində SOCAR-ın idarə və müəssisələrinin ərazilərində mövcud yaşılıqlara müvafiq qaydada aqrotexniki qulluq işlərinin aparılması məqsədilə 81 məsləhət xidməti həyata keçirilmiş və ümumilikdə 489,76 ha ərazidə əkilmiş 614930 ədəd ağac-kol, 249 457 ədəd gül bitkilərinə (cəmi: 865691 ədəd), həmçinin 176 777 m² qazon sahəsinə baxış keçirmişlər.

Eİ-nin "Eko Park: Ekoloji Tədqiqatlar Mərkəzi" İctimai Birliyinin ərazisində qulluq olunan 140 439 ədədə yaxın müxtəlif növ ağac-kol bitkiləri becərilir. Qeyd olunan bitkilər SOCAR-ın müəssisələrinin ağac və kol bitkilərinə olan tələbatının ödənilməsi üçün istifadə olunur.

2019-cu ildə Ekologiya İdarəsi tərəfindən SOCAR-ın idarə və müəssisələrinə yaşılıqların salınması üçün 25

351 ədəd müxtəlif növ ağac-kol bitkiləri verilmişdir. 2019-cu il ərzində Eİ tərəfindən müəssisə və təşkilatların sifarişlərinə əsasən aşağıda qeyd olunan landşaft-dizayn layihələri hazırlanmışdır.

- ✓ Azneft İB-nin Qaz Anbarlarının İstismarı İdarəsinin Qalmaz Qaz Kompresor Sahəsinin landşaft-dizayn layihəsi
- ✓ Fontana Qarşı Dağmədənxilasetmə Hərbiləşdirilmiş hissəsinin inzibati binasının ətrafında yaşillıq zolağının salınması layihəsi
- ✓ Karbamid zavodunun qeyri-istehsalat sahələrində yerləşən binaların ətrafının yaşıllaşdırılması layihəsi
- ✓ SOCAR Tower-in ətraf ərazilərində muasir landşaft-dizayn işlərinin layihəsi
- ✓ TİEM-nin ətrafında 25 ha sahədə "YAŞIL TƏBİƏT" layihəsi
- ✓ TİEM-nin ətraf ərazilərində yaşillıq zolağının bərpası layihəsi
- ✓ SOCAR-ın ərazilərində meşə massivlərinin salınması layihəsi

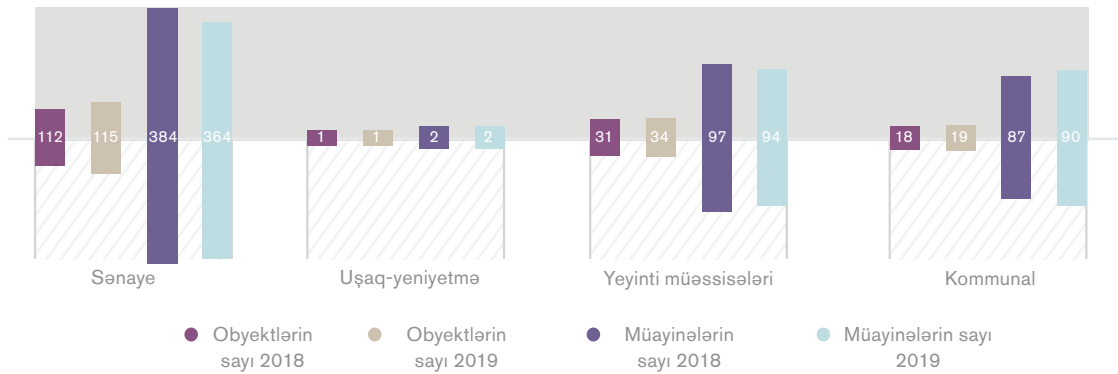
⁷ SOCAR-ın müəssisələrinin balansından çıxarılmış və digər qurumlara ötürülmüş sahələrdəki bitkilərin hesabına 2018-ci ilin sonuna ümumi sayda azalma müşahidə edilir.

Gigiyena və epidemiologiya xidmətləri

GEM-in qarşısında duran prioritet vəzifə SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin əməyinin mühafizəsi, peşə xəstəliklərinin qarşısının alınması, sani-

tariya-gigiyenik sağlamlığın qorunması, yoluxucu xəstəliklərin profilaktikası və əks-epidemik tədbirlərin keyfiyyətlə həyata keçirilməsindən ibarətdir.

ŞƏKİL 44. 2018 VƏ 2019-CU İLLƏR ÜZRƏ APARILMIŞ CARİ SANİTARIYA NƏZARƏTİNİN DİNAMİKASI

Diaqramdan görüldüyü kimi 2018-ci il ilə müqayisədə 2019-cu il ərzində cari sanitariya nəzarəti aparılmış obyekt və müayinə sayında artım müşahidə olunmuşdur. Bu artımın səbəbi 2019-cu ildə SOCAR müəssisələrinin daha böyük əksəriyyətinin cari sanitariya nəzarəti ilə əhatə olunmasıdır.

İl ərzində SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin keyfiyyətli qidalanma rejiminə ciddi nəzarət olunmuş və yeyinti məhsullarının laborator analizləri aparılmışdır.

2018-ci ildə aparılmış sanitar-kimyəvi müayinələrin nəticəsində qeyri kafi göstərici 248, 2019-cu ildə isə bu

rəqəm 207 təşkil etmişdir.

Bakterioloji müayinələr üçün götürülmüş su nümunələrindən 2018-ci ildə 181-i, 2019-cu ildə 40 qeyri kafi olmuşdur.

SOCAR-ın müəssisələrində yerləşən ehtiyat içməli su çənlərinin və çənlərdəki suyun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə ehtiyat içməli su çənlərinin dislokasiyası toplanmış, çənlərin sanitariya-gigiyenik müayinə planı hazırlanmış, baxış keçirilmiş, sanitar-gigiyenik və sanitar texniki vəziyyət yoxlanılmış, müayinə aktı tərtib edilmişdir.

Tibbi müayinələrin təşkili

İllik plana əsasən SOCAR-ın 23835 nəfər işçisinin dövrü tibbi müayinədən keçirilməsi planlaşdırılmışdır. Tibbi müayinələrin gedişi zamanı şirkətdə gedən struktur dəyişikliyi və digər səbəblərdən dəqiqləşdirilmiş plan üzrə bu say 23242 nəfər təşkil etmişdir.

Tibbi müayinələrin keyfiyyətinə gəlincə ilkin xəstəlik aşkarlananların sayı 2 583 nəfər, aşkarlanma göstəricisi⁸ 0,1, aşkarlanma faizi 11,2% olmuşdur.

Sağlamlıq vəziyyətinə görə daimi olaraq işdən kənarlaşdırılması qərara alınanların sayı 25 nəfər, müvəqqəti olaraq başqa işə keçirilməli olanların sayı 45 nəfər, əlillik dərəcəsini təyin etmək üçün Tibbi Sosial Ekspert Komissiyasına göndərilənlərin sayı 26 nəfər olmuşdur.

İlkin aşkar olunan xəstələrdən 310 nəfərə müxtəlif stasionarlara müalicə üçün göndəriş verilmiş, 1 652 nəfərin sanator-kurort müalicəsinə ehtiyacı olması bildirilmişdir.

⁸ Aşkarlanma göstəricisi ümumi tibbi müayinədən keçən işçi personalda aşkarlanan xəstəliklərin say göstəricisidir.

İl ərzində tibbi müayinələr zamanı peşə xəstəliyinə şübhəli xəstə aşkar olunmamışdır.

Nozoloji vahidlər üzrə ən çox rast gəlinən xəstəliklər siyahısında hipertoniya 1 473, digər ürək qan damar sistemi xəstəlikləri 691, ağciyər xəstəlikləri 120 , onlardan ağ ciyər vərəmi 9 olmuşdur.

Rast gəlinən xəstəliklər içərisində ikinci yeri göz xəstəlikləri tutur, bu say 381 nəfər təşkil edir. 42 nəfərdə ilkin olaraq profilaktik müayinədə törəmə aşkarlanmış, onko-

loji dispansərə konsultasiyaya göndərilmiş, 16 nəfərdə bədxassəli şiş diaqnozu təsdiqlənmişdir. 252 nəfərdə şəkərli diabet aşkarlanmışdır.

SOCAR bundan sonra da mövcud və potensial xəstəlikləri aşkar etmək üçün zəruri tədbirləri görməyə davam edəcəkdir.

Həmçinin 2019-cu il ərzində 3 Hepatit, 5 su çiçəyi xəstəliyi, 3 qızılca xəstəliyi qeydə alınmış və əksepideмик tədbirlər aparılmışdır.

Dezinfeksiya tədbirləri

Diaqramdan görüldüyü kimi 2018-ci il ilə müqayisədə 2019-cu il ərzində cari sanitariya nəzarəti aparılmış obyekt və müayinə sayında artım müşahidə olunmuşdur. Bu artımın səbəbi 2019-cu ildə SOCAR müəssisələrinin daha böyük əksəriyyətinin cari sanitariya nəzarəti ilə əhatə olunmasıdır.

İl ərzində SOCAR-ın müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin keyfiyyətli qidalanma rejiminə ciddi nəzarət olunmuş və yeyinti məhsullarının laborator analizləri aparılmışdır.

2018-ci ildə aparılmış sanitar-kimyəvi müayinələrin nəticəsində qeyri kafi göstərici 248, 2019-cu ildə isə bu rəqəm 207 təşkil etmişdir.

Bakterioloji müayinələr üçün götürülmüş su nümunələrindən 2018-ci ildə 181-i , 2019-cu ildə 40 qeyri kafi olmuşdur.

SOCAR-ın müəssisələrində yerləşən ehtiyat içməli su çənlərinin və çənlərdəki suyun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə ehtiyat içməli su çənlərinin dislokasiyası toplanmış, çənlərin sanitariya-gigiyenik müayinə planı hazırlanmış, baxış keçirilmiş, sanitar-gigiyenik və sanitar texniki vəziyyət yoxlanılmış, müayinə aktı tərtib edilmişdir.

Beynəlxalq Əməkdaşlıq Layihələri

Carbon Limits şirkəti ilə əməkdaşlıq

Norveçin “Carbon Limits” şirkəti ilə birgə 2016-cı ildən iqlim dəyişmələrinə təsir edən qazların azaldılması istiqamətində işləri uğurla davam etdirilir.

Ekologiya idarəsi (Eİ) və Norveçin Carbon Limits (CL) şirkəti arasında imzalanmış 15.07.2019-cu il tarixli “Emissiya azalmaları müqaviləsi”ndə nəzərdə tutulan fəaliyyətlər çərçivəsində SOCAR-ın neft hasilatı prosesində “Sızmaların müəyyən edilməsi və yerində aradan qaldırılması” layihəsinə start verilmişdir.

Layihənin icrası ilə əlaqədar CL şirkətinin və Eİ-nin mütəxəssisləri tərəfindən Azneft İB-nin quruda yerləşən “Abşeronneft”, “H.Z.Tağıyev” adına, “Ə.Əmirov” adına, “N. Nərimanov” adına və “Bibiheybət” NQÇİ-lərində plan-qrafikə uyğun olaraq instrumental ölçmə işləri aparılaraq hesabatı hazırlanmışdır. Azneft İB tərəfindən aşkar edilmiş sızmaların aradan qaldırılması üçün təmir işləri yerinə yetirilmiş və Layihə sənədi hazırlanmışdır.

Layihənin təsdiqlənməsi məqsədilə CL şirkəti tərəfindən cəlb edilmiş 3-cü tərəf TÜV Nord yoxlama şirkəti tərəfindən layihənin cari statusu qiymətləndirilmiş və nəticələrə əsasən müsbət validasiya hesabatı tərtib edilmişdir.

Nəticədə layihə Avropa Birliyinin Yanacaq Keyfiyyəti üzrə Direktiv sxem çərçivəsində karbon kreditlərin əldə edilməsi məqsədi ilə qeydiyyatla alınması üçün Almaniyanın Ətraf Mühit Agentliyinə təqdim edilmişdir. Layihənin təsdiq edilməsi cari ilin iyun ayının sonuna nəzərdə tutulmuşdur. Real karbon emissiyası azalmasını təsdiq edən sertifikat əldə edilməsi üçün, layihə sənədində qeyd olunmuş istehsalat sahələrində təkrar instrumental ölçmələri planlaşdırılmışdır.

İOGP ilə əməkdaşlıq

SOCAR 2018-ci ildən IOGP (International Association of Oil and Gas Producers) – Beynəlxalq Neft və Qaz İstehsalçıları Assosiasiyasının üzvü olmuş və illik ətraf mühit icra göstəriciləri haqqında (Environmental Performance Indicators Report – EPI) hesabatı təqdim etməyə dəvət olunmuşdur. SOCAR üzrə EPI hesabatlarının hazırlanması və IOGP-yə təqdim edilməsi işləri 2019-cu ildə Ekologiya idarəsi tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Metan emissiyalarının azaldılması üzrə rəhbər prinsiplər

Metan qazının azaldılması istiqamətində işlərin genişləndirilməsi məqsədilə SOCAR bir sıra beynəlxalq şirkətlərlə birgə müxtəlif tədbirlərə qoşulmuşdur. Belə ki, SOCAR Dünya bankının “Qlobal qaz yandırılmasının 2030-cu ilə qədər sifirə çatdırılması” və Shell ilə BP şirkətlərinin təşəbbüsü ilə yaradılmış “Metan Rəhbər Prinsipləri” təşəbbüslərinə qoşularaq bu sahələrdə fəaliyyətini genişləndirməkdə davam edir. Bu prinsiplər neft-qaz sənayesi, beynəlxalq institutlar (Dünya Bankı, BMT Ətraf mühit Agentliyi və Beynəlxalq Energetika Agentliyi də daxil olmaqla) qeyri hökumət təşkilatları və universitetlər (Kolumbiya Universiteti, İmperial Kolleci, Texas Universiteti) kimi tərəflərin birgə əməkdaşlığı tərəfindən yaranmışdır.

Beləliklə, SOCAR neft-qaz sənayesinin təbii qazın hasilatdan tutmuş paylanmaya qədər olan dəyər zəncirinin bütün elementləri boyunca metan qazı emissiyasını tədricən azaltmağı əsas məsələlərdən biri hesab edir. Təbii qazın səmərəli idarə olunmasını təmin etmək məqsədilə 22 noyabr 2017-ci ildə Shell və BP şirkətlərinin təşəbbüsü ilə yaradılmış “Metan Rəhbər Prinsipləri” sənədini SOCAR-ın ekologiya üzrə vitse - prezidenti xanım R.Hüseynzadə 2018-ci ilin yanvarında imzalamışdır.

GGFR ilə əməkdaşlıq

SOCAR 2008-ci ildən Dünya Bankının GGFR (“Global Gas Flaring Reduction”) Qlobal Qaz Yandırılmasının Azaldılması üzrə Tərəfdaşlıq Təşkilatının Rəhbər Komitəsinin üzvüdür. SOCAR Dünya Bankının “2030-cu ilə qədər səmt qazının normal hasilat prosesində yandırılmasının sifirə endirilməsi” təşəbbüsünə qoşulmuşdur. Atmosferə atılan qazların azaldılması məqsədilə 2020-ci ilə qədər “SOCAR-da iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması strategiyası” sənədi qəbul edilmiş, Dünya bankının “Qlobal Qaz Yandırılmasının Azaldılması üzrə Tərəfdaşlıq” (GGFR) təşkilatı ilə birgə 2010-2015 və 2017-2022-ci illəri əhatə edən “SOCAR və SOCAR-ın iştirak etdiyi layihələrdə atmosferə atılan səmt qazının azaldılması Plan”ı qəbul edilmişdir.

Həyata keçirilən layihələr əsasında 20 ildən artıq müd-

dətdə il ərzində atmosferə atılan 1 mlrd m³ qaz yığılaraq əhalinin istifadəsinə yönəldilib. Dünya Bankının Ekspert Şurası SOCAR tərəfindən hazırlanan bu layihələri iki dəfə ali mükafata layiq görüb.

Qeyd edək ki, neft hasilatı zamanı səmt qazının emissiyası göstəricilərinin aşağı olmasına görə Avropa İttifaqına neft ixrac edən əsas 10 ölkə arasında Azərbaycan birinci yeri tutur.

Neft dağılmaları ilə mübarizədə planlaşdırma, maarifləndirmə və nəzarət.

SOCAR tərəfindən ayrılmış 3 müxtəlif yerdə “EKO-BƏRPA – neft dağılmalarının ləğvi əməliyyatları mərkəzi” və onun məntəqələri (Qaradağ, Çilov və Dübəndi məntəqələri) üçün layihə tapşırığı əsasında layihə işlənilməkdədir. Mərkəzin gələcək fəaliyyəti üçün hazırlıq və planlaşdırma işləri davam edir.

SOCAR-ın Neft dağılmalarının idarə edilməsi Planının növbəti beş il üçün yenilənməsi sahəsində işlərə başlanılmışdır. Planın yenilənməsi ilə əlaqədar SOCAR-ın müəssisələrindən sorğu əsasında məlumatlar toplanmış, təhlil edilmiş, ümumiləşdirilmişdir. Planın hazırlanması yekunlaşma mərhələsindədir.

Beynəlxalq idarəetmə sistemlərinin tətbiqi üzrə fəaliyyət

2019-cu il ərzində təhlükəsizlik texnikası və beynəlxalq idarəetmə sistemləri üzrə təsdiq olunmuş qrafik əsasında maarifləndirmə kursları keçirilmişdir.

23-25 yanvar 2019-cu il tarixlərində Türk Standartlar İnstitutu (TSE) tərəfindən ISO 9001 keyfiyyət, ISO 14001 ekologiya və OHSAS 18001 əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik idarəetmə sistemləri üzrə III tərəf audit keçirilmişdir. Audit zamanı uyğunsuzluq aşkar edilməmişdir.

KTL-də analizlərin ISO/İEC 17025:2017 versiyası üzrə akkreditasiya olunması məqsədi ilə laboratoriya idarəetmə sistemi üzrə sənədlər toplusu yenidən reviziya edilmişdir. 22 – 23 may 2019-cu il tarixlərində Ekologiya idarəsinin audit qrupu tərəfindən KTL-də I tərəf daxili audit keçirilmişdir.

TürkAK şirkətinə ISO/İEC 17025:2017 sertifikatı üzrə akkreditasiya olunması məqsədi ilə müraciət olunmuşdur. 24 – 25 iyun 2019cu il tarixlərində TürkAK şirkəti tərəfindən KTL-də audit keçirilmiş və aşkar edilmiş uyğunsuzluqlar barədə düzəldici fəaliyyət barədə bildiriş təqdim edilmişdir.

2019-cu ilin 18-22 noyabr 2019-cu il tarixlərində ISO 9001 keyfiyyət, ISO 14001 ekologiya və OHSAS 18001 əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik idarəetmə sistemləri üzrə Eİ-nin daxili audit qrupu tərəfindən I tərəf daxili audit keçirilmişdir. Audit zamanı bir sıra uyğunsuzluqlar aşkar edilmiş və bununla bağlı bölmələrə düzəldici fəaliyyət barədə bildiriş təqdim edilmişdir. Uyğunsuzluqlar göstərilmiş müddətdə aradan qaldırılmışdır.

**CƏDVƏL 51. ISO 14001 BEYNƏLXALQ IDARƏETMƏ STANDARTI ÜZRƏ SERTİFİKATLAŞMIŞ
SOCAR AZƏRBAYCAN MÜƏSSİSƏLƏRİNİN SIYAHISI**

Müəssisələrin adı	İlk verilmə tarixi, il	Yenilənmə tarixi, il
Ekologiya idarəsi	2015	2018
Neft Qaz Tikinti Tresti	2002	2015
Qaz emalı zavodu	2012	2018
Geofizika və geologiya idarəsi	2012	2018
“Azəriqaz” İB	2013	2018
Nəqliyyat idarəsi	2012	2015
Dalğıcı və qəza-xilasetmə işləri idarəsi	2012	2018
“Azneft” İB-nin Dalma qurğularının təmiri və kirayəsi üzrə eksperimental idarəsi	2012	2015
“Azneft” İB-nin Qaz anbarlarının istismarı idar.	2013	2016
“Azneft” İB-nin “28 May” NQÇİ	2013	2016
“Qaz ixrac” idarəsi	2013	2016
Bakı Ali Neft Məktəbi	2014	2017
Kompleks qazma işləri tresti	2016	2016
“Azərikimya” İB	2016	2017

Ekoloji maarifləndirmə və təbliğat

Ekoloji maarifləndirmə və təbliğat işlərinin aparılması, SOCAR-ın 12 may 2008-ci il tarixli, 77 sayılı əmri ilə təsdiq olunmuş “Ekoloji Siyasət” sənədinə, SOCAR-ın “Ekoloji təbliğat və maarifləndirmə haqqında” 12 avqust 2008-ci il tarixli 123 sayılı əmrinə və SOCAR-ın “Ekoloji Təbliğat və maarifləndirməyə dair 2018-2020-ci illər üzrə Tədbirlər Planı”na uyğun olaraq SOCAR-ın əməkdaşları, şagird və məktəbliləri, ali və orta ixtisas məktəblərinin tələbələri, qeyri-hökumət təşkilatları ilə birlikdə həyata keçirilmişdir.

Məktəblilərdə ekologiya elminə maraq oyatmaq, ekoloji bilikləri və bacarıqları inkişaf etdirmək üçün Ekologiya idarəsi ilə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi arasında 30 yanvar 2017-ci il tarixində “Əməkdaşlıq Sazişi” imzalanmışdır. Sazişdə “Təhsili dəyəərə çevirək” devizi altında “Ekologiya və sağlamlıq” istiqamətində “Ekoloji aylıqlar”, “Yaşıl məktəb” layihəsi və digər layihələrin SOCAR-ın Ekologiya idarəsi ilə birlikdə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

2019-cü ildə

- ✓ “Alternativ və bərpa olunan enerjinin istifadəsi”;
- ✓ “Sağlam həyat tərzi”;
- ✓ “Yaşıl davranış”;
- ✓ “Nə edək?”;
- ✓ “Azərbaycanın biomüxtəlifliyi”;
- ✓ “Səs-küy” çirklənməsi”;
- ✓ “Ekoloji monitoring nədir?”;
- ✓ “Tullantıların idarə olunması”.

və digər mövzular üzrə Suraxanı, Binəqədi, Nərimanov, Sabunçu, Xəzər, Səbail, Xətai və digər rayonların 45-ə yaxın məktəblərində təqdimatlar, açıq və praktik dərslər keçirilmişdir.

Qeyd olunan mövzulara əlavə olaraq, təqdimatlarda “SOCAR-ın ekoloji layihələr” haqqında məlumat veril-

miş, məktəb şagirdlərini maraqlandıran sualları cavablandırılmışdır. Təqdimatlar geniş diskussiya şəraitində keçirilmiş, müəllim və şagirdlərin geniş marağına səbəb olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzi (RUGİM) ilə SOCAR-ın Ekologiya İdarəsi arasında ekoloji maarifləndirmə sahəsində imzalanmış Anlaşma Memorandumundan irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar, 2019-cu ildə RUGİM-in məktəblərdə təsis etdiyi 17 "Ekoklub" üzvləri üçün ekologiya mövzuları üzrə Ekologiya idarəsinin əməkdaşları tərəfindən təqdimatlar keçirilmişdir.

Həmçinin, 31 yanvar 2019-cu il tarixində "AIESEC Azərbaycan" təşkilatının əməkdaşlarının, "Global Volunteer" beynəlxalq proqramının xarici ölkələrdən gələn könüllülərin və Ekologiya idarəsinin əməkdaşlarının iştirakı ilə "Eko-park Ekoloji Tədqiqatlar Mərkəzi" İctimai Birliyində ağacəkmə aksiyası keçirilmişdir.

2019-cu il ərzində Eİ tərəfindən Beynəlxalq ekoloji günlərə həsr olunmuş aşağıdakı xüsusi tədbirlər keçirilmişdir:

- 19 fevral 2019-cü il tarixdə 145 nömrəli tam orta məktəbin şagirdlərinin iştirakı ilə "Ümumdünya Su Məməlilərinin Mühafizəsi Günü"nə həsr olunmuş "Açıq dərs" keçirilmişdir. "Açıq dərs"də Ekologiya idarəsinin əməkdaşları "Su Məməliləri" və "Xəzərin ekosistemi" haqqında məlumat vermiş, məktəb şagirdlərini maraqlandıran sualları cavablandırılmışdır;
- "Yer saati" aksiyası "Dünya Vəhşi Təbiət Fondu" (WWF) tərəfindən 2007-ci ildən etibarən hər il martın

sonuncu şənbə günü keçirilir. "Yer saati" kampaniyasının Azərbaycan üzrə rəsmi koordinatorluğu İDEA İctimai Birliyinə məxsusdur. 30 mart tarixdə İDEA İctimai Birliyinin çağırışı ilə SOCAR bu aksiyaya qoşulmuşdur;

- 25 sentyabr 2019-cü il tarixində SOCAR-ın Ekologiya İdarəsi və Azneft İB ilə birgə "Ümumdünya Dəniz Günü"nə həsr olunmuş "Biz dünyanı təmizləyirik" aksiyasını keçirmişlər;

- 18 sentyabr 2019-cü il tarixdə 230 sayılı orta məktəbinin şagirdləri üçün "Beynəlxalq ozon təbəqəsinin mühafizəsi günü"nə həsr olunmuş açıq dərs keçirilmişdir. "Açıq dərs"də "Ozon təbəqəsi" və "SOCAR-ın ekoloji layihələr" haqqında məlumat vermiş, lisey şagirdlərini maraqlandıran sualları cavablandırılmışdır;

- 13-15 noyabr tarixlərində Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin dəstəyi ilə Bakı Ekspo Mərkəzində "Caspian Ecology" 10-cu Yubiley Beynəlxalq Ətraf Mühit Sərgi keçirilmişdir. Sərgidə SOCAR-ın stendində Şirkətin ətraf mühit layihələri barədə maraqlı sərgi eksponatları yerləşdirilmiş, ziyarətçilərə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində görülmüş işlər barədə məlumatlar verilmişdir.

Hesabat ili ərzində SOCAR-ın idarə və müəssisələri, dövlət qurumları, beynəlxalq təşkilatlar, ekoloji yönümlü QHT-lər, ali təhsil müəssisələri, məktəblər və digər ictimai təşkilatları ilə birgə tədbirlərin keçirilməsi, onlar üçün Eko-parka ekskursiyaları, dəyirmi masaları, sərgiləri, breyn-rinq yarışmaları, açıq dərsləri haqqında məlumatlar www.socar.az saytında, "İki sahil" qəzetində və KİV-də işıqlandırılmışdır.

09

The background of the page is a topographic map with brown contour lines of varying thicknesses, creating a complex, organic pattern of hills and valleys. The lines are more densely packed in some areas, indicating steeper slopes, and more widely spaced in others, indicating flatter terrain. The overall color palette is a range of brown tones, from light tan to dark chocolate brown.

SOCAR-ın Fəaliyyət Göstəriciləri

SOCAR-ın Fəaliyyət Göstəriciləri

İnsan resursları üzrə göstəricilər

SOCAR Azərbaycan

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DINAMİKASI, NƏFƏR			
	2017	2018	2019
Qadın	8 421	8 505	8459
Kişi	42 003	42 620	43 236
Cəmi	50 424	51 125	51 695

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR					
	2019			2019	
	Qadın	Kişi		Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	8 380	42 834	Tam ştat	8 458	43 233
Müvəqqəti işçilərin sayı	79	402	Yarım ştat	1	3

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞÇİLƏRİN KATEQORIYA VƏ CİNS QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR		
	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	538	5 644
Mütəxəssislər	2 925	6 080
Texniki icraçılar	628	229
Fəhlələr	4 368	31 283

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR	
	2019
Qadın	1
Kişi	13
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaşlar arası	0
50 yaşından yuxarı	14

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR	
	2019
Qadın	507
Kişi	2 003
30 yaşından aşağı	1 396
30-50 yaşlar arası	886
50 yaşından yuxarı	507

İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

2017			2018			2019		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
4 839	25 326	20 259	4 750	25 103	21 272	4855	25098	21742

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

Nəqliyyat vasitələrinin növü	2017	2018	2019
İşə qəbul edilmiş işçilər	1 728	2 417	3 668
İşdən azad olunmuş işçilər	1 083	1 780	3 409

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CINS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

Qadın	281
Kişi	1 159
30 yaşından aşağı	407
30-50 yaşlar arası	704
50 yaşından yuxarı	329

SOCAR AZƏRBAYCANIN ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN VƏ ŞİRKƏTƏ XİDMƏT GÖSTƏRƏN, LAKİN ŞİRKƏTİN RƏSMİ İŞÇİSİ SAYILMAYAN FİZİKİ ŞƏXSLƏRƏ TƏQDİM OLUNAN BAŞLANĞIC ƏMƏK HAQQININ ÖLKƏDƏKİ MINIMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ

	2019	
	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	250	250
Şirkətə xidmət göstərən, lakin Şirkətin rəsmi işçisi sayılmayan fiziki şəxslər	284	284

Kollektiv əmək müqaviləsi

	2017	2018	2019
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	100	100	100

SOCAR AZƏRBAYCAN ÜZRƏ KADR AXINI, %

2017	2%
2018	3%
2019	2,78%

VALIDEYN MƏZUNİYYƏTİ BARƏDƏ İŞÇİLƏRİN DİNAMİKASI, NƏFƏR

	İşçilərin sayı		
	2017	2018	2019
Valideyn məzuniyyətini götürmək hüququna malik işçilərin sayı, cinsə görə	783	797	793
Valideyn məzuniyyətindən istifadə edən işçilərin sayı, cinsə görə	315	407	435
Hesabat dövrü ərzində valideyn məzuniyyətindən qayıtmış işçilərin sayı, cinsə görə	153	160	172
Hesabat dövrü ərzində valideyn məzuniyyətindən qayıtmağı gözlənilən işçilərin ümumi sayı	315	407	435
Valideyn məzuniyyətindən qayıtmış və artıq 12 ay ərzində işdə qalan işçilərin ümumi sayı	135	141	134
İşə qayıtma səviyyəsi	48,5	39,3	39,5
İşdə qalma səviyyəsi	88,2	88,1	87,6

SOCAR Enerji Türkiyə

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DINAMİKASI, NƏFƏR

	2017	2018	2019
Qadın	320	436	490
Kişi	3 180	3 676	4 002
Cəmi	3 500	4 112	4 492

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	319	3 178	436	3 676	490	4 001
Müvəqqəti işçilərin sayı	1	2	0	0	0	1

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	320	3 180	436	3 676	490	4 002
Yarıməştat	0	0	0	0	0	1

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

2017			2018			2019		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
776	2 304	420	895	2 801	416	799	3 289	404

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	20	106
Mütəxəssislər	323	594
Texniki icraçılar	102	753
Fəhlələr	45	2 549

“SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ” ÜZRƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNSLƏRƏ BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

	2019
Qadın	1
Kişi	16

SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ" ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2017	2018	2019
İşə qəbul edilmiş işçilər	845	656	293
İşdən azad olunmuş işçilər	239	173	218

"SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ" ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CINS VƏ YAŞ QRUPLARINA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

	2019
Qadın	61
Kişi	232
30 yaşından aşağı	127
30-50 yaşlar arası	159
50 yaşından yuxarı	7

"SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ" ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CINS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	42
Kişi	176
30 yaşından aşağı	18
30-50 yaşlar arası	84
50 yaşından yuxarı	116

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ

Kollektiv əmək müqaviləsi	2017	2018	2019
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	60	59	59

"SOCAR ENERJİ TÜRKİYƏ" ÜZRƏ 2017-2019-CU İLLƏRDƏ KADR AXINI, %

2017	7%
2018	4%
2019	5%

ŞİRKƏTİN İŞÇİLƏRİ ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANGIÇ ƏMƏK HAQQININ ÖLKƏDƏKİ MINIMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	1,55	1,69	1,72	1,48	1,46	1,29

İNSAN HÜQUQLARINA DAİR KEÇİRİLƏN TƏLİMLƏR

Hesabat dövründə insan hüquqlarına dair keçirilən təlimlər	2017	2018	2019
İşçilərə insan hüquqlarının müxtəlif aspektləri üzrə siyasət və prosedurlara dair keçirilmiş təlimlərin ümumi davamlılığı, saat	1 928	2 772,5	5 879
İnsan hüquqlarının aspektləri ilə bağlı olan siyasət və prosedurlara dair keçirilmiş təlimlərdə iştirak edən işçilərin faizi, faiz	30%	31%	58,46%

SOCAR Enerji Gürcüstan

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DINAMİKASI, NƏFƏR

	2017	2018	2019
Qadın	869	888	893
Kişi	3 460	3 617	3 622
Cəmi	4 329	4 505	4 515

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	866	3 455	884	3 610	893	3 622
Müvəqqəti işçilərin sayı	3	5	4	7	0	0

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	868	3 460	887	3 617	892	3 622
Yarımləşat	1	0	1	0	1	0

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLÜNMEKLƏ SAYI, NƏFƏR

2017			2018			2019		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
1 137	2 104	1 088	946	2 168	1 391	843	2 215	1 457

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	24	160
Mütəxəssislər	358	444
Texniki icraçılar	212	1 868
Fəhlələr	299	1 150

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	0
Kişi	5
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaşlar arası	0
50 yaşından yuxarı	5

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR	
	2019
Qadın	84
Kişi	623
30 yaşından aşağı	262
30-50 yaşlar arası	306
50 yaşından yuxarı	139

“SOCAR ENERJİ GÜRCÜSTAN” ÜZRƏ KADR AXINI, %	
2017	16%
2018	17%
2019	16%

ŞİRKƏTİN İŞÇİLƏRİ ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANĞIC ƏMƏK HAQQININ (AZN) ÖLKƏDƏKİ MINIMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ						
	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	11,11	7,44	11,11	7,44	11,11	7,44

SOCAR Enerji Ukrayna

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR			
	2017	2018	2019
Qadın	862	921	1 025
Kişi	955	940	1 010
Cəmi	1 817	1 861	2 035

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR				
	2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	862	955	921	1 010
Müvəqqəti işçilərin sayı	0	0	0	0

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	843	935	902	918	993	984
Yarımtat	19	20	19	22	32	26

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZƏ İŞÇİLƏRİN YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

2017			2018			2019		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
759	872	186	712	914	235	692	1 051	292

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ KATEQORİYALARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	67	109
Mütəxəssislər	470	178
Texniki icraçılar	3	27
Fəhlələr	485	696

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	0
Kişi	5
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaşlar arası	1
50 yaşından yuxarı	4

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2017	2018	2019
İşə qəbul edilmiş işçilər	1 306	1 030	1 095
İşdən azad olunmuş işçilər	1 226	986	921

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	495
Kişi	600
30 yaşından aşağı	548
30-50 yaşlar arası	462
50 yaşından yuxarı	85

“SOCAR ENERJİ UKRAYNA” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	389
Kişi	532
30 yaşından aşağı	483
30-50 yaşlar arası	390
50 yaşından yuxarı	48

"SOCAR ENERJİ UKRAYNA" ÜZRƏ KADR AXINI, %	
2017	67%
2018	53%
2019	45%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAIZI			
Kollektiv əmək müqaviləsi	2017	2018	2019
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	12,44%	12,25%	10,01%

ŞİRKƏTİN İŞÇİLƏRİ ÖZ İŞÇİLƏRİ ÜÇÜN BAŞLANGIÇ ƏMƏK HAQQININ (AZN) ÖLKƏDƏKİ MINIMAL ƏMƏK HAQQINA GÖRƏ NİSBƏTİ						
	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
SOCAR-ın öz işçiləri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

SOCAR Enerji İsveçrə

"SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ" ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN NÖVÜNƏ GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR		
	2019	
	Qadın	Kişi
Daimi işçilərin sayı	522	256
Müvəqqəti işçilərin sayı	17	24

"SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ" ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN SAYININ DİNAMİKASI, NƏFƏR			
	2017	2018	2019
Qadın	508	510	539
Kişi	285	279	280
Cəmi	793	789	819

	2017		2018		2019	
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi
Tamştat	193	185	191	183	205	184
Yarımştat	315	100	319	96	334	96

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ İŞÇİLƏRİN YAŞLARA BÖLÜNMƏKLƏ SAYI, NƏFƏR

2017			2018			2019		
30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı	30 yaşından aşağı	30-50 yaşlar arası	50 yaşından yuxarı
323	319	151	315	164	310	311	345	163

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ KATEQORİYALARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	Qadın	Kişi
Rəhbər işçilər	13	45
Mütəxəssislər	73	45
Texniki icraçılar və fəhlələr	453	190

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ ALI İDARƏETMƏ ORQANININ ÜZVLƏRİNİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

Qadın	0
Kişi	6
30 yaşından aşağı	0
30-50 yaşlar arası	5
50 yaşından yuxarı	1

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ VƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN SAYI, NƏFƏR

	2017	2018	2019
İşə qəbul edilmiş işçilər	321	299	310
İşdən azad olunmuş işçilər	323	297	281

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞƏ QƏBUL EDİLMİŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	203
Kişi	107
30 yaşından aşağı	190
30-50 yaşlar arası	107
50 yaşından yuxarı	13

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ 2019-CU İLDƏ İŞDƏN AZAD OLUNMUŞ İŞÇİLƏRİN CİNS VƏ YAŞ QRUPLARINA GÖRƏ BÖLGÜSÜ, NƏFƏR

	2019
Qadın	170
Kişi	111
30 yaşından aşağı	162
30-50 yaşlar arası	94
50 yaşından yuxarı	25

“SOCAR ENERJİ İSVEÇRƏ” ÜZRƏ KADR AXINI, %

2017	43,7%
2018	37,64%
2019	34,31%

KOLLEKTİV ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ İLƏ ƏHATƏ OLUNAN İŞÇİLƏRİN FAİZİ

Kollektiv əmək müqaviləsi	2017	2018	2019
Kollektiv əmək müqaviləsi ilə əhatə olunan işçilərin faizi	T/O ⁹	82,60%	82,54%

⁹ SOCAR İsveçrədə YDM-larda işləyən bütün əməkdaşları əhatə edən kollektiv əmək müqavilələri 2018-ci ilin fevral ayından etibarlıdır.

SOCAR-ın Fəaliyyət Göstəriciləri

SOCAR-ın biznes göstəriciləri

Şirkət haqqında	2017	2018	2019
Sənaye nəticələri			
Neft hasilatı, min ton	7 427,1	7 542,3	7 683,1
Qaz hasilatı, mln. m ³	6 089,1	6 525,6	6 818,6
Neft emalı, min ton	5 815,5	6 090,5	6 194,4
Qaz emalı, mln. m ³	2 918,3	2 952,2	3 215,0
Büdcə ödənişləri, mlrd. AZN	1,509	1,608	1,622
Nizamnamə kapitalı, mlrd. AZN	3,036	4,147	4,323
İstehsal olunmuş məhsullar, min ton	5 262,31	5 540,26	5 622,54
Avtomobil benzinləri	1 215,21	1 185,64	1 161,38
İlkin emal benzini fraksiyası (Azərikimya İB-yə)	168,41	204,63	246,79
Reaktiv mühərrik yanacağı	587,98	617,04	591,13
Dizel yanacağı	1 849,15	1 921,78	2 080,20
Yüngül fleqma	302,35	348,77	351,69
Ağır fleqma	13,24	10,55	10,42
Soba mazutu	236,12	106,57	126,46
Neft koksu	226,86	243,95	238,44
Maye qazlar	200,56	204,02	197,92
Təmizlənmiş quru qaz (Azərikimya İB-yə)	60,07	53,60	54,27
Atmosfer qazoyl fraksiyası	83,73	35,94	85,38
Vakuüm qazoylu	0	190,82	162,91
Mühərrik yanacağı	46,54	34,11	32,55
Bitum	237,07	289,67	260,09
Sürtkü yağları	35,02	50,93	22,91
Ağır dizel fraksiyası	0	42,24	0

"Azərikimya" İB üzrə istehsal olunmuş məhsullar, min ton	429,33	450,14	544,06
Etilen	96,01	98,95	117,22
Propilen	48,45	56,28	88,19
Butilen-butadien fraksiyası	31,57	33,12	38,08
Piroliz qətranı	63,86	69,25	85,18
Ağır qətran	13,68	14,29	18,92
Propan	0,47	0,50	0,50
Yanacaq qazı	82,09	81,72	101,57
Polietilen	93,20	96,03	94,40
Saf izopropil spirti	11,89	7,28	
Saf diizopropil efir	0,57	0,45	
SOCAR üzrə ixrac olunmuş məhsullar, ton	1 129662,43	1 532 959,95	2 142 043,37
Reaktiv mühərriklər üçün TS-1 markalı yanacaq	47 533,52	29 560,76	50 551,49
Dizel yanacağı L-62	561 520,95	470 960,35	507 219,30
Vakuüm qazoylu	19 413,63	126 205,73	192 372,57
Soba mazutu	355,50	237,90	243,11
BNB 50/70 markalı neft bitumu	0	0	12 091,27
Depressor AKI	–	426 237,83	443 425,25
Yüksək təzyiqli polietilen	74 898,00	79 666,50	79 297,50
Butilen-butadien fraksiyası	30 800,35	30 512,57	38 487,95
Propilen	39 535,65	35 002,15	4 412,05
Maye piroliz qətranı	56 786,79	69 257,67	78 019,24
Saf diizopropil efir	621,89	260,96	250,98
11 markalı silindr yağı	3 555,93	4 740,23	263,09
AK-15 markalı Bakı avtotraktor yağı	2 243,28	1 513,74	711,82
Azkükürlü neft koksu KT-Q	255 153,16	227 824,03	223 357,27
T-1500 marka transformator yağı	6 157,13	4 394,97	4 204,64
Turbin yağı	858,85	67,86	1 119,15
И-8А markalı sənaye yağı	6 156,12	18 993,18	0
Metanol ¹⁰	0	63 864,90	390 628,40
Karbamid	T/O	T/O	115 388,29

¹⁰ SOCAR-ın Karbamid zavodu 2019-cu ilin əvvəlində istismara verilmişdir.

SOCAR Azərbaycan tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti, %	66	78	
SOCAR Enerji Türkiyə tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti, %	88%	94%	90%
SOCAR Enerji Gürcüstan tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti, %	56%	65%	67%
SOCAR Enerji Ukrayna tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti, % ¹¹	5%	5%	45%
SOCAR Enerji İsveçrə tərəfindən yerli təchizatçılara xərclənən məbləğin ümumi təchizat xərclərinə görə nisbəti, %	98%	95%	95%
İqtisadi göstəricilər (min manat)	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 816 411	5 898 383	6 416 530
Gəlirlər	5 816 411	5 898 383	6 416 530
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(3 596 185)	(3 500 627)	(3 647 379)
Əməliyyat xərcləri	(1 387 533)	(1 102 105)	(1 111 402)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(582 625)	(703 866)	(788 388)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(363 899)	(356 869)	(393 562)
Dövlətə ödənişlər	(482 928)	(550 197)	(553 632)
Cəmiyyətə investisiyalar	(779 200)	(787 590)	(800 395)
Xalis iqtisadi dəyər	2 220 226	2397756	2 769 151
SOCAR Enerji Türkiyə üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	5 068 992	5 127 458	9 541 087
Gəlirlər	5 068 992	5 127 458	9 541 087
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(4 167 387)	(4 755 107)	(9 051 596)
Əməliyyat xərcləri	(3 674 305)	(3 983 314)	(8 346 648)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(215 059)	(214 807)	(290 160)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(152 125)	(501 617)	(385 218)
Dövlətə ödənişlər	(125 898)	(55 369)	(29 570)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	901 605	372 351	489 491

¹¹ SOCAR Enerji Ukrayna-nın fəaliyyət sahəsinə görə, təchizat büdcəsinin əsas hissəsi xarici şirkətlər tərəfindən təqdim olunan yanacaqın alınması üçün xərclənir. Yerli təchizatçılar əsasən inzibati xidmətlər, eləcə də YDM məntəqələrində satılan əlavə məhsulların təmin olunması üçün cəlb olunur.

SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	974 806	1 007 693	1 050 871
Gəlirlər	974 806	1 007 693	1 050 871
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(904 411)	(951 311)	(1 000 326)
Əməliyyat xərcləri	(841 956)	(877 481)	(920 922)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(40 377)	(46 121)	(42 575)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(22 078)	(27 451)	(36 602)
Dövlətə ödənişlər	0	(258)	(227)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	70 395	56 382	50 545
SOCAR Enerji Ukrayna üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	594 798	832 058	729 512
Gəlirlər	594 798	832 058	729 512
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(560 816)	(796 465)	(696 169)
Əməliyyat xərcləri	(538 895)	(769 050)	(658 395)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(18 354)	(22 531)	(33 321)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(375)	(1 524)	(517)
Dövlətə ödənişlər	(3 192)	(3 360)	(3 936)
Cəmiyyətə investisiyalar	0	0	0
Xalis iqtisadi dəyər	33 982	35 593	33 343
SOCAR Enerji İsveçrə üzrə			
Yaranmış iqtisadi dəyər	1 990 963	2 603 281	2 670 599
Gəlirlər	1 990 963	2 603 281	2 670 599
İqtisadi dəyərin bölüşdürülməsi	(1 882 161)	(2 484 873)	(2 551 584)
Əməliyyat xərcləri	(1 781 012)	(2 363 227)	(2 422 699)
Əmək haqqı, sosial müdafiə və imtiyazlar	(95 166)	(110 502)	(113 270)
Kapital təchizatçılarna ödənişlər	(1 327)	(2 278)	(8 118)
Dövlətə ödənişlər	(4 552)	(8 794)	(7 421)
Cəmiyyətə investisiyalar	(104)	(72)	(76)
Xalis iqtisadi dəyər	108 802	118 408	119 015

İnsan Resurslarının idarə edilməsi üzrə göstəricilər

İnsan Resursları	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə			
İşçilərin sayın dinamikası, nəfər	50 424	51 125	51 695
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	1 728	2 417	3 668
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	1 083	1 780	3 409
SOCAR Azərbaycan üzrə			
İşçilərin sayın dinamikası, nəfər	3 500	4 112	4 492
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	845	656	293
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	239	173	218
“SOCAR Enerji Gürcüstan” üzrə			
İşçilərin sayın dinamikası, nəfər	4 329	4 505	4 515
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	777	908	717
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	701	732	707
“SOCAR Enerji Ukrayna” üzrə			
İşçilərin sayın dinamikası, nəfər	1 817	1 861	2 035
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	1 306	1 030	1 095
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	1 226	986	921
“SOCAR Enerji İsveçrə” üzrə			
İşçilərin sayın dinamikası, nəfər	793	789	819
İşə qəbul edilmiş işçilərin sayı, nəfər	321	299	310
İşdən azad olunmuş işçilərin sayı, nəfər	323	297	281

Sosial Fəaliyyətin idarə edilməsi üzrə göstəricilər

Sosial fəaliyyət	2017	2018	2019
Yardımanın növünə görə ödəmələr, min AZN	19 960	4 614,7	8 271
Maddi	699,853	112,311	34,15
Xeyriyyə	820,745	0	244,637
Sosial	4 597,288	245,2	5 083,953
Sponsor	1 734,326	4 257,204	2 908,097
Maliyyə	829,301	0	0
Yardımanın əhatə dairəsinə görə ödəmələr, min AZN	17 274,021	4 614,715	8 270,838
İdman	10 473,172	527,728	1380,36
Maliyyə assosiasiyaları və həmkarlar ittifaqları	2 508,172	890,902	4 865,01
Təhsil	4 292,677	196,7	771
Fərdlərə göstərilən maddi yardımlar	0	172,875	1 240,581
Əmək qabiliyyətini itirmiş veteranlar və şəxslər	0	0	13,89
Yardımanın növünə görə ödəmələr, min AZN	5 254	9 174	15 146
İşçi vəfat etdikdə işçinin ailə üzvlərindən birinə	424,920	355,64	620,65
Ailə üzvü vəfat etdikdə	793,145	846,9	1 233,5
Qarabağ müharibəsi və 20 yanvar hadisələrində həlak olmuş işçinin uşaqları 18 (əyani təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək, hər birinə ayda	12,038	7,8	11,7
İşçi vəfat etdikdə onun azyaşlı uşaqları 18 (eyani təhsil alırsa 23) yaşa çatanadək, hər birinə ayda	4 023,806	3 348,915	5 009,244
SOCAR-ın prezidentinin razılığı ilə	0	4 614,715	8 270,838

Əməyin Mühafizəsi və Sağlamlıq üzrə göstəricilər ¹²

Əməyin mühafizəsi	2017	2018	2019
Sənaye nəticələri			
Dənizdə insan heyatının mühafizəsi üzrə keçirilmiş kurslarda dinləyicilərin sayı, nəfər	2 654	1 404	2 842
Fəaliyyət sahələrinə görə hadisələrin sayı	10	11	10
Neftqazçıxarma	4	3	4
Neft və qaz emalı	2	0	1
Qaz təchizatı və nəqli	0	2	1
Tikinti	2	1	2
Geofizika və geologiya	0	2	1
Nəqliyyat	0	2	0
Qazma	2	1	0
İnformasiya texnologiyaları və rabitə	0	0	1
SOCAR Azərbaycan üzrə əməyin mühafizəsi xərcləri, min AZN	19 903	22 877	23 531
Əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması üzə nomenklatur tədbirlərə	15 166	15 831	18 165
Xüsusi geyim, xüsusi ayaqqabı və digər fərdi müh. vasitələrinə	3 537	5 690	4 244
Süd təchizatına	907,7	1198	958
Digər xərclərə	292,3	158,7	164,5
SOCAR Azərbaycan üzrə əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri			
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı	10	11	10
ölümlə nəticələnən	4	3	3
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı, o cümlədən	12	11	12
həlak olmuş işçilərin sayı	4	3	3
itkin düşmüş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəliklərinin sayı	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	2 071	358	1 564
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	254 064	300 937	330 471
İşçilərin orta siyahı sayı	50 248	50 479	51 189
Cəmi işlənmiş saat	77 313 080	78 003 136	80 393 496

¹² SOCAR Enerji Gürcüstan üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığı səbəbindən, cari cədvəllərdə əhatə olunmamışdır.

İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200000 işlənmiş saata)	0,03	0,03	0,03
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200000 işlənmiş saata)	5,36	0,92	3,89
İş yerində olmama əmsalı (hər 200000 işlənmiş günə)	5 257,87	6 172,82	6577,07
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1000 nəf. işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,20	0,22	0,195
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	345,17	44,75	223,43
BM və ƏŞ-nin əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri			
Cəmi bədbəxt hadisələrin sayı, o cümlədən	15	7	12
Ölümlə nəticələnən	3	0	2
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	256	690	346
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	21,3	98,6	31,5
Bədbəxt hadisələrin tezlik əmsalı (hər 1000 nəf. işçiyə düşən hadisələrin sayı)	0,20	0,22	0,5
SOCAR-ın törəmə şirkətlərində əməyin təhlükəsizliyi sahəsində məhsuldarlıq göstəriciləri ¹³			
“SOCAR Enerji Türkiyə”-nin öz işçiləri			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	24	42	33
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	534	381	243
Cəmi işlənmiş saat	5 482 748	7 011 060	4 501 265
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,86	1,20	1,47
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	22,25	9,07	7,36
“SOCAR Enerji Türkiyə”-nin təchizatçıları və podratçıları			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	133	64	16
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	1	3	0
Cəmi işlənmiş saat ¹⁵	56 530 769	42 283 534	9 304 590
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,46	0,30	0,85
“SOCAR Enerji Ukrayna”-nın öz işçiləri			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	2	1	0
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	14	157	0

¹³ “SOCAR Enerji Gürcüstan” üzrə göstəricilərin əhəmiyyətli olmaması səbəbindən Hesabatda əks olunmamışdır. Bütün müəssisələr üzrə cəmi zədə almış əməkdaşların sayına yalnız itirilmiş iş günləri ilə nəticələn zədələnmələr daxildir.

¹⁴ 2019-cu ildə “Cəmi işlənmiş saat” sayında müşahidə olunan kəskin azalma, “Star Refinery”-də tikinti mərhələsinin tamamlanması ilə əlaqədardır.

Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	9 285	9 635	10 165
İşçilərin sayı	1 817	1 861	2 035
Cəmi işlənmiş saat	3 545 288	3 715 626	3 796 533
Cəmi işlənmiş gün	395 258	410 140	417 392
Cəmi işlənməli saat	3 658 034	3 984 710	4 158 793
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	0,112	0,052	-
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200000 işlənmiş saata)	7,0	76,4	-
“SOCAR Enerji İsveçrə”-nin öz işçiləri			
Cəmi zədə almış əməkdaşların sayı	22	13	22
Cəmi həlak olmuş işçilərin sayı	0	0	0
Peşə xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	0	0	0
İstehsalat zədələnmələri nəticəsində itirilmiş iş günlərinin sayı	181	265	238
Xəstəliklə əlaqədar işə çıxmamalar	4 206	5 767	5 830
İşçilərin sayı	793	789	688
Cəmi işlənmiş saat	1 265 545	1 259 012	1 267 616
Cəmi işlənmiş gün	158 193	157 377	150 907
Cəmi işlənməli saat	1 265 545	1 259 012	1 267 616
İstehsalat zədələnməsi əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	3,48	2,06	3,48
İtirilmiş iş günləri əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	28,60	42,10	37,56
İş yerində olmama əmsalı (hər 200 000 işlənmiş saata)	664,79	916,19	919,92
Bədbəxt hadisələrin ağırlıq əmsalı (hər hadisəyə düşən itirilmiş günlərin sayı)	8,23	20,38	10,82

Ekoloji Fəaliyyətin idarə edilməsi üzrə göstəricilər

Ekoloji fəaliyyət	2017	2018	2019
SOCAR Azərbaycan üzrə ekoloji tədbirlərə çəkilən xərclər, min. AZN,	19 745	24 180	19 000
o cümlədən:			
“SOCAR Enerji Türkiyə” ¹⁶ (min dollar)	2 254,779	6 766,75	6 218,92
“SOCAR Enerji Ukrayna” (min dollar)	31.21	225.97	255
“SOCAR Enerji Gürcüstan” (min dollar)	0	233,985	158,789

¹⁶ “SOCAR Enerji Türkiyə” üçün əks olunmuş xərclər “Petkim” tərəfindən edilmiş xərcləri əhatə edir.

İEYQ emissiyaları haqqında məlumat			
SOCAR Azərbaycan	6 567,7	6 654,3	7 904,3
Birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	5 893,1	5 979,6	6 441,8
Dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv.	674,6	674,7	686,3
“SOCAR Enerji Türkiyə” üzrə ¹⁷	2 393,2	1 634,9	T/O ¹⁸
Birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	2 176,5	1 409,2	T/O
Dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv. ¹⁹	216,7	225,7	484,2
“SOCAR Enerji Gürcüstan”	3,8	4,0	3,1
Birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	0,7	0,7	0,6
Dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv.	3,1	3,3	2,0
“SOCAR Enerji İsveçrə”	0,4	0,4	0
Birbaşa emissiyalar, min ton CO ₂ -ekv.	0	0	0
Dolayı emissiyalar, min ton CH ₄ -ekv.	0,4	0,4	0
SOCAR Azərbaycan üzrə İEYQ emissiyaları haqqında məlumat			
SOCAR üzrə cəmi, min ton CO ₂ -ekv.	5 893,1	5 979,6	6 441,8
Stasionar mənbələrdən, o cümlədən:	5 782,2	5 871,9	6 352,8
Struktur bölmələr	5 539,2	5 640,5	6 102,6
BM və ƏŞ	243,1	231,4	250,2
Mobil mənbələrdən, o cümlədən:	110,8	107,7	89,0
Nəqliyyat İdarəsi	84,3	87,3	57,0
BM və ƏŞ	26,5	20,4	32,0
SOCAR üzrə birbaşa emissiyaların intensivlik nisbəti (işçi sayına görə min ton CO ₂ ekv. Emissiyaların əmələ gəlməsi) ²⁰			
SOCAR Azərbaycan	0,117	0,140	0,125
“SOCAR Enerji Türkiyə”	0,622	0,343	T/O ²¹
Apstrim emissiya, su istehlakı və enerjiden istifadə nisbətləri			
Hasilat (AZNEFT + ƏŞ) (t neft)	7,427,100	7,542,300	7,683,100
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/t neft)	0.42	0.43	0.44
Dolayı (t CH ₄ e/t neft)	0.09	0.09	0.09

¹⁷ Birbaşa İEYQ emissiyaların ölçümləri “SOCAR Enerji Türkiyə” üzrə üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən yalnız “Petkim” üçün həyata keçirilmişdir.

¹⁸ SOCAR Türkiyə üzrə emissiyalar haqqında məlumat 2020-ci ilin oktyabr ayında ictimaiyyətə açıqlanacaq.

¹⁹ 2019-cu ildə SOCAR Enerji Türkiyə üzrə dolayı emissiyaların artımı istehsalat proseslərinin başlanılması ilə əlaqədardır.

²⁰ “SOCAR Enerji Gürcüstan”, “SOCAR Enerji Ukrayna” və “SOCAR Enerji İsveçrə”-də fəaliyyət ilə əlaqədar emissiya intensivliyinin dəyəri əhəmiyyətli olmadığından cədvəldə əks olunmayıb.

²¹ SOCAR Türkiyə üzrə birbaşa emissiyaların intensivlik nisbəti haqqında məlumat 2020-ci ilin oktyabr ayında ictimaiyyətə açıqlanacaq.

Sudan istifadə nisbəti (m ³ /t neft)	7.27	6.20	6.72
Elektrik enerjisi nisbəti (kVt/t neft)	45.76	141.64	44.63
Midstrim emissiya, su istehlakı və enerjiden istifadə nisbətləri			
Neft emalı (Azərikimya + NEZ + Karbamid zavodu)	5,815,500	6,090,500	6,194,400
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/t neft emalı)	0.34	0.27	0.31
Dolayı (t CH ₄ e/t neft emalı)	0.06	0.05	0.06
Sudan istifadə nisbəti (m ³ /t neft emalı)	9.29	7.68	8.34
Elektrik enerjisi nisbəti (kVts/t neft emalı)	107.99	101.79	121.35
Qaz emalı (QEZ) (m ³)	2,918,300,000	2,952,200,000	3,215,000,000
Emissiya nisbəti			
Birbaşa (t CO ₂ e/m ³ qaz emalı)	0.00009	0.00008	0.00007
Dolayı (t CH ₄ e/m ³ qaz emalı)	0.000005	0.000005	0.000004
Sudan istifadə nisbəti (su/m ³ qaz)	0.019	0.016	0.016
Elektrik enerjisi nisbəti (kVts/m ³ qaz emalı)	0.009	0.009	0.008
SOCAR Azərbaycan üzrə elektrik enerjisinin istehlakından (dolayı yolla) hesablanan İEYQ-nin emissiyaları haqqında məlumat, min ton CO₂-ekv.			
SOCAR üzrə cəmi	674,6	674,7	686,2
Struktur bölmələr	447,3	449,5	466,1
BM və ƏŞ	227,3	225,2	220,2
SOCAR Azərbaycanın fəaliyyəti nəticəsində atmosfərə atılan qazların miqdarı, min ton			
Metan (CH ₄)	126,7	130,9	138,7
Karbon qazı (CO ₂)	3 231,2	3 220,3	3 506,4
"Azneft" İB-də səmt qazları haqqında məlumat			
"Azneft" İB-də hasil olunan cəmi səmt qazının miqdarı, min m ³	1 460 012	1 439 783	1 506 200
Daxili ehtiyaqlara sərf olunan səmt qazı	183 444	189 626	159 207
Təhvil verilən və sistemə qaytarılan səmt qazı	1 544 413	1 493 179	1 557 937
Şamda yandırılan səmt qazı	840	840	840
SOCAR üzrə stasionar mənbələrdən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarı, min ton ²²			
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, o cümlədən:	124,33	127,51	131
bərk cisimlər	0,23	0,24	0,23
qaz və maye halında olan maddələr, o cümlədən:	124,1	127,27	130,6

²² "SOCAR Enerji Ukrayna" və "SOCAR Enerji İsveçrə" üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığına görə, cədvələ əlavə olunmamışdır.

Kükürd dioksidi	0,17	0,12	0,29
Azot oksidi	1,69	1,33	1,66
Karbon oksidi	4,14	3,48	3,41
Karbohidrogenlər (uçucu orqanik birləşmələr olmadan)	107,83	112,32	113,5
Uçucu orqanik birləşmələr	9,42	9,33	10,8
Digər qaz halında olan maddələr	0,86	0,77	0,88
“SOCAR Enerji Türkiyə”²³ üzrə cəmi	9,50	0	0
o cümlədən:			
Kükürd dioksidi	2,95	0	0
Azot oksidi	5,96	0	0
Karbon oksidi	0,56	0	0
Uçucu üzvi birləşmələr	0,03	0	0
“SOCAR Enerji Gürcüstan”	0,65	0,71	0,65
Kükürd dioksidi	0,35	0,42	0,43
Azot oksidi	0,03	0,02	0,02
Karbon oksidi	0,27	0,27	0,20
SOCAR Azərbaycan üzrə mobil mənbələrdən atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdarı, min ton²⁴			
SOCAR Azərbaycan üzrə cəmi, ton	127	151	119
o cümlədən:			
bərk hissəciklər	0	0	0
qaz və maye halında olan maddələr,	127	151	119
o cümlədən:			
Kükürd oksidi	0	0	0
Azot oksidi	22	26	20
Karbon oksidi	97	116	92
Karbohidrogenlər (uçucu üzvi birləşmələr olmadan)	8	9	7
Uçucu üzvi birləşmələr	0	0	0
Digər qaz halında olan maddələr	0	0	0
SOCAR Azərbaycan üzrə nəqliyyat vasitələrində ekoloji müayinələrin sayı haqqında məlumat, ədəd			
Balansda olan xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələri	4 571	4 495	4 570
İlkin və təkrar ekoloji müayinələrdən keçirilənlər	3 710	4 903	5 312

²³ “SOCAR Enerji Türkiyə” üçün atmosfərə atılan çirkləndirici maddələrin miqdar ölçümləri hər iki ildə bir dəfə olmaqla üçüncü tərəf müəssisə tərəfindən həyata keçirilir.

²⁴ “SOCAR Enerji Ukrayna” və “SOCAR Enerji İsveçrə” üzrə göstəricilər əhəmiyyətli olmadığına görə, cədvəle əlavə olunmamışdır.

Mövcud normalara uyğun olmayanlar	200	741	681
İstismardan çıxarılanlar	3	16	16
Əsaslı təmirə dayandırılanlar	36	56	41
Digər səbəblərdən ekoloji müayinələrdən keçməyənlər	822	899	860
SOCAR–da elektrik enerjisi sərfiyyatı haqqında məlumat, min kVt/saat			
SOCAR üzrə cəmi	2 364 175	2 172 717	2 462 739
SOCAR Azərbaycan	1 093 796	1 059 426	1 220 221
“SOCAR Enerji Türkiyə”	1 220 040	1 060 534	1 193 436
“SOCAR Enerji Gürcüstan”	26 108	27 739	24 426
“SOCAR Enerji Ukrayna”	10 831	12 018	12 056
“SOCAR Enerji İsveçrə”	13 400	13 000	12 600
SOCAR–da elektrik enerjisi intensivliyinin nisbəti			
SOCAR Azərbaycan	21,7	20,7	23,6
“SOCAR Enerji Türkiyə”	348,6	257,9	265,7
“SOCAR Enerji Gürcüstan”	6,0	6,2	5,4
“SOCAR Enerji Ukrayna”	6,0	6,5	5,9
“SOCAR Enerji İsveçrə”	16,9	16,5	15,4
İstifadə olunmuş yanacaq haqqında məlumat ²⁵			
SOCAR Azərbaycan			
Benzin, ton	5 786,70	6 050,6	6 403,5
Dizel, ton	35 875,74	38 155,9	40 848
Təbii qaz, min m ³	1 428 867,99	721 706,7	711 336,1
“SOCAR Enerji Türkiyə”			
Benzin, ton	0,0	0,0	0,0
Dizel, ton	646,5	3 712,9	1 227,2
Təbii qaz, min m ³	470 859,3	429 440,30	447 309,89
“SOCAR Enerji Gürcüstan”			
Benzin, ton	578,0	635,0	572,0
Dizel, ton	521,0	475,0	367,0
Təbii qaz, min m ³	110,1	83,4	0,99

²⁵ “Bu göstərici xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələrində istifadə olunan yanacağın miqdarını əks edir.

Tullantıların idarə edilməsi, min ton ²⁵

SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gəlmiş tullantılar	89,88	165,1	175,9
Təhlükəli	80,32	156,02	163,6
Təhlükəsiz	9,56	9,1	12,3
İstifadə olunmuş tullantılar	1,96	2,95	2,54
Təhlükəli	1,79	2,78	2,24
Təhlükəsiz	0,17	0,17	0,30
Kənar təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	65,98	135,7	128,2
Təhlükəli	62,63	32,2	116,2
Təhlükəsiz	3,36	18,2	12,0
Tullantı Mərkəzinə ötürülmüş tullantılar	20,97	19,8	32,2
Təhlükəli	14,68	19,66	32,14
Təhlükəsiz	6,29	0,14	0,06
“SOCAR Enerji Türkiyə”			
Əmələ gəlmiş tullantılar	55,58	38,63	59,25
Təhlükəli	20,15	12,72	20,82
Təhlükəsiz	35,43	25,91	38,43
Emal olunmuş tullantılar ²⁷	7,05	5,42	8,70
Təhlükəli	7,05	5,42	8,70
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00
Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	48,48	33,25	50,08
Təhlükəli	13,10	7,34	11,64
Təhlükəsiz	35,38	25,91	38,44
“SOCAR Enerji Ukrayna”			
Əmələ gəlmiş tullantılar	2,16	2,35	3,874
Təhlükəli	0,01	0,01	0,007
Təhlükəsiz	2,15	2,34	3,867
İstifadə olunmuş tullantılar	0,00	0,00	0,00
Təhlükəli	0,00	0,00	0,00
Təhlükəsiz	0,00	0,00	0,00

²⁵ “Bu göstərici xüsusi texnika və nəqliyyat vasitələrində istifadə olunan yanacaqın miqdarını əks edir.

Digər təşkilatlara ötürülmüş tullantılar	2,16	2,35	0,00
Təhlükəli	0,01	0,01	0,00
Təhlükəsiz	2,15	2,34	0,00
SOCAR Azərbaycan üzrə əmələ gəlmiş lay suları, mln. m³	24,66	24,29	24,47
“Azneft” İB	5,43	5,61	5,88
BM və ƏŞ	19,23	18,68	18,59
SOCAR-ın “Azneft” İB, BM və ƏŞ-də neft məhsulları ilə çirklənmiş və lay suları altında qalmış torpaqların çirklənmə səbəbləri və torpaqların sahəsi, ha			
Neft məhsulları ilə çirklənmiş və lay suları altında qalmış torpaqların ümumi sahəsi,	2 115,7	1 326,9	1 241,13
o cümlədən:	“Azneft” İB /BM və ƏŞ	“Azneft” İB /BM və ƏŞ	“Azneft” İB /BM və ƏŞ
Neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqların sahəsi	949,7	1 166,0	574,57
Lay suları altında qalmış torpaqların sahəsi	676,28	701,88	448,73
			752,355
			532,17
			708,96
	676,28	701,88	448,73
			449,165
			409,23
			433,21
	273,42	464,12	125,84
			303,19
			122,94
			275,75
SOCAR-da çirkab suların idarə edilməsi, m³ 28			
SOCAR Azərbaycan			
Əmələ gələn çirkab suların həcmi	6 983 429	8 133 119	8 913 382
Təmizlənmədən axıdılan çirkab suların həcmi, o cümlədən:	194 953	316 175	292 693
Torpağa	57	30 074	12 334
Suya	84 949	148 070	171 525
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab suların həcmi	5 983 265	6 831 955	7 408 965
“SOCAR Enerji Türkiyə”			
Əmələ gələn çirkab suların həcmi	8 051 324	7,709,531	8 185 529
Təmizlənmədən axıdılan çirkab suların həcmi	0	0	0
Təmizləndikdən sonra axıdılmış çirkab suların həcmi	8 051 324	7,709,531	8 185 529
SOCAR üzrə su intensivliyinin nisbəti (işçi sayına görə min m³ sudan istifadə)			
SOCAR Azərbaycan	1,071	0,915	0,999
“SOCAR Enerji Türkiyə”	5,368	4,555	4,482
“SOCAR Enerji Gürcüstan”	0,030	0,033	0,035
“SOCAR Enerji Ukrayna”	0,059	0,065	0,059
SOCAR Azərbaycanda dəniz suyundan istifadə, m³	35,75	27,07	27,91
“Azneft” İB	35,02	26,95	27,74
QEZ	0,56	0,03	0,03

²⁸ “SOCAR Enerji Gürcüstan”, “SOCAR Enerji Ukrayna” və “SOCAR Enerji İsveçrə” müəssisələrində fəaliyyət məhdud olduğu üçün, göstəricilər cədvəldə əhatə olunmamışdır.

KQİT	0,09	0,07	0,07
Neft kəmərləri idarəsi	0,08	0,02	0,021
Neft emalı zavodu	0	0	0
SOCAR Azərbaycan üzrə dövr etdirilən və təkrar-ardıcıl istifadə olunan suyun həcmi haqqında məlumat, mln m³ ²⁹			
Dövr etdirilən su	266,15	272,94	276,01
Təkrar-ardıcıl istifadə olunan su	2,26	1,44	2,04

²⁹ Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna və İsveçrədə yerləşən müəssisələrin obyektlərində dövr etdirilən və təkrar-ardıcıl istifadə olunan suya tələbat olmadığına görə göstəricilər qeyd olunmur.

GRI Standartlarına uyğunluq cədvəli

GRI Standartı	Açıqlama	Açıqlama statusu və istinad	Əminlik tətbiq edilmiş göstəricilər
GRI 102: Ümumi açıqlamalar – Təşkilatın profili	102-1. Təşkilatın adı	Açıqlanmışdır, Hesabat Haqqında, səh.8	
	102-2. Əsas fəaliyyət, brendlər, məhsul və xidmətlər	Açıqlanmışdır, Şirkət haqqında, səh.12	
	102-3. Təşkilatın qərarqahının yerləşdiyi ünvan	Açıqlanmışdır, səh.160	
	102-4. Əməliyyatların coğrafi ərazisi	Açıqlanmışdır, Xarici bazalarda fəaliyyətin genişləndirilməsi, səh. 23-24	
	102-5. Mülkiyyətin xüsusiyyəti və təşkilati-hüquqi forması	Açıqlanmamışdır, səh. 8, 12	
	102-6. Xidmət göstərilən bazarlar	Açıqlanmışdır, SOCAR Azərbaycanda; Xarici bazalarda fəaliyyətin genişləndirilməsi, səh. 13-37	
	102-7. Təşkilatın miqyası	Açıqlanmışdır, Şirkət haqqında, səh.12	
	102-8. Əməkdaşlar və digər işçilər üzrə məlumat	Açıqlanmışdır, İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə; İnsan Resursları, səh. 61, 64-67	
	102-9. Təşkilatın təchizat zənciri	Açıqlanmışdır, Təchizatçı Zənciri, səh. 21	
	102-10. Təşkilatda və təchizat zəncirində baş vermiş əhəmiyyətli dəyişikliklər	Açıqlanmışdır, SOCAR İstiqrazları; Təchizatçı Zənciri; Strukturun optimallaşdırılması; Yeni strategiya, səh. 21-22	
	102-11. Təşkilatda "ehtiyatlı yanaşma" prinsipi	Açıqlanmışdır, Risklərin idarə olunması sistemi, səh.52-53	
	102-12. Təşkilat xarici təşəbbüslər	Qismən açıqlanmışdır, Xarici bazalarda fəaliyyətin genişləndirilməsi, səh. 23-37	
	102-13. Təşkilatın assosiasiyalarda üzvlüyü	Qismən açıqlanmışdır, BEYNƏLXALQ ƏMƏKDƏİQ LAYİHƏLƏRİ, səh. 118-119	
GRI 102: Ümumi açıqlamalar – Strategiya	102-14. Yüksək vəzifəli qərar qəbul edən şəxsin bəyanatı	Açıqlanmışdır, səh. 4-5	
	102-15. Əsas təsirlər, risklər və imkanların təsviri	Açıqlanmışdır, Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənləşdirilməsi; İqtisadi təsirlər və sənaye fəaliyyəti; Risklərin idarə olunması sistemi səh. 8-9, 18-19, 52-53	
GRI 102: Ümumi açıqlamalar –	102-16. Təşkilatın dəyərləri, prinsipləri, standartları və etik davranış normaları	Açıqlanmışdır, Missiyamız, məramımız və dəyərlərimiz, səh.12	

Etika və düzgünlük	102-17. Etik məsələlər ilə əlaqədar məsləhət və müraciət mexanizmləri	Açıqlanmışdır, Biznes etikası; Korrupsiya Riski; Anti-korrupsiya sistemi; Qaynar xətt, səh.54-59	
GRI 102: Ümumi açıqlamalar – İdarəetmə	102-18. İdarəetmə strukturu	Açıqlanmışdır, İdarəetmə strukturu, səh.48	
	102-19. Səlahiyyətlərin ötürülməsi	Açıqlanmışdır, Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri, səh.50-51	
	102-20. İqtisadi, ekoloji və sosial mövzular üzrə rəhbərlik səviyyəsində məsuliyyət	Açıqlanmışdır, Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri, səh.50-51	
	102-21. İqtisadi, ekoloji və sosial mövzulara dair maraqlı tərəflər ilə ali idarəetmə orqanı arasında mövcud olan konsultasiya	Q1`24Açıqlanmışdır, Maraqlı tərəflər, səh. 60-61	
	102-22. Ali idarəetmə orqanının və komitələrin tərkibi	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə; Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri, səh. 48-51	
	102-23. Ali idarəetmə orqanının sədri	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, səh.48-49	SOCAR-ın Prezidenti ali idarəetmə orqanının Sədri vəzifəsi ilə bərabər icraçı vəzifəsini tutur.
	102-24. Ali idarəetmə orqanının namizədliyi və seçilməsi	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, səh. 48-49	
	102-25. Maraqların toqquşması	Açıqlanmışdır, Maraqların Toqquşması Hallarının Tənzimlənməsi, səh. 59	
	102-26. Məqsəd, dəyər və strategiyanın təyin olunmasında ali idarəetmə orqanının rolu	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, səh. 48-49	SOCAR-ın iqtisadi, sosial və ekoloji məsələlərə dair stratejiyası, hədəf və prinsipləri, eləcə də strateji istiqamət Şirkətin Prezidenti və Ali idarəetmə orqanı tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.
	102-27. Ali idarəetmə orqanının kollektiv biliyi	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, səh. 48-49	
	102-28. Ali idarəetmə orqanının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, səh. 48-49	Ali idarəetmə orqanının fəaliyyət nəticələri illik hesabatlar əsasında qiymətləndirilir.
	102-29. İqtisadi, ekoloji və sosial təsirlərin müəyyənləşdirilməsi və idarə olunması	Qismən açıqlanmışdır, Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri, səh. 50-51	
	102-30. Risklərin idarə olunması prosesinin effektivliyi	Açıqlanmışdır, Risklərin idarə olunması sistemi, səh. 52-53	
	102-31. İqtisadi, ekoloji və sosial mövzuların təkrar gözdən keçirilməsi	Açıqlanmışdır, Hesabat boyu	İqtisadi, ekoloji və sosial məsələlərə dair aylıq, rüblük və illik hesabatlar SOCAR-ın müvafiq vitse-prezidentlərinə təqdim olunur.

	102-32. Ali idarəetmə orqanının dayanıqlı inkişaf hesabatında rolu	Açıqlanmışdır, Korporativ struktur və idarəetmə, səh.48-53	Hesabatın auditinin təşkili, eləcə də onun rəsmi baxışdan keçirilməsi və təsdiqlənməsi Ali idarəetmə orqanı tərəfindən reallaşdırılır.
	102-33. Vacib məsələlər haqqında ali idarəetmə orqanının məlumatlandırılması	Açıqlanmışdır, Ali idarəetmə, Komitələr və idarəetmə sisteminin alt elementləri, səh. 48-51	
	102-34. Vacib məsələlərin təbiəti və ümumi sayı	Qismən açıqlanmışdır, Qaynar xətt, səh. 58	
	102-35. Ali idarəetmə orqanının və rəhbər şəxslərin mükafatlandırma siyasəti	Açıqlanmamışdır	
	102-36. Mükafatlandırmanı müəyyən edən proses	Açıqlanmışdır, İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə, səh.61	
	102-37. Mükafatlandırmada maraqlı tərəflərin iştirakı	Qismən açıqlanmışdır, İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə, səh.61	
	102-38. İllik kompensasiya nisbəti	Açıqlanmamışdır	
	102-39. İllik kompensasiya nisbətində faiz artımı	Açıqlanmamışdır	
GRI 102: Ümumi açıqlamalar – Maraqlı tərəflərlə münasibətlər	102-40. Maraqlı tərəf qruplarının siyahısı	Açıqlanmışdır, Maraqlı tərəflər, səh.60-61	
	102-41. Kollektiv əmək müqavilələri	Açıqlanmışdır, SOCAR-ın Fəaliyyət Göstəriciləri, səh. 124-141	
	102-42. Maraqlı tərəfləri müəyyən etmək və seçmək üçün əsas proseslər və üsullar	Açıqlanmışdır, Maraqlı tərəflər, səh.60-61	
	102-43. Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsinə yanaşma	Açıqlanmışdır, Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsinə yanaşma, səh.60-61	Şirkətdə maraqlı tərəfləri ilə əlaqə, cəlb etmə haqqında heç bir xüsusi siyasət və qaydalar toplusu olmasa da, bu istiqamətdə bütün məsələlər rəhbərlik tərəfindən ciddi nəzarətdə saxlanılır və müxtəlif standartlarda, daxili qaydalarda öz əksini dolayı olaraq tapır. Məsələn, işçilər ilə rəhbərlik arasında münasibətlər, təchizatçılar ilə münasibətlər və sairə.
	102-44. Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi nəticəsində qaldırılmış əsas mövzular və məsələlər	Qismən açıqlanmışdır, Cəmiyyətlə müsbət əlaqələrin qurulması, səh.74	
GRI 102: Ümumi açıqlamalar – Hesabatlılıq təcrübəsi	102-45. Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil olan müəssisələr	Açıqlanmışdır, İqtisadi təsirlər və sənaye fəaliyyəti; SOCAR-ın Fəaliyyət Göstəriciləri, səh. 18-19	
	102-46. Hesabat məzmununun və mövzuların müəyyənləşdirilməsi	Açıqlanmışdır, Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənləşdirilməsi, səh. 8	

	102-47. Əhəmiyyətli mövzuların siyahısı	Açıqlanmışdır, Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənləşdirilməsi, səh. 8	
	102-48. Əvvəlki hesabatlarda əks olunmuş məlumatların dəyişdirilməsi	Açıqlanmışdır, səh. 8	
	102-49. Hesabatlılıq üzrə baş vermiş dəyişikliklər	Açıqlanmışdır, Hasilatın inkişafı; Strukturun optimallaşdırılması; Yeni strategiya, səh. 13, 22	Otən hesabat dövrü ilə müqayisədə hesabatın əhatə sahəsi və aspektlərin əhatə dairəsində dəyişikliklər haqqında məlumat Hesabat boyu müvafiq cədvəllərə qeyd kimi təqdim edilmişdir.
	102-50. Hesabat dövrü	Açıqlanmışdır, Hesabat Haqqında, səh. 8	
	102-51. Ən son hesabatın tarixi	Açıqlanmışdır, Tərkibində PXB yağları olan elektrik avadanlıqlarının inventarlaşdırılması, səh. 8	
	102-52. Hesabatın dərc olunma tezliyi	Açıqlanmışdır, Hesabat Haqqında, səh.8	
	102-53. Hesabat və hesabatın məzmunu ilə bağlı yaranmış suallar üçün əlaqə vasitəsi	Açıqlanmışdır, səh. 160	
	102-54. Hesabatın GRI standartlarına uyğun olaraq hazırlanması iddiası	Açıqlanmışdır, Tətbiq olunan standartlar, səh.8	
	102-55. GRI məzmun indeksi	Açıqlanmışdır, səh.149	
	102-56. Müstəqil audit	Açıqlanmışdır, Hesabatın müstəqil yoxlanılması, səh.8	
GRI 103: İdarəetməyə yanaşma	103-1. Əhəmiyyətli mövzular və onların hüdudlarının izahı	Açıqlanmışdır, s. Əhəmiyyətli mövzuların müəyyənləşdirilməsi, səh. 8-9	
	103-2. İdarəetməyə yanaşma və onun komponentləri	Açıqlanmışdır, hesabat boyu	
	103-3. İdarəetməyə yanaşmanın qiymətləndirilməsi	Qismən açıqlanmışdır, hesabat boyu	
GRI 201: İqtisadi fəaliyyət	201-1. Əldə edilmiş birbaşa iqtisadi dəyər və onun paylaşdırılması	Açıqlanmışdır, İqtisadi təsirlər və sənaye fəaliyyəti, səh.18-19	
	201-2. İqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar maliyyə nəticələri, risklər və imkanlar	Açıqlanmamışdır	Qarşıdakı hesabatlarda yenidən nəzərdən keçiriləcəkdir
	201-3. Müəyyən edilmiş imtiyazlar planı üzrə öhdəliklər və digər pensiya planları	Qismən açıqlanmışdır, İşçilərlə qarşılıqlı əlaqə; İnsan Resursları, səh 61, 64-69	
	201-4. Dövlətdən alınan maliyyə yardımı	Açıqlanmışdır	Hesabat ili ərzində dövlətdən maliyyə yardımı alınmamışdır.
GRI 202: Bazarda mövcudluq	202-1. Yerli minimal əmək haqqı ilə müqayisədə cinslər üzrə standart əmək haqqı	Açıqlanmışdır, İnsan resursları üzrə göstəricilər, səh. 124-137	
	202-2. Yerli əhalidən olan rəhbərliyin payı	Açıqlanmışdır	SOCAR Azərbaycan üzrə bütün rəhbərlik nümayəndələri Azərbaycan vətəndaşdır və bu ümumi göstəricinin ən azı

			90%-dir. Digər ölkələrdə isə bu göstərici mövcud vəzifənin tələblərinə görə dəyişir. Hər bir halda SOCAR bu istiqamətdə global etik normalara riayət edir. Məsələn, SOCAR Petkim-in rəhbərliyi həm Türkiyə, həm də Azərbaycan vətəndaşlarından ibarətdir.
GRI 203: Dolay iqtisadi təsirlər	203-1. İnfrastruktur sərmayələri və dəstəklənən xidmətlər	Açıqlanmışdır, Xeyriyyəçilik və sponsorluq, səh.72	
	203-2. Əhəmiyyətli dolay iqtisadi təsirlər	Açıqlanmışdır, Sosial Fəaliyyət və Yerli İnkişaf, səh.72-76	
GRI 204: Satınalma təcrübələri	204-1. Yerli təchizatçılara xərclənən vəsaitlərin ümumi büdcəyə nisbəti	Açıqlanmışdır, Təchizatçı Zənciri, səh.21	
GRI 205: Anti-korrupsiya	205-1. Korrupsiya riski üzrə qiymətləndirilmiş əməliyyatlar	Açıqlanmışdır, Anti-korrupsiya sistemi, səh.55-58	
	205-2. Anti-korrupsiya siyasət və prosedurları üzrə keçirilmiş təlim və kommunikasiya	Açıqlanmışdır, s. Anti-korrupsiya sistemi, səh.55-58	
	205-3. Qeydə alınmış korrupsiya halları və bu halların qarşısını almaq üçün həyata keçirilmiş tədbirlər	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində korrupsiya halları aşkar edilməmişdir.
GRI 206: Anti-rəqabət davranışı	206-1. Sağlam olmayan rəqabət davranışları, etimadsızlıq və monopoliya təcrübələri üzrə hüquqi tədbirlər	Açıqlanmışdır	SOCAR dövlət Şirkətidir və dövlətin maraqları çərçivəsində ölkənin neft və qaz idarəetməsinə həyata keçir. Nəzərə alsaq ki, SOCAR ölkənin neft hasilatında 21%, qaz hasilatında isə 21% təşkil edir, haqsız rəqabət halları Şirkət üçün müvafiq deyil və hesabat dövrü ərzində belə hallar aşkar edilməmişdir.
GRI 301: Materiallar	301-1. İstifadə olunan materiallar, həcm və ya çəki ilə	Açıqlanmışdır, SOCAR Azərbaycanda, səh.13 ilə	
	301-2. Təkrar istifadə olunan materiallar	Açıqlanmamışdır	
	301-3. Geri toplanılmış məhsullar və qablaşdırma materialları	Açıqlanmamışdır	
GRI 302: Enerji	302-1. Təşkilat üzrə enerji sərfiyyatı	Qismən açıqlanmışdır, s. Ekologiya / SOCAR və Alternative Enerji Siyasəti, səh.111	
	302-2. Təşkilat xaricində enerji istehlakı	Açıqlanmamışdır	Bu göstəricinin hesabatı aparılmır.
	302-3. Enerji intensivliyi əmsali	Qismən açıqlanmışdır, s. Ekologiya / SOCAR və Alternative Enerji Siyasəti, səh.111	
	302-4. Enerji sərfiyyatının azaldılması	Açıqlanmışdır, s. Alternativ enerji mənbələrindən istifadə, səh.111	

	302-5. Satılmış məhsulların və xidmətlərin enerjiyə tələbatında azalma	Açıqlanmamışdır	
GRI 303: Su	303-1. Mənbələrə görə alınan suyun ümumi miqdarı	Qismən açıqlanmışdır, Lay sularının idarə olunması, səh.95	
	303-2. Su mənbələrinin suyun istifadəsindən ciddi təsirə məruz qalması	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində su mənbələrinin təsirə məruz qalması halları baş verməmişdir.
	303-3. Yenidən emal olunmuş və təkrar-ardıcıl istifadə edilmiş su	Açıqlanmışdır, Məişət-fekal suların idarə edilməsi, səh.97	
GRI 304: Biomüxtəliflik	304-1. Qorunan ərazilər və yüksək biomüxtəliflik dəyəri olan ərazilərdə və ya bitişik ərazilərdə mövcud olan əməliyyat sahələri	Açıqlanmışdır	SOCAR-ın heç bir əməliyyat sahəsi qorunan və ya yüksək biomüxtəliflik dəyərinə malik olan əraziləri əhatə etmir.
	304-2. Əməliyyatların, məhsulların və xidmətlərin biomüxtəlifliyə ciddi təsirləri	Açıqlanmışdır, 14. Biomüxtəlifliyin mühafizəsi, səh.115	
	304-3. Qorunan və ya bərpa olunan ərazilər	Açıqlanmışdır, Rekultivasiya tədbirləri, səh.97	
	304-4. Əməliyyat sahələrində Beynəlxalq Təbiəti Qoruma İttifaqının Qırmızı Siyahısına düşmüş növlərin mövcudluğu	Açıqlanmışdır	
GRI 305: Emissiyalar	305-1. İstixana effekti yaradan qazların (İEYQ) birbaşa emissiyası (Sahə 1)	Açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.104	
	305-2. İstixana effekti yaradan qazların (İEYQ) dolayı emissiyası (Sahə 2)	Açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh. 104	
	305-3. Digər istixana effekti yaradan qazların (İEYQ) dolayı emissiyası (Sahə 3)	Açıqlanmamışdır	
	305-4. İEYQ emissiyalarının intensivlik əmsalı	Açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.104	
	305-5. İEYQ emissiyalarında azalmalar	Açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.104	
	305-6. Ozon qatını məhv edən emissiyalar	Açıqlanmamışdır	Fəaliyyətə uyğun deyil
	305-7. NO _x , SO _x və digər əhəmiyyətli emissiyalar	Açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.113	Fəaliyyətə uyğun deyil
GRI 306: Atqılar və tullantılar	306-1. Keyfiyyət və təyinatına görə əmələ gələn çirkab suların həcmi	Qismən açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.101	
	306-2. Növünə və ləğv olunma metoduna görə tullantılar	Qismən açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.100	
	306-3. Əhəmiyyətli dağılmalar	Qismən açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.119	

	306-4. Təhlükəli tullantıların həcmi	Qismən açıqlanmışdır, Qlobal iqlim dəyişmələrinə təsirin azaldılması, səh.100	
	306-5. Su axıdılması və ya daşdırılması nəticəsində təsire məruz qalan su obyektləri	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində bu cür hallar baş verməmişdir.
GRI 307: Ətraf mühit zərə uyğunluq	307-1. Ekoloji qanun və təlimatlarla uyğunsuzluq	Açıqlanmışdır, s. Tullantıların idarə olunması, səh.99	
GRI 308: Təchizatçıların ətraf mühit üzrə qiymətləndirilməsi	308-1. Ekoloji meyarlar üzrə qiymətləndirilmiş yeni təchizatçılar	Açıqlanmamışdır	
	308-2. Təchizat zəncirində mənfi ekoloji təsirlər və görülən tədbirlər	Açıqlanmamışdır, səh.21, 113	
GRI 401: Məşğulluq	401-1. Yeni işə götürülən işçilər və işçi döviyyəsi	Açıqlanmışdır, s. İnsan resursları üzrə göstəricilər, səh.137-138	
	401-2. Müvəqqəti və yarımqəst işçilərə təklif olunmayan, lakin tamqəst işçilərə təqdim olunan əlavə ödəmələr, güzəştlər və imtiyazlar	Açıqlanmışdır, səh.68-69	Tam ştat əməkdaşlara tətbiq olunan bütün ödəmələr, güzəştlər və imtiyazlar müvəqqəti və yarımqəst işçilərə də şamil edilir.
	401-3. Valideynlik məzuniyyəti	Açıqlanmışdır, s. İnsan resursları üzrə göstəricilər, səh.125	
GRI 402: İşçi və rəhbər əlaqələri	402-1. Əməliyyat dəyişiklikləri ilə bağlı minimal bildiriş müddətləri	Açıqlanmamışdır	Qarşidaki hesabatlarda yenidən nəzərdən keçiriləcəkdir
GRI 403: Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlığı	403-1. Rəsmi işçi-rəhbər sağlamlıq və təhlükəsizlik komitələrində işçilərin təmsil olunması	Açıqlanmışdır	SOCAR-da rəhbərlik və işçilərin birgə iştiraki ilə fəaliyyət göstərən sağlamlıq və təhlükəsizlik üzrə komitəsi mövcud deyil.
	403-2. Zədə hadisələri və əmsalları, itirilmiş iş günləri, peşə xəstəlikləri, iş yerində olmama əmsalı və iş yerində ölüm hadisələri	Açıqlanmışdır, s. 64, Şəffaflıq və korrupsiyaya qarşı mübarizə, səh.84-86	
	403-3. Peşə ilə əlaqədar qəza və ya xəstəliyə tutulma ehtimalı yüksək olan işçilər	Açıqlanmışdır, Bədbəxt hadisə və zədələnmələr, səh.84	
	403-4. Həmkarlar İttifaqı ilə formal razılaşmalarda əhatə olunan sağlamlıq və təhlükəsizlik mövzuları	Açıqlanmışdır, İşçilərin rifahı, səh.72	
GRI 404: Təlim və təhsil	404-1. Bir əməkdaşın payına düşən illik təlim saatları	Açıqlanmışdır, s. İşçilərin və istedadların inkişaf etdirilməsi, səh.69	
	404-2. İşçi bacarıqlarının artırılması və keçid üzrə təlimlər	Qismən açıqlanmışdır, s. İşçilərin və istedadların inkişaf etdirilməsi, səh.69	
	404-3. Müntəzəm fəaliyyət və karyera inkişafı üzrə gözəndən keçirilmiş işçilərin faizi	Açıqlanmamışdır	Bu məlumat səhifə 64-dən başlayaraq müvafiq cədvəllərdə əks olunub.
GRI 405: Müxtəliflik və bərabər imkanlar	405-1. İdarəetmə orqanlarının və işçilərin müxtəlifliyi	Açıqlanmamışdır, səh.64	Bu məlumat səhifə 64-dən başlayaraq müvafiq cədvəllərdə əks olunub.

	405-2. Başlanğıc əmək haqqı və mükafatlandırma üzrə qadınların kişilərə olan nisbəti	Açıqlanmışdır	Şirkətdə əmək haqqı və mükafatlandırma cinsə görə dəyişmişdir.
GRI 406: Ayrı seçkiliyin olmaması	406-1. Ayrı-seçkilik hadisələri və onların qarşısını almaq üçün görülmüş tədbirlər	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
GRI 407: Assosiasiya azadlığı və kollektiv müqavilələr	407-1. Fəaliyyət çərçivəsində assosiasiya azadlığını və kollektiv müqavilələrin istifadəsi haqqını risk altına salan əməliyyatlar və təchizatçılar	Açıqlanmışdır	Hesabat dövründə assosiasiya azadlığını və kollektiv müqavilələrin istifadəsi haqqını risk altına salan əməliyyatlar və təchizatçılar olmamışdır.
GRI 408: Uşaq əməyi	408-1. Uşaq əməyinin istismarı üzrə yüksək riskli əməliyyatlar və təchizatçılar	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində SOCAR-ın heç bir əməliyyatında və ya əməkdaşlıq etdiyi təchizatçı və podratçıların əməliyyatlarında uşaq əməyi istismarı halı aşkar edilməmişdir.
GRI 409: Məcburi əmək	409-1. Məcburi əməyin istismarı üzrə yüksək riskli əməliyyatlar və təchizatçılar	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hal aşkar edilməmişdir.
GRI 410: Təhlükəsizlik təcrübələri	410-1. Təhlükəsizlik işçilərinin insan haqqları üzrə siyasət və prosedurlar üzrə təlim keçməsi	Açıqlanmışdır	Şirkətdə işə yeni daxil olan bütün işçilər iş yerində işə başlamazdan qabaq ilkin təlimatlar alır. Bu təlimatlara insan haqqları təlimləri də daxildir. Bundan əlavə, təhlükəsizlik işçilərinin vəzifə təlimatlarında insan haqqlarına dair bəndlər yer alır.
GRI 411: Yerli xalqların hüquqları	411-1. Yerli xalqların haqqlarının pozulması insidentləri	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
GRI 412: İnsan hüquqlarının qiymətləndirilməsi	412-1. İnsan haqqlarının pozulması və təsirləri üzrə gözdən keçirilmiş və qiymətləndirilmiş əməliyyatlar	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində insan haqqlarının pozulması halları baş verməmişdir.
	412-2. İnsan haqqları siyasəti və prosedurları üzrə işçilərin təlimatlandırılması	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində bu istiqamətdə fəaliyyət olmamışdır.
	412-3. İnsan haqqlarına dair müddəaları əhatə edən və ya insan haqqları üzrə baxışdan keçirilən əhəmiyyətli investisiya müqavilələri	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində Şirkət tərəfindən bağlanan bütün investisiya müqavilələrində insan haqqlarına dair müddəalar əhatə olunmuşdur.
GRI 413: Yerli icmalar	413-1. Yerli icmaların cəlb olunması, təsirlərin qiymətləndirilməsi və inkişaf proqramları	Açıqlanmışdır	Şirkət tərəfindən həyata keçirilən bütün əməliyyatlarda ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) prosesi keçirilir.
	413-2. Yerli icmalara mövcud və potensial əhəmiyyətli mənfi təsirlərin qiymətləndirilməsi	Açıqlanmışdır	SOCAR-ın fəaliyyəti neft və qaz sənayesi ilə əlaqəli böyük təsirlərə səbəb olur. Qazma, istehsal, emal və daşınma, o cümlədən havanın çirkənməsi və tullantıların əmələ gəlməsi, SOCAR tərəfindən izlənilir və hesabat ərzində müzakirə olunur.
GRI 414: Təchizatçıların sosial qiymətləndirilməsi	414-1. Sosial meyarlar üzrə qiymətləndirilmiş yeni təchizatçılar	Açıqlanmışdır	Bütün təchizatçılar əməkdaşlıqların qurulmasından öncə Qarşı-tərəflərin yoxlanılması haqqında ümumi standart əsasında yoxlanılır.

	414-2. Təchizat zəncirində mənfi sosial təsirlər və görülən tədbirlər	Açıqlanmışdır	Bütün təchizatçılar əməkdaşlıqları davam etdiyi müddətdə Qarşı-tərəflərin yoxlanılması haqqında ümumi standart əsasında yoxlanılır. Hesabat dövrü ərzində Şirkətin təchizat zəncirində əhəmiyyətli neqativ sosial təsirlər aşkar olunmayıb.
GRI 415: İctimai siyasət	415-1. Siyasi xarakterli ödənişlər və fəaliyyət	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində SOCAR-ın heç bir siyasi xarakterli ödənişi olmamışdır.
GRI 416: Müştəri sağlamlığı və təhlükəsizliyi	416-1. Məhsul və xidmət kateqoriyalarının sağlamlıq və təhlükəsizlik təsirləri üzrə qiymətləndirilməsi	Qismən açıqlanmışdır	Müntəzəm olaraq məhsul və xidmətlərin inkişaf etdirilməsi üçün ekoloji monitorinqlər də daxil olmaqla işlər aparılır, lakin faiz ilə hesabatı aparılmır. Növbəti hesabat dövründə əhatə olunacaq.
	416-2. Məhsul və xidmətlərin sağlamlıq və təhlükəsizlik tələblərinə cavab verməməsi halları	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
GRI 417: Marketing və etikətləmə	417-1. Məhsul və xidmətlər üzrə məlumatlandırma və etikətləmə tələbləri	Açıqlanmamışdır	
	417-2. Məhsul və xidmətlər üzrə məlumatlandırma və etikətləmə tələbləri ilə uyğunsuzluq halları	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
	417-3. Marketing kommunikasiyalarında uyğunsuzluq halları	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
GRI 418: Müştəri məxfiliyi	418-1. Müştəri konfidensiallığının pozulması və müştəri məlumatlarının itirilməsinə dair əsaslandırılmış şikayətlər	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.
GRI 419: Sosial-iqtisadi uyğunluq	419-1. Sosial və iqtisadi sahədə qanun və qaydalar ilə uyğunsuzluq halları	Açıqlanmışdır	Hesabat dövrü ərzində müvafiq hallar baş verməmişdir.

EY

Building a better
working world

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.
Port Baku Towers Business Centre
South Tower, 9th floor,
153, Neftçilər Ave.
Baku, AZ1010, Azerbaijan
Tel: +994 (12) 490 70 20
Fax: +994 (12) 490 70 17
www.ey.com/az

Ernst & Yanq Holdings (SiAyEs) Bi.Vi.
Port Baku Tauer's Biznes Mərkəzi
Cənub Qülləsi, 9-cu mərtəbə
Neftçilər prospekti, 153
Bakı, AZ1010, Azərbaycan
Tel: +994 (12) 490 70 20
Faks: +994 (12) 490 70 17

2019-cu il Davamlı İnkişaf haqqında Hesabat üzrə Müstəqil Əminlik Bəyannaməsi

SOCAR-ın rəhbərliyi və maraqlı tərəflərinə

Mövzunun müəyyən edilməsi və təsviri

SOCAR-ın (bundan sonra "Şirkət") razılığı ilə biz Şirkətin 2019-cu il üzrə Davamlı İnkişaf haqqında Hesabatında (bundan sonra "Hesabat") açıqlanmış təqribi məlumatlar istisna olmaqla, Şirkətin fəaliyyəti üzrə keyfiyyət və kəmiyyət məlumatları üzrə məhdud səviyyəli əminlik bəyannaməsini təqdim etdik.

Meyarların müəyyən edilməsi

Layihəmizin meyarları Hesabatlılıq üzrə Qlobal Təşəbbüsün dayanıqlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması standartları (bundan sonra "GRI Standartları") və Hesabatın "Hesabat haqqında" bölməsində göstərilmiş Şirkətin davamlı inkişaf haqqında hesabatların hazırlanması prinsipləri olmuşdur. Əminlik layihəmizin məqsədini nəzərə alaraq bu meyarları müvafiq hesab edirik.

Rəhbərliyin məsuliyyəti

Şirkətin rəhbərliyi Hesabatın və Hesabatda olan məlumatların GRI Standartlarına və Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması prinsiplərinə uyğun olaraq tərtib edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bu məsuliyyətə əhəmiyyətli təhrifləri olmayan davamlı inkişaf haqqında hesabatın hazırlanmasına uyğun olaraq daxili nəzarət sisteminin layihələndirilməsi, tətbiqi və saxlanması, müvafiq hesabat prinsiplərinin seçilməsi və tətbiqi və mövcud vəziyyətdə düzgün və uyğun qiymətləndirmə üsullarının və proqnozların istifadəsi daxildir.

Bizim məsuliyyətimiz

Bizim məsuliyyətimiz aşağıdakılara dair müstəqil rəy ifadə etməkdir:

- Hesabatdakı məlumat 31 dekabr 2019-cu il tarixlərində başa çatan dövr üzrə Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyətləri, tədbirləri və iş nəticələrini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından etibarlı şəkildə və kifayət dərəcədə təqdim edilir;
- Hesabat GRI Standartlarının 'Əsas' Tətbiqetmə səviyyəsinin prinsipləri və tələblərinə uyğundur.

Yerinə yetirilmiş işin xülasəsi

Layihəmiz Əminlik Layihələri üzrə Beynəlxalq Standartlar (ISAE) 3000, Audit olmayan Əminlik Layihələri və ya Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası tərəfindən buraxılmış İlkin Maliyyə Məlumatlarının Təhlillərinə uyğun olaraq yerinə yetirilmiş və müvafiq olaraq aşağıdakı prosedurları daxil edir:

- Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, iş nəticələri və müvafiq hesabatların hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyan rəhbərliyinin nümayəndələri ilə müsahibələr;
- Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, iş nəticələri və müvafiq hesabatlara aid olan əsas sənədlərin təhlili;
- Hesabatın Şirkətin fəaliyyət istiqamətinə oxşar beynəlxalq miqyasda seçilmiş şirkətlərin hesabatları ilə müqayisə edilməsi;
- Şirkətin 2019-cu il üzrə davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, tədbirləri və iş nəticələrinə dair seçilmiş daxili və xarici nəşrlərin təhlili;
- Yuxarıda təsvir olunmuş prosedurlar əsasında əhəmiyyətli problemlərin müəyyən edilməsi və onların Hesabatda əks etdirilməsinin təhlili;
- Məlumatların düzgün toplanılması, hazırlanması, müqayisə edilməsi və əks etdirilməsini qiymətləndirmək məqsədilə insan resursları, ətraf mühit və ekologiya, sosial investisiyalara dair əsas göstəricilər üzrə məlumat nümunələrinin, eləcə də məlumat toplama proseslərinin təhlili;
- Şirkətin Hesabatda göstərilmiş davamlı inkişaf sahəsində qaydaları, fəaliyyəti, tədbirləri və iş nəticələrinə dair məlumatları təsdiq etmək məqsədi ilə Şirkətin "Azneft" İstehsalat Birliyi, "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi və Qaz Emalı Zavodu, eləcə də "SOCAR Enerji Türkiyə" üzrə audit dəlillərinin toplanılması və yoxlanılması;
- Hesabata mərkəzi ofis səviyyəsində daxil edilmiş keyfiyyət və kəmiyyət məlumatlarını əsaslandıran dəlillərin nümunə əsasında toplanması;

Building a better working world

- Davamlı inkişaf sahəsində Hesabat və onun hazırlanma prosesinin Şirkətin istifadə etdiyi prinsiplərə uyğunluğunun qiymətləndirilməsi və
- Hesabatda məlumatların açıqlanmasının GRI Standartlarının “Əsas” Tətbiqetmə səviyyəsinə uyğunluğunun qiymətləndirilməsi.

Hesab edirik ki, prosedurlarımız məhdud əminlik bəyannaməsini təqdim etmək üçün əsas yaradır. Sübutların toplanması prosedurları əsaslı əminlik layihələri ilə müqayisədə daha məhduddur və buna görə də əsaslı əminlik layihələrindən fərqli olaraq daha az əminlik əldə olunur.

Nəticələr

Hazırkı hesabatda təsvir olunan işimizə əsasən, Hesabatdakı məlumatların bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan dövr üzrə GRI Standartları və Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində hesabatların hazırlanması prinsiplərinə uyğun olaraq Şirkətin davamlı inkişaf sahəsində qaydalarını, fəaliyyətini, tədbirlərini və iş nəticələrini etibarlı şəkildə və kifayət dərəcədə əks etdirmədiyini hesab etməyə səbəb olan heç bir fakt qarşımıza çıxmamışdır.

Hesabatın GRI Standartlarının “Əsas” Tətbiqetmə səviyyəsinin tələblərinə uyğun olmadığını hesab etməyə səbəb olan heç bir fakt qarşımıza çıxmamışdır.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

22 iyul 2020-ci il

Bakı, Azərbaycan

SOCAR-ın Davamlı inkişaf üzrə illik hesabatı ilə bağlı rəy və təkliflərinizi bilmək istərdik.

Əlaqə məlumatları:

Nicat Hənifəyev

SOCAR-ın Baş ofisinin Risklərin idarə olunması şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti, Bakı, AZ1029 Heydər Əliyev pr. 121

Tel: (+994 12) 521 00 00; Fax: (+994 12) 521 03 83; E-mail: Nicat.Hanifayev@socar.az